

รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๗

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

การประชุม
เรื่อง “ความร่วมมือเพื่อแก้ไข
ปัญหาภาคใต้อย่างเป็นธรรมและยั่งยืน”
วันพฤหัสบดีที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๗

ณ ห้อง ๕๐๑ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดที่ทำการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
เมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๗

รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๔๖

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ISBN 978-974-7452-03-7

จำนวนพิมพ์ ๕,๐๐๐ เล่ม

ธันวาคม ๒๕๔๕

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๔๒๒ ถนนพญาไท (เชิงสะพานหัวช้าง)

เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๓๐

ตู้ ปณ. ๔๐๐ ปณ.จ. รongเมือง ปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๓๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๑๕ ๒๕๗๒ โทรสาร ๐ ๒๒๑๕ ๒๕๗๒

สายด่วนร้องเรียน ๑๓๗๗

E-mail : Report@nhrc.or.th

Website : <http://www.nhrc.or.th>

ออกแบบและพิมพ์ที่ สหมิตรพรินติ้ง โทร. ๐ ๒๕๐๓ ๘๒๕๖-๕

สารจากประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

หลังจากที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ดำเนินงานเข้าสู่ปีที่สาม ระบบและกระบวนการ ปฏิบัติภารกิจตามรัฐธรรมนูญ ก็เข้ารูปเข้ารอยขึ้นโดยลำดับ โดยการจัดตั้งระบบคณะกรรมการขึ้นในช่วง ปี ๒๕๕๖ เพื่อทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบกรณีปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านสิทธิพลเมือง สิทธิทางการเมือง และกระบวนการยุติธรรม และในด้านสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งรวม ไปถึงสิทธิชุมชนชาติพันธุ์กับชุมชนฐานทรัพยากรท้องถิ่น เหล่านี้ช่วยให้การปฏิบัติงานส่งเสริมและคุ้มครอง สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญได้เป็นไปอย่างรอบด้าน และสอดคล้องสนองตอบต่อปัญหาและความต้องการ ตามสภาพชีวิตความเป็นจริงของสังคมไทย

“รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๗” นี้ นับเป็นภาพสะท้อนถึงแนวทางและแบบแผนการ ดำเนินงานดังกล่าวข้างต้น เป็นการแบ่งสัดส่วนกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ชัดเจนขึ้น ในขณะเดียวกัน ก็ไม่ได้ละเลยถึงปัญหาสิทธิหลาย ๆ ด้านที่อาจเกิดขึ้นกับกรณีเดียวกัน หลักการของคณะกรรมการสิทธิ มนุษยชนแห่งชาติยึดถือกรณีหนึ่งๆ เป็นแกนกลางในการตรวจสอบปัญหาการละเมิดสิทธิ ไม่ว่าจะเป็นเฉพาะ ส่วนบุคคล หรือกลุ่มและชุมชนที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ภาพสถานการณ์ปัญหาสิทธิมนุษยชนที่ชัดเจนและ สมบูรณ์ในระดับหนึ่งของแต่ละกรณี

จุดมุ่งหมายของการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีมิใช่เพียงเพื่อนำเสนอต่อรัฐสภาเท่านั้น หากในประการสำคัญ เพื่อเป็นการเผยแพร่ต่อสาธารณชนให้ได้เรียนรู้ทำความเข้าใจในวงกว้าง โดยเป็นที่ หวังว่าการเรียนรู้ของสังคมโดยรวม จะเป็นหนทางช่วยให้ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในสังคมไทยเราได้ บรรเทาเบาบางลงไปโดยลำดับ จนสามารถร่วมมือร่วมใจกันพัฒนา “วัฒนธรรมสิทธิมนุษยชน” ขึ้นได้ใน ระยะยาว

ผลงานที่เป็นมรรคเป็นผลขึ้น ตามที่ปรากฏในรายงานประจำปีนี้ ย่อมไม่อาจเป็นไปได้ หากขาดเสีย ซึ่งภูมิปัญญาความรู้และความร่วมมือด้วยน้ำใจจริงจากบรรดามิตรผู้ร่วมงานมากมาย ทั้งในส่วนของ องค์การภาคประชาสังคม ประชาคมวิชาชีพวิชาการ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง พี่น้องประชาชนในพื้นที่ ตลอดจนเพื่อนร่วมงานภายในองค์กร

ในโอกาสจัดทำรายงานประมวลผลงานออกเผยแพร่ จึงใคร่ขอแสดงความซาบซึ้งและขอบคุณ เป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

(ศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ภาพตราสัญลักษณ์

คำอธิบายความหมายของเครื่องหมาย

รูปทรงดอกบัว คือ ความมีคุณธรรม ความเอื้ออาทรระหว่างเพื่อนมนุษย์ อันเป็นจริยวัตรอันดีงามของคนไทย

รูปคนล้อมเป็นวงกลม คือ การสร้างพลังความร่วมมือกับทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนให้เป็นส่วนสำคัญในกระบวนการพัฒนาประเทศ

รูปมือ คือ การร่วมมือกับทุกภาคส่วนของสังคมทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ ในการโอบอุ้ม ค้ำครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ ด้วยหลักแห่งความเสมอภาคและภราดรภาพ

สีน้ำเงิน คือ สีของความเชื่อมั่นของประชาชน และทุกภาคส่วนของสังคม

คือ ความมุ่งมั่น อดทนในการทำงานเพื่อประชาชน

คือ ความสามัคคี และการประสานพลังอย่างหนักแน่นจากทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย

เครื่องหมายราชการดังกล่าว นอกจากใช้เป็นตราประจำสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแล้ว ให้ใช้เป็นตราประจำตำแหน่งประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตราประจำคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และตราประจำตำแหน่งเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คำนำ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นองค์กรอิสระที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมการเคารพและปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งส่งเสริมการศึกษา วิจัย และเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้ยังมีหน้าที่อีกประการหนึ่งในการประเมินผลและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อรัฐสภา

รายงานผลการปฏิบัติงานฉบับนี้ ได้ประมวลผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ได้ดำเนินการในปีงบประมาณ ๒๕๕๗ โดยครอบคลุมผลการปฏิบัติงาน ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๖ - เดือนกันยายน ๒๕๕๗ โดยได้นำเสนอสถานการณ์เด่นเกี่ยวกับกรณีความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายการปราบปรามยาเสพติด กรณีตัวอย่างรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านต่างๆ รวมทั้งข้อจำกัดและอุปสรรคในการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไว้ในรายงานฉบับนี้ด้วย ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าและประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานให้ประชาชนทั่วไปที่สนใจได้รับทราบด้วย นอกเหนือจากการรายงานให้รัฐสภาทราบ

ความสำเร็จในการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จะเกิดขึ้นไม่ได้เลย หากไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ สถาบันวิชาการ องค์กรพัฒนาเอกชน เครือข่ายภาคประชาสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำหน้าที่ในคณะกรรมการร่วมกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้ร่วมกันพัฒนาความร่วมมือให้ดียิ่งขึ้นต่อไป ตามเจตนารมณ์ของการทำหน้าที่ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเพื่อสังคมโดยรวม และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สารบัญ

	หน้า
สารจากประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	(๓)
ภาพตราสัญลักษณ์	(๔)
คำนำ	(๕)
บทที่ ๑ บทนำ	๑
บทที่ ๒ ผลการดำเนินงาน	
ส่วนที่ ๑ สถานการณ์เด่น	๕
ส่วนที่ ๒ การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	
● สถิติเรื่องร้องเรียนการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน	๑๙
● ตัวอย่างรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน	๒๓
ส่วนที่ ๓ การติดตามมาตรการแก้ไขปัญหตามรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน	๕๙
ส่วนที่ ๔ การส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและการประสานงานเครือข่าย	๖๕
ส่วนที่ ๕ การเสนอแนะนโยบายของรัฐและปรับปรุงกฎหมาย	๗๕
ส่วนที่ ๖ การศึกษา/วิจัยด้านสิทธิมนุษยชน	๘๑
ส่วนที่ ๗ งานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ	๙๗
ส่วนที่ ๘ การบริหารจัดการ	๑๐๕
รายงานการสอบบัญชีและงบการเงิน	๑๐๘
บทที่ ๓ อุปสรรคและข้อจำกัดการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	๑๒๕
ภาคผนวก	
● คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	๑๓๓
● คำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๔๗-๒๕๔๘	๑๓๕
● แนะนำหนังสือเผยแพร่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	๑๓๗

สถานการณ์การร้องเรียนการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือมีการกระทำที่ไม่เป็นธรรมมายัง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สะสมรวม ถึงสิ้นปีงบประมาณ ๒๕๕๗ จำนวน ๑,๖๘๒ เรื่อง เฉลี่ยในปี ๒๕๕๗ จำนวนเดือนละ ๕๕ เรื่อง น้อยกว่าปี ๒๕๕๖ ซึ่งมีคำร้องเรียนเฉลี่ยเดือนละ ๖๗ เรื่อง

การที่สถิติคำร้องเรียนเฉลี่ยต่อเดือนลดลง จากปี ๒๕๕๖ นั้น มีนัยสำคัญจากการที่ปีงบประมาณ ๒๕๕๖ เป็นช่วงของการประกาศสงครามปราบปรามยาเสพติด ครั้งที่ ๑ จากวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ถึง ๓๐ เมษายน ๒๕๕๖ ซึ่งเฉพาะคำร้องเรียน อันเนื่องมาจากนโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐ ถึงสิ้นปี ๒๕๕๖ มีถึง ๒๕๖ กรณี โดยเฉพาะช่วงเดือน ก.พ. - เม.ย. ๒๕๕๖ มีถึง ๒๐๗ กรณี

ถ้าเปรียบเทียบกับสถิติคำร้องเรียนอันเนื่องจาก นโยบายปราบปรามยาเสพติด ปี ๒๕๕๗ มีเพิ่มเพียง ๔๓ กรณี

ดังนั้น สถานการณ์เด่นที่น่าเสนอในรายงาน ผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๗ จึงเป็นการนำเสนอประมวลสถิติและจำแนกถึงประเด็นสำคัญของการร้องเรียนเรื่องนโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล โดยเฉพาะการขึ้นบัญชีดำ การร้องเรียนว่าถูกดำเนินคดีโดยมิชอบ และการเสียชีวิต ที่เชื่อว่าเป็นผลจากนโยบายปราบปรามยาเสพติด พร้อมกับข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต่อรัฐบาล เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ และวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๖ ประกอบ ตัวอย่างของข้อเท็จจริงที่ได้จากการตรวจสอบ

ในประเด็นการขึ้นบัญชีดำและการเสียชีวิต ซึ่ง นโยบายของรัฐบาลเรื่องนี้ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ และความสนใจอย่างมากจากสื่อมวลชน องค์กรด้านสิทธิมนุษยชน ทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนข้าหลวงใหญ่ด้านสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ

สถานการณ์เด่นอีกกรณีหนึ่ง คือ สถานการณ์ **ความรุนแรงในภาคใต้** ที่เป็นผลจากนโยบายของรัฐบาล ความไม่เข้าใจปัญหาที่แท้จริงและใช้มาตรการปราบปรามรุนแรง จนมีผลให้สถานการณ์ความรุนแรงลุกลามขยายตัวเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสงบสุข กระทั่งต่อชีวิตผู้บริสุทธิ์จำนวนมาก ทั้งชาวพุทธและชาวมุสลิม ทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้จัดประชุมหารือหลายฝ่ายและมีข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลถึง ๓ ครั้ง รวมทั้งจัดแถลงต่อสาธารณะอย่างต่อเนื่องด้วยความห่วงใยต่อสถานการณ์ดังกล่าวเป็นพิเศษ

ในช่วงปีงบประมาณ ๒๕๕๗ นอกจาก สถานการณ์การละเมิดสิทธิด้านกระบวนการยุติธรรม ที่รุนแรงเป็นอันดับหนึ่ง สิทธิของประชาชนด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ก็มีความขัดแย้งรุนแรงขึ้น อันเป็นผลกระทบจากการไม่มีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจ ทิศทางการพัฒนา และการจัดการด้านฐานทรัพยากรธรรมชาติ กล่าวคือ สิทธิแรงงาน โดยเฉพาะสิทธิการรวมตัวของสหภาพแรงงาน สิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ สิทธิในที่อยู่อาศัยของคนจนเมือง และสิทธิชุมชนที่ถูกกระทบจากโครงการของรัฐหรือการแย่งชิงฐานทรัพยากรจากกลุ่มทุนและกระทั้งจากนักการเมือง

แม้จำนวนกรณีคำร้องเรียนเหล่านี้จะมีสัดส่วนน้อยมาก เมื่อเทียบกับสิทธิในกระบวนการยุติธรรม แต่ส่งผลกระทบต่อผู้คนจำนวนมาก เพราะบางกรณีเกี่ยวข้องกับผู้คน ทั้งชุมชน ทั้งโรงงาน กระทั่งบางกรณีเกี่ยวข้องกับประชาชนโดยรวม เช่น การทำลายเขตป่าสมบูรณ์ต่างๆ เป็นต้น

ทิศทางการพัฒนาที่เน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมเป็นด้านหลักหรือเน้นตัวเลขการเติบโตทางเศรษฐกิจ การส่งออก เมื่อประกอบกับรัฐบาลดลไกที่คุ้มครองประชาชนและไม่เคารพต่อสิทธิตามรัฐธรรมนูญ จึงทำให้ความขัดแย้งรุนแรงขึ้นและส่งผลให้การร้องเรียนของประชาชนมีจำนวนมากยิ่งขึ้น จนถึงมีคดีที่ประชาชนถูกฟ้องร้องทั้งจากเอกชนและรัฐเพิ่มจำนวนขึ้น และมีหลายกรณีนำไปสู่การเสียชีวิตของแกนนำการต่อสู้ อย่างน่าสะเทือนใจ

อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ก็พยายามปฏิบัติการกิจตามรัฐธรรมนูญ และความคาดหวังของประชาชน ทั้ง ๓ ประการหลัก กล่าวคือ

- ๑) การตรวจสอบคำร้องเรียนเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือมีการกระทำที่ไม่เป็นธรรม
- ๒) การเสนอแนะเพื่อปรับปรุงนโยบาย กฎหมาย กฎระเบียบ และแนวทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐ จนถึงรัฐบาลและรัฐสภา
- ๓) การรณรงค์ร่วมกับเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้ทุกภาคส่วนในสังคมตระหนักและเคารพวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชน ทั้งด้านความเข้มแข็งของชุมชน และการตระหนักในสิทธิของประชาชนจากภาครัฐ

ดังนั้น ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงนำเสนอสถิติและการ

จำแนกเรื่องร้องเรียน เพื่อให้เห็นสถานการณ์โดยรวม และกรณีตัวอย่างของรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการไกล่เกลี่ยเยียวยาที่เกิดขึ้น ซึ่งต้องยอมรับว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติยังจัดทำรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนได้น้อยมาก เมื่อเทียบกับสถิติของการร้องเรียน อย่างไรก็ตาม ในรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๗ นี้ ได้นำเสนอการติดตามผลการแก้ไขของหน่วยงานของรัฐ ตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาตินำเสนอในแต่ละรายงานผลการตรวจสอบรายกรณี ประกอบด้วย ซึ่งพบว่ายิ่งประสบความสำเร็จน้อยมาก

ในรายงานฉบับนี้ได้นำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เฉพาะที่ส่งถึงนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีเท่านั้น มิได้นำเสนอมาตรการแก้ไข และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เสนอต่อหน่วยงานของรัฐต่างๆ และรัฐมนตรีรายกระทรวง ซึ่งจะปรากฏอยู่ในรายงานการตรวจสอบรายกรณีจำนวนมาก อย่างไรก็ตามคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้จัดพิมพ์ “รวบรวมรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๗” สำหรับผู้ประสงค์จะพิจารณาในรายละเอียดเพิ่มเติม

นอกจากนี้ รายงานได้นำเสนอการศึกษาที่ประมวลจากการตรวจสอบรายกรณี ไปสู่การพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และการปรับปรุงกฎหมาย ควบคู่กับการดำเนินงานพัฒนาและประสานความร่วมมือกับเครือข่ายทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานราชการและองค์กรพัฒนาเอกชน ทั้งชาวบ้านและกลุ่มธุรกิจเอกชน นักวิชาการ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

การดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ยังประสบอุปสรรคและข้อจำกัดหลายประการที่สืบเนื่องมา ตั้งแต่ ปี ๒๕๔๕ และ ปี ๒๕๔๖ กล่าวคือ การที่รัฐบาลและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ไม่เคารพและปฏิบัติตามเจตนารมณ์และสิทธิเสรีภาพที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๐ และพันธกรณีระหว่างประเทศที่ไทยเป็นภาคี การไม่ตราพระราชบัญญัติที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะมาตราที่เกี่ยวกับสิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชน การมีทิศทางการพัฒนาที่เน้นแต่กลุ่มทุนเป็นด้านหลัก จนละเลยต่อประชาชนที่เสียเปรียบ และข้อจำกัดจากพระราชบัญญัติคณะกรรมการ

สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นส่วนราชการสังกัดรัฐสภา อันมีผลให้ระบบการบริหารงานมีข้อจำกัด ไม่เอื้อต่อการทำงานเชิงรุก ร่วมกับประชาชนทั่วประเทศ และมีข้อจำกัดด้านบุคลากรและงบประมาณ

อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติก็พยายามฟันฝ่าอุปสรรคและข้อจำกัดทั้งหมด เพื่อบรรลุภารกิจตามความหวังของประชาชนให้ดีขึ้นมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือ คำวิจารณ์และข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วนของสังคม

ส่วนที่ ๑ สถานการณ์เด่น

๑. สถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ได้เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่ที่ได้มีการลอบเผาโรงเรียน ๒๐ แห่ง และในเวลาใกล้เคียงกันก็ได้มีการปล้นปืนจากกองพันทหารพัฒนาที่ ๔ จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๕๗ จนกระทั่งเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงกรณีมัสยิดกรือเซะ จังหวัดปัตตานี เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๗ และการสลายการชุมนุมของประชาชนที่หน้าสถานีตำรวจภูธรอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๗ จนมีผู้เสียชีวิต ๘๕ คน ตลอดจนความรุนแรงที่เกิดขึ้นรายวัน อันยังผลให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ทั้งต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนผู้บริสุทธิ์ ทั้งชาวพุทธและมุสลิมทั่วไป และมีผลกระทบลึกซึ้งต่อความรู้สึกของผู้ที่ได้รับผลกระทบและญาติพี่น้อง ตลอดจนเพื่อนพ้องของบุคคลเหล่านั้น

นอกจากนั้น ยังได้เกิดกรณีการหายตัวของนายสมชาย นีละไพจิตร ประธานชมรมนักกฎหมายมุสลิมเมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๗ ซึ่งเป็นทนายความที่ให้ความให้แก่ผู้ต้องหาหลายคนในกรณีเหตุการณ์ความรุนแรงในภาคใต้ โดยเฉพาะเพิ่งแถลงข่าวการซ้อมทรมานผู้ต้องหาจากภาคใต้

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ติดตามสถานการณ์ดังกล่าวอย่างใกล้ชิด และด้วยความห่วงใยอย่างมากมาโดยตลอด ซึ่งสถานการณ์มีแนวโน้มที่จะรุนแรงกว่าเดิมเมื่อรัฐบาลได้ประกาศใช้กฎอัยการศึกในหลายพื้นที่ในภาคใต้ ด้วยแนวคิดว่าจะเป็นเครื่องมือที่จะช่วยในการรักษาความสงบและความปลอดภัยในพื้นที่ดังกล่าวให้ดียิ่งขึ้นโดยเร็ว แต่การประกาศกฎอัยการศึกก็ไม่ได้ทำให้สถานการณ์ดีขึ้นแต่อย่างใด ในทางตรงกันข้ามทำให้เกิดข้อวิพากษ์ว่ากรณีมีเหตุจำเป็นหรืออยู่ในภาวะที่จะต้องประกาศกฎอัยการศึกหรือไม่ อีกทั้งการประกาศดังกล่าวชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชนที่อยู่ในเขตที่มีการประกาศให้ใช้กฎอัยการศึก แทนที่จะรู้สึกมั่นคงปลอดภัยมากขึ้นกว่าเดิม กลับรู้สึกว่าถูกลิดรอนเสรีภาพ ขาดความมั่นคงปลอดภัย และถูกละเมิดสิทธิ

ปัญหาความความรุนแรงในภาคใต้นี้ แม้ว่ารัฐบาลจะแสดงถึงความพยายามอย่างมากในการแก้ไขปัญหาก็ตาม แต่ความรุนแรงกลับขยายตัวมากขึ้น ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รวบรวมข้อมูลหลากหลายจากแหล่งต่างๆ แล้วมีความเห็นว่า สาเหตุที่ความรุนแรงในภาคใต้ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่องนั้น สืบเนื่องมาจากนโยบายหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ยังไม่ตรงกับสาเหตุที่แท้จริงของสถานการณ์ความรุนแรงดังกล่าว จึงส่งผลให้การดำเนินการไม่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ด้านนโยบาย รัฐบาลได้เปลี่ยนแปลงนโยบายในการแก้ไขปัญหา ด้วยการใช้ความเด็ดขาดรุนแรงเป็นหลัก แต่ขาดความเข้าใจต่อสาเหตุของปัญหาที่แท้จริง ก่อนที่จะดำเนินการ ตลอดจนไม่ศึกษาถึงวิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเชื่อ ความศรัทธา และความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ ทำให้การวาง

แนวทางและการดำเนินการแก้ไขปัญหาไม่สอดคล้องกับสาเหตุของปัญหา หรือเป็นไปโดยไม่เหมาะสม ซึ่งบ่อยครั้งกลับเป็นการขัดกับศาสนา วัฒนธรรม หรือความเชื่อของประชาชนในพื้นที่ ที่นอกจากจะทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนดังกล่าวแล้ว ยังกลับทำให้เกิดการต่อต้านอีกด้วย นอกจากนี้ ยังมีปัญหาเกี่ยวกับเอกภาพในการปฏิบัติงาน อันเนื่องมาจากขาดเอกภาพในการบังคับบัญชาและการมอบหมายอำนาจหน้าที่ที่ยังมีความไม่ชัดเจน ทำให้การดำเนินการไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และมีการเปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบ ทำให้ขาดความต่อเนื่อง

ด้านบุคลากร ผู้ที่มีหน้าที่หรือได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่ดำเนินการแก้ไขปัญหา ส่วนใหญ่ยังไม่มีความเต็มใจที่จะเข้ามาปฏิบัติภารกิจนี้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่อยู่นอกพื้นที่ ซึ่งอาจจะมาจากสาเหตุนานาประการ เช่น การมีอคติกับปัญหาที่เกิดขึ้นหรือต่อประชาชนในพื้นที่ การไม่ประสงค์ที่จะมาปฏิบัติงานนี้ ความรู้สึกไม่ปลอดภัยเมื่ออยู่ในพื้นที่ การไม่เอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นต้น ทำให้ปัญหาไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงได้เสนอแนะด้านนโยบายและแนวทางแก้ไขปัญหในภาคใต้ต่อรัฐบาลรวม ๓ เรื่อง คือ

๑.๑ ข้อเสนอแนะนโยบายความรุนแรงในภาคใต้ (เมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๗)

๑) การประกาศกฎอัยการศึกในบางพื้นที่เพิ่มขึ้น แต่เหตุการณ์รุนแรงก็มีได้ลดลง กลับทำให้ประชาชนหวาดผวา ขาดความมั่นใจในการดำรงชีวิตโดยปกติสุข รวมทั้งประสบปัญหาการถูกละเมิดสิทธิ เสรีภาพ จึงเสนอให้ทางราชการประสานความเข้าใจและความร่วมมือร่วมกับประชาชน และผู้นำศาสนาในพื้นที่เป็นหลักใหญ่ในการแก้ปัญหา ตลอดจนร่วมกันพิจารณากฎการประกาศใช้กฎอัยการศึกดังกล่าวเป็นพื้นที่ ๆ ไป ตามลำดับอันควรแก่กรณี

๒) เพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเต็มที่ และเป็นหลักประกันให้กลไกของรัฐปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องชอบธรรมตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญ ในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่ตกเป็นผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัย จึงเสนอให้รัฐบาลเร่งรัดให้กลไกต่าง ๆ ปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมาย อาทิ

๒.๑) การควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยหรือผู้ต้องหา ขอให้กระทำโดยหมายศาลเท่านั้น และแจ้งข้อกล่าวหาและรายละเอียดแห่งการจับโดยทันที มิให้นำตัวไปสอบโดยพลการ

๒.๒) ขอให้แจ้งให้ญาติหรือผู้ต้องหาไว้วางใจทราบถึงการจับกุมและสถานที่ควบคุมโดยทันที

๒.๓) ในการควบคุมตัวผู้ต้องหา ขอให้พนักงานสอบสวนควบคุมตัวไว้เพียง ๔๘ ชั่วโมง

หลังจากนั้นต้องนำตัวไปฝากขังต่อศาล และให้ควบคุมตัวไว้ที่เรือนจำ มิใช่ให้พนักงานสอบสวนควบคุมตัวต่อไป โดยอ้างว่าเพื่อสอบสวนขยายผล

๒.๔) เปิดโอกาสให้ทนายความพบและปรึกษาเป็นการเฉพาะตัว และให้ทนายความร่วมฟังการสอบสวนด้วย

๒.๕) กรณีการหายตัวของนายสมชาย นิละไพจิตร จากข้อมูลที่ได้รับฟังจากญาติอาจเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ทางวิชาชีพมิใช่ปัญหาส่วนตัว ประกอบกับการปฏิบัติหน้าที่ของนายสมชาย นิละไพจิตร เกี่ยวข้องโดยตรงกับปัญหาความรุนแรงใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงขอเรียกร้องให้รัฐบาลเร่งรัดให้หน่วยงานของรัฐทำการตรวจสอบให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องตามความเป็นจริงโดยรีบด่วน เพื่อแก้ไขข้อข้องใจของสาธารณชน และสามารถคุ้มครองความปลอดภัยของนายสมชาย นิละไพจิตร ได้ในที่สุด

๑.๒ ข้อเสนอแนะด้านนโยบายและแนวทางแก้ไขปัญหภาคใต้โดยรวม (เมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๕๗)

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดประชุมหารือร่วมกับคณะกรรมการการต่างประเทศ วุฒิสภา คณะกรรมการการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ วุฒิสภา คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาการหายตัวไปของนายสมชาย นิละไพจิตร วุฒิสภา คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย คณะกรรมการยุทธศาสตร์สันติวิธี สภาความมั่นคงแห่งชาติ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สภานายความ ชมรม นักกฎหมายมุสลิม และสภาเพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งเอเชีย เพื่อแสวงหาแนวทางคลี่คลายปัญหาความ

รุนแรงในภาคใต้และที่ประชุมได้มีมติให้จัดตั้งคณะทำงานเพื่อความร่วมมือแก้ไขปัญหภาคใต้ อย่างเป็นธรรมและยั่งยืน ประกอบด้วย องค์กรทั้ง ๙ องค์กร และจัดทำข้อเสนอต่อรัฐบาล โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑) ควรจัดทำรายงานประเมินสถานการณ์ภาคใต้ โดยคำนึงถึงเหตุการณ์ในอดีตและปัจจุบันที่ประชาชนไม่ได้รับความเป็นธรรมจากรัฐ และรัฐบาลควรปรับเปลี่ยนนโยบาย ที่พยายามสร้างความผสมกลมกลืนให้ประชาชนภาคใต้ โดยเฉพาะชาวมุสลิม เป็นการให้ประชาชนอยู่ร่วมกันโดยเคารพความแตกต่างหลากหลายมากขึ้น

๒) ควรทบทวนนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาล ที่มุ่งงบประมาณจำนวนมาก เพื่อส่งเสริมระบบทุนเพียงด้านเดียว โดยหันมาให้ความสำคัญกับเหตุการณ์ด้านการเมือง สังคม วัฒนธรรมและศาสนาให้ครบวงจรมากขึ้น และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น โดยคำนึงถึงความปลอดภัยต่อต้านด้านศาสนาและวัฒนธรรม

๓) ต้องดำเนินการตรวจสอบให้ปรากฏความจริงที่กระจ่างชัด ในกรณีการสูญหายของนายสมชาย นิละไพจิตร โดยสืบสวนสอบสวนนำผู้กระทำผิดมาลงโทษตามกฎหมายโดยเร็ว

๔) มีคำสั่งและข้าย่าเตือนให้เจ้าหน้าที่ทุกฝ่าย ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายโดยคำนึงถึงหลักการเคารพสิทธิมนุษยชน ห้ามลักพาคน ห้ามทรมานให้ความเคารพหลัก “นิติธรรม” โดยดำเนินการกระบวนการยุติธรรมตามหลักการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนด

๕) ให้รัฐบาลพิจารณาทบทวนการประกาศกฎอัยการศึก

๖) ให้รัฐบาลสอบสวนการละเมิดสิทธิมนุษยชนทุกกรณีที่เกิดขึ้นโดยเร็ว และชดใช้เยียวยาต่อผู้ถูกละเมิดสิทธิตามกฎหมาย

๗) ให้รัฐบาลเปิดเผยการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนให้โปร่งใส โดยประสานความร่วมมือกับประชาชนในชุมชนท้องถิ่นที่มีบทบาทเป็นผู้นำศาสนา และประชาชนให้การยอมรับอย่างแท้จริง โดยเฉพาะการตรวจสอบจำนวนผู้ที่ตายและสูญหาย ควรดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ที่เข้าใจปัญหภาคใต้และมีประสบการณ์ในท้องที่

๘) ให้รัฐบาลรายงานการประกาศกฎอัยการศึกต่อสหประชาชาติตามพันธกรณีภายใต้ข้อตกลงที่ประเทศไทยเป็นภาคี คือ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ.๑๙๖๖

๙) ให้รัฐบาลประสานความร่วมมือกับหน่วยงานของสหประชาชาติ ในการตรวจสอบประเด็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนในภาคใต้

๑๐) ให้รัฐบาลดำเนินการแก้ไขปัญหาวางการเมือง ซึ่งรวมถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเน้นความร่วมมือทางวัฒนธรรม

๑๑) ให้ตั้งคณะกรรมการอิสระแห่งชาติเพื่อตรวจสอบบุคคลที่สูญหาย

๑๒) ดำเนินการให้คณะกรรมการกาชาดสากลเข้าเยี่ยมผู้ที่ถูกคุมขังในภาคใต้

๑.๓ ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหากรณีความรุนแรงใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ (เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๗)

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติบางประการในกรณี

ปัญหาความรุนแรงในภาคใต้ เมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๔๗ และเสนอบันทึกการประชุมร่วมของ คณะทำงานเพื่อความร่วมมือแก้ไขปัญหภาคใต้ อย่างเป็นทางการเป็นธรรมและยั่งยืน เมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๔๗ แต่ต่อมาได้เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงขึ้น อีก ในกรณีมัสยิดกรือเซะ เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๗ ซึ่งส่งผลให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิตและ ทรัพย์สินทั้งของรัฐและประชาชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้จัด เสนวนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากนักวิชาการ ผู้นำ ศาสนา ผู้นำชุมชนจากพื้นที่ภาคใต้และประชาชน ทั่วไป เกี่ยวกับกรณีเหตุการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ ด้วยความห่วงใยต่อสถานการณ์ อันจะมีผลกระทบ ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ และขอเสนอ แนวทางในการปฏิบัติบางประการต่อนายกรัฐมนตรี ดังนี้

๑) รัฐบาลควรให้ความช่วยเหลือและ เยียวยาอย่างเป็นรูปธรรมแก่ประชาชนที่ได้รับความ บอบช้ำและผลกระทบโดยตรงจากเหตุการณ์ความ ไม่สงบดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่สูญเสีย บุคคลในครอบครัว

๒) นโยบายการพัฒนาพื้นที่ภาคใต้ และการส่งเสริมการมีงานทำ รัฐบาลควรจะได้ พิจารณาดำเนินการ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วม ของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น และตระหนักถึง ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม ซึ่งเป็น อารยธรรมและวิถีชีวิตของบุคคลดังกล่าว

๓) ในการเสนอกฎหมายหรือกำหนดกฎ และระเบียบการบริหารราชการในชุมชนท้องถิ่น ควร คำนึงถึงวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และการมี

ส่วนร่วมของประชาชนระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะ อย่างยิ่งระเบียบเกี่ยวกับสถาบันการศึกษา ปอเนาะ

๔) การซ่อมแซมและพัฒนา มัสยิด กรือเซะในจังหวัดปัตตานี แม้จะเป็นหน้าที่รัฐบาลที่ จะต้องรักษาสาธารณประโยชน์ของสังคมไว้ แต่ ควรคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น และผู้มีส่วนได้เสียหรือเกี่ยวข้องด้วย โดยสร้าง กระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อให้มีโอกาสได้บอก กล่าวถึงความต้องการของสังคมในท้องถิ่น

๕) เพื่อแก้ไขปัญหามีสภาพความ เป็นอยู่อย่างหวาดหวั่น เนื่องจากเกรงว่าจะเกิดความ รุนแรงขึ้นอีก และขาดความไว้วางใจเจ้าหน้าที่ของรัฐ รัฐบาลจึงควรประกาศนโยบายให้ชัดเจนว่าจะไม่ใช้ วิธีการรุนแรงในการแก้ไขปัญห และควรเร่งสร้าง ความเข้าใจให้กับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกระดับ เพื่อ ให้เกิดสมานฉันท์และความไว้วางใจซึ่งกันและ กันต่อไป

๒. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายการปราบปราม ยาเสพติด

๒.๑ สถานการณ์ปัญหาร้องเรียนการ ละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายปราบ ปราบยาเสพติด

ตามที่รัฐบาลได้ประกาศสงครามกับ ยาเสพติดครั้งแรก ตั้งแต่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ถึง ๓๐ เมษายน ๒๕๔๖ และครั้งที่สอง ตั้งแต่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๖ ถึง ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ ได้ทำให้มีกรณี ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นจำนวนมาก

จากสถิติกรณีร้องเรียนเกี่ยวกับนโยบายปราบปรามยาเสพติด ระหว่างวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ - ๓๐ กันยายน ๒๕๕๗ จำแนกได้ดังนี้

ที่	ปัญหาตามคำร้องเรียน	ก.พ.-ก.ย.๕๖	ต.ค.๕๖ - ก.ย.๕๗	รวม
๑	มีชื่อในบัญชีหรือถูกกล่าวหาหรือถูกเรียกไปรายงานตัวเป็นผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทั้งที่ไม่มีพฤติกรรม	๑๓๖	๓	๑๓๙
๒	ถูกฆาตกรรมโดยญาติเชื่อว่าเกิดจากนโยบายปราบปรามยาเสพติด	๒๔	๗	๓๑
๓	ถูกตำรวจยึดยาบ้าแล้วดำเนินคดียาเสพติดหรือถูกดำเนินคดียาเสพติดโดยมิชอบ ทั้งที่ไม่ได้กระทำความผิด	๓๖	๑๘	๕๔
๔	ถูกซ้อมให้รับสารภาพว่าค้ายาเสพติดแล้วถูกดำเนินคดี	๖	๔	๑๐
๕	ถูกตำรวจแนะนำให้หายาบ้าหรือยาเสพติดไว้ในครอบครองหรือถูกขู่ให้ยอมรับสารภาพแล้วยอมถูกดำเนินคดี ไม่เช่นนั้นจะมีปัญหาหรืออาจได้รับอันตราย	๑๗	๑	๑๘
๖	ถูกยึดทรัพย์ในคดียาเสพติด	๙	๓	๑๒
๗	อื่นๆ	๒๘	๗	๓๕
รวม		๒๕๖	๔๓	๒๙๙

๒.๒ สรุปข้อมูลผลการปราบปรามยาเสพติดและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายการปราบปรามยาเสพติด (เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๖)

ตามที่รัฐบาลได้ประกาศสงครามกับยาเสพติดครั้งแรก ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ถึงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๖ นั้น แม้ว่าในระยะแรกของการดำเนินการ จะได้รับการท้วงติงจากสื่อมวลชนและประชาชนบ้าง แต่ต่อมาในภายหลังสื่อมวลชนและประชาชนได้ปรับเปลี่ยนท่าทีเป็นสนับสนุนนโยบายดังกล่าว และรัฐบาลได้ประกาศทำสงครามยาเสพติดอีกครั้งหนึ่ง เริ่มตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๖ ถึง

สิ้นเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๖ เป็นเวลา ๒ เดือน ซึ่งการดำเนินการปราบปรามยาเสพติดอันถือเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลนั้น ย่อมเป็นเอกสิทธิ์ของรัฐบาลในการดำเนินการดังกล่าว เพราะย่อมเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่ายาเสพติดเป็นปัญหาร้ายแรงที่คุกคามความเจริญก้าวหน้าของประเทศ หากแต่วิธีการนั้นย่อมต้องเป็นไปตามครรลองของกระบวนการยุติธรรมเป็นหลัก เพื่ออำนวยความยุติธรรมให้บังเกิดขึ้นในสังคมแก่ประชาชนทั้งหลายโดยเสมอกัน

๑) สรุปข้อมูลผลการปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาและตรวจสอบของคณะอนุกรรมการทุกชุดที่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับกรณียาเสพติด ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ถึงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๖ โดยได้มาจากการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องชี้แจงข้อเท็จจริงเป็นลายลักษณ์อักษร และส่งเอกสารมาประกอบการพิจารณา พร้อมทั้งให้ผู้ร้องเรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ เจ้าหน้าที่ตำรวจ และบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในแต่ละพื้นที่มาให้ถ้อยคำด้วยวาจาอีกครั้งหนึ่ง ทำให้พบว่ามีปัญหาที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการสั่งการและการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ กล่าวคือ

๑.๑) ปัญหาการขึ้นบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

การขึ้นบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในระยะเวลาอันสั้น และมีได้ผ่านกระบวนการกลั่นกรอง ทำให้ผู้ที่มีได้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมาเลยถูกขึ้นบัญชีรายชื่อจำนวนมากสาเหตุเพราะ

- รายชื่อส่วนใหญ่มาจากการประชุมประชาคมหมู่บ้าน จึงเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความขัดแย้งกันมาก่อน หรือขัดแย้งจากการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น กลั่นแกล้งกันได้ จนกระทั่งมีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อ

- บุคคลผู้เคยมีประวัติเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมาก่อน แต่ได้เลิกยุ่งเกี่ยวไปแล้ว เมื่อมีการประกาศสงครามกลับมามีชื่อในบัญชีรายชื่ออีก

- ญาติพี่น้องหรือเครือญาติเกี่ยวข้องกับยาเสพติด กลับถูกเหมารวมว่าเป็นผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดด้วย

- ความไม่เข้าใจหรืออิจฉาริษยาของบรรดาเพื่อนบ้าน ในกรณีที่ร้ายวร้ายขึ้นมาจาก การประกอบอาชีพโดยสุจริตเป็นช่องทางให้ถูกใส่ร้ายป้ายสี ทำให้กลายเป็นบุคคลที่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อด้วย

- ความขัดแย้งกับเจ้าหน้าที่ ตำรวจหรือฝ่ายปกครอง จึงฉวยโอกาสนำชื่อบุคคลดังกล่าวใส่ในบัญชีรายชื่อ

- อคติต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ด้วยความเชื่อว่าเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมาก่อน

๑.๒) ปัญหาการจับกุมผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

เมื่อนโยบายของรัฐบาลที่นำเอาสถิติในการจับกุมมาเป็นหลักในการประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในแต่ละจังหวัด ทำให้เกิดปัญหาการจับกุมผู้บริสุทธิ์ กล่าวคือ

- อาศัยคำให้การปรัปรำของผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เพื่อให้ตนเองรับโทษน้อยลงหรือไม่ต้องรับโทษ โดยขัดทอดว่าบุคคลนั้นค้ายาเสพติดเป็นเหตุให้ถูกดำเนินคดี

- เรียกตัวมาโดยอ้างว่าเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยอ้างกรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจจะเตรียมยาเสพติดมาให้ล่วงหน้า แต่กลับนำคำรับสารภาพดังกล่าวมาดำเนินคดี

- การสร้างพยานหลักฐานอันเป็นเท็จ เพื่อให้จับกุมบุคคลเหล่านั้นมาดำเนินคดีให้ได้

๑.๓) ปัญหาเกิดจากการถูกฆ่าโดยอ้างว่าเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

เนื่องจากนโยบายของรัฐบาลที่นำเอาการตายของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด มา

นับเป็นสถิติในการปราบปรามยาเสพติดทำให้เกิดปัญหา กล่าวคือ

■ บุคคลที่ถูกยิงส่วนใหญ่อยู่ในบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด จนกระทั่งถึงวันที่เสียชีวิต ไม่มีพยานหลักฐานที่จะดำเนินคดีกับบุคคลดังกล่าวได้

■ ส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่ตำรวจอ้างว่าพบยาเสพติดบริเวณตัว บริเวณพาหนะ บริเวณสถานที่พักอาศัย หรือบริเวณที่พบศพของผู้ตาย ซึ่งไม่สมเหตุสมผลในการพบยาเสพติดดังกล่าวเนื่องจาก

- ผู้ตายอยู่ระหว่างเดินทางกลับบ้าน
- เดินทางกลับจากซื้อของชำจากตลาด

เพื่อนำกลับมาจำหน่าย

- เดินทางกลับจากพบเจ้าหน้าที่ตำรวจ
- เดินทางกลับจากพบเจ้าหน้าที่อำเภอ
- พบอยู่ที่ตัวผู้ตายขณะอยู่ที่บ้าน

นอกจากนี้ ในการตรวจและค้นพบยาเสพติดดังกล่าว ไม่มีญาติของผู้ตายอยู่ด้วยในขณะที่ตรวจค้น

■ เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ให้ความสนใจในการสืบสวนและสอบสวนเพื่อหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ทั้งที่การฆ่าดังกล่าวเป็นการกระทำที่อุกอาจ และมีหลายครั้งเกิดในบริเวณชุมชน อีกทั้งจำนวนคดีเกี่ยวกับการฆ่ากันที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมีจำนวนถึง ๒,๖๒๕ ราย ซึ่งถือได้ว่ามีจำนวนสูงกว่าปกติมากมาหลายร้อยเท่า

๑.๔) ปัญหาอันเกิดจากการยึด หรืออายัดทรัพย์สิน

จากนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการทำลายกระบวนการยาเสพติดให้สูญหายไป จึงได้เร่งดำเนินการยึดและอายัดทรัพย์สินของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้มากที่สุด ทำให้เกิดปัญหา กล่าวคือ

■ ไม่มีการสอบสวนข้อเท็จจริงก่อนว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรือไม่

ทำให้เกิดกรณีการยึดทรัพย์สินที่เป็นทรัพย์สินมรดก หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาเป็นสิบๆ ปีแล้ว หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการประกอบอาชีพโดยสุจริตเป็นจำนวนมาก

■ มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ใช้ในการดำรงชีพโดยปกติสุข เช่น ตู้เย็น โทรทัศน์ หม้อหุงข้าว กระจกน้ำร้อน เป็นอาทิ จนกระทั่งอาจกล่าวได้ว่าไม่มีทรัพย์สินใดๆ เหลือในการดำรงชีพต่อไป

■ การเก็บรักษาทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่มีสถานที่เก็บทรัพย์สินแต่อย่างใด ทำให้ทรัพย์สินที่ถูกยึดมาวางไว้กลางแจ้ง ย่อมเป็นผลให้ทรัพย์สินนั้นเสื่อมราคาหรือเสื่อมค่าในที่สุด

■ กระบวนการตรวจสอบทรัพย์สินโดยสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นไปอย่างล่าช้า ย่อมส่งผลให้เกิดความเสียหายหากทรัพย์สินนั้นไม่ได้เกี่ยวข้องในการกระทำความผิดในที่สุด ซึ่งหากกระบวนการร้องเรียนตรวจสอบเป็นไปโดยรวดเร็วแล้ว ทรัพย์สินใดที่ไม่ถูกยึดหรืออายัดไว้เพื่อตรวจสอบจักได้ส่งคืนให้แก่เจ้าของทรัพย์สินโดยเร็ว

จากประเด็นปัญหาทั้ง ๔ ประการ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ย่อมเป็นการบั่นทอนกระบวนการยุติธรรม ดังนั้น การดำเนินการปราบปรามยาเสพติดต่อไปต้องยึดหลักของกระบวนการยุติธรรมโดยเคร่งครัด

๒) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายการปราบปรามยาเสพติด (เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๖)

จากการศึกษาและตรวจสอบเป็นการเฉพาะหน้า ซึ่งได้สรุปข้อมูลผลการปราบปรามยาเสพติดเป็นเบื้องต้นตามที่กล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาลไปยังนายกรัฐมนตรี เพื่อมิให้เกิดปัญหาการร้องเรียนเฉกเช่นที่ผ่านมา ดังนี้

๒.๑) การนำรายชื่อบุคคลขึ้นบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องยาเสพติดนั้น กระบวนการยังหละหลวม และขาดการกลั่นกรองโดยรอบคอบ ทำให้ผู้บริสุทธิ์จำนวนมากถูกขึ้นบัญชี ทั้งๆ ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดแต่อย่างใด อีกทั้งกระบวนการถอดถอนรายชื่อบุคคลออกจากบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องยาเสพติดของผู้บริสุทธิ์ต้องรวดเร็วและไม่สลับซับซ้อน

๒.๒) เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องพึงเผื่อระวังมิให้มีการยิงทิ้งผู้ที่ถูกอ้างว่าเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เพราะวิธีการดังกล่าวเป็นการทำลายกระบวนการยุติธรรม และหากมีการทำผิดกรณีดังกล่าวเกิดขึ้น เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องปฏิบัติการสืบสวนและสอบสวนโดยรวดเร็วและเป็นมาตรฐานเดียวกับคดีอาญา โดยทั่วไปในการหาผู้กระทำความผิดมาลงโทษ

๒.๓) กระบวนการดำเนินการสืบสวนและสอบสวนในคดียาเสพติด ต้องเป็นไปโดยอาศัยมาตรฐานที่ได้ปฏิบัติมาก่อนการประกาศสงครามยาเสพติด ทั้งนี้ ต้องมีหลักฐานในการเกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่แน่ชัด มิใช่อาศัยคำให้การปรักปรำของผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เพื่อให้ตนเองได้รับโทษเบาขึ้นหรือไม่ต้องรับโทษเท่านั้น

๒.๔) ก่อนการยึดและอายัดทรัพย์สินของบุคคลที่ถูกอ้างว่าเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องตรวจสอบให้แน่ชัดก่อนว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และต้องจัดหาสถานที่เก็บทรัพย์สินดังกล่าวไว้มิให้เสียหาย หรือเสื่อมสภาพ อีกทั้งไม่ยึดและอายัดไปถึงทรัพย์สินที่ใช้ในการดำรงชีพโดยปกติสุข และกระบวนการตรวจสอบทรัพย์สินดังกล่าว โดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต้องเป็นไปโดยรวดเร็ว พร้อมทั้งคืนทรัพย์สินที่ไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดโดยรีบด่วน

๒.๓ สรุปกรณีตัวอย่างของผู้เสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกรณีผู้เสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด (เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๖)

๑) สรุปกรณีตัวอย่างของผู้เสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ตามที่ได้เกิดข้อวิจารณ์ในสังคมเกี่ยวกับการนิรโทษผู้เสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับเรื่องร้องเรียนจากญาติผู้เสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด จำนวน ๒๔ เรื่อง ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ตรวจสอบโดยละเอียดทั้งจากฝ่ายผู้ร้อง ผู้ถูกร้อง และพยานที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก ตลอดจนคำชี้แจงด้วยลายลักษณ์อักษรและเอกสารที่เกี่ยวข้องพบปัญหานั้นการหลังจากที่ได้พิจารณากรณีตัวอย่างของผู้เสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และได้พบข้อเท็จจริง ดังนี้

กรณีแรก

เหตุเกิดเมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ เวลาประมาณ ๑๘.๐๐ น.เศษ ผู้ตายถูกยิงด้วยอาวุธปืนจ่อยิงที่ศีรษะ ๑ นัด และ ที่โคนแขนขวาอีก ๑ นัด ขณะที่นั่งอยู่ในร้านขายหีบศพบริเวณตลาดอันเป็นย่านชุมชนของจังหวัดในภาคกลาง และเสียชีวิตที่โรงพยาบาลในเวลาต่อมา จุดเกิดเหตุอยู่ห่างจากบ้านผู้ตายประมาณ ๒ กิโลเมตรและห่างจากสถานีตำรวจเพียง ๓๐๐ เมตรเท่านั้น แต่หนังสือพิมพ์ได้ลงข่าวว่าเป็นการฆ่าอันเกี่ยวเนื่องกับยาเสพติด

จากการตรวจสอบพบว่า เนื่องจากผู้ตายถูกยิงในบริเวณย่านชุมชน และมีผู้อื่นอยู่ด้วยในขณะที่ถูกยิง จึงทำให้กรณีนี้ไม่พบยาเสพติดที่ตัวผู้ตายหรือบริเวณที่ผู้ตายถูกยิง อีกทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ใส่ใจในการตรวจสอบพยานหลักฐาน แม้แต่ปลอกกระสุนปืนที่เกิดเหตุก็ปล่อยเป็นภาระของบุคคลภายนอกที่นำมาให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ นอกจากนี้กรณีนี้เป็นการยิงกันในย่านชุมชนซึ่งมีผู้เห็นเหตุการณ์จำนวนมาก แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจกลับไม่มี

ความคืบหน้าในการสืบสวนและสอบสวนเพื่อหาตัวผู้กระทำความผิด ประกอบกับผู้ตายและครอบครัวถูกขึ้นบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยเคยถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจไปตรวจค้นในบ้านก่อนถึงแก่ความตายถึง ๖ ครั้ง แต่ในการตรวจค้นดังกล่าวไม่พบยาเสพติดหรือสิ่งของผิดกฎหมายแต่อย่างใด อีกทั้งก่อนตายก็ยังไม่มียานหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินคดีกับผู้ตายในคดียาเสพติดได้

กรณีที่สอง

เหตุเกิดเมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ เวลาประมาณ ๑๓.๐๐ น. ขณะผู้ตายกำลังซ่อมรถจักรยานยนต์ ถูกยิงด้วยอาวุธปืน ๓ นัด ที่บริเวณศีรษะและลำตัว ซึ่งในขณะเกิดเหตุ มีภรรยาของผู้ตายและบุคคลในครอบครัวอีกหลายคนอยู่ในบริเวณที่เกิดเหตุ อีกทั้งอยู่ใกล้กับตลาดอันเป็นย่านชุมชนอีกด้วย แต่หนังสือพิมพ์ลงข่าวว่าเป็นการฆ่าอันเกี่ยวเนื่องกับยาเสพติด ต่อมาได้มีการยึดทรัพย์สินของผู้ตายและครอบครัวหลายรายการ

จากการตรวจสอบพบว่า เนื่องจากผู้ตายถูกยิงในบริเวณย่านชุมชน อีกทั้งยังมีครอบครัวของผู้ตายอยู่ในที่เกิดเหตุด้วย จึงไม่พบยาเสพติดที่ตัวผู้ตายหรือบริเวณที่ผู้ตายถูกยิงแต่อย่างใด ทั้งเจ้าหน้าที่อำเภอและตำรวจยืนยันว่า ผู้ตายถูกขึ้นบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดแต่จนกระทั่งถึงวันที่ผู้ตายถึงแก่ความตายนั้น ไม่มียานหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินคดีกับผู้ตายในคดียาเสพติดได้ เจ้าหน้าที่ตำรวจแจ้งว่า ไม่มีความคืบหน้าในการสืบสวนและสอบสวนเพื่อหาตัวผู้กระทำความผิด อีกทั้งในพื้นที่ที่รับผิดชอบมีคดีฆ่ากันตายเกี่ยวกับยาเสพติดอีก ๓ คดี ซึ่งก็ไม่มี ความคืบหน้าในการสืบสวนและสอบสวนเช่นเดียวกัน แต่ต่อมาสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้มีคำสั่งให้คืนทรัพย์สินทั้งหมดให้แก่ครอบครัวของผู้ตาย

กรณีที่สาม

เหตุเกิดเมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๕๖ เวลาประมาณ ๑๘.๐๐ น.เศษ ผู้ตายถูกยิงบริเวณหน้าบ้านที่โต๊ะทำงาน ถูกยิงที่บริเวณท้ายทอยและลำตัว ๕ นัด บริเวณบ้านมีเพื่อนบ้านมากมาย เพราะอยู่ในเขตอำเภอเมืองของจังหวัดภาคเหนือ หนังสือพิมพ์ลงข่าวว่า เป็นการฆ่าอันเกี่ยวเนื่องกับยาเสพติด และผู้ตายมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

จากการตรวจสอบพบว่า หลังจากผู้ตายถูกยิงมีแพทย์และเจ้าหน้าที่ตำรวจมาชันสูตรพลิกศพที่บริเวณหน้าบ้านของผู้ตาย ในขณะที่ผู้ตายอยู่ในสภาพหมดสติ มีเพียงกางเกงขายาวสวมอยู่เท่านั้น ในระหว่างการชันสูตรพลิกศพมีการถอดกางเกงขายาวของผู้ตายลงก่อนจนเหลือแต่กางเกงใน หลังจากนั้น นำตัวไปโรงพยาบาลและได้มีการเอ็กซเรย์ร่างกายของผู้ตายเพื่อหาวิถีกระสุนและหัวกระสุนที่อยู่ในร่างกาย โดยผู้ตายยังสวมกางเกงในอยู่ ต่อมาได้นำศพผู้ตายไปที่ห้องเก็บศพ เจ้าหน้าที่ห้องพิธีกรรมศพได้ทำความสะอาด ตกแต่งบาดแผล และฉินยาให้แก่ผู้ตาย พร้อมทั้งถอดกางเกงในออกโดยม้วนเป็นเลขแปด และทิ้งที่ถังขยะในห้องพิธีกรรมศพนั่นเอง ซึ่งในขณะนั้นมีญาติของผู้ตายอยู่ในห้องและเจ้าหน้าที่อีกหลายคน ครั้นต่อมาเจ้าหน้าที่ตำรวจให้ญาติผู้ตายออกจากห้องดังกล่าวไป หลังจากเวลาผ่านไประยะหนึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ตามญาติของผู้ตายเข้าไปในห้องดังกล่าว พร้อมทั้งแจ้งว่าพบยาบ้าบรรจุอยู่ในซองสีฟ้าจำนวนร้อยกว่าเม็ด ขนาดของเท่ากับซองบรรจุยาตามโรงพยาบาลทั่วไป โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจชี้แจงว่าญาติเป็นผู้ถอดกางเกงขาวยาวตั้งแต่บริเวณหน้าบ้านและถอดกางเกงในของผู้ตายทิ้งในถังขยะเสมือนหนึ่งเป็นการทำลายพยานหลักฐาน อีกทั้งการเอ็กซเรย์นั้น มิได้กระทำตรงบริเวณกางเกงในอีกด้วย

แต่จากการให้ถ้อยคำของแพทย์ที่ไปร่วมชันสูตรพลิกศพและ พยานแวดล้อมกรณี ได้ความว่า ผู้ที่ถอดกางเกงขายาวของผู้ตายออก คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อประโยชน์ในการชันสูตรพลิกศพโดยละเอียด และผู้ที่ถอดกางเกงในออกทั้งในถังขยะ คือ เจ้าหน้าที่ห้องพิธีกรรมศพ โดยมีญาติของผู้ตายเป็นผู้ช่วยเหลือเท่านั้น และในขณะที่ชันสูตรพลิกศพ แพทย์ยืนยันว่า กางเกงในของผู้ตายเปียกอยู่ แต่ไม่มีอะไรผิดปกติ อีกทั้งยังได้ดูฟิล์มเอ็กซเรย์ซึ่งได้มีการเอ็กซเรย์ทั่วร่างกายรวมถึงบริเวณกางเกงในของผู้ตายด้วย แต่ในฟิล์มเอ็กซเรย์ดังกล่าวไม่พบร่องรอยของช่องและยาบ้าดังกล่าวแต่อย่างใด

ในส่วนของการสืบสวนและสอบสวน ไม่มีความคืบหน้าในการหาตัวผู้กระทำความผิด ซึ่งในเขตอำเภอที่เกิดเหตุยังมีคดีที่มีการฆ่าอันเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอีก ๒ - ๓ ราย แต่ไม่มีความคืบหน้าเช่นเดียวกัน ส่วนทรัพย์สินของผู้ตายเจ้าหน้าที่ตำรวจได้มีการขอหมายค้นจากศาลเข้าทำการตรวจค้นที่บ้านผู้ตาย บิดาผู้ตาย ญาติผู้ตายและคลินิกของภรรยาผู้ตาย แต่ไม่พบยาเสพติดและสิ่งของผิดกฎหมายเลย หากแต่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้จัดทำบัญชีทรัพย์สินของผู้ตายและญาติพี่น้องส่งให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตรวจสอบทรัพย์สินต่อไป

กรณีทีสี่

เหตุเกิดเมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ผู้ตายถูกยิงในขณะที่ขับรถยนต์กลับจากที่ว่าการอำเภอของจังหวัดในภาคเหนือจำนวน ๒ นัดที่บริเวณGRAMและคอด้านขวา ที่เกิดเหตุห่างจากที่ว่าการอำเภอประมาณ ๕๐๐ เมตร ผู้ตายถูกนำตัวส่งไปโรงพยาบาล ส่วนรถยนต์ที่ผู้ตายขับนั้น ถูกนำไปไว้ที่สถานีตำรวจในท้องที่ดังกล่าว แล้วเจ้าหน้าที่ตำรวจและปลัดอำเภอเข้าตรวจค้นในบริเวณรถยนต์พบยาเสพติดอยู่ในหมวกในรถยนต์นั่นเอง

โดยในขณะที่ตรวจค้นไม่มีญาติของผู้ตายเข้าร่วมด้วย ทั้งๆที่เจ้าหน้าที่ตำรวจรู้จักบ้านของผู้ตายเป็นอย่างดี หลังจากนั้นหนังสือพิมพ์ลงข่าวว่า ผู้ตายถูกยิงเสียชีวิตอันเกี่ยวเนื่องจากยาเสพติด

จากการตรวจสอบ ผู้ตายและญาติเป็นผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เจ้าหน้าที่ตำรวจเคยค้นรถยนต์ของผู้ตายหลายครั้ง แต่ไม่พบยาเสพติดหรือสิ่งผิดกฎหมายแต่อย่างใด ครั้นถึงช่วงที่รัฐบาลประกาศสงครามยาเสพติด เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองได้เสนอให้ผู้ตายลาออกจากตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ผู้ตายไม่ยอมลาออก เพียงยอมรับว่าเคยเสพยา และได้เลิกยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดมานานแล้ว โดยได้ลงชื่อในบันทึกการแสดงตนรับว่า เคยเสพยาต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองก่อนเสียชีวิตประมาณ ๑ สัปดาห์ และจนกระทั่งถึงวันที่เสียชีวิต เจ้าหน้าที่ตำรวจยืนยันว่าไม่มีพยานหลักฐานใดที่จะดำเนินคดีกับผู้ตายในข้อหาเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้

ในวันเกิดเหตุผู้ตายถูกเรียกตัวมาพบเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองที่อำเภอ และหลังจากออกจากที่ว่าการอำเภอจึงถูกยิงดังกล่าว นอกจากนั้นญาติผู้ตายและเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองยืนยันตรงกันว่าไม่เคยเห็นผู้ตายใส่หรือมีหมวกที่พบว่าใส่ยาบ้ามาก่อนเลย ปัจจุบันเจ้าหน้าที่ตำรวจชี้แจงว่าในการสืบสวนและสอบสวนหาผู้กระทำความผิดยังไม่มี ความคืบหน้าแต่อย่างใด นอกจากนี้ ในเขตท้องที่ที่เกิดเหตุมีเหตุฆ่ากันอันเกี่ยวข้องกับยาเสพติดรวม ๓ คดี ทุกคดีไม่มีความคืบหน้าเช่นเดียวกัน

กรณีที่ห้า

เหตุเกิดเมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๖ เวลาประมาณ ๔.๓๐ น. ขณะที่ผู้ตาย ๒ คน ซึ่งเป็นสามีภรรยากันได้ขับรถยนต์พร้อมเพื่อนบ้านอีก ๑ คน ออกไปซื้อของในบริเวณตัวอำเภอของจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อนำมาจำหน่ายที่ร้านขายของชำในบ้านที่อยู่ชุมชน ขณะขับรถยนต์

กลับบ้านมีคนร้ายใช้อาวุธปืนจ่อยิงผู้ตายทั้งสองคนที่ศีรษะแล้วใช้เท้าถีบเพื่อนบ้านที่อาศัยรถยนต์ไปด้วยพร้อมไล่ให้หนีไป หลังจากนั้นหนังสือพิมพ์ลงข่าวว่าสันนิษฐานว่าชนวนเหตุสังหารโหดน่าจะมาจากการหักหลังธุรกิจค้ายาบ้า โดยตำรวจได้ตรวจค้นรถยนต์ของผู้ตายทั้งสอง พบยาบ้าจำนวน ๑๗ เม็ดอยู่ในเบาะหลังคนขับ ในขณะที่ตรวจค้นไม่มีญาติของผู้ตายร่วมอยู่ในการตรวจค้นนั้นด้วย และในตอนสายของวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๖ เจ้าหน้าที่ตำรวจได้เข้าตรวจค้นพร้อมยึดและอายัดทรัพย์สินทั้งหมดของผู้ตาย

จากการตรวจสอบพบว่า ผู้ตายทั้งสองเป็นผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ผู้ตายได้ไปพบเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อแจ้งว่าสาเหตุที่ร่ำรวยขึ้นมานั้น เนื่องจากผู้ตายถูกรางวัลสลากกินแบ่งของรัฐบาล แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ยังไม่เชื่อผู้ตายจึงเดินทางเข้ามาที่กรุงเทพมหานครเพื่อขอหนังสือรับรองจากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลโดยมีหลักฐานชัดเจนว่าผู้ตายถูกรางวัลสลากกินแบ่งรางวัลที่ ๑ จำนวน ๒ ฉบับ เป็นเงิน ๖,๐๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อประมาณปี ๒๕๔๓ แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจกลับไม่เชื่อถือ โดยพูดทำนองว่าเงินที่ได้จากค้ายาบ้าไปซื้อสลากกินแบ่งที่ถูกรางวัล หลังจากถูกรางวัลดังกล่าว ผู้ตายได้ต่อเติมบ้านและซื้อรถยนต์ แต่ผู้ตายมิได้บอกเพื่อนบ้านว่าถูกรางวัลแต่อย่างใด เพราะบริเวณบ้านและร้านค้าของชำอยู่ในชนบท

จากหลักฐานบัญชีเงินฝากของผู้ตาย พบว่ามีเงินเข้าบัญชีเมื่อครั้งถูกรางวัลที่ ๑ ดังกล่าวเพียงครั้งเดียว หลังจากนั้นมีการเบิกถอนเงินออกจากบัญชีเงินฝากที่ธนาคารเท่านั้น และไม่มี การนำเงินเข้าฝากอีกเลย จนกระทั่งถึงวันที่ตายมีเงินเหลือเพียง ๒ ล้านบาทเศษเท่านั้น อีกทั้งก่อนหน้าที่จะเกิดเหตุ คือ วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๖ เจ้าหน้าที่ตำรวจได้นำหมายค้นของศาลเข้าทำการ

ตรวจค้นที่บ้านของผู้ตาย แต่ไม่พบยาเสพติดหรือสิ่งผิดกฎหมายแต่อย่างใด สำหรับการสืบสวนและสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อหาผู้กระทำความผิดมาลงโทษยังไม่มีความคืบหน้า

๒) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกรณีผู้เสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด (เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๖)

เมื่อพิจารณาผลการตรวจสอบและกรณีตัวอย่างของผู้เสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดดังกล่าวมาแล้ว ประกอบกับการพิจารณาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๑ ที่กำหนดให้บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย และมาตรา ๓๕ ที่กำหนดให้รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย ค้ำครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล จัดระบบงานของกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ และอำนวยความยุติธรรมต่อประชาชนอย่างรวดเร็วและเท่าเทียมกัน ประกอบกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ซึ่งประเทศไทยเข้าเป็นภาคีเมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๓๙) ในข้อ ๖ ที่ระบุว่า “มนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะมีชีวิตมาแต่กำเนิด สิทธินี้ต้องได้รับความคุ้มครองโดยกฎหมาย บุคคลจะต้องไม่ถูกทำให้เสียชีวิตโดยอำเภอใจ”

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงได้มีข้อเสนอแนะนโยบายเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของหน่วยงานต่างๆ ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการทำความจริงให้ปรากฏ พร้อมทั้งเป็นที่ยอมรับแก่สังคมโดยทั่วไป และสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้บริสุทธิ์อันเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และกติการะหว่างประเทศ หลังจากที่เราได้ให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เสียชีวิตและบาดเจ็บจากการปราบปรามยาเสพติดแล้วดังต่อไปนี้

๒.๑) หลังจากแยกแยะผู้ตายที่มีได้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดออกมาจากผู้ตายจำนวนประมาณ ๒,๕๐๐ กรณีแล้ว รัฐบาลควรเยียวยาครอบครัวของผู้เสียชีวิตดังกล่าว โดยอาศัยพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.๒๕๔๔ โดยมีต้องให้ครอบครัวผู้เสียหายต้องเข้ามาร้องขอ

๒.๒) สำหรับผู้ตายที่มีได้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด รัฐบาลควรดำเนินการให้สังคมได้รับทราบว่าเขาเป็นผู้บริสุทธิ์ที่มีได้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เพื่อให้

สามารถอยู่ร่วมในสังคมได้โดยปกติสุข หลังจากที่สังคมได้ตั้งข้อรังเกียจครอบครัวของบุคคลเหล่านั้นมาเป็นเวลาช้านาน

๒.๓) เพื่อให้สังคมไทยทั่วไปยอมรับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ รัฐบาลควรให้หน่วยงานอื่นๆ เข้าไปตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน และแยกแยะกรณีที่สำนวนคดีเดิมเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ระบุว่าผู้ตายเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เพื่อคงไว้ซึ่งหลักความยุติธรรมให้ดำรงอยู่ในสังคมไทยต่อไป

ส่วนที่ ๒ การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

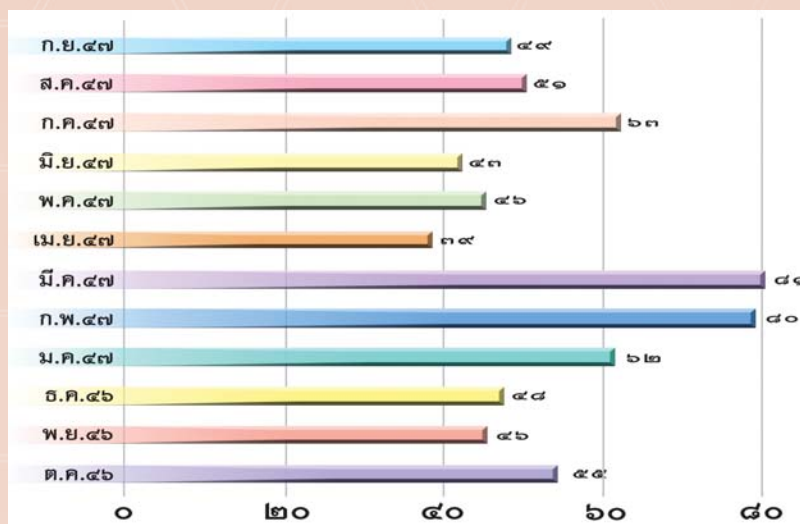
๑. สถิติเรื่องร้องเรียน/เรื่องที่ยื่นขอยกเพื่อตรวจสอบ

พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒ ได้กำหนดการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ไว้ในหมวด ๓ มาตรา ๒๒ ว่าในกรณีที่มีการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน และมีข้อเป็นเหตุที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาล หรือที่ศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งเด็ดขาดแล้ว ให้คณะกรรมการมีอำนาจตรวจสอบและเสนอมาตรการการแก้ไขตามพระราชบัญญัติ และได้กำหนดการยื่นคำร้องโดยทำเป็นหนังสือไว้ ตามมาตรา ๒๓ โดยต้องมีรายละเอียดดังนี้ ๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้องหรือผู้ทำการแทน ๒) ข้อเท็จจริงและพฤติการณ์อันเป็นเหตุแห่งการกระทำ หรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ๓) ลายมือชื่อของผู้ร้องหรือผู้ทำการแทนที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง สำหรับการร้องเรียนด้วยวาจาให้กระทำได้ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด และยื่นคำร้องที่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ หรือจะยื่นต่อกรรมการคนใดคนหนึ่ง หรือองค์การเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนเพื่อส่งต่อไปยังสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหรือด้วยวิธีการอื่นใดตามที่คณะกรรมการกำหนดก็ได้ นอกจากนี้ กรณีที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นสมควรให้มีการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนในกรณีใดที่เห็นว่ามีมูลและอยู่ในอำนาจหน้าที่ก็สามารถหยิบยกเรื่องดังกล่าวมาพิจารณาดำเนินการได้

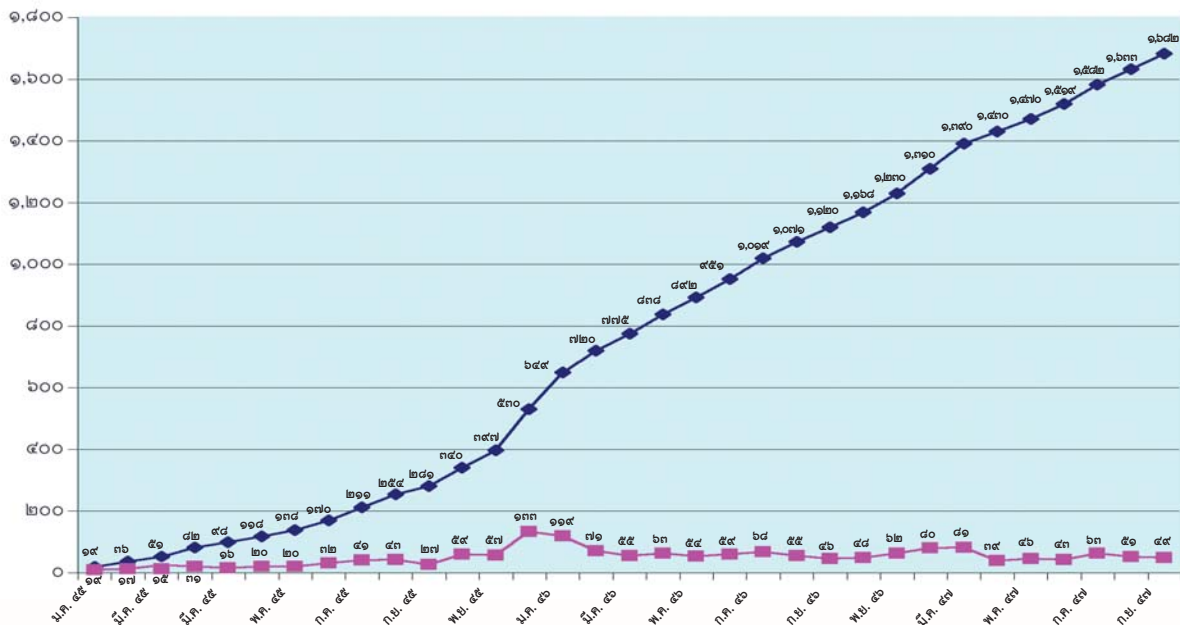
อนึ่ง ในระหว่างการตรวจสอบ หากคู่กรณียินยอมประนีประนอมในการแก้ไขปัญหา ซึ่งอยู่ในกรอบของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสามารถดำเนินการไกล่เกลี่ย และจัดให้มีการทำหนังสือข้อตกลงระหว่างคู่กรณีและยุติเรื่องได้

สถิติเรื่องร้องเรียนการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ปีงบประมาณ ๒๕๕๗

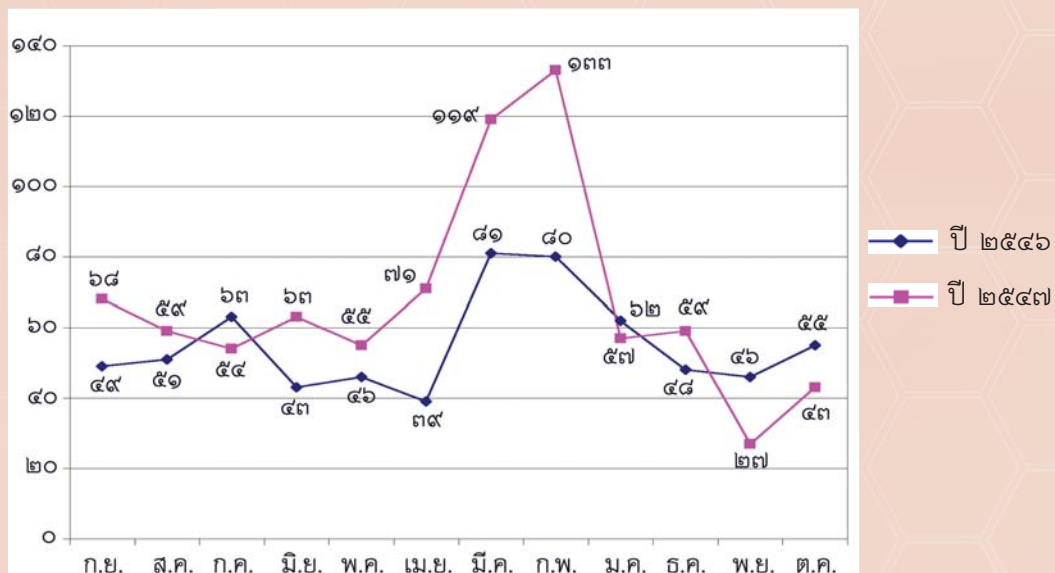
ในปีงบประมาณ ๒๕๕๗ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้รับเรื่องร้องเรียนการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน สะสมรวม ๖๖๓ เรื่อง เฉลี่ยเดือนละ ๕๕ เรื่อง (หรือประมาณวันละ ๒ เรื่อง) เมื่อจำแนกเรื่องร้องเรียนออกเป็นรายเดือน พบว่า เดือนที่มีการร้องเรียนมากที่สุด คือ เดือนกุมภาพันธ์ และมีนาคม

ในภาพรวมของ เรื่องร้องเรียนการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ที่ยื่นคำร้องเรียนมายังสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สะสมรวม ณ ปี ๒๕๔๗ จำนวน ๑,๖๘๒ เรื่อง และมีแนวโน้มว่าจำนวนเรื่องร้องเรียนเฉลี่ยรายเดือนสูงขึ้นตั้งแต่ปี ๒๕๔๔ ถึง ปี ๒๕๔๖ และคงที่ในปี ๒๕๔๗ โดยในปี ๒๕๔๔ เฉลี่ยเดือนละ ๑๓ เรื่อง ปี ๒๕๔๕ เฉลี่ยเดือนละ ๒๑ เรื่อง ปี ๒๕๔๖ เฉลี่ยเดือนละ ๖๗ เรื่อง และในปีงบประมาณ ๒๕๔๗ เฉลี่ยเดือนละ ๕๕ เรื่อง

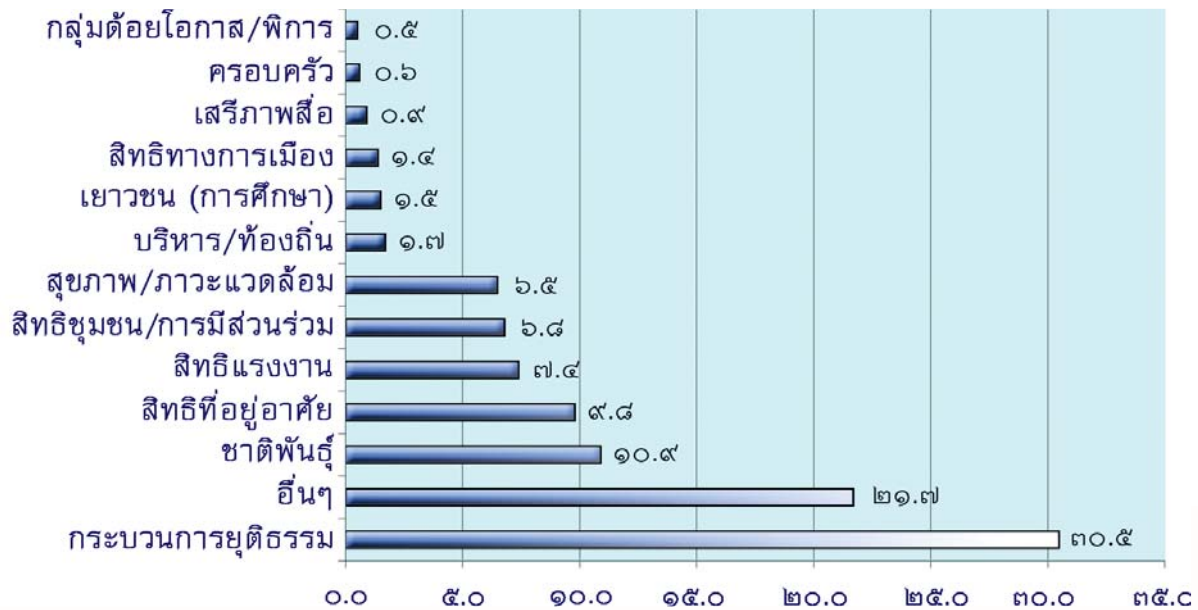

เมื่อเปรียบเทียบสถิติเรื่องร้องเรียนปี ๒๕๔๗ กับปีที่ผ่านมา (ปี ๒๕๔๖) เป็นรายเดือน พบว่าจำนวนเรื่องร้องเรียนรายเดือนปี ๒๕๔๗ ส่วนใหญ่มีจำนวนต่ำกว่าจำนวนเรื่องร้องเรียนรายเดือนปี ๒๕๔๖ ซึ่งมีแนวโน้มลดลง (ปี ๒๕๔๖ เฉลี่ยเดือนละ ๖๗ เรื่อง และในปีงบประมาณ ๒๕๔๗ เฉลี่ยเดือนละ ๕๕ เรื่อง)

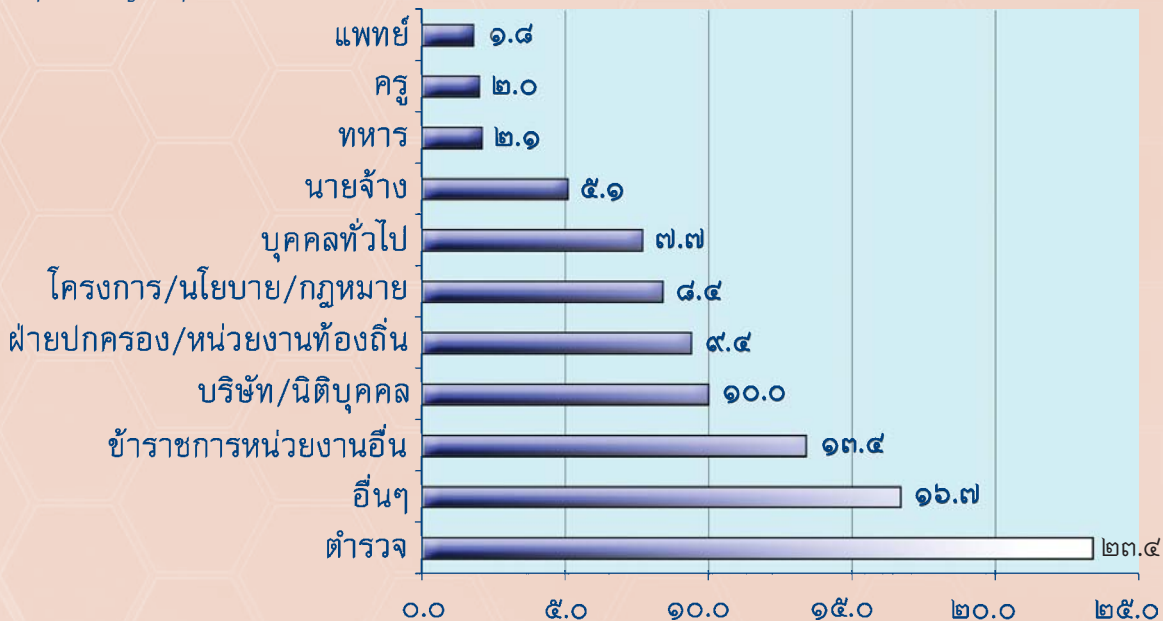
ประเภทสิทธิของผู้ร้องเรียน จำแนกตามด้านต่างๆ (จากเรื่องร้องเรียน)

จากข้อมูลเรื่องร้องเรียนสะสม ในปีงบประมาณ ๒๕๕๗ จำนวน ๖๖๓ เรื่อง นั้น พบว่า ประเภทสิทธิของผู้ร้องเรียน เมื่อจำแนกตามแผนปฏิบัติการแม่บทด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งแบ่งออกเป็นกลุ่มเป้าหมายต่างๆ นั้น มีการกระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้เสียหายในกระบวนการยุติธรรม สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๕

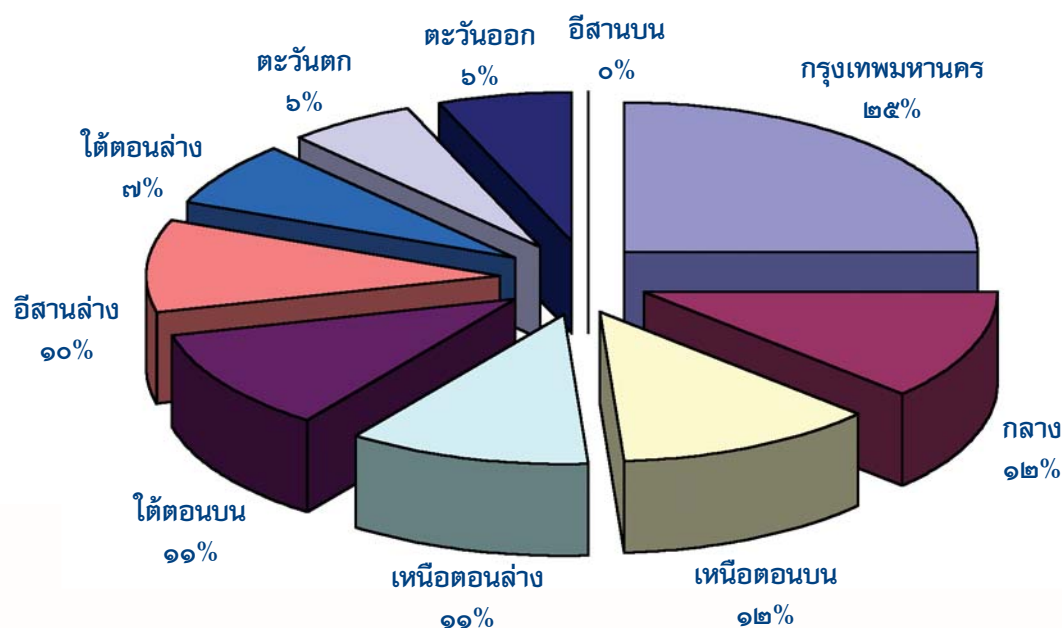
ผู้ถูกร้องเรียนว่ากระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชน (จากเรื่องร้องเรียน)

จากข้อมูลเรื่องร้องเรียนสะสม ในปีงบประมาณ ๒๕๕๗ จำนวน ๖๖๓ เรื่อง นั้น เมื่อจำแนกตามผู้ถูกร้องเรียนว่ากระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชน พบว่า ตำรวจเป็นผู้ถูกร้องเรียนว่ากระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชน สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๔

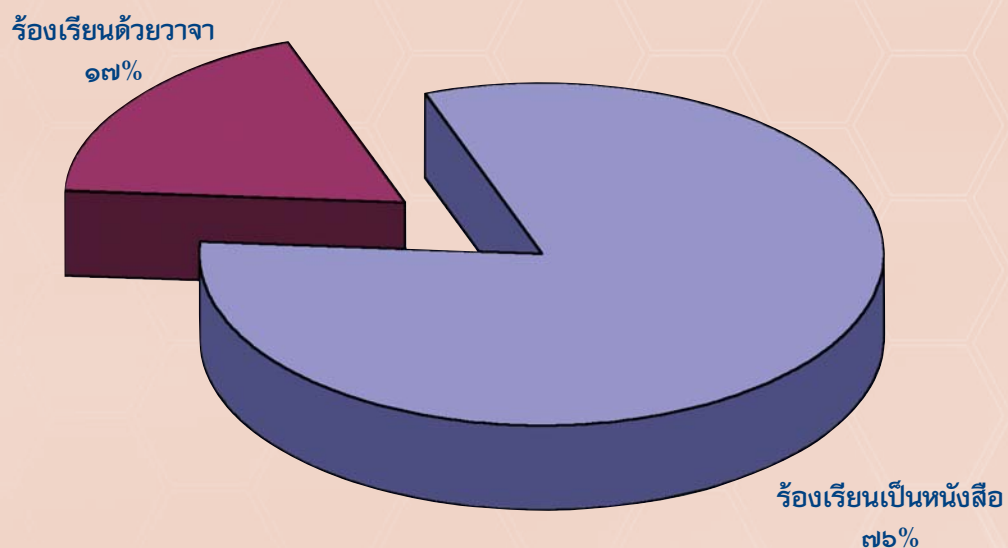
พื้นที่เกิดเหตุการณ์ละเมิดสิทธิมนุษยชน (จากเรื่องร้องเรียน)

เมื่อพิจารณาจากเรื่องร้องเรียนสะสมในปีงบประมาณ ๒๕๔๗ จำนวน ๖๖๓ เรื่อง เกี่ยวกับพื้นที่เกิดเหตุการณ์ละเมิดสิทธิมนุษยชน พบว่า กรุงเทพมหานครเกิดเหตุสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๒๕ รองลงมา คือ พื้นที่ภาคกลาง และภาคเหนือตอนบน คิดเป็นร้อยละ ๑๒ เท่ากันทั้งสองภาค

ช่องทางการร้องเรียน

จากข้อมูลการรับเรื่องร้องเรียนที่ประชาชนยื่นคำร้องมายังสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในปีงบประมาณ ๒๕๔๗ จำนวน ๖๖๓ เรื่อง นั้น พบว่า ร้องเรียนเป็นหนังสือ คิดเป็นร้อยละ ๗๖ รองลงมา เป็นการร้องเรียนด้วยวาจา คิดเป็นร้อยละ ๑๗

๒. ตัวอย่างรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๒.๑ การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

กรณีที่ ๑ กรณีชาวอเมริกันถูกสั่งห้ามเข้าประเทศไทย ๑๐๐ ปี

ประเด็น :

นาง ป. ร้องเรียนว่า เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๔๒ นายปีเตอร์ สามีชาวอเมริกัน ได้ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมในข้อหาลักทรัพย์ ซีดี ๑ แผ่น ราคา ๘๗๕ บาท โดยไม่ได้กระทำความผิดแต่ต้องรับสารภาพเนื่องจากอยู่ในภาวะจำยอมและถูกข่มขู่ระหว่างการสอบสวน ประกอบเจ้าหน้าที่แนะนำว่า การรับสารภาพในชั้นศาลจะทำให้คดียุติโดยเร็ว และเดินทางไปต่างประเทศได้สะดวก ศาลได้มีคำพิพากษาลงโทษจำคุก ๗ วัน โทษปรับ ๑,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้ ๑ ปี เป็นเหตุให้ นายปีเตอร์ ตกเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้เดินทางเข้ามาในประเทศไทยเป็นเวลา ๑๐๐ ปี ตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งไม่เป็นธรรมกับผู้ร้องและสามี อีกทั้งยังไม่คำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนและขัดต่อรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ นายปีเตอร์ เป็นบุคคลที่มีฐานะดีและมีความประพฤติดี โดยมีหนังสือรับรองความประพฤติจากบิดาเลี้ยง ซึ่งเป็นอดีตผู้บริหารของบริษัท ทเว็นตี้ เซนจูรี ฟ็อกซ์ แต่สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองและหน่วยงานของรัฐไม่รับพิจารณา ในการนี้ ผู้ร้องเคยขอความเป็นธรรมต่อนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ คณะกรรมการสิทธิการตำรวจ สภาผู้แทนราษฎร แต่ไม่ได้รับการพิจารณา

ข้อเท็จจริง :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากทั้งฝ่ายผู้ร้องเรียนและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า

สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองชี้แจงว่า สาเหตุที่นายปีเตอร์ ถูกขึ้นบัญชีรายชื่อเป็นบุคคลต้องห้ามเข้ามาในประเทศไทย เนื่องจากเป็นผู้กระทำความผิดทางอาญาของประเทศไทยและถูกศาลพิพากษาลงโทษในความผิดฐานลักทรัพย์ โดยเป็นพฤติกรรมตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๒ (๖) และต้องห้ามตามพระราชบัญญัติดังกล่าว มาตรา ๑๒ (๗) ที่มีพฤติการณ์ที่น่าเชื่อว่าเป็นบุคคลที่เป็นภัยต่อสังคม หรือจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายต่อความสงบสุขหรือความปลอดภัยของประชาชน บัญชีรายชื่อดังกล่าวไม่สามารถยกเลิกได้ เนื่องจากการยกเลิกรายชื่อต้องขออนุมัติต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ในการพิจารณารายชื่อบุคคลต้องห้ามเข้ามาในราชอาณาจักรนั้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้แต่งตั้งคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการพิจารณาจำนวน ๔ ชุด ซึ่งมีไขคณะกรรมการที่ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๗

อนึ่ง จากการติดตามตรวจสอบของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทำให้สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเพิกถอนชื่อนายปีเตอร์ ออกจากบัญชีรายชื่อบุคคลต้องห้ามเข้ามาในประเทศไทย เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๖

ความเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ :

๑. การที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองอ้างว่าพฤติกรรมของนายปีเตอร์ เข้าข่ายมาตรา ๑๒ (๖) และ (๗) ตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมืองฯ อันเป็น

ลักษณะบุคคลต้องห้ามเข้ามาในประเทศไทยเป็นระยะเวลายาวนานถึง ๑๐๐ ปี เป็นการใช้ดุลพินิจที่จะเมตตาสีทิมมนุษยชนอย่างชัดเจน เพราะเป็นการสั่งโดยไม่คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ร้องและสามี ในอันที่จะได้รับสิทธิเสรีภาพในการเดินทางไปมาหาสู่กัน และยังเป็น การกีดกันสิทธิของบุคคลในครอบครัวอีกด้วย จึงเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๖

๒. จากข้อเท็จจริงที่ตรวจสอบได้ ไม่ปรากฏว่านายปีเตอร์มีพฤติการณ์ที่จะเป็นภัยต่อสังคมหรือจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายต่อความสงบสุขหรือความปลอดภัยของประชาชน ตามคำชี้แจงของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองแต่อย่างใด เพียงแต่ถูกศาลพิพากษาลงโทษในฐานะความผิดลักทรัพย์ซึ่งเป็นความผิดอาญาเล็กน้อย ดังนั้น การใช้ดุลพินิจดังกล่าวของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจึงเป็นการละเมตตาสีทิมมนุษยชนต่อนายปีเตอร์

๓. เมื่อพิจารณาวิธีปฏิบัติและขั้นตอนการกำหนดชื่อบุคคลต้องห้ามเข้าประเทศ โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการพิจารณา เห็นว่า คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการตามคำสั่งดังกล่าว ไม่มีกฎหมายหรือระเบียบรองรับและเป็นกลไกที่ไม่อาจอำนวยความสะดวกให้แก่คนต่างด้าวและคนเข้าเมืองได้ เพราะองค์ประกอบทั้งหมดเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งสิ้นจึงไม่มีลักษณะความเป็นกลาง และเห็นว่าอำนาจการพิจารณาพฤติการณ์ ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ ควรกำหนดหลักเกณฑ์ขั้นตอนโดยผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการหรือผู้แทนของคณะกรรมการตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๖ และมาตรา ๗ จึงเห็นควรมีการแก้ไขกฎหมาย

โดยกำหนดให้ชัดเจนว่ากลไกคณะกรรมการลักษณะใด ประกอบด้วยบุคคลใดบ้างเป็นผู้ใช้อำนาจพิจารณาหรืออาจกำหนดให้ชัดเจนว่า เรื่องดังกล่าวอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมืองตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๖ และมาตรา ๗

มาตรการการแก้ไข :

สำนักงานตำรวจแห่งชาติและสำนักงาน

ตรวจคนเข้าเมือง

๑. ขอให้แก้ไข ปรับเปลี่ยนกลไกและวิธีการจัดการในเรื่องการขึ้นบัญชีรายชื่อบุคคลผู้ต้องห้ามเดินทางเข้าในประเทศไทย เพื่อเป็นการสร้างหลักประกันแก่คนต่างด้าวและคนเข้าเมืองตามกฎหมายว่าจะได้รับการพิจารณาดำเนินการอย่างเป็นธรรมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ และไม่ใช่ดุลพินิจเกินขอบเขตอันเป็นการละเมตตาสีทิมมนุษยชน

๒. เห็นควรแก้ไขกฎหมายให้ชัดเจนเกี่ยวกับกลไกในการพิจารณาคนต่างด้าวที่มีพฤติการณ์ต้องห้ามเข้ามาในราชอาณาจักร ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒

ทั้งนี้ ให้ดำเนินการตามมาตรการแก้ไขปัญหาข้อ ๑ ภายในเวลา ๓ เดือน และข้อ ๒ ภายในเวลา ๑ ปี หลังจากที่ได้รับรายงานผลการตรวจสอบฉบับนี้

กรณีที่ ๒ โรงพยาบาลมหาสารคามละเมิดชื่อเสียงเกียรติยศนักศึกษาหญิง

ประเด็น :

นางสาว ณ. อายุ ๒๐ ปี นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ถูกเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลมหาสารคามกล่าวหาว่า คลอดบุตรชายแล้วนำไปทิ้งไว้ในบริเวณ

โรงพยาบาล ซึ่งผู้ร้องปฏิเสธและขอให้มีการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรม (DNA fingerprint) แต่เจ้าหน้าที่ยืนยันจะขอตรวจภายใน ซึ่งผู้ร้องไม่ยินยอม นอกจากนี้ยังข่มขู่ว่า จะแจ้งความดำเนินคดีอาญากับผู้ร้อง ถ้าไม่ยอมลงชื่อยอมรับบุตร โดยผู้ร้องยืนยันว่าในวันเวลาที่เกิดเหตุ ได้เข้าสอบที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ในการนี้ ผู้ร้องขอความช่วยเหลือในการประสานงานกับพนักงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองมหาสารคาม เพื่อขอเลื่อนเวลาการไปให้ปากคำตามหมายเรียกพยาน และประสานงานกับหน่วยงานที่สามารถตรวจหาสารพันธุกรรม เพื่อเป็นการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของผู้ร้อง

ข้อเท็จจริง :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากพยานเอกสารและพยานบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทั้งฝ่ายผู้ร้องเรียนและเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลมหาสารคาม สรุปข้อเท็จจริงได้ดังนี้

เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ มีหญิงตั้งครรภ์มาคลอดบุตรที่โรงพยาบาลมหาสารคาม โดยลงลายมือชื่อในใบเซ็นยินยอมการเข้ารักษาว่า “นางสาว น” (ชื่อและนามสกุลเดียวกับผู้ร้อง แต่ชื่อใช้ตัวอักษรแรกต่างกัน) มีภูมิลำเนาอยู่ที่อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด หลังจากคลอดบุตรชาย ได้หายตัวไปพร้อมกับเด็ก โดยวันต่อมามีผู้พบทารกคนดังกล่าวทั้งอยู่ในบริเวณโรงพยาบาล โรงพยาบาลฯ ได้ตรวจสอบทะเบียนราษฎรทางอินเทอร์เน็ต เพื่อสืบหาบิดามารดาของเด็ก และส่งเจ้าหน้าที่ไปติดต่อขอพบผู้ร้องที่อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นภูมิลำเนาเดิมของผู้ร้อง โดยเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลฯ อ้างว่า ผู้ร้องเป็นบุคคลคนเดียวกับหญิงที่คลอดบุตรแล้วทั้งไว้ที่

โรงพยาบาล และขอให้ผู้ร้องลงชื่อตนเองในกระดาษเปล่า เพื่อนำไปเทียบเคียงกับลายมือชื่อของผู้หญิงที่ทอดทิ้งบุตร ซึ่งผู้ร้องได้ลงชื่อให้แต่โดยดี

ในวันรุ่งขึ้น ผู้ร้องพร้อมด้วยบิดามารดาและลุงได้ไปพบกับผู้บริหารของโรงพยาบาลฯ และได้ลงลายมือชื่อในกระดาษเปล่าไว้เป็นหลักฐานอีกครั้งหนึ่ง และได้ทำหนังสือชี้แจงพร้อมทั้งส่งหลักฐานการรับรองจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ว่าในวันดังกล่าวผู้ร้องได้เข้าสอบและมีผลการเรียนของวิชาที่สอบ เพื่อเป็นหลักฐานยืนยันว่าผู้ร้องมิใช่บุคคลที่ถูกกล่าวอ้างแต่อย่างใด และเรียกร้องให้โรงพยาบาลฯ แสดงความรับผิดชอบต่อความผิดพลาดที่เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ จนทำให้ผู้ร้องได้รับความเสื่อมเสียต่อชื่อเสียง เกียรติยศ และศักดิ์ศรี

สำหรับการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรม (DNA) โรงพยาบาลฯ ชี้แจงว่าไม่เคยปฏิเสธข้อเสนอของผู้ร้อง แต่เนื่องจากการตรวจมีขั้นตอนยุ่งยาก และไม่ต้องทำให้ผู้ร้องมีความผิดทางอาญฐานทอดทิ้งเด็ก หากผลการตรวจดีเอ็นเอ ออกมายืนยันจึงเรียกร้องให้ผู้ร้องยอมรับการตรวจภายใน แต่ผู้ร้องไม่ยินยอม

ต่อมา นิติกรของโรงพยาบาล ได้แจ้งความกล่าวหาผู้ร้องต่อพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองมหาสารคาม ในความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก

ความเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ :

๑. การที่เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลติดตามหาตัวนางสาว น. จากฐานข้อมูลบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า โดยติดต่อผ่านเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจนเป็นที่รู้จักกันทั่วไปในหมู่บ้าน ทำให้ผู้ร้องได้รับความอับอายขายหน้า

๒. เมื่อผู้ร้องได้แย้งว่าตนมิใช่ “นางสาว น.” ด้วยเหตุผลที่ว่า ผู้ร้องมีภูมิลำเนาเดิม อยู่คนละบ้านเลขที่กับ “นางสาว น.” แม้จะอยู่ในตำบลเดียวกัน และมีหลักฐานแสดงการเข้าสอบที่อาจารย์ผู้สอนรับรองมาแสดง แต่โรงพยาบาล กลับยืนยันว่า เมื่อเวลา ๑๒.๐๐ น. ของวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ หญิงที่คลอดบุตรมีได้อยู่ในโรงพยาบาล แล้ว โดยมีได้สอบสวนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้แน่ชัด และยังอ้างว่าหญิงคนดังกล่าวสามารถเดินทางจากจังหวัดมหาสารคามเข้ากรุงเทพมหานครได้ โดยใช้เวลาไม่เกิน ๖ ชั่วโมง

๓. ผู้บริหารโรงพยาบาลยอมรับว่า เชื่อถือถ้อยคำของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ๔ คน ที่ยืนยันความผิดของผู้ร้องซึ่งเป็นการฟังความข้างเดียวจนนำไปสู่การเลือกแนวทางแก้ไขปัญา โดยการแจ้งความดำเนินการตามกฎหมายอาญารฐานทอดทิ้งเด็ก ตามมาตรา ๓๐๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และกระทำทารุณต่อเด็ก ตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ทั้งที่พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กยังไม่มีผลให้ใช้บังคับในเวลานั้น (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๔๖ ให้ใช้บังคับ เมื่อพ้นกำหนด

หนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป) นับเป็นความบกพร่องของโรงพยาบาลอีกประการหนึ่งด้วย

ต่อมา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ประสานความร่วมมือกับสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรม ผลการตรวจพบว่า เด็กชายคนดังกล่าว ไม่ได้เป็นบุตรของผู้ร้อง

มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีความเห็นว่า เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลมหาสารคามกระทำการโดยประมาทเลินเล่อ โดยปล่อยให้มารดานำทารกหลบหนีออกจากตึกผู้ป่วย และผู้บริหารโรงพยาบาลให้ความเชื่อถือข้อมูลของเจ้าหน้าที่มากเกินไป โดยไม่คำนึงถึงพยานหลักฐานและสภาพของของผู้ร้องที่เป็นนักศึกษา โสัด ไม่มีพฤติการณ์หลบเลี่ยงการกล่าวหาของโรงพยาบาล และเสนอให้ตรวจหาสารพันธุกรรม เพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ แต่โรงพยาบาลยืนยันที่จะใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งสร้างภาระให้กับผู้ร้อง ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายและเสียเวลาของการศึกษาเล่าเรียน ทั้งยังสร้างความกดดันและความทุกข์ให้เกิดขึ้นในจิตใจของผู้ร้อง ตลอดจนเสื่อมเสียต่อชื่อเสียงเกียรติยศ

นอกจากนี้ โรงพยาบาลได้กล่าวหาผู้ร้องว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ที่ยังไม่มีผลใช้บังคับในวันที่เกิดเหตุการณ์ที่กล่าวหา อันเป็นการใช้กฎหมายย้อนหลัง ซึ่งเป็นการกระทำที่ขัดต่อมาตรา ๓๒ ของรัฐธรรมนูญและมาตรา ๒ ของประมวลกฎหมายอาญา ย่อมสะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ใช้ความละเอียดรอบคอบเท่าที่ควร

นอกจากนั้น กระบวนการแก้ไขปัญหามารดาคลอดบุตรแล้วทอดทิ้งไว้ มิได้กระทำด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง ตามวิชาชีพที่โรงพยาบาลพึงกระทำและไม่ให้เป็นธรรมแก่ผู้ร้อง จึงเข้ากรณีมีการกระทำที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้ร้อง

มาตรการการแก้ไข

โรงพยาบาลมหาสารคามและกระทรวงสาธารณสุข

๑. โรงพยาบาลมหาสารคามในฐานะผู้แจ้งความร้องทุกข์ต่อสถานีตำรวจภูธรอำเภอมหาสารคาม จะต้องนำข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับผู้ร้องไปแสดงแก่เจ้าพนักงานสืบสวนสอบสวนเจ้าของสำนวน และยืนยันว่าผู้ร้องไม่ได้เกี่ยวข้องกับเด็กที่ถูกทอดทิ้ง ภายใน ๓๐ วัน

๒. โรงพยาบาลมหาสารคามจะต้องประกาศขอโทษต่อผู้ร้องและครอบครัวไว้ ณ สำนักงานสาธารณสุขกิ่งอำเภอนองสี จังหวัดร้อยเอ็ดและโรงพยาบาลมหาสารคามเป็นเวลาอย่างน้อย ๓๐ วัน ภายในเวลา ๗ วันนับแต่วันที่ได้รับทราบ

๓. โรงพยาบาลมหาสารคามและกระทรวงสาธารณสุขต้องร่วมกันชดใช้ความเสียหายต่อชื่อเสียง จิตใจและค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามควรแก่กรณี ภายใน ๓ เดือน และขอให้เปลี่ยนชื่อ-สกุลเด็ก มิให้พ้องกับชื่อสกุลของผู้ร้อง

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ควรมีมาตรการดูแลและช่วยเหลือเยียวยาเด็กผู้นี้ ทั้งเฉพาหน้าและในอนาคต

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย :

กระทรวงสาธารณสุข

๑. ควรใช้เป็นกรณีศึกษา เพื่อเป็นแนวทางป้องกันมิให้เกิดปัญหาในลักษณะเดียวกันอีก

๒. ควรมีแนวปฏิบัติในการสืบหาตัวผู้รับผิดชอบในการทอดทิ้งทารก ที่มุ่งรับฟังเหตุผลอย่างรอบด้าน แทนการมุ่งใช้กลไกด้านกระบวนการยุติธรรมอย่างแข็งกร้าว

รัฐบาล

ต้องสร้างกลไกในการปกป้องคุ้มครองและดูแลมารดาที่ตั้งครรภ์โดยไม่มีความพร้อม เช่น การให้ข้อมูลของหน่วยงาน องค์กรการกุศลที่ให้ความช่วยเหลือในการเลี้ยงดูทารกที่มารดาไม่มีความพร้อม และสร้างสถานดูแลพักพิงแก่มารดาและเด็กเพิ่มขึ้น

ต่อมา ได้มีการจัดทำบันทึกข้อตกลงระหว่างโรงพยาบาลมหาสารคามกับผู้ร้อง โดยโรงพยาบาลฯ ยอมรับที่จะปฏิบัติตามมาตรการ ในข้อที่ ๑ และข้อ ๒ ส่วนมาตรการข้อที่ ๓ ได้ ยินยอมชดใช้ความเสียหายให้แก่ผู้ร้อง เป็นเงิน จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อบรรเทาความเสียหายต่อชื่อเสียง จิตใจและค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกิดขึ้น

๒.๒ สิทธิพลเมือง

กรณีการคัดเลือกผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัว

ประเด็น :

นาย ป. ได้ร้องเรียนว่า เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้สมัครเป็นผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดนครพนม แต่ได้รับแจ้งให้ลาออกจากการเป็นสมาชิกและกรรมการบริหารสาขาพรรคการเมืองที่สังกัดอยู่เสียก่อน ผู้ร้องจึงถอนใบสมัครต่อมาประมาณกลางเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ ผู้ร้องได้ยื่นใบสมัครเป็นผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดนครพนม อีกครั้งหนึ่ง เพราะเห็นว่าตนมิได้เป็นกรรมการบริหารสาขาพรรคแล้ว แม้ยังคงสมาชิกภาพอยู่ ก็ได้รับการแจ้งให้ลาออกจากสมาชิกภาพของพรรคการเมืองดังกล่าวเสียก่อน จึงขอให้ตรวจสอบว่า เหตุใดการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญ จึงถูกสิทธิและเป็นที่รังเกียจหรือไม่พึงประสงค์จากหน่วยราชการ โดยเฉพาะงานด้านยุติธรรม

ความเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ขอทราบข้อเท็จจริงจากศาลเยาวชนและครอบครัวกลางในประเด็นระเบียบและคุณสมบัติของผู้พิพากษาสมทบ ได้รับการชี้แจงว่า คุณสมบัติของผู้สมัครต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๖ โดยในอนุมาตรา ๔ กำหนดให้ต้องมีคุณสมบัติที่จะเป็นข้าราชการตุลาการได้ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ เว้นแต่ในเรื่องพื้นความรู้ ให้เป็นไปตามกำหนดในกฎกระทรวง และมาตรา ๓๑ ให้นำ

บทบัญญัติว่าด้วยวินัยและการรักษาวินัยสำหรับข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ มาใช้บังคับแก่ผู้พิพากษาสมทบโดยอนุโลม ดังนั้น จึงต้องนำพระราชบัญญัติข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาพิจารณาประกอบ โดยถือว่าผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกเป็นผู้พิพากษาสมทบ ต้องมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับข้าราชการตุลาการ ซึ่งในหมวด ๕ ส่วนที่ ๑ วินัย มาตรา ๕๙ ได้บัญญัติว่า “ข้าราชการตุลาการต้อง.....(๖) ไม่เป็นกรรมการพรรคการเมืองสมาชิกพรรคการเมืองหรือดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมือง”

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าคุณสมบัติและหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัวนั้น เป็นไปตามคุณสมบัติ และหลักเกณฑ์ของระเบียบข้าราชการตุลาการที่นำมาบังคับใช้โดยอนุโลม ดังนั้น ผู้สมัครเป็นผู้พิพากษาสมทบจึงไม่อาจเป็นสมาชิกพรรคการเมืองตามระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการดังกล่าว จึงได้ยุติการพิจารณาตรวจสอบ และแจ้งให้ผู้ร้องเรียนทราบ

๒.๓ สิทธิในกระบวนการยุติธรรม

กรณีที่ ๑ การตั้งวงเงินค่าประกันตัวในอัตราที่สูงและการเลือกปฏิบัติในการดำเนินคดี

ประเด็น :

นาง ก. ร้องเรียนว่า ถูกเจ้าหน้าที่สำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร แจ้งความกล่าวโทษต่อสถานีตำรวจนครบาลบางขุนเทียน ในข้อหาก่อสร้างดัดแปลงอาคารโดยไม่ได้รับอนุญาต และฝ่าฝืนคำสั่งเจ้าพนักงาน เป็นคดีอาญารวมทั้งสิ้น ๔ คดี ในความผิดฐานก่อสร้าง ต่อเติมและ

ดัดแปลงอาคารสองหลัง ในแขวงและเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งผู้ร้อง มีความประสงค์ ดังนี้

๑. ขอให้สอบสวนกรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานี ตำรวจนครบาลบางขุนเทียนจับกุมผู้ร้อง ในยามวิกาล แม้ผู้ร้องจะขอนำอาหารเย็นไปส่งให้บุตรก่อน เจ้าหน้าที่ก็ไม่ยินยอม

๒. ขอให้สอบสวนการกระทำของเจ้าหน้าที่ สำนักงานเขตบางบอน ที่ไม่ดำเนินคดีกับบุคคลอื่น ซึ่งกระทำความผิดประเภทเดียวกับผู้ร้อง และ ดำเนินคดีกับผู้ร้อง ในลักษณะต่างกรรมต่างวาระ ทั้งๆ ที่เป็นการกระทำในกรรมเดียว

ข้อเท็จจริง :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ ตรวจสอบข้อเท็จจริง จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า

๑. นาง ก. ถูกกล่าวโทษในคดีอาญา รวม ๔ คดี คือ ก่อสร้างต่อเติม ดัดแปลงอาคาร ๒ หลัง โดยไม่ได้รับอนุญาต ๒ คดี และฝ่าฝืนคำสั่ง เจ้าพนักงาน ๒ คดี นอกจากนี้ยังมีคดีที่เจ้าหน้าที่ เขตบางบอน แจ้งความร้องทุกข์เพิ่มเติมต่อผู้ร้อง ในความผิดฐานก่อสร้าง ดัดแปลงอาคารหลังที่สอง ในส่วนของโครงเหล็กด้านบนหลังคา ทั้งๆ ที่ นายตรวจโยธาของสำนักงานเขตฯ พบการกระทำ ผิดตั้งแต่แรก แต่ไม่ได้รับรู้ไว้ในสำนวนการสอบสวน

เมื่อผู้ร้องได้ร้องเรียนไปยังหน่วยงานต่างๆ เจ้าหน้าที่ จึงได้แจ้งความร้องทุกข์ กล่าวโทษเพิ่มเติม

๒. สถานีตำรวจนครบาลบางขุนเทียน ได้ส่ง หมายเรียกให้ผู้ต้องหา มาพบพนักงานสอบสวน ในส่วนของความผิดในคดีอาคารหลังแรก โดยส่ง หมายเรียกไปยังที่อยู่ปัจจุบันของผู้ร้อง ซึ่งผู้ร้อง ไปพบพนักงานสอบสวนแล้ว แต่พนักงานสอบสวน มิได้ดำเนินการใดๆ โดยผู้ร้องยังมีหนังสือขอเลื่อน การเข้าพบพนักงานสอบสวน ซึ่งได้รับการผ่อนผัน ตามที่ร้องขอ หลังจากนั้นผู้ร้องก็ไม่ได้รับการติดต่อ จากพนักงานสอบสวนอีก แต่พนักงานสอบสวน เข้าใจว่าผู้ต้องหาหาทราบรายละเอียดของความผิด อาจพยายามหลบเลี่ยง จึงได้ดำเนินการตามที่ กฎหมายกำหนดไว้ โดยส่งหมายเรียกไปยังผู้ร้อง ตามที่อยู่ปรากฏในฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรทาง ไปรษณีย์ลงทะเบียน และเมื่อพ้นระยะเวลาที่ กำหนดไว้ในหมายเรียก พนักงานสอบสวนจึงได้ ออกหมายเรียกฉบับที่สอง โดยส่งทางไปรษณีย์ ลงทะเบียนตามที่อยู่ฉบับแรก

เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามหมายเรียก จึงได้เสนอให้ผู้บังคับบัญชาออกหมายจับ โดยอ้าง เหตุผู้ร้องมีพฤติการณ์หลบหนี และแจ้งหมายจับ ผู้ต้องหาหลบหนีไปยังหน่วยงานต่างๆ ในประเด็น การจับยามวิกาลนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจชี้แจงว่า เมื่อมีผู้พบตัวผู้ร้อง จึงได้แจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้า จับกุม เมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๕ เวลาประมาณ ๑๘.๐๐ น. พร้อมทั้งนำตัวส่งพนักงานสอบสวน สถานี ตำรวจนครบาลบางขุนเทียน และนำตัวเข้าควบคุม ในห้องขัง โดยได้มีการสอบสวนและพิจารณาให้ ประกันตัวไปในอัตราหลักทรัพย์ที่กองบัญชาการ ตำรวจนครบาลกำหนดหลักประกันสำหรับความ ผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ตามคำสั่งที่ ๒๗๖/๒๕๓๘ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๓๘ ข้อ ๙.๑๙ ทุกกระทงความผิดๆ ละ ๘๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป

๓. การที่คดีมีความล่าช้าและใช้เวลานาน ตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๕ สำนักงานเขตบางบอน ชี้แจงว่า เนื่องจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขและระยะเวลาที่กฎหมายและระเบียบกรุงเทพมหานครกำหนดไว้ กล่าวคือ ให้มีการอุทธรณ์คำสั่งของเจ้าพนักงาน และหากยังมีการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งที่มีระยะเวลากำหนดไว้ จึงจะดำเนินการในขั้นตอนต่อไปได้

๔. นาง ก. ยอมรับว่าได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ :

๑. จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงพบว่า อาคารอื่นๆ ในละแวกเดียวกับผู้ร้องมีการก่อสร้าง ดัดแปลง หรือต่อเติมอาคารโดยฝ่าฝืนกฎหมาย ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบก็มีได้เข้าไปดำเนินการตามกฎหมาย และปัจจุบันยังมีการก่อสร้าง ดัดแปลงหรือต่อเติมอาคารอื่นๆ ในเขตบางบอน เป็นจำนวนมาก แต่เจ้าหน้าที่กลับดำเนินการแจ้งความร้องทุกข์กล่าวโทษเฉพาะผู้ร้อง จึงเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

๒. เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการจับกุม สอบสวน และมีความเห็นสั่งฟ้องคดีต่อผู้ร้องโดยไม่เป็นธรรมหลายประการ ดังนี้

๒.๑ ในกรณีที่ผู้ร้องได้ต่อเติม หรือดัดแปลงอาคารในคราวเดียวกัน แต่เจ้าพนักงานกลับใช้ดุลพินิจในการดำเนินคดีในลักษณะต่างกรรมต่างวาระ กล่าวคือ มีการดำเนินคดีในส่วนการก่อสร้าง ดัดแปลง หรือต่อเติมอาคารเป็นเรื่องหนึ่ง และเมื่อผู้ร้องก่อสร้างแล้วเสร็จและมีการก่อสร้างโครงหลังคาอาคาร เจ้าพนักงานได้แจ้งความร้องทุกข์เพื่อดำเนินคดีอาญาเป็นอีกกระทงความผิด

๒.๒ ในการออกหมายเรียกของพนักงานสอบสวน มีการปฏิบัติที่แตกต่างกัน ส่อไปในทางที่จะให้ผู้ต้องหาสำคัญผิดในเรื่องหมายเรียก กล่าวคือ ในคดีหนึ่งเจ้าพนักงานส่งหมายเรียกไปยัง

ที่อยู่จริงของผู้ร้อง แต่อีกคดีหนึ่งกลับส่งหมายเรียกไปยังภูมิลำเนาของผู้ร้องตามทะเบียนราษฎร และกลายเป็นข้อสันนิษฐานของเจ้าพนักงานว่าผู้ร้องมีพฤติการณ์หลบหนี อันเป็นเหตุให้พนักงานสอบสวนดำเนินการเพื่อออกหมายจับ และดำเนินการจับกุมผู้ร้องในยามวิกาลตามคำร้องเรียน

๒.๓ การที่ผู้ร้องดัดแปลงหรือต่อเติมอาคารเพียง ๒ หลัง กลับถูกดำเนินคดีรวม ๔ คดี และตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.๒๕๒๒ เปิดช่องให้มีการดำเนินคดีในทางปกครองก่อนที่จะมีการดำเนินคดีอาญา และมีขั้นตอนการอุทธรณ์ในทางปกครอง เห็นได้ว่าเป็นกระบวนการยุติธรรมที่ซับซ้อน ผู้ร้องซึ่งถูกดำเนินคดียาวนานตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ จนถึงปี ๒๕๕๕ คดีก็ยังไม่แล้วเสร็จและถูกดำเนินคดีในลักษณะต่างกรรมต่างวาระต่างข้อหา ต้องถูกสอบสวน และดำเนินการขอประกันตัวในทุกคดี ซึ่งพนักงานสอบสวนได้เรียกเงินประกันคดีละ ๘๐,๐๐๐ บาท ทุกคดี โดยอ้างคำสั่งกองบัญชาการตำรวจนครบาล ซึ่งกำหนดให้ความผิดทุกข้อหาตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.๒๕๒๒ มีหลักประกันอัตราเดียว เห็นได้ว่าการกำหนดหลักประกันตามคำสั่งดังกล่าว มิได้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๔๑ ที่ห้ามมิให้เรียก

หลักประกันที่สูงเกินควรและไม่สอดคล้องกับลักษณะหรือสภาพแห่งข้อหา

๒.๔ กรณีผู้ซื้ออาคารโดยสุจริต แต่เป็นอาคารที่มีการก่อสร้างหรือต่อเติมโดยฝ่าฝืนกฎหมาย นอกจากผู้ต่อเติมหรือเจ้าของอาคารเดิมจะถูกดำเนินคดีแล้ว ผู้ซื้ออาคารโดยสุจริต แม้มิได้เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างหรือต่อเติมอาคาร เจ้าพนักงานก็ยังคงต้องดำเนินคดีทั้งทางปกครองและทางอาญาเช่นกัน ซึ่งนับว่าไม่เป็นธรรมแก่ประชาชนผู้ซื้ออาคารโดยสุจริตอย่างยิ่ง

มาตรการการแก้ไข :

๑. กรุงเทพมหานคร

๑.๑ ควรสั่งการให้สำนักงานเขตจัดทำรายงานผลการปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจสอบการกระทำความผิด ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.๒๕๒๒ ในลักษณะพร้อมที่จะเปิดเผยได้และรายงานต่อสภากรุงเทพมหานครทราบ ทุกกระยะ ๓ เดือน

๑.๒ จัดประชุมเจ้าพนักงานท้องถิ่นของสำนักงานเขตต่าง ๆ โดยเฉพาะในส่วนที่มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ เพื่อป้องกันมิให้มีการกลั่นแกล้งดำเนินคดีกับประชาชน หรืออาศัยการกระทำผิดกฎหมายของประชาชนเป็นทางนำมาซึ่งประโยชน์โดยมิชอบ

๑.๓. ประสานงานกับกรมที่ดิน เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลในการกรณีการจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์บ้านพร้อมที่ดิน เพื่อรับรองความถูกต้องว่าบ้านหรืออาคารที่จะมีการโอนกรรมสิทธิ์กันนั้น ไม่มีการกระทำผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยขอให้ดำเนินการภายใน ๖ เดือน และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบโดยทั่วกัน

๒. สถานีตำรวจนครบาลบางขุนเทียน

ควรจัดประชุมเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เกี่ยวข้องกับงานสืบสวนและสอบสวน โดยอาศัยคำร้องนี้เป็นกรณีศึกษา เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจในเรื่องการออกหมายเรียก การจับกุม การเรียกหลักประกันและการหามาตรการเพื่อให้คดีอาญาเป็นไปโดยถูกต้อง รวดเร็วและเป็นธรรม เช่น การรวมคดีในชั้นพนักงานสอบสวน เพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะและอำนวยความสะดวกธรรมแก่ประชาชนที่อาจตกเป็นผู้ต้องหาในคดีเกี่ยวกับอาคาร โดยให้ดำเนินการ ทุกกระยะ ๓ เดือน พร้อมทั้งรายงานผลการฝึกอบรมให้ทราบทุกครั้ง เป็นระยะเวลา ๑ ปี

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย :

๑. กรุงเทพมหานครควรเป็นแกนหลักร่วมกับกรมโยธาธิการและผังเมือง เพื่อปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ให้เหมาะสมสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของบ้านเมืองในเขตกรุงเทพมหานคร และเมืองใหญ่ที่มีปัญหา ให้ถือว่าเป็นเรื่องเร่งด่วนเนื่องจากประชาชนประสบปัญหาและได้รับผลกระทบอย่างมาก โดยมุ่งเน้นให้เกิดความสมดุลระหว่างการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค กับประโยชน์สาธารณะ โดยขอให้ปรับปรุงแก้ไขกระบวนการวิธีพิจารณา กำหนดขั้นตอนและกระบวนการยุติธรรมที่เป็นอุปสรรค กระทบต่อสิทธิ หรือลดรอนสิทธิของประชาชน ให้มีความสะดวก รวดเร็วและเป็นธรรม กำหนดโทษให้เหมาะสมกับความผิดและเปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในกลไกต่างๆ ของกฎหมายด้วย เช่น การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในองค์ประกอบของคณะกรรมการควบคุมอาคาร และคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

โดยการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายดังกล่าวให้
ดำเนินการให้เสร็จสิ้น เพื่อนำเสนอต่อรัฐสภาได้
ภายใน ๑ ปี

๒. กรุงเทพมหานคร กรมโยธาธิการและ
ผังเมือง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และ
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ร่วมกันศึกษาเพื่อปฏิรูป
ระบบการสอบสวนและการดำเนินคดี ทั้งทาง
ปกครอง ทางแพ่งและทางอาญา ตามพระราช
บัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ และฉบับแก้ไข
เพิ่มเติม เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน
ลดความซ้ำซ้อนและลดภาระค่าใช้จ่ายของประเทศ
ชาติ โดยให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายใน ๖ เดือน

๓. สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรศึกษาเพื่อ
ปรับปรุงแก้ไขคำสั่งกองบัญชาการตำรวจนครบาล
ที่ ๒๗๖/๒๕๓๘ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๓๘ และ
คำสั่งอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาและ
การเรียกหลักประกันในการพิจารณาปล่อยชั่วคราว
เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๙

๔. กรุงเทพมหานครและองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นควรประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ หลัก
กฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ และข้อมูลแก่ประชาชน
โดยสม่ำเสมอ ด้วยภาษาที่ประชาชนเข้าใจง่าย
เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองประชาชนและสังคม
เช่น ขั้นตอนการอุทธรณ์ โทษปรับรายวัน เป็นต้น
โดยขอให้รายงานให้ทราบด้วย เมื่อมีการเผยแพร่
ประชาสัมพันธ์

กรณีที่ ๒ เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมผู้ต้องหาโดยไม่มี
หมายจับและให้ผู้เสียหายดูตัวก่อนทำการขี้ตัว

ประเด็น :

เมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๖ นาย ก. ได้ถูก
เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรตำบลลำไยได้
จังหวัดสมุทรปราการ จับกุมในข้อหาวิ่งราวทรัพย์
โดยไม่มีหมายจับ และได้นำตัวผู้ร้องไปพักในห้องที่มี
มู่ลี่ปิดอยู่ ระหว่างนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจได้เปิดมู่ลี่ให้

ผู้เสียหายในคดีดูหน้าผู้ร้อง ก่อนนำตัวผู้ร้องไปให้
ผู้เสียหายขี้ตัว หลังจากนั้นได้นำผู้ร้องไปสอบปากคำ
ต่อและให้ผู้ร้องนั่งรออยู่ในห้องสอบสวนจนถึงเช้า
ของวันรุ่งขึ้น จึงได้นำตัวผู้ร้องเข้าห้องขัง พร้อม
แสดงหมายจับของศาลจังหวัดสมุทรปราการ ต่อมา
ในวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๖ ผู้ร้องจึงได้รับอนุญาต
จากศาลจังหวัดสมุทรปราการ ให้ประกันตัว โดย
ผู้ร้องขอให้ตรวจสอบขั้นตอนการจับกุมและ
สอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจในคดีดังกล่าว

ข้อเท็จจริง :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้
ตรวจสอบจากข้อเท็จจริงจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
สรุปได้ดังนี้

๑. ผู้ร้องถูกควบคุมตัวโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ
ตั้งแต่วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๖ เวลาประมาณ
๑๗.๐๐ น. ในการจับกุมดังกล่าว แม้เจ้าหน้าที่
ตำรวจจะอ้างว่าเป็นการเชิญตัวมาให้ปากคำ เพื่อทำ
ประวัติ แต่จากพฤติกรรมที่เจ้าหน้าที่ตำรวจประมาณ
๑๐ คน ไปพบผู้ร้องและนำตัวมาที่สถานีตำรวจภูธร
ตำบลลำไยได้ และควบคุมตัวต่อเนื่องมาจนถึง
วันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๖ ถือได้ว่าเป็นการจับและ
ควบคุมตัวผู้ร้องแล้ว

ในการนี้เจ้าพนักงานสอบสวนแจ้งว่า หมายจับ
น่าจะลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๖ แต่ไม่ได้ส่ง
สำเนาหมายจับมาเพื่อประกอบการพิจารณาแต่
อย่างใด จึงเห็นว่าน่าจะเป็นการจับกุมผู้ร้องโดยไม่มี
การขออนุญาตจับจากศาลจังหวัดสมุทรปราการก่อน
ทำการจับกุม ซึ่งเป็นกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่มิได้
ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗ และละเมิดสิทธิมนุษยชน
ต่อผู้ร้อง

๒. การขี้ตัวผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ต้องหาในคดี
อาญา เป็นกระบวนการหนึ่งในขั้นตอนสอบสวนเพื่อให้
ได้ข้อเท็จจริงว่าผู้กล่าวหาหรือพยานจดจำผู้กระทำ

ความผิดได้หรือไม่ เพื่อประกอบพยานหลักฐานอื่นๆ ว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้กระทำผิดจริง และสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ออกระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการซื้อตัวต้องหาไว้ว่า ต้องไม่ให้ผู้กล่าวหาได้เห็นตัวผู้ถูกกล่าวหา ก่อนการซื้อตัวก็ตาม แต่ในวันที่เจ้าหน้าที่ตำรวจไปจับกุมตัวผู้ร้อง ได้นำตัวนาง พ. ผู้เสียหายไปด้วยและผู้เสียหายยืนยันว่าผู้ร้องเป็นผู้กระทำผิด เพราะจำหน้าและร่องเท้าผู้ร้องได้ ซึ่งต่อมาพนักงานอัยการจังหวัดสมุทรปราการเป็นโจทก์ยื่นฟ้อง ผู้ร้องเป็นจำเลยต่อศาลจังหวัดสมุทรปราการ และจากคำฟ้องดังกล่าวได้ระบุว่า ผู้ร้องชิงทรัพย์สร้อยคอทองคำของ นาง พ. เพียงผู้เดียว มิได้กล่าวถึงผู้เสียหายรายอื่นที่ถูกผู้ร้องชิงทรัพย์ด้วย ทั้งไม่ปรากฏว่าผู้ร้องถูกพนักงานอัยการดำเนินคดีชิงทรัพย์ ผู้เสียหายรายอื่นแต่อย่างใด ประกอบกับข้อเท็จจริงที่ได้จากพนักงานสอบสวนว่า นาง พ. เป็นผู้เสียหายเพียงผู้เดียวที่ยืนยันว่าผู้ร้องเป็นผู้กระทำผิด ตั้งแต่วันที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมผู้ร้องแล้ว การเปิดหรือไม่เปิดมูลจึงไม่มีผลต่อการซื้อตัวผู้ร้องของนาง พ. แต่อย่างใด จึงเห็นว่าข้อเท็จจริงในเรื่องนี้ยังฟังไม่ได้ว่าผู้ร้องถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน จากการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจเปิดมูลให้ผู้เสียหายดูตัวผู้ร้องก่อนมีการซื้อตัวจริง

มาตรการการแก้ไข :

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ในฐานะหน่วยงานต้นสังกัดของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้จับกุมผู้ร้อง ประจำสถานีตำรวจตำบลลำโรงใต้ ควรตั้งกรรมการสอบสวนการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดจับกุมดังกล่าว เนื่องจากดำเนินการจับกุมผู้ถูกร้องโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ขณะเดียวกันควรจัดอบรมเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีอำนาจสืบสวนสอบสวน คดีอาญาของสถานีตำรวจภูธรตำบลลำโรงใต้ โดยเน้นการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ อย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะการจับกุมบุคคลที่ไม่ได้กระทำความผิดซึ่งหน้านั้น ควรรวบรวมพยานหลักฐานให้สมบูรณ์เสียก่อน และดำเนินการขอให้ศาลออกหมายจับผู้ถูกกล่าวหา ก่อนดำเนินการจับกุมต่อไป ทั้งนี้ ขอให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติดำเนินการดังกล่าวข้างต้นภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่รับหนังสือนี้และแจ้งผลการดำเนินการให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทราบด้วย

กรณีที่ ๓ เจ้าหน้าที่ตำรวจนครบาลชุดจับกุมและสอบสวน ละเมิดสิทธิมนุษยชน และไม่ให้เป็นธรรมตามอำนาจหน้าที่

ประเด็น :

นาย ธ. ได้ร้องเรียนว่า เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๖ เวลาประมาณ ๒๐.๓๐ น. ขณะที่ผู้ร้องไปพบเพื่อน (นาย ก.) ที่บริเวณป้ายรถโดยสารประจำทาง ปากซอยพัฒนาการ ๓๒ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ได้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจนอกเครื่องแบบเข้ามากระชากตัวผู้ร้องกับเพื่อนไปทำการตรวจค้นตัว แต่ไม่พบสิ่งผิดกฎหมาย และได้ยึดโทรศัพท์มือถือของผู้ร้องไป โดยไม่อนุญาตให้ติดต่อกับผู้ใด

จากนั้นได้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจนอกเครื่องแบบอีก ๓ นายมาร่วมตรวจค้นด้วย โดยไม่ได้แสดงตนว่าเป็นเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย และตบหน้า นาย ธ. และ นาย ก. จากนั้นได้ค้นตัวผู้ร้องและยึดเงินจำนวน ๗๐๐ บาทไป พร้อมกับนำถุงพลาสติกบรรจุยาเสพติดมากล่าวหาว่าผู้ร้องนำมาจำหน่ายและควบคุมตัวใส่กุญแจมือผู้ร้องและเพื่อนมายังสถานีตำรวจนครบาลคลองตัน ระหว่างทางผู้ร้องได้ถูกตบหน้าอีกครั้ง โดยในระยะเวลาไล่เลี่ยกัน เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดเดียวกันได้บุกเข้าไปยังห้องพักคนงานของบริษัทเอกชนบริเวณใกล้เคียง และทำร้ายร่างกาย นาย ส. และเพื่อนคนงานรวม ๔ คน โดยควบคุมตัวผู้ร้อง นาย ก. และนาย ส. ไปยังสถานีตำรวจนครบาลคลองตัน

เมื่อเดินทางมาถึงสถานีตำรวจนครบาลคลองตัน เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ทำบันทึกประวัติของเพื่อนผู้ร้องไว้ก่อนปล่อยตัวไป ส่วนผู้ร้องถูกบังคับให้เขียนคำรับสารภาพว่าจำหน่ายและครอบครองเพื่อจำหน่ายยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ (ยาบ้า)

เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจทราบว่าเป็นผู้ร้องเป็นตำรวจสันติบาลยศพันตำรวจโท จึงนำตัวผู้ร้องส่งพนักงานสอบสวนและให้เขียนชื่อลงบนของยาเม็ดสีส้ม จำนวน ๙ เม็ด แล้วนำตัวไปคุมขัง โดยมีได้แจ้งสิทธิของผู้ต้องหา และต้องจ่ายเงินให้เจ้าหน้าที่ จำนวน ๑๐๐ บาท เพื่อแลกกับการโทรศัพท์ติดต่อญาติ และได้รับการแจ้งสิทธิของผู้ต้องหา หลังจากมีการสอบสวนต่อหน้าบิดาของผู้ร้อง ซึ่งผู้ร้องให้การปฏิเสธตลอดข้อกล่าวหา

ข้อเท็จจริง :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากฝ่ายผู้ร้อง ผู้ถูกร้องเรียน และพยานบุคคลที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า

๑. เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดจับกุมทราบเบาะแสจากสายลับว่า ผู้ร้องมีพฤติกรรมจำหน่ายยาเสพติดมาระยะหนึ่งแล้ว แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ได้ร้องขอต่อศาลให้ออกหมายจับ กลับหลีกเลี่ยงไปใช้วิธีล่อซื้อเพื่อให้เป็นการจับกระทำความผิดซึ่งหน้าอันเป็นการแสดงว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่มีหลักฐานเพียงพอที่จะขอออกหมายจับ จึงเป็นการจับโดยไม่มีหมายจับ ซึ่งขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๖๖ และมาตรา ๗๘

นอกจากนี้ สายลับที่เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้เป็นผู้ล่อซื้อ เคยเป็นผู้คลุกคลีอยู่ในแวดวงการค้ายาเสพติด ขาดความน่าเชื่อถือและไม่มีระบบการบริหารจัดการใช้สายลับอย่างเป็นทางการ การปฏิบัติการแต่ละครั้งขึ้นอยู่กับความเชื่อใจระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจและสายลับ โดยจะมีการจ่ายค่าตอบแทนจากกองทุนให้แก่สายลับเมื่อการพิจารณาคดีสิ้นสุด ซึ่งอาจเป็นสิ่งจูงใจให้สายลับกลั่นแกล้ง ชี้อาญาให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าจับกุมผู้ใดก็ได้

๒. ในการเข้าจับกุมตัวผู้ร้อง เจ้าหน้าที่ตำรวจได้แต่งกายนอกเครื่องแบบและนำเชื่อว่าไม่ได้แสดงตนว่าเป็นเจ้าหน้าที่ ในการตรวจค้นไม่ได้แสดงความบริสุทธิ์ ไม่มีพยานรู้เห็นตามที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยการค้นที่ต้องแสดงความบริสุทธิ์ก่อนค้นนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติว่า ต้องเป็นการค้นในที่สาธารณะ ส่วนการค้นบุคคลในที่สาธารณะ จะต้องมิเหตุแห่งการค้นว่า บุคคลนั้นมีสิ่งของในครอบครองเพื่อใช้กระทำความผิด หรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือซึ่งมิได้เป็นความผิดเท่านั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๕ และมาตรา ๙๓

๓. จากการให้ถ้อยคำของผู้ร้องและพยานบุคคลที่อยู่ร่วมในเหตุการณ์ขณะที่เจ้าหน้าที่

ตำรวจเข้าจับกุมตัวผู้ร้องและควบคุมตัวผู้ร้องมายัง สถานีตำรวจ นำเชื่อว่ามี การข่มขู่คุกคาม และทำร้าย ร่างกายผู้ร้องเพื่อให้รับสารภาพในชั้นจับกุม เป็นการ ละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยที่รัฐธรรมนูญได้รับรอง สิทธิในการไม่ถูกทรมานตามมาตรา ๓๑ สิทธิในการ พิจารณาคดีอย่างรวดเร็วเป็นธรรม รวมทั้งมีสิทธิ ให้ทนายความ หรือผู้ที่ตนไว้วางใจเข้าพบ ตามมาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง

อีกทั้งผู้ต้องหาไม่มีสิทธิไม่ให้ถ้อยคำที่เป็น ปฏิบัติต่อตนเองอันอาจทำให้ถูกฟ้องคดีอาญา นอกจากนี้ ยังขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา มาตรา ๑๓๕ ที่ว่าการสอบสวนจะต้อง กระทำโดยพนักงานสอบสวนเท่านั้น ห้ามส่อลวง ขู่เข็ญ หรือให้สัญญากับผู้ต้องหา

ในกรณีนี้มีข้อสังเกตว่าเจ้าหน้าที่ชุดจับกุม พยายามเชื่อมโยงว่าผู้ร้องเป็นผู้จำหน่ายและ นายส. เป็นผู้ซื้อ และผู้เสพ แต่จากการให้ถ้อยคำของผู้ถูก ร้องเรียนที่อ้างว่า พบเงินของกลางจำนวน ๒,๓๐๐ บาท ในตัวผู้ร้องขณะเข้าจับกุม แต่ไม่ปรากฏว่าพบ เงินของนาย ส. ตามที่สายลับอ้างว่า เห็นนาย ส. ซื้อยาเสพติดไป

๔. จากการให้ถ้อยคำของผู้ร้องและผู้ถูกร้อง รับฟังได้ว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนจับกุมตัว ผู้ร้องแล้ว ไม่ได้นำตัวผู้ร้องส่งฝ่ายสอบสวนในทันที โดยอ้างว่าเพื่อรอปฏิบัติการขยายผล โดยไม่มีการ แจ้งสิทธิของผู้ต้องหา ไม่มีการติดต่อทนายความหรือ ทนายความ ซึ่งขัดต่อรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๓๗ วรรค แรก และมาตรา ๒๕๑ วรรคแรกและวรรคสอง รวมทั้งขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๔ ที่กำหนดให้พนักงานสอบสวนมีหน้าที่ ต้องแจ้งข้อกล่าวหาและสิทธิแก่ผู้ต้องหา และ ให้การสอบสวนดำเนินไปอย่างเป็นธรรม ซึ่งเป็น

เจตนารมณ์ที่ต้องการคุ้มครอง และให้โอกาส ผู้ต้องหาได้ทราบข้อกล่าวหาและสิทธิที่ถูกต้อง ชัดเจน เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้นคณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงมีความเห็นว่า เจ้าหน้าที่ ตำรวจสถานีตำรวจนครบาลคลองตัน กระทำการ ละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ร้อง ซึ่งเป็นผู้ต้องหาใน คดีอาญา มีการปฏิบัติที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราช อาณาจักรไทยและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา โดยลักษณะของปัญหามีทั้งด้านการ ปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานและด้านระบบการ ทำงาน จึงถือได้ว่าการจับกุมผู้ร้องดังกล่าวเป็น การละเมิดต่อรัฐธรรมนูญและละเมิดสิทธิมนุษยชน ต่อผู้ร้อง

มาตรการการแก้ไข :

๑. สถานีตำรวจนครบาลคลองตัน

ควรตั้งคณะกรรมการสอบสวนการปฏิบัติ หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดจับกุมดังกล่าว เนื่องจากดำเนินการจับกุมผู้ถูกร้องโดยมิชอบด้วย กฎหมาย และควรจัดอบรมเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้มี อำนาจสืบสวนสอบสวนคดีอาญาของสถานี ตำรวจนครบาลคลองตัน โดยเน้นการปฏิบัติตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๒๓๗ วรรคแรก และมาตรา ๒๕๑ วรรคแรกและวรรคสอง อย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะ การจับกุม การสอบสวนขยายผล รวมทั้งการหา มาตรการเพื่อให้การดำเนินคดีอาญาเกี่ยวกับ ยาเสพติดเป็นไปโดยถูกต้องและเป็นธรรมแก่ ประชาชนที่อาจตกเป็นผู้ต้องหาต่อไป

ทั้งนี้ ขอให้สถานีตำรวจนครบาลคลองตัน ดำเนินการตามมาตรการดังกล่าวภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับทราบ

๒. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๒.๑ ควรแก้ไขปรับปรุงระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับงานสืบสวนและสอบสวนคดียาเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติการจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่อ้างว่าเป็นการล่อซื้อ ซึ่งไม่มีหมายจับและไม่มีการระบุให้แน่ชัดว่า การล่อซื้อยาเสพติดนั้นมีรายละเอียดอย่างไร ผู้บังคับบัญชามีคำสั่งให้ปฏิบัติการวันเวลาใด จึงทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจระดับปฏิบัติสามารถทำการจับกุมผู้ใดในเวลาใดก็ได้ แล้วนำตัวผู้ต้องหามาทำบันทึกการจับกุม โดยไม่ได้แสดงที่มาของปฏิบัติการแต่อย่างใด

๒.๒ การใช้สายลับในคดียาเสพติด

๒.๒.๑ ควรยกเลิกสายลับที่มีใจเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพราะสายลับที่คลุกคลีอยู่ในวงจรรยาเสพติดนั้น เป็นส่วนหนึ่งของการดำรงอยู่ของวงจรการค้ายาเสพติด

๒.๒.๒ กรณีสายลับที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ควรปรับปรุงการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ มีความน่าเชื่อถือและสามารถตรวจสอบได้ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

๓. สำนักงานอัยการสูงสุด

การจับกุมผู้ต้องหาในคดียาเสพติดด้วยวิธีการใช้สายลับล่อซื้อ โดยไม่มีหมายจับ พนักงาน

อัยการควรตรวจสอบพยานหลักฐานที่ได้มาจากการปฏิบัติงานของผู้เป็นสายลับโดยเคร่งครัด

กรณีที่ ๔ การไม่ได้รับความเป็นธรรมจากนโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล

ประเด็น :

ผู้ร้องเรียนขอให้ตรวจสอบกรณี นาย พ. และนาง อ. สองสามีภรรยา ซึ่งประกอบกิจการรับจ้างขนส่งสินค้า ที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ถูกคนร้ายลอบยิงเสียชีวิตและไม่ได้ได้รับความเป็นธรรมจากนโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล โดยถูกกล่าวหาว่าค้ายาบ้า ทรัพย์สินถูกอายัด และขายทอดตลาดโดยไม่เป็นธรรม และไม่มีความคืบหน้าในการสอบสวนหาตัวผู้กระทำความผิด โดยมีรายละเอียดดังนี้

เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๕ นาย พ. และนาง อ. ถูกลอบยิงเสียชีวิต หลังขับรถออกจากสถานีตำรวจภูธรตำบลแม่ท้อ จากการตรวจสอบที่เกิดเหตุ เจ้าหน้าที่ตำรวจอ้างว่า พบยาบ้าจำนวน ๑๙๗ เม็ด บรรจุอยู่ในรองเท้าส้นสูงของสตรีในรถยนต์ของผู้ตาย ซึ่งมีใบรองเท้าของผู้ตาย เมื่อญาติได้ขอตรวจรองเท้าของกลางดังกล่าว ก็ได้รับการปฏิเสธโดยไม่ให้เหตุผลใดๆ และมีข้อสังเกตว่า ระหว่างการเดินทาง มีผู้ได้ยินเจ้าหน้าที่ตำรวจพูดผ่านวิทยุสื่อสารว่า “พ้นออกไปแล้วประมาณ ๒๐ นาทีอย่าให้พลาด” นอกจากนี้ สถานที่เกิดเหตุอยู่ห่างจากป้อมตำรวจของสถานีตำรวจภูธรตำบลพะวอ เพียง ๓ กิโลเมตร และห่างจากด่านตรวจของเจ้าหน้าที่ตำรวจห้วยละอู เพียง ๖ กิโลเมตร แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งสองแห่งกลับไม่ได้ยินเสียงปืนและคนร้ายหลบหนีผ่านเจ้าหน้าที่ตำรวจไปได้อย่างลอบนวล

ต่อมา เจ้าหน้าที่ตำรวจได้นำหมายศาลเข้าตรวจค้นบ้านและสำนักงานของผู้ตาย รวมทั้งบ้านของญาติในจังหวัดตากและจังหวัดอื่นด้วย แต่ไม่พบสิ่งผิดกฎหมาย สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้ยึดและอายัดทรัพย์สินของผู้ตายไปจำนวน ๔๘ รายการ และได้ประกาศขายทอดตลาดรถยนต์บรรทุกและรถบรรทุกพ่วงทั้งหมดของผู้ตายทั้งสอง ในวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๔๖ ซึ่งญาติของผู้ตายทั้งสอง ในฐานะผู้จัดการมรดกได้คัดค้านการขายทอดตลาด โดยขอให้ขายตามราคากลางที่ญาติกำหนดไว้ เป็นจำนวน ๓๗ ล้านบาท แต่เจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกลับขายทอดตลาดไปในราคาเพียง ๒๖,๖๐๐,๐๐๐ บาท ทำให้ญาติได้รับความเสียหายจากภาระหนี้สินที่ต้องรับผิดชอบต่อไป

นอกจากนั้น การลงข่าวของสื่อมวลชนโดยระบุชื่อและที่อยู่อย่างละเอียด ทำให้ญาติและบุตรชายทั้งสองซึ่งเป็นผู้เยาว์ ได้รับความอับอายและเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียง ธุรกิจของครอบครัวต้องหยุดกิจการและถูกฟ้องร้องดำเนินคดีจากบริษัทผู้ขายน้ำมันและมีหนี้สินที่ต้องชำระอีกประมาณ ๓๐ ล้านบาท เป็นเหตุให้ทรัพย์สินที่เหลืออยู่ไม่เพียงพอแก่การชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้

ข้อเท็จจริง :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาตรวจสอบข้อเท็จจริงจากฝ่ายผู้ร้อง เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรตำบลพะวง อำเภอแม่สอด และเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก สรุปได้ว่า

เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๕ เวลาประมาณ ๐๑.๐๐ น. นาย พ. และนาง อ.ได้ถูกคนร้ายไม่ทราบจำนวนใช้อาวุธปืนหลายชนิดยิงเสียชีวิต

ที่บริเวณหลักกิโลเมตรที่ ๔๗ ริมถนนสายแม่สอด - ตาก จากการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เจ้าหน้าที่ตำรวจพบยาบ้าจำนวน ๑๙๗ เม็ด ซุกซ่อนในสนกรองแท็กซี่ ได้ที่นั่งคนขับ เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงยึดไว้เป็นของกลางและแจ้งข้อหาว่า “ร่วมกันมียาเสพติดให้โทษ ประเภท ๑ (ยาบ้า) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายโดยไม่ได้รับอนุญาต” แต่เนื่องจากบุคคลทั้งสองเสียชีวิตแล้ว คดีอาญาดังกล่าวจึงระงับไป

เจ้าหน้าที่ตำรวจอ้างว่า จากการสอบประวัติบุคคลทั้งสองและเครือญาติมีความร่ำรวยขึ้นอย่างรวดเร็ว ญาติบางคนไม่มีอาชีพหรือประกอบอาชีพที่จะทำให้ร่ำรวยได้ แต่บุคคลทั้งสองเป็นผู้สนับสนุนทางการเงิน รวมทั้งใช้เป็นที่พักเงินโดยหลีกเลี่ยงภาษีและกระทำความผิดกฎหมาย ทั้งภาษีศุลกากรสรรพสามิตและยาเสพติด ส่วนการประกอบธุรกิจคนส่งพบว่า บุคคลทั้งสองไม่มีความขัดแย้งกับผู้ประกอบการขนส่งรายอื่น แต่ในการประกอบอาชีพรับจ้างขนส่งมันฝรั่ง ซึ่งเป็นการประกอบกิจการรวมกลุ่มกับผู้ประกอบการค้ายาเสพติดคนอื่นๆ มีการขนส่งยาเสพติดทางรถยนต์ ประเด็นการเสียชีวิตจึงมุ่งไปที่การขัดผลประโยชน์การค้ายาเสพติดมากกว่าประเด็นอื่น ซึ่งในประเด็นนี้จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองอำเภอแม่สอด ยืนยันว่าบุคคลทั้งสองไม่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และจากการที่สถานีตำรวจภูธรตำบลพะวงประสานขอข้อมูลไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ก็ได้รับการยืนยันว่าบุคคลทั้งสองไม่มีประวัติเกี่ยวข้องกับยาเสพติดแต่อย่างใด

ต่อมา เจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรตำบลพะวงได้รายงานไปยังเลขาธิการสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเพื่อให้มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน จำนวน ๔๘ รายการ ตามพระราชบัญญัติ

มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ โดยแจ้งว่ามีเหตุอันควรเชื่อว่าทรัพย์สินของ นาย พ.และนาง อ. ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ความเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ :

๑. มีผู้ได้ยื่นการส่งสัญญาณทางวิทยุของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับการเดินทางของบุคคลทั้งสองให้ผู้อื่นทราบ และสถานที่เกิดเหตุอยู่ใกล้กับทั้งป้อมยามและด่านตรวจของเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่กลับไม่มีเจ้าหน้าที่ตำรวจรายใดได้ยินเสียงปืนหรือเห็นคนร้ายหลบหนีไป ย่อมเป็นการส่อพิรุธว่าการเสียชีวิตของบุคคลทั้งสองอาจเกิดขึ้นโดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวข้องด้วย ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ชี้แจงว่า สาเหตุที่ไม่ได้ยินเสียงปืนเนื่องจากภูมิประเทศที่เป็นเหลี่ยมเขาและช่วงเวลาดังกล่าวเป็นเวลาตีสอง ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจอาจง่วงหลับไปได้

๒. เจ้าหน้าที่ตำรวจอ้างว่าผู้ตายทั้งสองไม่มีความขัดแย้งกับผู้ประกอบกิจการรายอื่น แต่ไม่ได้ตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับผู้ประกอบการขนส่งใน

อำเภอแม่สอดและผลการประกอบกิจการของผู้ตายทั้งก่อนและหลังเกิดเหตุ และไปมุ่งเน้นว่าผู้ตายทั้งสองเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเป็นหลัก ทำให้ไม่มีความคืบหน้าในการสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ

๓. เจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการเลี้ยงชีพหรือประกอบอาชีพ รวมทั้งเงินในบัญชีธนาคารต่างๆ ทั้งหมด โดยไม่ได้ตรวจสอบว่าทรัพย์สินใดเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จึงไม่เป็นธรรมกับครอบครัวของผู้ตาย ทำให้บุตรของผู้ตายซึ่งเป็นผู้เยาว์ไม่สามารถดำรงชีวิตต่อไปได้โดยปกติสุข แม้จะเปิดโอกาสให้ทายาทยื่นคำร้องขอผ่อนผันเพื่อขอรับทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ก็ตาม แต่เจ้าหน้าที่กลับใช้ดุลพินิจในการขายทอดตลาดทรัพย์สิน ทำให้เงินที่ได้จากการขายทอดตลาดไม่เพียงพอชำระหนี้

ประกอบกับการตรวจสอบทรัพย์สินมีความล่าช้า โดยทายาทของผู้ตายทั้งสองยังไม่ได้รับทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดคืนไปแต่อย่างใด ทั้งๆ ที่ตามบทบัญญัติของกฎหมาย ให้มีการพิสูจน์โดยเร็ว ซึ่งจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ ปปส. ได้สร้างความเสียหายให้แก่ทรัพย์สินของครอบครัวและบุตรของผู้ตาย

๔. การกล่าวหาเพียงฝ่ายเดียวโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ ย่อมไม่เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ซึ่งกำหนดให้ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ตายทั้งสองเป็นผู้บริสุทธิ์ เพราะการตัดสินว่าผู้ใดกระทำความผิดนั้น ต้องกระทำโดย

คำพิพากษาถึงที่สุดของศาลเท่านั้น ดังนั้น การเสียชีวิตของบุคคลทั้งสองจึงต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ มิได้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และน่าจะเชื่อว่าอาจเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐ และเจ้าหน้าที่รัฐไม่อาจปกป้องชีวิตของบุคคล ทั้งสองได้ จึงเป็นหน้าที่ของรัฐในการเยียวยาต่อการเสียชีวิตดังกล่าว

๕. สื่อมวลชนได้ลงข่าวการตายของบุคคลทั้งสองในทางที่เสื่อมเสียต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว รวมทั้งบุตรทั้งสองซึ่งเป็นผู้เยาว์ ซึ่งสมควรได้รับความคุ้มครองและเยียวยาต่อความเสียหาย ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ตลอดจนอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งการเผยแพร่ข่าวสารไปยังสาธารณชนน่าเชื่อได้ว่าเกิดจากการเปิดเผยของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

มาตรการการแก้ไข :

๑. รัฐบาล

๑.๑. ขอให้รัฐบาลมีคำสั่งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่น นอกเหนือไปจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อตรวจสอบในประเด็นต่อไปนี้

๑.๑.๑ เจ้าหน้าที่ตำรวจรายใดเกี่ยวข้องกับการเสียชีวิตของ นาย พ. และนาง อ.

๑.๑.๒ เจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดรายใดที่เกี่ยวข้องกับการยึดหรืออายัดทรัพย์สินและใช้ดุลยพินิจมิให้ผ่อนผันเพื่อขอรับทรัพย์สินไปเพื่อใช้ประโยชน์ และการขายทอดตลาดทรัพย์สินในราคาที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่ทายาทของ นาย พ. และ นาง อ.

ทั้งนี้ โดยขอให้รัฐบาลมีคำสั่งภายในกำหนดเวลา ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๑.๒ ขอให้รัฐบาลมีคำสั่งให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติชดใช้ค่าทดแทนหรือค่าเสียหายให้แก่ทายาทของนาย พ. และนาง อ. อันเนื่องมาจากการเสียชีวิตดังกล่าว ภายในกำหนดเวลา ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๑.๓ ขอให้รัฐบาลมีคำสั่งให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดวางระเบียบหลักเกณฑ์ ในกรณี ดังนี้

๑.๓.๑ ให้มีกระบวนการตรวจสอบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดก่อนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าว

๑.๓.๒ การยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่มีเด็กและเยาวชนเข้ามาเกี่ยวข้อง

๑.๓.๓ กรอระยะเวลาในการตรวจสอบทรัพย์สินหลังจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ต้องดำเนินการโดยรวดเร็วและมีความชัดเจน

๑.๓.๔ หลักเกณฑ์ในการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ในการผ่อนผันเพื่อขอรับทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์โดยไม่มีหลักประกัน หรือมีหลักประกัน หรือมีประกันและหลักประกัน ขอให้มีความชัดเจน

๑.๓.๕ ควรวางมาตรการในการตรวจสอบราคาของทรัพย์สินในราคาที่ถูกต้องกับสภาพความเป็นจริงก่อนที่จะมีการขายทอดตลาดทรัพย์สิน

ทั้งนี้ โดยขอให้รัฐบาลมีคำสั่งภายในกำหนดเวลา ๖๐ วันนับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๒. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ขอให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติเยียวยาต่อเกียรติยศชื่อเสียงของ นาย พ. และ นาง อ. ว่า การเสียชีวิตของบุคคลทั้งสองมิได้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ภายในกำหนดเวลา ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๓. สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ขอให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดนำรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนฉบับนี้ ไปประกอบการตรวจสอบทรัพย์สินของนาย พ. และนาง อ. ทั้งนี้ ภายในกำหนดเวลา ๓๐ วัน นับแต่ได้รับรายงานฉบับนี้

๒.๔. สิทธิที่อยู่อาศัย

กรณีถูกบังคับให้รื้อถอนบ้าน

ประเด็น :

นาง น. ร้องเรียนว่า เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๕ ขณะที่ผู้ร้องกำลังปลูกสร้างบ้านพัก เทศบาลตำบลบ้านกรูดได้สั่งให้ผู้ร้องรื้อถอนบ้าน โดยอ้างว่าเป็นการก่อสร้างในที่สาธารณะ การที่ผู้ร้องสร้างบ้านในที่ดินดังกล่าว เนื่องจากเจ้าของที่ดินที่เคยให้เช่าอยู่ก่อนหน้านี้ได้ไล่ผู้ร้องออกจากที่ดินภายใน ๗ วัน และโดยข้อเท็จจริง ที่สาธารณะดังกล่าว มีประชาชนอยู่อาศัยมาเป็นเวลานานแล้ว สาเหตุที่ต้องปลูกบ้านในที่สาธารณะ เนื่องจากผู้ร้องและครอบครัวเป็นคนยากจน ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง และได้รับความเดือดร้อนในเรื่องที่อยู่อาศัย

ข้อเท็จจริง :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากผู้ร้องเรียน ประชาชนในพื้นที่และหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเดินทางไปตรวจสอบสภาพพื้นที่ สรุปได้ดังนี้

๑. เดิมที่ดินแปลงนี้เรียกว่า “คอกควายตาพ้อย” เป็นที่อยู่อาศัยของประชาชนที่มีอาชีพประมงมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๕ ปัจจุบันเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ที่เรียกว่า “ดอนศาลเจ้า” ตั้งอยู่ที่บ้าน

ปากคลอง (หมู่ที่ ๒) ตำบลธงชัย อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีเนื้อที่ประมาณ ๕ ไร่ ๓ งาน ๖ ตารางวา ซึ่งเป็นที่สาธารณะประโยชน์ของแผ่นดินประเภทพลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกัน อยู่ในความดูแลของกระทรวงมหาดไทย ปรากฏตามหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง หมายเลขที่ ปข ๐๐๘๒ ออกเมื่อวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๓๗ ปัจจุบันมีประชาชนปลูกบ้านอยู่อาศัยจำนวน ๔๕ หลังคาเรือนส่วนใหญ่ได้เข้ามาอยู่อาศัยก่อน และไม่ทราบการออกหนังสือสำคัญดังกล่าว โดยระยะแรกเป็นการปลูกเพิงพักชั่วคราวริมทะเลในพื้นที่ว่างเปล่า เพื่อเป็นที่พักพิงทั้งก่อนและหลังทำการประมง ต่อมาเปลี่ยนเป็นบ้านพักอาศัยแบบถาวร และมีการขยายจำนวนครัวเรือนมากขึ้น โดยไม่มีผู้ใดมาอ้างกรรมสิทธิในที่ดินแต่ประการใด ประชาชนจึงอยู่อาศัยกันมาโดยไม่มีเอกสารสิทธิ แต่ในปัจจุบันมีประชาชนบางรายที่มีใช้ผู้ที่อยู่ในพื้นที่นี้มาแต่เดิมและมีฐานะค่อนข้างดี ได้ซื้อที่ดินจากผู้ที่อยู่เดิมไปขออนุญาตเอกสารสิทธิ ส่วนคนยากจนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นี้มาเป็นเวลานานไม่มีเอกสารสิทธิ จากการตรวจสอบพื้นที่พบว่า มีประชาชนบางรายที่มีฐานะดีได้รับเอกสารสิทธิ และปลูกสร้างบ้านที่มั่นคงอยู่ในพื้นที่นี้ แต่เพียงแค่ข้ามถนนเล็กๆ ในหมู่บ้านมาอีกฝั่งหนึ่งก็เป็นที่อยู่อาศัยของคนยากจน ซึ่งสภาพบ้านทรุดโทรม ไม่มั่นคง และไม่สามารถซ่อมแซมบ้านได้ เพราะเทศบาลตำบลบ้านกรูด ห้ามมิให้ทำการก่อสร้างใดๆ

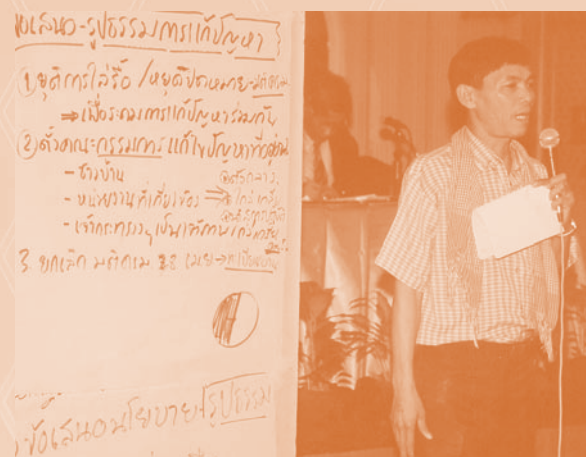
๒. แม้เทศบาลฯ จะมีอำนาจตามกฎหมายในการดูแลพื้นที่สาธารณะดังกล่าว แต่ก็ควรคำนึงถึงความเดือดร้อนของประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่นี้มานาน และเมื่อประชาชนทราบว่า เป็นที่สาธารณะก็ได้แสดงเจตนาขอทำสัญญาเช่าระยะยาว เพราะไม่ต้องการออกจากพื้นที่ซึ่งอยู่ใกล้ทะเลซึ่งเป็นแหล่งทำมาหากิน แต่เทศบาลเสนอให้เช่าเพียงหนึ่งปี จึงควรหาทางออกอย่างอื่นที่ไม่ทำให้ประชาชนต้อง

ย้ายออกจากพื้นที่ ซึ่งเป็นการช่วยเหลือประชาชนให้สามารถประกอบอาชีพประมงที่บ้านที่เป็นอาชีพที่สุจริต ให้พออยู่พอกินได้ต่อไป

๓. หน่วยราชการในพื้นที่ทั้งระดับจังหวัดและอำเภอ รวมทั้งกรมที่ดิน ได้พยายามติดตามแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ

ระดับอำเภอ นายอำเภอบางสะพานได้ตอบข้อหารือของเทศบาลตำบลบ้านกรูด โดยเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาคือ

๑. ตรวจสอบว่าราษฎรดังกล่าวได้ครอบครองทำประโยชน์ที่ดินมาก่อนวันที่ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๙๖ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕ ใช้บังคับหรือไม่ ถ้าปรากฏว่าอยู่มาก่อน ให้แจ้งผู้ที่ครอบครองออกจากที่ดินของรัฐ โดยปฏิบัติตามระเบียบของคณะกรรมการจัดสรรที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๑๕) ด้วยวิธีปฏิบัติในการแจ้งและออกคำสั่งแก่ผู้ฝ่าฝืน ตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินหากฝ่าฝืนถือเป็นความผิด ตามมาตรา ๑๐๘ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน แต่หากเข้ามาอยู่อาศัยหลังระเบียบคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ ใช้บังคับ ถือเป็นความผิดตามมาตรา ๑๐๘ ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน แต่ก่อนดำเนินการจะต้องนำเสนอต่อคณะกรรมการประสานการแก้ไขการบุกรุกที่ดินของรัฐส่วนจังหวัด (กปร. ส่วนจังหวัด) เพื่อพิจารณาก่อน

๒. กรณีที่เทศบาลตำบลบ้านกรูดเห็นว่าที่ดินสาธารณะประโยชน์ดอนศาลเจ้าไม่มีความจำเป็นต้องสงวนไว้เพื่อให้พลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกันอีกต่อไป ก็ควรดำเนินการถอนสภาพ เพื่อจัดให้ประชาชนเช่าอยู่อาศัยต่อไป

ระดับจังหวัด เนื่องจากจังหวัดประจวบคีรีขันธ์เคยได้รับการร้องเรียนว่า มีผู้บุกรุกเข้าไปปลูกสร้างบ้านเรือนเพื่ออยู่อาศัยและประกอบการค้าอย่างถาวรในที่ดินสาธารณะประโยชน์ดอนศาลเจ้า ซึ่งเป็นพื้นที่ใกล้เคียง โดยประชาชนไม่มีเจตนาครอบครองที่ดินเพื่อยึดถือเป็นส่วนตัวและยินดีเสียค่าเช่าให้กับทางราชการ ซึ่งในครั้งนั้นจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้ขอให้อำเภอบางสะพานแจ้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ให้เสนอเรื่องการขอเช่าที่ดินสาธารณะประโยชน์ดอนศาลเจ้าตามระเบียบขั้นตอนของทางราชการต่อไป

จากการประชุมร่วมกับจังหวัดประจวบคีรีขันธ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นายกเทศมนตรีตำบลบ้านกรูดและประชาชนในพื้นที่ เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา เมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๔๖ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้ขอให้นายกเทศมนตรีตำบลบ้านกรูดปฏิบัติตามคำแนะนำของนายอำเภอบางสะพานดังกล่าวข้างต้น เพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนที่ยากจนและไม่มีที่ดินเป็นของตนเองให้อยู่ในพื้นที่เดิมต่อไป ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบและขั้นตอนของราชการ ซึ่งกรมที่ดินได้เคยมีหนังสือตอบข้อหารือว่า ขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ตรวจสอบระยะเวลาที่ราษฎรครอบครองทำประโยชน์ในที่ดิน กรณีที่พิจารณาเห็นว่าราษฎรได้อาศัยครอบครองทำประโยชน์ และจำเป็นต้องสงวนต่อไปอีก หากอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินก็ควรดำเนินการตามกฎหมายปฏิรูปที่ดิน แต่หากไม่อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ก็ควรดำเนินการถอนสภาพเพื่อจัดให้เช่าต่อไป

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาแล้วเห็นว่า หน่วยราชการในพื้นที่ และกรมที่ดินได้ร่วมกันแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง โดยกรมที่ดินได้ยึดถือประมวลกฎหมายที่ดินและระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๔ เป็นหลักในการให้คำแนะนำ ทั้งนี้ แนวทางที่จังหวัดและอำเภอเสนอ คือ การถอนสภาพที่สาธารณประโยชน์ตอนศาลเจ้าจากประเภทพลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกัน เปลี่ยนสภาพมาให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชนอยู่อาศัย เป็นแนวทางที่ปฏิบัติได้ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยฉบับดังกล่าว ซึ่งน่าจะเป็นธรรมกับประชาชนส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แห่งนี้มานาน ก่อนที่จะมีการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของการช่วยเหลือประชาชน โดยไม่ซ้ำเติมให้ประชาชนต้องทุกข์ยากมากขึ้น

มาตรการการแก้ไข :

๑. เทศบาลตำบลบ้านกรด

๑.๑ ควรใช้มาตรการในการดำเนินการกับที่ดินตามคำแนะนำของอำเภอบางสะพานและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่ให้ถอนสภาพที่สาธารณประโยชน์ตอนศาลเจ้า จากประเภทพลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกันเปลี่ยนสภาพมาให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชนอยู่อาศัยระยะยาว

๑.๒ ควรสำรวจการถือครองกรรมสิทธิ์ในที่ดินในบริเวณที่สาธารณะตอนศาลเจ้าและพื้นที่ใกล้เคียงอย่างจริงจังถึงการได้มาซึ่งเอกสารสิทธิ หากพบว่าได้มาไม่ถูกต้อง ควรเพิกถอนกรรมสิทธิ์โดยไม่เลือกปฏิบัติ

๒. จังหวัดและอำเภอ

๒.๑ ควรมีนโยบายชัดเจนที่มุ่งเน้นให้หน่วยงานในกำกับดูแล ดำเนินการแก้ไขปัญหา

ความเดือดร้อนของประชาชน โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก มิใช่การคำนึงถึงแต่ประโยชน์ของทางราชการเพียงอย่างเดียว ซึ่งอาจเป็นผลให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนและทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน

๒.๒ ควรมีมาตรการป้องกันมิให้ข้าราชการหรือพนักงานของหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแล อยู่ภายใต้ผู้มีอิทธิพล เช่น มีมาตรการห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐรับของขวัญจากผู้มีอิทธิพลที่หวังสิ่งตอบแทนจากทางราชการในการอำนวยความสะดวกให้กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการ เป็นต้น

๓. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด)

๓.๑ ควรมีมาตรการที่จะดูแลรักษาที่ดินในพื้นที่รับผิดชอบที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างจริงจัง ไม่ว่าจะเป็นโดยสภาพที่ดินหรือทางราชการได้สงวนไว้ก็ตาม และควรมีมาตรการป้องกันการบุกรุกหรือเข้าไปยึดครองโดยผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นที่อาศัยช่องว่างของกฎหมาย

๓.๒ ควรสำรวจและจัดทำทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ในพื้นที่รับผิดชอบอย่างละเอียด หากพบว่ามิได้มีผู้ได้รับเอกสารสิทธิในพื้นที่สาธารณะ ต้องทำการสอบสวน และดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายที่จะถอนกรรมสิทธิ์ของผู้ที่ได้เอกสารสิทธิมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

๓.๓ ควรใช้อำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขประชาชน ผู้ทุกข์ยากและยึดถือผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นสำคัญ การแก้ไขปัญหาต้องอยู่บนพื้นฐานของการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และต้องหลีกเลี่ยงที่จะใช้อำนาจหน้าที่ในการรักษาผลประโยชน์ของผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น

๔. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

ขอให้ประสานกับหน่วยราชการส่วนภูมิภาคที่เกี่ยวข้องและเทศบาลตำบลบ้านกรูด ให้แก้ไขปัญหานี้ตามแนวทางที่หน่วยราชการในพื้นที่และกรมที่ดินเสนอแนะ ภายใน ๖๐ วัน

๒.๕ สิทธิด้านสุขภาพ

กรณีการรักษาพยาบาลของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลกระบี่

ประเด็น :

นาย ส. ร้องเรียนว่าเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลกระบี่ บกพร่องต่อหน้าที่ในการรักษาพยาบาลเด็กชาย ว. บุตรชายของผู้ร้อง จนเป็นเหตุให้เสียชีวิต โดยเมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ เด็กชาย ว. ไปเที่ยวงานลอยกระทงกับเพื่อน และประสบอุบัติเหตุถูกยิงที่ขาหนีบซ้าย เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลกระบี่ แพทย์ได้ทำการผ่าตัดเส้นเลือดใหญ่และส่งตัวไปยังห้องไอซียู ตลอดเวลาที่ยุ้และผู้ร้องและญาติมาเยี่ยม เห็นว่าอาการไม่น่าเป็นห่วงและไม่พบว่ามีภาวะพ่นธนาการหรือผูกมัดเด็กชาย ว. ไว้กับเตียงคนไข้แต่อย่างใด เพียงแต่มีการยกวางเหล็กกันตกเตียงด้านซ้ายมือไว้เท่านั้น และบาดแผลของเด็กชาย ว. มีเลือดซึมออกมาเพียงเล็กน้อย

ต่อมาในวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ เวลาประมาณ ๐๑.๐๐ น. มีผู้มาแจ้งว่าแพทย์ให้ไปพบ ผู้ร้องจึงเข้าไปในห้องไอซียู พบเด็กชาย ว. นอนลำตัวและศีรษะห้อยอยู่ข้างเตียงด้านขวา ส่วนขาและสะโพกติดอยู่บนเตียง พร้อมทั้งเอามือยันพื้นติดกับขาเหล็กของเตียงขวมน้ำเกลือ ขณะนั้นราวเหล็กกันตกเตียงด้านขวามีได้ยกขึ้นแต่อย่างใด และบนพื้นห้องมีเลือดนองเต็มไปหมดผู้ร้องเข้าไปจับเด็กชาย

ว. และปลดสายน้ำเกลือออก และถามพยาบาลเวรว่า ทำไมจึงไม่อุ้มเด็กขึ้น ซึ่งพยาบาลเวรบอกว่าให้รอเวรเปลก่อน หลังจากนั้นสักครู่เวรเปลจึงเข้ามาย้ายเด็กชาย ว. ไปยังอีกเตียงหนึ่ง ซึ่งเด็กชาย ว. แจ้งว่าอยู่ในสภาพห้อยอยู่ข้างเตียงมาประมาณ ๒๐ นาที และสาเหตุที่พลัดจากเตียงเพราะต้องการไปหยิบเอาผ้ามาชุบน้ำเพื่อเช็ดตัวเอง

หลังจากนั้น แพทย์ได้ใช้เครื่องกระตุ้นหัวใจเพื่อช่วยชีวิตและให้เลือด และศัลยแพทย์ได้ขอตัดขาเพื่อห้ามเลือด ซึ่งผู้ร้องก็ยินยอม และต่อมาเด็กชาย ว. เสียชีวิตในขณะผ่าตัด

ทั้งนี้ ผู้ร้องเคยร้องเรียนไปยังเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองจังหวัดกระบี่ ซึ่งจังหวัดกระบี่ได้ตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง และสรุปว่าเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลกระบี่ ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่บกพร่อง

ข้อเท็จจริง :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากฝ่ายผู้ร้อง แพทย์ เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลกระบี่ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองจังหวัดกระบี่ สรุปได้ว่า

๑. โรงพยาบาลกระบี่ ศัลยแพทย์ และเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลกระบี่ ชี้แจงว่า เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ เวลา ๒๓.๐๐ น. เด็กชาย ว. อายุ ๑๔ ปี ถูกยิงที่ขาหนีบซ้าย มีผู้นำส่งโรงพยาบาลกระบี่ กระสุนถูกเส้นเลือดใหญ่ที่โคนขาขาดเลือดออกมากตลอดเวลา ผู้ป่วยกระสับกระส่ายหายใจเหนื่อยหอบ ความเข้มข้นของเลือด ๘% ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ต่ำและอันตราย (ปกติอยู่ที่ร้อยละ ๓๖ - ๔๐) ได้รับการกู้ชีวิตที่ห้องฉุกเฉินตั้งแต่แรกรับและผูกเส้นเลือดเพื่อห้ามเลือดเบื้องต้นจนกระทั่งสัญญาณชีพดีขึ้น จึงให้สารน้ำ

และเลือดทดแทนเพื่อให้ผู้ป่วยมีสภาพพร้อมที่จะเข้ารับการผ่าตัด

วันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ เวลา ๐๒.๐๐ - ๐๖.๐๐ น. แพทย์ได้ทำการตัดต่อเส้นเลือดและส่งไปยังหอผู้ป่วยหนัก อาการแรกยังไม่รู้สึกตัว ต้องใช้เครื่องช่วยหายใจและได้รับการผูกยึดข้อมือเพื่อป้องกันการดึงท่อช่วยหายใจและสายให้สารน้ำและเลือด และดึงราวกันเตียงขึ้น เพื่อป้องกันมิให้ผู้ป่วยได้รับอันตรายขณะไม่รู้สึกตัว สัญญาณชีพยังอยู่ในเกณฑ์วิกฤต ยังคงต้องให้เลือดทดแทนตลอดเวลา หลังจากนั้นผู้ป่วยเริ่มรู้สึกตัวและตื่น พยายามจะดึงท่อช่วยหายใจออก

เวลา ๑๕.๐๐ น. แพทย์ได้ตรวจดูอาการแล้วเห็นว่าความเข้มข้นของเลือดเพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ ๓๑ แสดงให้เห็นว่าเลือดไหลเวียนไปหล่อเลี้ยงอวัยวะตามปกติและผู้ป่วยสามารถหายใจได้เองและสื่อสารได้ดีพอสมควร จึงได้ถอดเครื่องช่วยหายใจออก ผู้ป่วยรู้สึกตัวดี แต่ยังไม่รับประทานอาหารและไม่รับประทานอาหาร มีการตื่น สาเหตุจากภาวะสมองและภาวะการช็อคของร่างกาย พยาบาลจึงได้ยกราวเหล็กกันตกเตียงขึ้นทั้งสองด้าน อีกทั้งยังใช้ผ้ามัดตรึง โดยตรึงทั้งส่วนแขน ขา และลำตัวกับเตียงคนไข้ทั้ง ๔ ด้าน เนื่องจากไม่ต้องการให้ผู้ป่วยตกเตียง และป้องกันมิให้ดึงเครื่องช่วยชีวิตต่างๆ ออก โดยไม่รู้สึกตัว

เวลา ๒๓.๓๐ น. แพทย์สั่งให้เลือดและแผ่นระงับอาการต่อ เนื่องจากผู้ป่วยมีเลือดออกจากแผลมาก

วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ เวลา ๐๒.๓๐ น. ผู้ป่วยกระสับกระส่าย เพ้อ และตื่นมากจนอุปกรณ์ที่มัดไว้หลุดออกหมด เป็นเหตุให้สายให้เลือดและน้ำเกลือ ตลอดจนอุปกรณ์เครื่องช่วยชีวิตหลุด โดยพยาบาลยืนยันว่าไม่มีการตกเตียงแต่อย่างใด ระหว่างนั้นพยาบาล ๔ คน ได้เข้าช่วยเหลือผู้ป่วย

พร้อมกัน แต่ก็ไม่สามารถระงับการต่อต้านจากผู้ป่วยได้ จึงแบ่งพยาบาล ๑ คน ไปโทรศัพท์รายงานแพทย์และโทรศัพท์ขอความช่วยเหลือจากเวรเปล ๒ คน คนงานอีก ๑ คน โดยพยาบาลอีก ๓ คน ได้พยายามยึดตัวผู้ป่วยไว้ และติดตามผู้ร้องเพื่อแจ้งอาการที่เปลี่ยนแปลงแต่ไม่พบ จึงกลับเข้าไปช่วยทีมต่อโดยเปิดประตูทิ้งไว้ เมื่อผู้ร้องเข้ามาในห้อง จึงพบกับเหตุการณ์ที่พยาบาล เวรเปลและคนงานกำลังยึดตัวผู้ป่วย มีเลือดออกจากถุงเลือดที่ผู้ป่วยดึงชุดสายให้สารน้ำและน้ำเกลือออกไหลลงเปราะเป็นผ้าปูเตียง ทำให้เข้าใจว่าเป็นเลือดที่ออกจากตัวผู้ป่วย เนื่องจากสายให้สารน้ำและเลือดหลุดออกจากตัวในขณะที่ผู้ป่วยดิ้นมาก แพทย์ได้ทำการผ่าตัดเส้นเลือดดำที่แขนเพื่อให้สารน้ำและเลือด

หลังจากนั้นผู้ป่วยอาการทรุดลง โดยความเข้มข้นของเลือดลดลงมาเหลือเพียงร้อยละ ๒๗ มีเลือดออกจากแผลมากและขาซ้ายเย็น ไม่สามารถจับชีพจรได้ แพทย์ได้ปรึกษาผู้ร้องเพื่อขอตัดขาและผูกเย็บเส้นเลือดเพื่อรักษาชีวิตไว้ ซึ่งผู้ร้องยินยอมระหว่างผ่าตัดผู้ป่วยมีอาการหัวใจหยุดเต้นเป็นระยะๆ และได้รับการกู้ชีวิตจากทีมศัลยกรรมแพทย์และวิสัญญีแพทย์ เป็นเวลาประมาณ ๑ ชั่วโมง แต่ไม่สามารถช่วยชีวิตไว้ได้และผู้ป่วยเสียชีวิตในห้องผ่าตัด รวมแล้วได้ให้สารน้ำ ๒,๗๐๐ ซีซี เลือด ๒๔ ถุง (ถุงละ ๓๕๐ ซีซี) และน้ำเลือด ๔ ถุง (ถุงละ ๒๐๐ ซีซี) โดยแพทย์ลงความเห็นว่าคุณป่วยเสียชีวิตจากการถูกยิง กระสุนตัดเส้นเลือดใหญ่ขาดมีเลือดออกมาก

อนึ่ง มีประเด็นที่ผู้ร้องได้ไปแจ้งความไว้ที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ว่าเด็กชาย ว.ถูกปืนลั่นที่อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ซึ่งอยู่ห่างจากโรงพยาบาลกระบี่มากกว่า ๔๐ กิโลเมตร และได้รับการส่งต่อจากโรงพยาบาลคลองท่อมนั้น ไม่เป็นความจริง

๒. เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองจังหวัดกระบี่ชี้แจงว่าจังหวัดกระบี่ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงกรณีดังกล่าว เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ โดยได้สอบปากคำพยาบาลของโรงพยาบาลกระบี่จำนวน ๕ ราย และญาติผู้ป่วยที่มาแจ้งผู้ร้อง ๑ ราย สรุปได้ว่า เจ้าหน้าที่พยาบาลที่ปฏิบัติหน้าที่ในวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ตั้งแต่เวลา ๐๑.๐๐ - ๐๘.๐๐ น. ได้พร้อมกันช่วยเหลือผู้ป่วยมาโดยตลอด ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่บกพร่องแต่อย่างใด สาเหตุที่เด็กชาย ว. เสียชีวิต เนื่องจากได้รับบาดเจ็บที่อวัยวะสำคัญและเสียเลือดมากเกินไป สำหรับสาเหตุที่ต้องเคลื่อนย้ายเปลี่ยนเตียงผู้ป่วยเนื่องจากเตียงเดิมเลอะเปื้อนเลือดที่ไหลออกจากขวดและไหลออกจากบาดแผล ทำให้ไม่สามารถประเมินภาวะเลือดที่ออกจากร่างกายได้ โดยใช้เวลาในการเปลี่ยนเตียงเพียงเล็กน้อย และผู้ป่วยไม่ได้ตกเตียง แต่ลักษณะที่พบเด็กชาย ว. ลูกขึ้นนั่งพิงราวเหล็กกันบริเวณกึ่งกลางเตียง แขนขวาพาดบนราวเหล็ก โดยแขนดังกล่าวปกติจะต้องมีสายให้น้ำเกลือ สายให้เลือดติดอยู่ แต่เด็กชาย ว. ได้ดึงออกหมดแล้ว และมีอาการที่ไม่สามารถควบคุมตัวเอง คลุ้มคลั่ง พุดจาเลอะเลือน

ความเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ :

๑. เนื่องจากวันที่เด็กชาย ว. ประสบเหตุเป็นวันเทศกาลลอยกระทง จึงมีประชาชนเดินทางไปเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ จำนวนมาก และสามารถคาดการณ์ได้ว่าจะเกิดอุบัติเหตุ หรือเกิดการทะเลาะวิวาทกันจนมีผู้ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตมากกว่าวันธรรมดา ดังนั้น โรงพยาบาลจึงควรมีมาตรการพิเศษหรือมีความพร้อมในการรองรับอุบัติเหตุมากกว่าวันธรรมดา แต่กลับจัดให้มีคัลยแพทย์ทั่วไปอยู่เวรเพียงคนเดียว ซึ่งตลอดทั้งวันต้องรับภาระทำการผ่าตัดผู้ป่วยถึง ๗ ราย

รวมทั้งเด็กชาย ว. ไปจนถึงเวลาประมาณ ๐๖.๐๐ น. ของวันรุ่งขึ้น โดยโรงพยาบาลฯ อ้างว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของแพทย์และพยาบาล ที่ต้องพักผ่อนตามปกติ

๒. ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เด็กมีสิทธิที่จะได้รับบริการสาธารณสุขอย่างมีมาตรฐานสูงสุดเท่าที่จะทำได้ แต่จากกรณีนี้ห้องไอซียูของโรงพยาบาลกระบี่ไม่แบ่งแยกผู้ป่วยเด็กออกจากผู้ป่วยทั่วไป เด็กจึงได้รับการในระดับเดียวกับผู้ป่วยทั่วไป

๓. คำชี้แจงของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลกระบี่ต่อจังหวัดกระบี่ ต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และคำชี้แจงของโรงพยาบาลกระบี่ไม่สอดคล้องต้องกัน ในประเด็นที่ว่าเวรเปลและคนงานเข้ามาช่วยเหลือตั้งแต่เมื่อใด แต่จากคำชี้แจงของผู้ร้องและญาติที่ไม่พบว่ามีการพันนาการหรือผูกมัดเด็กชาย ว. ไว้กับเตียงคนไข้ พร้อมทั้งมีการยกราวเหล็กกันตกเตียงด้านซ้ายมือโดยมิได้ยกราวเหล็กด้านขวามือขึ้นแต่อย่างใด ประกอบกับประเด็นการซึมของเลือด และพยานหลักฐานอื่น จึงเห็นว่าการเสียชีวิตของเด็กชาย ว. น่าจะเกิดจากความบกพร่องหรือล่าช้าในการทำงานของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลกระบี่

อนึ่ง คณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงของจังหวัดกระบี่ ได้สอบถามญาติผู้ป่วยอื่นที่เรียกผู้ร้องให้เข้ามาดูผู้ป่วย ตลอดจนพยาบาลของโรงพยาบาลกระบี่ แต่ก็ได้สอบปากคำญาติที่มาเยี่ยมเด็กชาย ว. แต่อย่างใด จึงทำให้ผลการสอบสวนยังไม่ครบถ้วน

มาตรการการแก้ไข :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีข้อเสนอต่อกระทรวงสาธารณสุขและโรงพยาบาลกระบี่ กล่าวคือ

๑. ขอให้กระทรวงสาธารณสุขประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐอื่น เพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการ

สืบสวนหาผู้รับผิดชอบมาดำเนินการตามกฎหมาย ภายในเวลา ๖๐ วัน นับแต่ได้รับรายงานฉบับนี้

๒. ขอให้โรงพยาบาลกระบี่เยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ผู้ร้อง ภายในเวลา ๓๐ วัน นับแต่ได้รับรายงานฉบับนี้

๓. ขอให้โรงพยาบาลกระบี่วางมาตรการในการจัดอัตราค่าจ้างแพทย์และเจ้าหน้าที่ ให้มีเพียงพอ และเหมาะสมในช่วงเทศกาลหรือในวันสำคัญ และมีมาตรฐานสูงสุดสำหรับเด็ก ภายในเวลา ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๒.๖ สิทธิด้านแรงงาน

การละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อสหภาพแรงงาน

ประเด็น :

ประธานผู้ก่อการจัดตั้งสหภาพแรงงาน นากาตันไทย ร้องเรียนว่า บริษัท นากาตันไทย อุตสาหกรรม จำกัด ละเมิดสิทธิของสหภาพแรงงาน โดยประสานกับเจ้าหน้าที่ของรัฐขัดขวางการจดทะเบียนจัดตั้งสหภาพแรงงาน และเลิกจ้างลูกจ้างที่เป็นกลุ่มก่อการจัดตั้งสหภาพแรงงาน ๑๔ คน ในจำนวนนี้เป็นผู้ก่อการจัดตั้งสหภาพแรงงาน ๑๔ คน และเป็นลูกจ้างที่เกี่ยวข้องกับข้อเรียกร้อง ๕ คน การเลิกจ้างพนักงานดังกล่าวเป็นเวลาที่ยอดตกลงสภาพการจ้างยังมีผลใช้บังคับ และเป็นการเลิกจ้างที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ตามประกาศและข้อบังคับของบริษัท

ข้อเท็จจริง :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากผู้ร้อง ผู้ถูกร้องเรียน เจ้าพนักงานตามกฎหมายแรงงานและผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งพยานเอกสารต่างๆ สรุปได้ว่า

๑. มีเหตุเชื่อได้ว่า ผู้บริหารบริษัท นากาตันไทย อุตสาหกรรม จำกัด มีพฤติกรรมที่ละเมิดสิทธิในการรวมตัวกันจัดตั้งสหภาพแรงงานของลูกจ้าง โดยมีความพยายามหลายครั้งที่ไม่ให้มีการจัดตั้งสหภาพแรงงาน เช่น ยอมตกลงตามข้อเรียกร้องของลูกจ้างเพื่อแลกกับการขอให้ผู้แทนลูกจ้างถอนการยื่นขอจดทะเบียนสหภาพแรงงาน หรือการที่ผู้จัดการโรงงานได้เจรจากับผู้แทนลูกจ้างเพื่อจ่ายเงินให้กับผู้แทนลูกจ้างให้ไปถอนการยื่นขอจดทะเบียนการจัดตั้งสหภาพแรงงาน หรือการที่ขอให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาช่วยเจรจาเพื่อโน้มน้าวให้ผู้แทนของลูกจ้างที่ถูกเลิกจ้างไปดำเนินการถอนทะเบียนสหภาพแรงงาน แต่ผู้แทนลูกจ้างไม่ยินยอม แม้ในการชี้แจงกับคณะกรรมการฯ ประธานบริษัทฯ จะปฏิเสธว่าไม่ทราบถึงการดำเนินการดังกล่าว และได้เป็นผู้ตกลงยินยอมให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้ามาเจรจากับผู้แทนลูกจ้าง เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๗ เพื่อให้ผู้แทนลูกจ้างไปดำเนินการถอนทะเบียนสหภาพแรงงาน โดยอ้างว่าไม่ได้เข้าร่วมประชุมจนจบนั้น ขัดกับคำชี้แจงของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ระบุว่า “ในวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๗ เมื่อได้รับข้อเสนอของผู้แทนลูกจ้างแล้วได้นำไปหารือกับประธานบริษัทฯ ซึ่งได้ตกลงรับข้อเสนอทั้งหมด โดยมีเงื่อนไขให้ผู้แทนลูกจ้างไปดำเนินการยื่นถอนทะเบียนสหภาพแรงงาน” ซึ่งเป็นคำชี้แจงที่มีน้ำหนักสามารถรับฟังได้

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงมีความเห็นว่าผู้บริหารของ บริษัท นากาตันไทย อุตสาหกรรม จำกัด ได้กระทำการละเมิดสิทธิของลูกจ้างในการรวมตัวกันจัดตั้งสหภาพแรงงาน อันเป็นการกระทำที่ขัดต่อพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๑๒๑ (๔) ที่ระบุว่า “ห้ามมิให้นายจ้างขัดขวางการดำเนินงานของ

สหภาพแรงงาน” และ (๕) “ห้ามมิให้นายจ้างเข้าแทรกแซงการดำเนินการของสหภาพแรงงานโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย”

สำหรับเรื่องการจดทะเบียนสหภาพแรงงาน ยังไม่อาจสรุปได้ว่าเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน จังหวัดชลบุรี ใช้อำนาจรัฐละเมิดสิทธิการรวมตัวกันของพนักงานบริษัท แต่มีประเด็นในเรื่องที่มีการชะลอการจดทะเบียนสหภาพแรงงานให้กับผู้แทนลูกจ้าง เนื่องจากมีการสั่งการจากผู้บังคับบัญชาให้เจ้าพนักงานที่รับผิดชอบตรวจสอบที่ตั้งของสหภาพ และคุณสมบัติของกรรมการสหภาพฯ ทั้งๆ ที่การตรวจสอบดังกล่าวควรต้องกระทำในขั้นตอนก่อนที่จะเสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีลงนาม ในฐานะนายทะเบียนจังหวัด

นอกจากนั้น การกระทำของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เข้ามาประสานงานระหว่างสองฝ่าย ส่อไปในทางที่ไม่ส่งเสริมเสรีภาพของลูกจ้างในการ

รวมตัวกันจัดตั้งสหภาพแรงงานตามกฎหมาย แม้จะอ้างว่ากระทำไปเนื่องจากได้รับข้อมูลว่า นายจ้างจะย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศอื่น จึงต้องการช่วยเหลือลูกจ้างมิให้ตกงาน และยอมรับว่าไม่มีความรอบรู้ในเรื่องกฎหมายแรงงาน สัมพันธ์หรือกฎหมายคุ้มครองแรงงาน แม้จะได้โทรศัพท์หารือกับผู้ที่เกี่ยวข้องก่อนดำเนินการแล้วก็ตาม การที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนดังกล่าวเข้าไปไกล่เกลี่ย โดยเสนอความเห็นให้ผู้แทนลูกจ้างไปยื่นขอจดทะเบียนสหภาพแรงงาน ถือเป็นการกระทำที่อาจฝ่าฝืนพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๑๒๒ ที่ระบุไว้ว่า ห้ามมิให้ผู้ใด (๑) บังคับหรือขู่เข็ญโดยทางตรงหรือทางอ้อมให้ลูกจ้างต้องเป็นหรือออกจากความเป็นสมาชิกสหภาพแรงงาน และ (๒) กระทำการใดๆ อันอาจเป็นผลให้นายจ้างฝ่าฝืนมาตรา ๑๒๑ และขัดกับหลักสิทธิแรงงานตามอนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นว่าหากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายใดได้รับการร้องเรียนให้เข้าไปจัดการปัญหาพิพาทแรงงาน ควรเสนอเรื่องให้คณะกรรมการการแรงงาน สภาผู้แทนราษฎร พิจารณาดำเนินการและหาแนวทางแก้ไขปัญหาคต่อไป

๒. การที่ผู้บริหารบริษัทฯ เลิกจ้างลูกจ้างทั้ง ๑๙ คน ซึ่งเป็นผู้แทนในการเจรจาข้อเรียกร้อง จัดทำข้อตกลงสภาพการจ้างกับบริษัทฯ และเป็นผู้ริเริ่มก่อการจัดตั้งสหภาพแรงงานที่ยื่นต่อนายทะเบียนนั้น ถือเป็นการเลิกจ้างที่ไม่เป็นธรรม มีเจตนามุ่งคุกคาม และทำลายการรวมตัวกันเป็นสหภาพแรงงานของลูกจ้าง ถือเป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานในการรวมกลุ่ม ซึ่งบัญญัติไว้ชัดเจนในรัฐธรรมนูญ รวมทั้งในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิการเมือง กติการะหว่าง

ประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก และเป็นการกระทำฝ่าฝืนข้อห้ามตามมาตรา ๑๒๑ (๔) และมาตรา ๑๒๓ ของพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘

อนึ่ง จากการตรวจสอบข้อเท็จจริง คณะกรรมการฯ ได้พบประเด็นเรื่องความปลอดภัยในการทำงานของลูกจ้างของบริษัท นาคาตันไทย อุตสาหกรรม จำกัด ว่าเมื่อลูกจ้างได้รับอุบัติเหตุจากการทำงานจนได้รับบาดเจ็บสาหัส บริษัทฯ ไม่ได้แจ้งให้สำนักงานประกันสังคมทราบ เพื่อบีงเงินค่าทดแทนจากกองทุนเงินทดแทน กรณีลูกจ้างเจ็บป่วยจากการทำงาน แต่กลับให้ลูกจ้างใช้สิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาล จากกรมธรรม์ของบริษัทประกันชีวิตที่บริษัทฯ ได้ให้ลูกจ้างทำประกันไว้ โดยบริษัทฯ ได้เรียกเก็บเบี้ยประกันกับลูกจ้าง จึงถือได้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องและบริษัทนายจ้างได้ละเมิดสิทธิแรงงานของลูกจ้าง

มาตรการการแก้ไข :

๑. กระบวนการแรงงาน

ปัญหาข้อพิพาทแรงงานดังกล่าวเกิดจากทัศนคติที่ฝ่ายผู้ถูกร้องเรียนเห็นว่า หากมีการจัดตั้งสหภาพแรงงานขึ้นในบริษัทฯ จะทำให้เกิดปัญหาแรงงาน มีการนัดหยุดงานของลูกจ้างที่ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในกำลังการผลิตและความรู้สึกของบริษัทคู่ค้า โดยไม่พยายามทำความเข้าใจหรือเพิ่มการรับรู้ในประสบการณ์ด้านดีของการมีสหภาพแรงงานในสถานประกอบการหลายแห่งที่มีการจัดตั้งสหภาพแรงงาน แล้วก่อให้เกิดความสามัคคีที่จะร่วมกันทำงานเพื่อสร้างผลผลิตที่มากขึ้น แต่ทั้งนี้ต้องผ่านกระบวนการการทำความเข้าใจและการแบ่งปันผลประโยชน์ที่จำเป็น รวมถึง

สภาพการทำงานที่เหมาะสมให้กับลูกจ้างด้วย ซึ่งเป็นเรื่องที่หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบต้องใส่ใจและเสริมสร้างความรู้ ในเรื่องการสร้างระบบแรงงานสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดในสถานประกอบการให้กับนายจ้างที่มีทัศนคติที่ไม่ดี ต่อการรวมตัวกันจัดตั้งสหภาพแรงงานของลูกจ้าง

๒. กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

๒.๑ ควรดำเนินการเพื่อให้ บริษัท นาคาตันไทย อุตสาหกรรม จำกัด ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์ (ครส.) โดยเร่งด่วน หากผู้มีอำนาจของบริษัทเพิกเฉยหรือไม่ดำเนินการตามคำสั่งดังกล่าว ควรดำเนินการทางอาญากับบริษัทฯ ตามที่กฎหมายแรงงานสัมพันธ์กำหนดไว้ต่อไปโดยเคร่งครัด

๒.๒ ควรวางระเบียบเกี่ยวกับขั้นตอนการรับจดทะเบียนสหภาพแรงงาน โดยกำหนดเวลาในการปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจน และมีบทลงโทษกับเจ้าพนักงานที่ปฏิบัติงานล่าช้า ขณะเดียวกันต้องกำชับให้เจ้าพนักงานเก็บรักษาความลับของเอกสารที่ยื่นขอจดทะเบียนสหภาพแรงงานอย่างเคร่งครัด

๒.๓ ควรมีการตรวจสอบให้นายจ้างดำเนินการตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. ๒๕๓๗ กรณีลูกจ้างเจ็บป่วยหรือประสบอันตรายจากการทำงาน และมีการลงโทษกับนายจ้างที่หลีกเลี่ยงอย่างจริงจัง

๒.๗ สิทธิชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กรณีที่ ๑ องค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ ให้อำเภอประมงเรือเล็กออกจากชายทะเล

ประเด็น :

กลุ่มชาวประมงเรือเล็ก (ประมงพื้นบ้าน) หมู่ที่ ๓ ตำบลปากน้ำปราณ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ได้รับผลกระทบจากการที่องค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ (อบต.ปากน้ำปราณ) ให้อำเภอประมงเรือเล็กออกจากพื้นที่บริเวณชายหาดนเรศวร ซึ่งกลุ่มประมงเรือเล็กได้ใช้เป็นที่พักเรือและสร้างเพิงหลังคามุงจาก เพื่อเป็นสถานที่คัดแยกสัตว์น้ำ เก็บเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำประมง และใช้ประโยชน์ในพื้นที่ดังกล่าวมาเป็นเวลานานกว่า ๔๐ ปีแล้ว โดย อบต.ปากน้ำปราณ ได้มีหนังสือแจ้งให้ชาวประมงเรือเล็กรื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง ภายในวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๕ มิฉะนั้นจะเข้าไปรื้อถอน

ชาวประมงเรือเล็กได้ใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองกลาง พร้อมขอทุเลาการบังคับตามคำสั่งทางปกครอง แต่ศาลปกครองกลางมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาและให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความ จึงได้อุทธรณ์คำสั่งต่อศาลปกครองสูงสุดต่อไป

ต่อมา อบต.ปากน้ำปราณได้ออกประกาศให้ผู้ประกอบอาชีพประมงเรือเล็ก และกลุ่มหมอนวดแผนโบราณรื้อถอนอาคารและสิ่งปลูกสร้างออกไปจากชายทะเลสาธารณะภายในวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๕ มิฉะนั้นจะดำเนินคดีตามกฎหมายโดยไม่ยกความและไม่พิจารณาอนุญาตให้อยู่ในบริเวณที่

จัดสรรให้ โดยได้แจ้งความดำเนินคดีกับผู้บุกรุกที่สาธารณะ จำนวน ๑๙ คน ในความผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พระราชบัญญัติรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองและประมวลกฎหมายที่ดิน และต่อมาได้นำรถแทรกเตอร์เข้ารื้อถอนเพิงพักของชาวบ้านบางส่วนได้รับความเสียหาย ชาวประมงเรือเล็กจึงได้แจ้งความไว้ที่สถานีตำรวจภูธรตำบลปากน้ำปราณ

ข้อเท็จจริง :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาตรวจสอบข้อเท็จจริงจากฝ่ายผู้ร้อง ผู้ถูกร้อง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า

๑. อบต.ปากน้ำปราณ อ้างว่า ที่ดินสาธารณะบริเวณชายหาดนเรศวร อยู่ในพื้นที่ หมู่ที่ ๑ ถึงหมู่ที่ ๕ มีความยาวประมาณ ๑๑.๕ กิโลเมตร มีผู้รู้ล้าบริเวณชายหาดนเรศวร ๓ กลุ่ม โดยมีกลุ่มประมงเรือเล็ก ๓๐ ราย จอดเรือที่บริเวณชายทะเล อบต.ปากน้ำปราณ ได้มีมติให้ปรับปรุงชายหาดนเรศวรเป็นสวนสาธารณะ และจัดให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ประชาชนทุกคนสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ได้ จึงได้จัดให้กลุ่มประมงเรือเล็กไปจอดเรือบริเวณชายหาดด้านทิศเหนือ แต่ไม่ให้อาศัยอยู่เป็นการถาวรและไม่มีสิทธิยึดครองเพื่อสร้างเพิงพักอาศัยส่วนตัวได้ เนื่องจากเป็นที่สาธารณะ

๒. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ เจ้าหน้าที่ประมงจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ชี้แจงว่า ชาวประมงเรือเล็กในพื้นที่ หมู่ ๓ (บ้านปรีณ้อย) ตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี ได้มายื่นคำขอรับอาชญาบัตรและจดทะเบียนไว้ในครอบครองซึ่งเครื่องมือประมง ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน จำนวนรวม ๓๓ ราย และใช้หาตนเรศวรเป็นสถานที่สำหรับคัดแยกสัตว์น้ำ ตลอดจนจอดเรือในสภาวะคลื่นลมปกติและฤดูมรสุม

๒.๒ เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรตำบลปากน้ำปราณ ชี้แจงว่า เมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๕๕ ได้รับหนังสือจาก อบต.ปากน้ำปราณ แจ้งความดำเนินคดีกับผู้บุกรุกที่สาธารณะและให้เรือถอน พร้อมบัญชีรายชื่อกลุ่มประมง จำนวน ๑๙ คน ซึ่งต่อมาผู้ต้องหาทั้ง ๑๙ คน ได้ เข้ามอบตัวต่อพนักงานสอบสวน จึงได้รวบรวมพยานหลักฐานสรุปสำนวนการสอบสวนสั่งฟ้อง และเสนอสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของพนักงานอัยการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

๒.๓ เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สาขาหัวหิน ชี้แจงว่า ที่ดินสาธารณะประโยชน์ชายหาดนเรศวร เฉพาะที่ตั้งอยู่ หมู่ ๓ (บ้านปรีณ้อย) ตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ไม่มีการขึ้นทะเบียนไว้แต่ประการใด และอยู่ในอำนาจหน้าที่ของอำเภอ องค์การบริหารส่วนตำบลและกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี เป็นผู้ควบคุมดูแล

การไกล่เกลี่ย :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดให้มีการไกล่เกลี่ย ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย

เมื่อวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๗ ระหว่างกลุ่มชาวประมงเรือเล็ก อบต.ปากน้ำปราณ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองอำเภอปราณบุรี อัยการจากสำนักงานอัยการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการไกล่เกลี่ยมีข้อตกลงดังนี้

๑. อบต.ปากน้ำปราณ จะทำการก่อสร้างอาคารศูนย์สาธิตภูมิปัญญาท้องถิ่นและจัดพื้นที่ในส่วนที่ต่อให้ชาวประมงใช้ในการคัดแยกสัตว์น้ำ โดย อบต.เป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายและชาวประมงเป็นผู้ออกแรงงาน โดยเรียกเก็บเงินค่าบำรุงการใช้พื้นที่จากชาวประมงเรือเล็ก และให้ชาวประมงเรือเล็กจัดระเบียบ ดูแลรักษาความสะอาดและความเรียบร้อยของอาคารศูนย์ฯ ซึ่งชาวประมงเรือเล็กทั้งหมดยินยอม

๒. หากอาคารศูนย์ฯ และบริเวณส่วนต่อได้รับความเสี่ยงจากถูกน้ำกัดเซาะหรือเหตุอื่น อบต.ปากน้ำปราณจะรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมและบำรุงรักษา

๓. ให้ อบต.ปากน้ำปราณ ดูแลชายหาดด้านทิศใต้เป็นชายหาดสาธารณะเชิงอนุรักษ์ หากมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ต้องมีการหารือร่วมกัน ระหว่าง อบต.ปากน้ำปราณและชุมชน

ผลของการไกล่เกลี่ยทำให้กลุ่มชาวประมงเรือเล็กได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงยินยอม ย้ายออกจากที่สาธารณะดังกล่าว และขอถอนฟ้องคดีจากศาลปกครองกลาง

ความเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ :

๑. การที่ชาวประมงเรือเล็กได้อาศัยบริเวณหาดนเรศวรเป็นที่จอดเรือ คัดแยกสัตว์น้ำและเก็บอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำประมง ตลอดจนเป็นเวลากว่า

๔๐ ปี ย่อมสะท้อนถึงวิถีชีวิต และภูมิปัญญาของชุมชนในการดำรงชีพ แม้หาคนเรศวรจะเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน แต่ในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากหาตนเรศวร อบต.ปากน้ำปราดน ควรให้ชุมชนประมงเรือเล็กเข้ามามีส่วนร่วมด้วย มิฉะนั้น อาจส่งผลกระทบต่อชุมชนประมงเรือเล็กที่จะดำรงชีพต่อไปอย่างปกติสุข

๒. การกระทำของ อบต.ปากน้ำปราดน ต่อชาวประมงเรือเล็ก ทั้งที่มีผู้บุกรุกหาตนเรศวร ๓ กลุ่ม โดยอีก ๒ กลุ่ม ไม่ได้ดำเนินการใด ๆ ย่อมทำให้ดูเหมือนหนึ่งว่าเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมเฉพาะชาวประมงเรือเล็ก ดังนั้น พฤติกรรมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ อบต.ปากน้ำปราดน ย่อมไม่เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ และถือได้ว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของชุมชนประมงเรือเล็ก

มาตรการการแก้ไข :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดทำข้อเสนอแนะต่อกระทรวงมหาดไทย ดังนี้

๑. ขอให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองอำเภอปราดนบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กำกับดูแลให้ อบต.ปากน้ำปราดน ทบทวนในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากหาตนเรศวรใหม่อีกครั้งหนึ่ง โดยให้ชุมชนประมงเรือเล็กมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากหาตนเรศวร อย่างสมดุลและยั่งยืน ภายในกำหนดเวลา ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๒. ขอให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองอำเภอปราดนบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กำกับดูแล

อบต.ปากน้ำปราดนให้มีการดำเนินการออกข้อบังคับตำบล โดยให้ประชาชนและชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ภายในกำหนดเวลา ๖ เดือน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๓. ขอให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย กำกับดูแลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศออกข้อบัญญัติหรือข้อบังคับโดยให้ประชาชนและชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างสมดุลและยั่งยืน ภายในกำหนดเวลา ๑ ปี นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

กรณีที่ ๒ บริษัท ทรานส์ ไทย-มาเลเซีย (ประเทศไทย) จำกัด เข้าครอบครองทางสาธารณประโยชน์

ประเด็น :

นายเดช หมะเก กับพวก ร้องเรียนว่า บริษัท ทรานส์ ไทย - มาเลเซีย (ประเทศไทย) จำกัด ได้เข้าครอบครองทางสาธารณประโยชน์ที่อยู่ภายในบริเวณสถานที่ก่อสร้างโรงแยกก๊าซธรรมชาติ ไทย - มาเลเซีย ซึ่งชุมชนทั้งตำบลตลิ่งชันและตำบลสะกอม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ได้ใช้

สัญญาไปมาระหว่างหมู่บ้านและหมู่บ้านใกล้เคียง รวมทั้งใช้ตอนฝูงปศุสัตว์ไปเลี้ยงในทุ่งหญ้าใกล้เคียง โดยที่ดินดังกล่าวมีเนื้อที่ประมาณ ๑๐ ไร่ และมีบางส่วนเป็นที่ดิน “วะกัฟ” ซึ่งชาวบ้านที่อยู่ติดทางสาธารณะเดิมอุทิศที่ดินให้เป็นสาธารณประโยชน์ ซึ่งตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม ที่ดินดังกล่าวไม่สามารถเปลี่ยนแปลง แลกเปลี่ยนหรือขายได้ รวมทั้งไม่สามารถเพิกถอนที่ดินนั้นมาเป็นประโยชน์ส่วนตัวได้อีก

เมื่อประมาณเดือนสิงหาคม ๒๕๕๖ บริษัทฯ ได้ขอแลกเปลี่ยนที่ดินดังกล่าว กับที่ดินที่บริษัทฯ จัดทำให้ใหม่ในบริเวณใกล้เคียงกัน ซึ่งเป็นที่ดินรอบบริเวณรั้วของโครงการ ผู้ร้องกับพวกได้เดินทางไปยื่นหนังสือคัดค้านต่อองค์การบริหารส่วนตำบล สะกอมและตำบลตลิ่งชัน ซึ่งนายก อบต.ทั้งสองแห่งได้ชี้แจงว่ายังไม่มีการประชุมพิจารณาเรื่องดังกล่าว หากมีการประชุมเมื่อใดจะแจ้งให้ทราบ แต่ไม่เคยมีการประชุมหรือแจ้งให้ผู้ร้องกับพวก ทราบแต่อย่างใด และต่อมาบริษัทฯ ได้กั้นรั้วรอบบริเวณก่อสร้างโครงการทั้งหมด โดยทำประตูรั้วปิดกั้นทางเข้า - ออกโครงการ ทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้าไปใช้ทางสาธารณประโยชน์เดิมได้ ทั้งๆ ที่ยังอยู่ในขั้นตอนการแลกเปลี่ยนที่ดิน

ข้อเท็จจริง :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากฝ่ายผู้ร้อง บริษัท ทรานส์ ไทย - มาเลเซีย (ประเทศไทย) จำกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักจุฬาราชมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า

๑. บริษัท ทรานส์ไทย-มาเลเซีย (ประเทศไทย) จำกัด ชี้แจงว่า บริษัทฯ ได้จัดซื้อที่ดินเพื่อขอแลกกับที่ดินสาธารณประโยชน์ดังกล่าว จำนวน

๗-๑-๕๑ ไร่ โดยดำเนินการตามประมวลกฎหมายที่ดินมาตรา ๘ เพื่อสร้างถนนมาตรฐานและปรับปรุงทางสาธารณประโยชน์เดิมบางส่วน ในการนี้ บริษัทฯ ได้ล้อมรั้วลวดหนามรอบพื้นที่เฉพาะที่เป็นที่ดินของบริษัทฯ โดยได้จัดทำทางเข้าออกบริเวณทางสาธารณประโยชน์ เพื่อให้ประชาชนสัญจรไปมาได้ตามปกติ แต่ปัจจุบันไม่มีผู้ใช้งานแล้ว เนื่องจากเส้นทางสาธารณะเดิมเป็นทางดินขนาดเล็ก สัญจรไปมาในระยะสั้นๆ ได้ แต่มีสภาพทางไม่ดีนัก ทั้งยังเชื่อมต่อเฉพาะระหว่างที่ดินที่อยู่ภายในพื้นที่ของบริษัทฯ ไม่สามารถเชื่อมต่อไปยังถนนใหญ่ได้ จากการสอบถามเจ้าของที่ดินส่วนใหญ่แจ้งว่าที่ดินเหล่านั้นมีทางสาธารณประโยชน์ติดมาแต่เดิมแล้ว และในระหว่างที่ครอบครองที่ดินก็ไม่เคยยกที่ดินให้เป็นทางสาธารณประโยชน์ หรือเป็นประโยชน์ในทางศาสนา “วะกัฟ” แต่ประการใด นอกจากนี้การแลกเปลี่ยนทางสาธารณประโยชน์ ดังกล่าวผ่านความเห็นชอบจาก อบต.สะกอมและอบต.ตลิ่งชัน

๒. เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองจังหวัดสงขลา ชี้แจงว่า ไม่มีหลักฐานชัดเจนที่แสดงว่าทางสาธารณะดังกล่าวได้มาโดยการ “วะกัฟ” ของชาวมุสลิม เพราะโดยสภาพการณ์ เส้นทางดังกล่าวอาจเกิดขึ้นโดยการใช้สัญญาไปมาของชุมชนผู้อาศัยอยู่ในชุมชนตามธรรมชาติ ก่อนที่ที่ดินสองฟากทางจะถูกครอบครองจากประชาชน การแลกเปลี่ยนหากไม่ทำความเดือดร้อนกับชุมชนที่ใช้สัญญา และเกิดประโยชน์เพิ่มขึ้นแก่ชุมชนและสาธารณะ ก็สามารถแลกเปลี่ยนเช่นเดียวกับการเปลี่ยนแปลงที่สาธารณะหลายกรณี ในยุคของท่านคอลีฟะฮ์อุมร์ บินคอตฏอบ

๓. เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองอำเภอจะนะ ชี้แจงว่า ที่ดินในโครงการโรงแยกก๊าซ เดิมเป็นที่นาที่สวน ประชาชนในพื้นที่มีอาชีพประมงพื้นบ้านและ

เลี้ยงวัว โดยเป็นวัวปล่อยเลี้ยง ในบริเวณที่ดิน สาธารณะดังกล่าวประชาชนยังใช้ประโยชน์อยู่ สำหรับทางสาธารณประโยชน์เดิมในบริเวณ โครงการ บริษัทฯ ได้ไกล่เกลี่ยจนหมดสภาพไปแล้วตั้ง แต่เดือนธันวาคม ๒๕๕๖ ซึ่งหากอยู่ในขั้นตอนการ แลกเปลี่ยน จะทำการเปลี่ยนแปลงสภาพที่ดิน สาธารณประโยชน์ไม่ได้

๔. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

อบต.สะกอมและ อบต.ตลิ่งชัน ชี้แจงว่า ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบในการแลกเปลี่ยน ที่ดินดังกล่าวไม่มีการประชุม แต่เป็นความเห็นของ นายก อบต. และการพูดคุยกับสมาชิก อบต. ซึ่ง ส่วนใหญ่เห็นชอบ โดยไม่ได้ชี้แจงและสอบถาม ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่และบริเวณ ใกล้เคียง

๕. เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสงขลา สาขา ๖ จะนะ ชี้แจงว่า การแลกเปลี่ยนที่ดินสาธารณ- ประโยชน์ดังกล่าว จะต้องดำเนินการตามมาตรา ๘ วรรค ๒ (๑) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน โดยจะ ต้องสอบข้อเท็จจริงและประวัติความเป็นมา รวมทั้งประชุมสภาตำบลและราษฎรที่เคยใช้ประโยชน์ ร่วมกัน พร้อมทั้งประสานงานกับสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรในท้องที่ เพื่อพิจารณาและให้ความเห็น

๖. กรมที่ดิน ชี้แจงว่า จากการจัดประชุม ผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และ บริษัท ทรานส์ ไทย-มาเลเซีย (ประเทศไทย) จำกัด ได้ขอยุติว่า บริษัทฯ จะจัดหาที่ดินเพื่อนำมาโอนแลก เปลี่ยนกับที่ดินที่เป็นทางสาธารณประโยชน์เดิม จาก การรังวัดที่ดินสาธารณประโยชน์ที่อยู่ในโครงการ โรงแยกก๊าซ มีเนื้อที่ ๗ - ๑ - ๙๑ ไร่ และที่ดินที่ บริษัทฯ ใช้แลกเปลี่ยนมีเนื้อที่ ๑๒ - ๑ - ๖๖ ไร่ ปัจจุบัน

เรื่องอยู่ระหว่างจังหวัดสงขลาดำเนินการสอบสวน ข้อเท็จจริงเรื่องโอนแลกเปลี่ยนที่ดินตามมาตรา ๘ วรรค ๒ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ตลอดจน ประสานงานขอความเห็นจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในท้องที่ที่เกี่ยวข้อง

ในการออกกฎหมายโอนที่ดินสาธารณ- ประโยชน์ กรมที่ดินได้พิจารณาหลักเกณฑ์ตาม ประมวลกฎหมายที่ดิน และระเบียบปฏิบัติที่ เกี่ยวข้องเท่านั้น ไม่ได้นำหลักเกณฑ์ทางศาสนา อิสลามมาพิจารณาประกอบแต่อย่างใด และขณะที่ อยู่ระหว่างขั้นตอนการแลกเปลี่ยน บริษัทฯ ไม่สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ หรือหวงห้ามมิให้ ผู้อื่นเข้าไปใช้ประโยชน์ทางสาธารณะดังกล่าวได้

๗. สำนักจุฬาราชมนตรี ชี้แจงว่า จากการ พิจารณาเอกสารและคำชี้แจงของจังหวัดสงขลา ผู้คัดค้าน บริษัท ฯ และการสอบสวนของสำนักงาน คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสงขลา มีความ เห็นว่า ไม่มีหลักฐานชัดเจนที่แสดงว่าทางสาธารณะ ดังกล่าวได้มาโดยการระงับของชาวมุสลิม เพราะ โดยสภาพการณ์เส้นทางดังกล่าวเกิดขึ้นโดยการใช้ สัญจรไปมาของชุมชนผู้อาศัยอยู่ในชุมชนตาม ธรรมชาติ ก่อนที่ดินที่อยู่สองฟากทางจะถูก ครอบครองจากราษฎร

ความเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ :

๑. กระบวนการในการแลกเปลี่ยนที่ดิน สาธารณประโยชน์เดิม กับที่ดินที่บริษัท ทรานส์ ไทย-มาเลเซีย (ประเทศไทย) จำกัด จัดหามาขึ้น ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน ตาม บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แม้ประชาชนในพื้นที่ จะพยายามเรียกร้องต่อองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งสอง ขอมีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็นประกอบการพิจารณา แต่ปรากฏว่าถูกปิดกั้น อีกทั้งเจ้าหน้าที่ ฝ่ายปกครองก็มีได้สอบถามประชาชนและชุมชน ดังกล่าวแต่อย่างใด นอกจากนี้ ในการพิจารณา เรื่องดังกล่าว นายกองค้การบริหารส่วนตำบล ทั้งสองแห่งเป็นผู้ให้ความเห็นชอบเพียงลำพังตนเอง มิได้เรียกประชุมสมาชิกแต่อย่างใด แม้แต่ระเบียบ กฎหมายที่ใช้บังคับแก่กรณีนี้ เจ้าหน้าที่งานที่ดินใน ระดับจังหวัดและกรมที่ดินก็ยืนยันสอดคล้องต้อง กันว่า ต้องมีการสอบข้อเท็จจริงและประวัติความเป็นมา รวมทั้งประชุมสภาตำบลและราษฎรที่เคย ใช้ประโยชน์ร่วมกัน เพื่อประกอบการพิจารณาด้วย ดังนั้น การดำเนินการให้ความเห็นในการแลกเปลี่ยนที่ดินสาธารณประโยชน์กับที่ดินที่บริษัทฯ นำมาแลกเปลี่ยน จึงไม่เป็นไปตามบทบัญญัติของ กฎหมายและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ การให้ความเห็นในการแลกเปลี่ยนจึง ไม่ชอบโดยสิ้นเชิง

๒. ระหว่างการดำเนินการแลกเปลี่ยนที่ดิน บริษัทฯ ได้ไกล่เกลี่ยทางสาธารณประโยชน์ดังกล่าว ไปตั้งแต่เดือนธันวาคม ๒๕๕๖ ทั้งๆ ที่ทุกหน่วย ราชการได้ชี้แจงตรงกันว่า ระหว่างการแลกเปลี่ยน จะทำการแปลงสภาพที่ดินสาธารณประโยชน์หรือ เข้าใช้ประโยชน์มิได้ อีกทั้งไม่สามารถหวงห้ามมิให้ ผู้อื่นเข้าไปใช้ประโยชน์จากทางสาธารณะดังกล่าวได้

แต่การที่บริษัทฯ ได้ล้อมรั้วรอบบริเวณโครงการฯ รวมทั้งทำประตูเปิด-ปิดไว้ สำหรับทางสาธารณ- ประโยชน์เดิมบางส่วนได้ล้อมรั้วปิด ทำให้ประชาชน ไม่สามารถใช้ประโยชน์ในทางดังกล่าวได้โดยสะดวก หรือบางเส้นทางไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้เลย การกระทำของบริษัทฯ ดังกล่าว ในขณะที่การแลก- เปลี่ยนยังไม่เสร็จสิ้น จึงเป็นการกระทำที่มีชอบด้วย กฎหมาย

๓. จากคำชี้แจงของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง อำเภोजะนะ และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สอดคล้องกับคำชี้แจงของผู้ร้องกับพวก ที่ว่า ประชาชนยังใช้ประโยชน์ในที่ดินสาธารณประโยชน์ ดังกล่าวอยู่ ดังนั้น ตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๘ วรรค ๒ (๑) การถอนสภาพให้กระทำโดย พระราชบัญญัติเท่านั้น หาใช้กระทำโดยพระราช กฤษฎีกาไม่

๔. เนื่องจากผู้ร้องกับพวกยืนยันว่า ที่ดิน สาธารณประโยชน์เดิมมีเนื้อที่ ๑๐ กว่าไร่ แต่ เจ้าหน้าที่งานที่ดินจังหวัดสงขลา สาขาจะนะ และ กรมที่ดิน ตลอดจนบริษัท ทรานส์ ไทย - มาเลเซีย (ประเทศไทย) จำกัด อ้างว่ามีเนื้อที่เพียง ๗ - ๑ - ๙๑ ไร่ ดังนั้น จึงควรตรวจสอบเนื้อที่ให้แน่ชัด โดยใช้แผนที่ระวางประกอบการตรวจสอบ

มาตรการการแก้ไข :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีข้อ เสนอต่อจังหวัดสงขลา อำเภोजะนะ บริษัท ทรานส์ ไทย - มาเลเซีย (ประเทศไทย) จำกัด และกรมที่ดิน กล่าวคือ

๑. ให้บริษัท ทรานส์ ไทย - มาเลเซีย (ประเทศ ไทย) จำกัด ดำเนินการปรับปรุงสภาพที่ดินทาง สาธารณประโยชน์ให้คืนสู่สภาพเดิม และให้รื้อรั้ว ที่ปิดกั้นทางสาธารณประโยชน์ ภายในเวลา ๑ เดือน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๒. ขอให้จังหวัดสงขลา และอำเภอจะนะ ตรวจสอบว่าที่ดินสาธารณประโยชน์เดิมมีเนื้อที่เท่าใด โดยให้ประชาชนและชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการตรวจสอบตลอดทุกขั้นตอน ภายในเวลา ๓ เดือน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๓. ขอให้จังหวัดสงขลาดำเนินการสอบถามความคิดเห็นในการแลกเปลี่ยนทางสาธารณประโยชน์ กับอบต.สะกอมและอบต.ดลิ่งชัน ตลอดจนประชาชนและชุมชนที่เคยใช้ประโยชน์ในทางสาธารณะดังกล่าวใหม่อีกครั้งหนึ่ง ภายในเวลา ๓ เดือน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๔. ขอให้กรมที่ดินชะลอการถอนสภาพที่ดินสาธารณประโยชน์ดังกล่าวไว้ก่อน จนกว่าจะมีการดำเนินการตามข้อ (๒) และ (๓) เสร็จสิ้น

กรณีที่ ๓ การออกเอกสารสิทธิในที่ดินสาธารณประโยชน์โคกชายทะเลโดยมิชอบ

ประเด็น :

นายเดช hmeก กับพวก ร้องเรียนว่า ที่ดินของบริษัท ทรานส์ ไทย-มาเลเซีย (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งใช้เป็นแนววางท่อก๊าซขึ้นจากทะเล มีการออกเอกสารสิทธิโดยมิชอบ เนื่องจากเป็นที่ดินสาธารณประโยชน์โคกชายทะเล (ริมชายหาด) ที่ประชาชนใช้ร่วมกันมาเป็นเวลาช้านาน โดยที่ดินดังกล่าวมีเนื้อที่ประมาณ ๓๒๐ ไร่ โดยทิศตะวันตกของที่ดินสาธารณประโยชน์ติดกับที่ดินของนาย บ. ซึ่งมีเอกสารสิทธิเลขที่ดิน ๒๐๒ ตำบลบ้านนา อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ต่อมาได้มีการออกเอกสารสิทธิ เป็น น.ส.๓ จำนวน ๑๐ แปลง เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๕๑๕ หลังจากนั้นจึงมีการขายต่ออีกหลายครั้ง โดยแปลงหนึ่งในจำนวนนั้นเป็นที่ดิน น.ส.๓ เลขที่ ๑๑๘/๘๑ เนื้อที่ ๑๐ ไร่ หมู่ ๔ ตำบล

บ้านนา อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ที่มีบริษัท นานา พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด เป็นเจ้าของ ก่อนขายให้กับบริษัท ทรานส์ ไทย - มาเลเซีย (ประเทศไทย) จำกัด ดังนั้น การออก น.ส.๓ ของบรรดาผู้ที่มีเอกสารสิทธิในที่ดินสาธารณประโยชน์โคกชายทะเล จึงเป็นการออกเอกสารสิทธิโดยมิชอบ

เมื่อได้มีการวางท่อก๊าซขึ้นในที่ดิน น.ส.๓ เลขที่ ๑๑๘/๘๑ หมู่ ๔ ตำบลบ้านนา อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา และต่อมาได้มีการเช่าที่ดิน น.ส.๓ เลขที่ ๑๑๘/๘๑ หมู่ ๔ ตำบลบ้านนา อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เพื่อใช้ประโยชน์ในการวางท่อเพิ่มเติมด้วย ทำให้ชาวบ้านตำบลสะกอมและตำบลดลิ่งชัน ได้ไปชุมนุมกันในที่ดินดังกล่าว ซึ่งเชื่อว่าเป็นส่วนหนึ่งของที่ดินสาธารณประโยชน์โคกชายทะเลเช่นเดียวกัน เป็นเหตุให้มีการแจ้งความดำเนินคดีกับกลุ่มชาวบ้านที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอจะนะ ในข้อหาบุกรุก

ข้อเท็จจริง :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากผู้ร้อง บริษัท ทรานส์ ไทย - มาเลเซีย (ประเทศไทย) จำกัด เจ้าหน้าที่ที่ดินจังหวัดสงขลา สาขาจะนะ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองจังหวัดสงขลา ทายาทของนาย บ. รวมทั้งขอเอกสารจากศาลจังหวัดสงขลาเพื่อประกอบการพิจารณา สรุปได้ว่า

๑. จากสารบบเอกสารของสำนักงานที่ดิน จังหวัดสงขลา สาขาจะนะ ปรากฏหลักฐานการแจ้ง การครอบครอง ที่ดิน ส.ค.๑ เลขที่ ๘๑ หมู่ ๔ ตำบล บ้านนา อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ของนาย บ. เมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๔๘ มีเนื้อที่ ๑๐๐ ไร่ ได้มาโดยการขอจับจอง ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๔

ต่อมา นาย ข. ในฐานะผู้รับมอบฉันทะของ นาย บ. ได้ยื่นคำขอรับรองการทำประโยชน์ในที่ดิน ดังกล่าว และได้รับหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓) เลขที่ ๘๑ หมู่ ๔ ตำบลบ้านนา อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๑๕ มีเนื้อที่ ๙๘ - ๑ - ๔๒ ไร่ และได้ขายที่ดิน น.ส.๓ ดังกล่าว ให้กับนาย ฉ. ซึ่งเป็นบุตรชายนาย ข. ในราคา ๑๐,๐๐๐ บาท ในวันเดียวกันนั่นเอง

ในเดือนมิถุนายน ๒๕๑๖ นาย ฉ. ได้แบ่งขาย ที่ดินออกเป็น ๑๐ แปลง ซึ่งปัจจุบันที่ดินหลายแปลง อยู่ในชื่อ นาย ส. พร้อมกับเปลี่ยนเป็น น.ส.๓ ก. แทน และได้จดทะเบียนจำนองกับธนาคารทหารไทย จำกัด เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๓๖ ซึ่งได้ออกลิขสิทธิ์การ รับจำนองให้แก่บริษัท บริหารสินทรัพย์พญาไท จำกัด เมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๔๖ โดยในการจดทะเบียน ทำนิติกรรมของนาย ส. มีบันทึกถ้อยคำระบุว่า ที่ดิน แปลงนี้ได้รับทราบตั้งแต่ในชั้นการซื้อที่ดินนี้มาแล้วว่า ที่ดินตั้งอยู่ในที่สาธารณประโยชน์โคกชายทะเล

นอกจากนี้โดยเฉพาะ น.ส.๓ เลขที่ ๑๑๘/๘๑ ในชื่อนาย ย. ซึ่งขายต่อให้กับนายสมัคร เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๓๗ และนายสมัคร ขายให้กับ บริษัท นานาพร็อพเพอร์ตี้ จำกัด เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๓๙ ในราคา ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท โดยในบันทึก ถ้อยคำของการทำนิติกรรมดังกล่าวระบุว่า “ที่ดินตาม น.ส.๓ ดังกล่าวข้างต้นเป็นกรณีสงสัยว่าจะออกไป โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากที่ดินดังกล่าว อาจติดอยู่ในเขตที่ดินสาธารณประโยชน์โคกชายทะเล อาจถูกดำเนินการเพิกถอน หรือแก้ไขในภายหลังได้ ซึ่งที่สาธารณประโยชน์ดังกล่าวปัจจุบันได้ออก หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงไปแล้วเพียงบางส่วน จึงไม่อาจชี้ชัดได้ว่าที่ดินแปลงนี้อยู่ในเขตที่ สาธารณประโยชน์ดังกล่าวหรือไม่ ตามระเบียบใน การทำนิติกรรมทางฝ่ายเจ้าหน้าที่จะต้องแจ้งให้ คู่กรณีรับทราบไว้เป็นหลักฐาน ซึ่งคู่กรณีได้ยืนยันให้ พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการจดทะเบียนซื้อขาย ต่อไป” และเมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๔๖ บริษัท นานาพร็อพเพอร์ตี้ จำกัด ขายที่ดินแปลงดังกล่าว ให้กับ บริษัท ทรานส์ ไทย - มาเลเซีย (ประเทศไทย) จำกัด ในราคา ๘,๑๐๐,๐๐๐ บาท

๒. เมื่อพิจารณาจากที่ดินข้างเคียงด้าน ทิศตะวันตกของที่ดิน ส.ค.๑ และ น.ส.๓ เลขที่ ๘๑ หมู่ ๔ ตำบลบ้านนา อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา นั้นปรากฏว่าที่ดินดังกล่าว เป็น น.ส.๓ ก. เลขที่ ๒๔๔๙ เลขที่ดิน ๒๐๒ ตำบลบ้านนา อำเภอจะนะ จังหวัด สงขลา เนื้อที่ ๑๙ - ๑ - ๐ ไร่ ออกให้เมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๑๘ โดยมีนายบุญหมัด เป็นผู้ซื้อใน เอกสารสิทธิที่ได้รับต่อมาจากบิดา ซึ่งในสารบบ เอกสารได้มีการจำลองรูปแผนที่เมื่อวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๑๗ โดยด้านทิศตะวันออกของที่ดินดังกล่าว จดที่ดินสงวนโคกชายทะเล มีใช้จดที่ดินของนาย บ. ไม่ว่าจะเป็น ส.ค.๑ และ น.ส.๓ เลขที่ ๘๑

๓. จากคำให้การของพนักงานที่ดินอำเภอจะนะ และกำนันตำบลสะกอม ต่อศาลจังหวัดสงขลา เมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๓ ในคดีบุกรุกอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่น ก็เป็นไปในทางเดียวกัน กล่าวคือ ที่ดิน น.ส.๓ เลขที่ ๘๑ ไม่ว่าจะในนาม นาย บ. ซึ่งต่อมาเป็นในนาม นาย จ. และแบ่งแยกออกมาเป็น น.ส. ๓ อีก ๙ แปลง รวมทั้งแปลงเดิมอีก ๑ แปลง รวมเป็น ๑๐ แปลง ล้วนเป็นที่ตั้งของที่ดินสาธารณประโยชน์ โศกชายทะเลทั้งสิ้น นอกจากนี้ในแผนที่ระวางภาพถ่ายทางอากาศ บริเวณที่ดินดังกล่าว รวมถึงที่ตั้งของ น.ส.๓ ก.เลขที่ ๒๔๔๙ เลขที่ ๒๐๒ ส.ค.๑ หรือ น.ส.๓ เลขที่ ๘๑ ที่ดินสาธารณประโยชน์ โศกชายทะเล และที่ดินบริเวณใกล้เคียงทั้งหมด ซึ่งพนักงานที่ดินได้เบิกความไว้ในปี พ.ศ.๒๕๓๓ นั้น ก็มีเพียงที่ดินเลขที่ดิน ๒๐๒ กับที่ดินเลขที่อื่นๆ และที่สาธารณประโยชน์โศกชายทะเลเท่านั้น โดยในแผนที่ระวางภาพถ่ายทางอากาศดังกล่าว ไม่ปรากฏว่า มีที่ดิน ส.ค.๑ หรือ น.ส.๓ เลขที่ ๘๑ แต่อย่างใด

นอกจากนี้ ได้มีการขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์โศกชายทะเล ไว้เมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ มีเนื้อที่ ๗๒๐ ไร่ แต่พนักงานที่ดินอำเภอจะนะ ได้เบิกความว่า ในปี พ.ศ.๒๕๒๑ ได้มีเจ้าหน้าที่จากกรมที่ดินมาทำการรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง โดยทำการรังวัดที่ดินได้จำนวนเนื้อที่ทั้งสิ้น ประมาณ ๕๐๐ กว่าไร่ แต่ตนเองได้รังวัดโดยการนำชี้ของกำนันตำบลสะกอม ได้เนื้อที่ ๗๐๐ กว่าไร่ ซึ่งในการจำลองรูปแผนที่ระหว่างการรังวัด มีเนื้อที่ ๕๙๘ - ๓ - ๒๑ ๗/๑๐ ไร่ เมื่อบวกกับที่ดิน ส.ค.๑ หรือ น.ส.๓ เลขที่ ๘๑ ของนาย บ. จำนวน ๑๐๐ ไร่ และทางสาธารณประโยชน์ในส่วนที่เป็นถนนของสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทแล้ว มีเนื้อที่ใกล้เคียงกับจำนวน ๗๒๐ ไร่ ที่ขึ้นทะเบียนเป็นที่สาธารณประโยชน์ไว้

ประกอบกับคำชี้แจงของทนาย นาย บ. ซึ่งขณะนี้เสียชีวิตแล้ว ก็ไม่ทราบว่านาย บ. มีที่ดินริมทะเลอยู่ที่อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลาแต่อย่างใด

ดังนั้น เมื่อพิจารณาพยานบุคคลและพยานเอกสารต่างๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ย่อมแสดงให้เห็นว่า ที่ดิน ส.ค.๑ หรือ น.ส.๓ เลขที่ ๘๑ หมู่ ๔ ตำบลบ้านนา อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ในนาม นาย บ. นาย จ. ตลอดจนผู้รับโอนต่อมาทุกแปลง โดยอาศัย ส.ค.๑ หรือ น.ส.๓ เลขที่ ๘๑ ดังกล่าวน่าจะออกทับซ้อนในที่ดินสาธารณประโยชน์ โศกชายทะเล อีกทั้งในการทำนิติกรรมในหลักฐานทางทะเบียนระหว่างบุคคลต่างๆ ของ ส.ค.และ น.ส.๓ เลขที่ ๘๑ ต่อมาในภายหลังก็ระบุไว้เช่นนั้นด้วย

การที่ชาวบ้านไปชุมนุมกันในที่ดินที่ชาวบ้านเชื่อโดยสุจริตว่าเป็นที่สาธารณประโยชน์ โศกชายทะเล อันเป็นสิทธิอันชอบธรรมของประชาชนและชุมชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งการกระทำของชาวบ้านในการขัดขวางดังกล่าว จึงขาดเจตนาในการที่จะบุกรุกที่ดินของเอกชน แต่อย่างใด อีกทั้งยังเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรการการแก้ไข :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีข้อเสนอต่อกรมที่ดิน กรมการปกครอง และบริษัท ทรานส์ ไทย - มาเลเซีย (ประเทศไทย) จำกัด ดังนี้

๑. ขอให้บริษัท ทรานส์ ไทย - มาเลเซีย (ประเทศไทย) จำกัด หรือบุคคล หรือนิติบุคคลอื่นใดที่เกี่ยวข้อง ระงับการดำเนินการใดๆ ที่เกี่ยวข้อง ในที่ดิน น.ส.๓ เลขที่ ๑๑๘/๘๑ หมู่ ๔ ตำบลบ้านนา

อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา รวมตลอดถึงที่ดินแปลงอื่นที่แบ่งแยกมาจาก ส.ค.๑ หรือ น.ส.๓ เลขที่ ๘๑ หมู่ ๔ ตำบลบ้านนา อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ไว้ชั่วคราว จนกว่าจะมีการพิสูจน์สิทธิที่ขัดแย้งโดยกรมที่ดิน

๒. ขอให้กรมที่ดินดำเนินการพิสูจน์สิทธิในที่ดินที่มาจาก ส.ค.๑ หรือ น.ส. ๓ เลขที่ ๘๑ หมู่ ๔ ตำบลบ้านนา อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ให้เสร็จสิ้นในเวลา ๒ เดือน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๓. การพิสูจน์สิทธิในที่ดินตามข้อ ๒ หากพบผู้ใดกระทำการโดยมิชอบ กรมที่ดินขอที่จะดำเนินการสอบสวนหาผู้ร่วมกระทำความผิดให้เสร็จสิ้นภายในเวลา ๓ เดือน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๔. การพิสูจน์สิทธิในที่ดินของกรมที่ดินตามข้อ ๒ หากพบว่าเป็นการออกเอกสารสิทธิโดยไม่ชอบให้กรมที่ดินแจ้งให้บริษัท ทรานส์ ไทย - มาเลเซีย (ประเทศไทย) จำกัด หรือบุคคล หรือนิติบุคคลอื่นใดที่เกี่ยวข้อง ให้ดำเนินการรื้อถอนและปรับที่ดินให้คืนสู่สภาพเดิมทั้งหมดโดยทันที ทั้งนี้ ด้วยค่าใช้จ่ายของบริษัทฯ ทั้งสิ้น

๕ ขอให้กรมการปกครองดำเนินการตรวจสอบจำนวนเนื้อที่ของที่ดินสาธารณะประโยชน์โคกชายทะเลให้ครบถ้วน พร้อมติดตามเพื่อดูแลรักษาต่อไป ให้เสร็จสิ้นภายในเวลา ๖ เดือน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

ส่วนที่ ๓ การติดตามมาตรการแก้ไขปัญหาดตาม รายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิ มนุษยชน

เมื่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ดำเนินการตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรืออันไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคล หรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการ หากบุคคลหรือหน่วยงานดังกล่าวมิได้มีการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือดำเนินการแล้วแต่ยังไม่แล้วเสร็จโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติรายงานต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อสั่งการให้มีการดำเนินการภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงาน ทั้งนี้ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๗ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีการรายงานต่อนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๓๐ กรณีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ดำเนินการตามมาตรการแก้ไขปัญหา จากรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน จำนวน ๓ เรื่อง ดังนี้

๑. การเข้าที่ดินของการรถไฟแห่งประเทศไทย จัดสร้างค่ายลูกเสือและปลูกป่าบริเวณพื้นที่ติดกับต้นน้ำตกไทรโยคน้อย จังหวัดกาญจนบุรี

๒. นางสาวรัตนา สัจจเทพ ขอบความเป็นธรรม กรณีกรุงเทพมหานครมีคำสั่งให้รื้อถอนบ้าน

๓. กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดจังหวัดสุราษฎร์ธานีข่มขู่ บังคับ และทำร้ายร่างกาย

๑. การรถไฟแห่งประเทศไทยอนุญาตให้เอกชนเข้าที่ดิน เพื่อจัดสร้างค่ายลูกเสือบริเวณต้นน้ำไทรโยคน้อย จังหวัดกาญจนบุรี โดยไม่รับฟังความเห็นของชุมชน (รายงานนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๖)

ข้อเท็จจริง :

๑. การรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟท.) ได้ให้กลุ่มนายทุนเข้าที่ดิน บริเวณติดกับลำธาร น้ำตกไทรโยคน้อย จังหวัดกาญจนบุรี ทั้งที่นายทุนกลุ่มนี้ได้เคยถูกรฟท. กล่าวโทษในข้อหาบุกรุกที่ดินมาก่อน

๒. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตรวจสอบใน ๓ ประเด็น สรุปได้ดังนี้ คือ

ประเด็นที่ ๑ รฟท. ได้ทำสัญญาให้เข้าที่ดินเพื่อสร้างค่ายลูกเสือและปลูกสวนป่า โดยไม่ได้ชี้แจงข้อมูลและรับฟังความเห็นจากชุมชนและองค์กรปกครองท้องถิ่น ทั้งที่ เป็นแหล่งต้นน้ำของน้ำตกไทรโยคน้อย ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดกาญจนบุรี ชุมชนรักษ์น้ำตก และประชาชนชาวไทรโยค จึงมีสิทธิอย่างบริบูรณ์ที่จะมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากบริเวณน้ำตกไทรโยคน้อย

ประเด็นที่ ๒ สัญญาเข้าที่ดินทั้ง ๕ แปลงขัดกับระเบียบการ ฉบับที่ ๑๒๙ ว่าด้วยการจัด

ประโยชน์ในทรัพย์สินของ รพท. อย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการทำสัญญาเช่า ตั้งแต่วิธีการให้เช่าโดยหลีกเลี่ยงการประมูล การกำหนดระยะเวลาการเช่าและการคิดอัตราเช่า ที่ผู้ให้เช่าไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดในระเบียบการ ฉบับที่ ๑๒๙

ประเด็นที่ ๓ พื้นที่ป่าของอุทยานแห่งชาติ ไทรโยคและอุทยานแห่งชาติเอราวัณ มีลักษณะ โอบล้อมที่ดินของ รพท. จึงมีข้อน่าสังเกตอยู่ ๒ ประการ คือ

ประการที่ ๑ รพท. ในฐานะรัฐวิสาหกิจยังคง มีความเหมาะสมที่จะครอบครองที่ดินต่อไป เพียงเพื่อการแสวงหาผลประโยชน์ในรูปค่าเช่าจากเอกชน ดังที่เป็นอยู่ หรือควรจะส่งมอบการครอบครอง ที่ดินดังกล่าว โดยเฉพาะบริเวณต้นน้ำและป่าอนุรักษ์ให้แก่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ส่วนบริเวณที่ควรมีการฟื้นฟูสภาพป่าอาจ มอบให้ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ ในลักษณะป่าของ ชุมชนหรือไม่

ประการที่ ๒ การดำเนินการโครงการใดๆ ในที่ดินบริเวณอุทยานแห่งชาติ จะต้องอยู่ภายใต้ บังคับของกฎหมายหลายฉบับ ดังนั้น การดำเนินการ ก่อสร้างจะต้องมีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ ผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้วย

๓. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ จัดทำรายงาน เมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ และ เสนอมาตรการการแก้ไขไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๖ ดังนี้

๓.๑ การรถไฟแห่งประเทศไทย

ควรยกเลิกสัญญาเช่าที่ดิน เลขที่สัญญา ๙๐๑๔๔๐๗๑๕ ลงวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๔๕ เนื่องจาก ขัดต่อระเบียบการ ฉบับที่ ๑๒๙ ว่าด้วยการจัด ประโยชน์ในทรัพย์สินของการรถไฟแห่งประเทศไทย และมีลักษณะเอื้อต่อผลประโยชน์ของผู้เช่าอย่าง ชัดเจน

๓.๒ กระทรวงคมนาคม

- ควรมีการตรวจสอบว่า การให้เช่า ที่ดินจำนวน ๕ แปลงนี้ มีการทุจริตหรือไม่

- ควรปรับปรุงระเบียบการฉบับที่ ๑๒๙ ว่าด้วยการจัดประโยชน์ในทรัพย์สินของการ รถไฟแห่งประเทศไทย เพื่อป้องกันไม่ให้มีช่องว่าง ในการใช้แสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ

- ควรมีการสำรวจที่ดินของการรถไฟ ทั้งหมด เพื่อวางแผนการจัดการที่ดินอย่างชัดเจน และเพื่อประโยชน์ส่วนรวมในส่วนที่ดินที่ไม่มีความ จำเป็นในการใช้งาน เช่น ในบริเวณต้นน้ำ หรือที่ดิน ที่สมควรประกาศเป็นป่าอนุรักษ์ ซึ่งควรมอบให้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เข้ามาเป็นผู้ ดูแล และในส่วนที่ควรมีการฟื้นฟูสภาพป่า อาจมอบ ให้ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามา มี ส่วนร่วมในการดูแล ปกปักรักษาไว้เป็นป่าชุมชน ตลอดจนการจัดการในที่ดินเพื่อหาผลประโยชน์ใดๆ ในทุกกรณี ควรเคารพในสิทธิชุมชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างจริงจังด้วย

๓.๓ กระทรวงศึกษาธิการ

ไม่ควรอนุญาตให้มีการจัดสร้างค่าย ลูกเสือในบริเวณพื้นที่น้ำตกไทรโยคน้อย และหาก

จะมีการพิจารณาอนุญาตให้จัดสร้างค่ายลูกเสือในพื้นที่ใด ควรมีการตรวจสอบว่าพื้นที่ดังกล่าวมีการบุกรุกพื้นที่ป่าต้นน้ำ และมีการละเมิดสิทธิชุมชนหรือไม่

๓.๔ รัฐบาล

จากการตรวจสอบกรณีนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีความเห็นว่ายังมีกรณีที่หน่วยงานของรัฐให้เอกชนเช่าที่ดิน ในลักษณะที่รัฐหรือประชาชนเสียประโยชน์ หรือมีลักษณะที่ละเมิดต่อสิทธิชุมชน ดังนั้น รัฐบาลควรมีนโยบายและคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐทั้งหมดดำเนินการสำรวจและตรวจสอบการให้เช่าที่ดินทั่วประเทศว่า มีปัญหาดังกล่าวหรือไม่ พร้อมทั้งจัดทำรายงานเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อแก้ไขปัญหาโดยด่วน

๔. ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมิได้ดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยไม่มีเหตุอันควร คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงได้รายงานนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๖ เพื่อสั่งการให้มีการดำเนินการตามมาตรการแก้ไขดังกล่าวภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับรายงานผลการตรวจสอบ

ความก้าวหน้าในการดำเนินการและข้อเสนอแนะ :

๑. เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๖ สำนักนายกรัฐมนตรีแจ้งว่า ได้ส่งเรื่องที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขอให้สั่งการให้การรถไฟฯ ดำเนินการไปให้กระทรวงคมนาคมพิจารณาแล้ว โดยกระทรวงคมนาคมแจ้งยืนยันผลการพิจารณาของรฟท. ว่าการอนุญาตให้นางวัชรพร ทิศภาค เช่าที่ดินดังกล่าวเป็นไปตามระเบียบ ฯ โดยไม่ได้เอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้เช่าแต่อย่างใด และโดยที่บริเวณพื้นที่เช่าเป็นป่าเสื่อมโทรม หากปล่อยทิ้งไว้จะมีผู้บุกรุกเข้ามาหาประโยชน์ในทางมิชอบและอาจทำลายสภาพแวดล้อม ซึ่งในสัญญาะบุห้ามใช้

ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์โดยเด็ดขาด และนับตั้งแต่ทำสัญญาเช่าเป็นต้นมา ผู้เช่าให้ความร่วมมือด้วยดีมาโดยตลอดและมีเคยปฏิบัติผิดเงื่อนไขสัญญาเช่าแต่อย่างใด จึงไม่มีเหตุที่จะบอกเลิกสัญญาเช่าดังกล่าวได้ โดยในชั้นนี้ สำนักนายกรัฐมนตรียังมิได้แจ้งผลการพิจารณาของนายกรัฐมนตรีต่อกรณีข้างต้น

๒. เมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ติดตามผลการพิจารณาของนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับกรณีดังกล่าว ซึ่งได้รับแจ้งยืนยันตามความเห็นของกระทรวงคมนาคม (ในข้อ ๑)

๒. นางสาวรัตนา สัจเทพ ขอความเป็นธรรมกรณีกรุงเทพมหานครมีคำสั่งให้รื้อถอนบ้าน (รายงานนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๖)

ข้อเท็จจริง :

นางสาวรัตนา สัจเทพ ได้ซื้อบ้านและที่ดินจากโครงการเอราวัณแลนด์แอนด์เฮาส์ จำกัด โดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน โดยไม่ทราบว่าเป็นบริเวณที่ปลูกบ้านนั้น ปลูกสร้างบนที่ดินที่ต้องเวนไว้เป็นที่ว่าง ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมการก่อสร้างอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ข้อ ๒๕ ต่อมาภายหลังกรุงเทพมหานครได้มีคำสั่งให้รื้อถอนบ้านพักอาศัยของนางสาวรัตนาฯ โดยไม่สามารถดำเนินคดีกับบริษัทผู้เป็นเจ้าของโครงการได้ เนื่องจากคดีขาดอายุความแล้ว นางสาวรัตนาฯ เห็นว่าไม่ได้รับความเป็นธรรม จึงได้ร้องขอความเป็นธรรมในเรื่องนี้

ข้อเสนอแนะและมาตรการการแก้ไขปัญหา :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดทำรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๖ มีความเห็นว่า ปัญหา

เรื่องการร้องเรียนขอความเป็นธรรมของนางสาว รัตนา สัจเทพ มีสาเหตุส่วนหนึ่งจาก ความบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ (กรุงเทพมหานคร) และส่วนหนึ่งเกิดจากการฉ้อฉล ของผู้ประกอบการบ้านจัดสรร ทำให้เกิดความเสียหายต่อผู้บริโภคที่ซื้อบ้านจัดสรรอย่างถูกต้อง และโดยสุจริต การที่กรุงเทพมหานครมีคำสั่งให้ รื้อถอนบ้านของนางสาวรัตนาฯ และให้ไปฟ้องร้อง ผู้ประกอบการเองนั้น เป็นการเพิ่มภาระให้แก่ นางสาวรัตนาฯ และไม่เป็นธรรมอย่างยิ่ง จึงควรมี มาตรการหรือแนวทางด้านบริหารมาช่วยเยียวยา ความเสียหายดังกล่าว และได้เสนอมาตรการใน การแก้ไขปัญหาคือหน่วยงานของรัฐและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาล ดังนี้

กรุงเทพมหานคร

๑. ให้ระงับการรื้อถอนอาคารบ้านของ นางสาวรัตนา สัจเทพ ซึ่งตั้งอยู่ที่ หมู่บ้านชั้นสุข ขอบบุญส่งโสพิศ ถนนนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร

๒. ให้จัดทำฐานข้อมูลเพื่อรับรองความ ถูกต้องของสิ่งปลูกสร้างในทุกเขตความรับผิดชอบ เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลกับกรมที่ดินในการดำเนินการ จดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง เพื่อประโยชน์ของผู้บริโภค

๓. ให้จัดแสดงรายงานผลการตรวจสอบ พื้นที่ในโครงการที่ยื่นคำขออนุญาตก่อสร้างบ้านทุก ระยะ ๑๕ วันและการตรวจสอบอื่นๆ ตามพระราช บัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.๒๕๒๒ โดยให้แสดงไว้ อย่างเปิดเผยเพื่อให้ประชาชนและผู้บริโภคสามารถ ตรวจสอบได้

กรมที่ดิน

ให้เชื่อมโยงฐานข้อมูลเกี่ยวกับการจด ทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินและสิ่งปลูกสร้างกับ กรุงเทพมหานครและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองผู้บริโภค

สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

๑. ให้ใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติ คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.๒๕๒๒ เพื่อบังคับให้บริษัท ไทยเอราวัณแลนด์แอนด์เอนแฮาส์ จำกัด ชดใช้ค่าเสียหาย แก่ นางสาวรัตนา สัจเทพ กรณีขายที่ดินพร้อม บ้านเลขที่ ๑๙/๕๕๖ จนเป็นเหตุให้นางสาวรัตนาฯ ได้รับความเสียหายร้ายแรง

๒. ให้ดำเนินการศึกษาและหามาตรการ ป้องกันมิให้ บริษัท ไทยเอราวัณ แลนด์แอนด์เอน แฮาส์ จำกัด และธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรที่ดินและ บ้าน กระทำการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค ดังที่เกิด ขึ้นกับนางสาวรัตนาฯ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาล :

๑. ควรปรับปรุง แก้ไขพระราชบัญญัติ ควบคุมอาคาร พ.ศ.๒๕๒๒ และกฎระเบียบที่ เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างสิทธิผู้บริโภค กับสิทธิสาธารณะ

๒. ควรเร่งรัดจัดตั้งกลไกประสานความ ร่วมมือองค์กรคุ้มครองผู้บริโภคของภาครัฐและ ภาคเอกชนที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยการจัดตั้งคณะ ทำงานร่วมระหว่างผู้แทนขององค์กรภาครัฐและ ภาคเอกชน ร่วมกันกำหนดแนวทางและมาตรการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการ คุ้มครองผู้บริโภค

๓. ควรเร่งรัดการตราพระราชบัญญัติ องค์กรอิสระผู้บริโภค ตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย มาตรา ๕๗

การติดตามผลการแก้ไขปัญหาดำเนินการตามมาตร ๓๐

เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ แล้ว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงได้รายงานต่อนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๓๐ เมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ และมอบหมายคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเข้าร่วมหาหรือแนวทางแก้ไขปัญหาคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๘ (ฝ่ายกฎหมาย) เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๗ จนกระทั่งในวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๗ คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติตามความเห็นของคณะกรรมการการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๘ (ฝ่ายกฎหมาย) ดังนี้

๑. มอบให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม กรุงเทพมหานครและสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคร่วมกันพิจารณาแนวทางในการเจรจากับผู้ประกอบการโครงการเอราวัณแลนด์แอนด์เอนต์แฮสส์ จำกัด ซึ่งเป็นผู้ขายบ้านและที่ดินให้แก่นางสาวรัตนา สัจจเทพ เพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนให้กับนางสาวรัตนาฯ ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความเหมาะสมและเป็นธรรมแก่ทั้งสองฝ่าย โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบดำเนินการ

๒. มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับไปพิจารณา ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมที่ดิน ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมการจัดสรรและออกโฉนดที่ดิน องค์การปกครองท้องถิ่นซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการอนุญาตก่อสร้าง เพื่อกำหนดมาตรการป้องกันมิให้ผู้ประกอบการที่ไม่สุจริตกระทำการอันเป็นการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคเช่นนี้อีก

อย่างไรก็ตาม ไม่มีผลความคืบหน้าใดๆ ในการแก้ไขปัญหาคณะรัฐมนตรีดังกล่าว

๓. กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดจังหวัดสุราษฎร์ธานี ข่มขู่ บีบบังคับและทำร้ายร่างกาย (รายงานนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๗)

ข้อเท็จจริง :

๑. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ดำเนินการตรวจสอบเรื่องร้องเรียน กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดจังหวัดสุราษฎร์ธานี มี ร้อยตำรวจเอก ข. เป็นหัวหน้ากระทำการข่มขู่บีบบังคับและทำร้ายร่างกายเพื่อให้ผู้ร้องรับสารภาพว่าจำหน่ายยาเสพติด (ยาบ้า) ซึ่งต่อมาศาลจังหวัดสุราษฎร์ธานีได้มีคำพิพากษายกฟ้องผู้ร้อง (ตามคำพิพากษา ลงวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๖) และได้แจ้งรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ ๑๘/๒๕๕๖ โดยมีข้อเสนอแนะมาตรการแก้ไขปัญหาคณะรัฐมนตรีแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ดังนี้

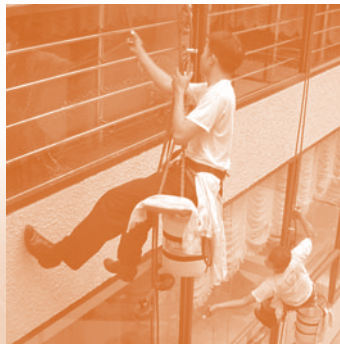
๑.๑ ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพฤติการณ์ข่มขู่ทำร้ายร่างกายผู้ต้องหาด้วยวิธีการที่ทรามาน ทารุณโหดร้ายของร้อยตำรวจเอก ข. กับพวก และนำผลสรุปจากการสอบสวนข้อเท็จจริงไปกำหนดมาตรการป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์เช่นนี้ขึ้นอีก และควรจัดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน

๑.๒ ให้สอบสวนวินัยและดำเนินคดีอาญาร้อยตำรวจเอก ข. กับพวก โดยให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติดำเนินการภายในหกสิบวันนับแต่ได้รับรายงานผลการตรวจสอบ

ความก้าวหน้าในการดำเนินการและข้อเสนอแนะ :

สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีการดำเนินการตามมาตรการแก้ไขปัญหาละเมิดสิทธิมนุษยชนตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ โดยมีได้แจ้งสาเหตุ ทั้งที่ได้มีการแจ้งเตือนเพื่อขอทราบผลแล้ว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงได้รายงาน

นายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๗ เพื่อสั่งการให้มีการดำเนินการตามมาตรการแก้ไขปัญหาละเมิดสิทธิมนุษยชน ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับรายงานผลการตรวจสอบ และยังมีได้รับรายงานผลการดำเนินการ

ส่วนที่ ๔ การส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและ การประสานงานเครือข่าย

อำนาจหน้าที่หลักประการหนึ่งของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามมาตรา ๑๕ ของพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ นอกจากจะมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ๙ แล้ว ยังมีหน้าที่ในการส่งเสริมการศึกษา การวิจัยและการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้แก่ประชาชนคนไทยให้เกิดความเข้าใจความตระหนักและความสำนึกด้านการคุ้มครองและเคารพสิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อก้าวสู่การเสริมสร้างวัฒนธรรมและวิถีชีวิตสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องดังกล่าว จึงได้จัดทำแผนงาน โครงการและกิจกรรมเพื่อลงสู่การปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ ในรูปการดำเนินงานของคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาวิจัยด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่ ๆ การผลักดันให้มีหลักสูตรการศึกษาและอบรมด้านสิทธิมนุษยชนในระบบการศึกษา ตลอดจนการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ การจัดสัมมนา การจัดเวทีวิชาการ เวทีสาธารณะ การสร้างเครือข่าย และการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๗ ที่ผ่านมา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ดำเนินการตาม

แผนงาน โครงการ และกิจกรรมดังกล่าวข้างต้น สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๑. การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน

การจะสร้างความตระหนักและการเรียนรู้ด้านสิทธิมนุษยชนให้เกิดขึ้นในสังคมไทยนั้น มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ช่องทางต่าง ๆ ในการนำความรู้เพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชนกลุ่มต่าง ๆ เพื่อสร้างจิตสำนึก และความเข้าใจในเรื่องวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในฐานะองค์กรที่มีบทบาทหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน จึงได้ดำเนินการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน ดังนี้

■ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สโปตวิทยุทางคลื่น FM ๙๖.๐ MHz ระหว่างวันที่ ๑๐ กรกฎาคม - ๒๕ กันยายน ๒๕๕๗

■ การจัดนิทรรศการนอกสถานที่ เพื่อประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนทั่วไปในโอกาสต่าง ๆ ดังนี้

- จัดนิทรรศการร่วม ในการประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ ๕ ระหว่างวันที่ ๑๕-๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ณ ศูนย์การประชุมสหประชาชาติ

- ร่วมจัดนิทรรศการในการสัมมนาศาลรัฐธรรมนูญพบประชาชนภาคเหนือ ณ โรงแรมดุสิตริสอร์ท จังหวัดเชียงราย ๑๖ - ๑๙ มกราคม ๒๕๕๗

- ร่วมจัดนิทรรศการในการสัมมนาผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาพบประชาชนภาคใต้ที่จังหวัดกระบี่ ๙ เมษายน ๒๕๕๗

- จัดนิทรรศการ ในเสวนาวิชาการ แนวทางสู่สันติประชาธรรม : มุมมองของชาวบ้านต่อสถานการณ์ปัญหาชายแดนภาคใต้ ณ หอประชุมอธิการบดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จังหวัดปัตตานี ๑ - ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗

- ร่วมจัดนิทรรศการในการสัมมนาศาลรัฐธรรมนูญพบประชาชนภาคตะวันออก ที่จังหวัดจันทบุรี ๒๔ - ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๗

- จัดนิทรรศการ ในการรายงานสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศ โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ณ โรงแรมแมนดาริน กรุงเทพฯ ๔ - ๕ สิงหาคม ๒๕๕๗

- จัดนิทรรศการร่วมในการประชุมวิชาการกระทรวงยุติธรรม ครั้งที่ ๒ ระหว่างวันที่ ๖-๗ กันยายน ๒๕๕๗ ณ อิมแพคเมืองทองธานี

- จัดนิทรรศการร่วม ในการสัมมนาครอบครัวสากล ๒๕๕๗ “สถาบันครอบครัวกับความมั่นคงของประเทศและสันติภาพโลก” ในวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ณ ศูนย์การประชุมสหประชาชาติ กรุงเทพฯ

- จัดนิทรรศการร่วม ในการประชุมเพื่อกำหนดข้อตกลงร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๗ ณ ศูนย์การประชุมสหประชาชาติ กรุงเทพฯ

■ การจัดทำจดหมายข่าวมุมมองสิทธิ เพื่อเป็นสื่อในการแลกเปลี่ยนข้อมูล และข้อคิดเห็นกับประชาชน หน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ ที่สนใจหรือเกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน โดยเผยแพร่ให้หน่วยงานต่าง ๆ จัดทำปีละ ๔ ฉบับ

■ การจัดแถลงข่าวต่อสื่อมวลชนในเรื่องต่าง ๆ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๒. สิทธิมนุษยชนศึกษา

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ตระหนักถึงภารกิจหลักในการสร้างเสริมความเข้าใจ กระบวนการเรียนรู้ ความตระหนักสำนึกด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อให้เกิดการเคารพและปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชน จนเกิดเป็นวัฒนธรรมและวิถีชีวิตในสังคมไทย รวมทั้งเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนของสังคม โดยผ่านการทำงานในแต่ละด้านร่วมกับองค์กรเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน รวมทั้งผ่านกระบวนการตรวจสอบเรื่องร้องเรียนต่างๆ และการจัดทำรายงานการตรวจสอบและข้อเสนอแนะถึงหน่วยงานต่างๆ อย่างต่อเนื่อง โดยมีการประชุมหารือกับหน่วยงานต่างๆ ทุกระดับ โดยถือเป็นการรณรงค์สร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนที่สำคัญต่อทุกภาคส่วนในสังคม

นอกจากนี้ มีการทำงานร่วมกับกลุ่มเป้าหมาย บุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการศึกษา ได้แก่ ครู อาจารย์ เพื่อถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ และความตระหนักในเรื่องสิทธิมนุษยชนไปสู่เด็กและเยาวชน รวมทั้งกลุ่มบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์และกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ในปี ๒๕๕๗ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ใช้กระบวนการขับเคลื่อนอย่างเป็นพลวัตร รวมทั้งการประสานความร่วมมือกับภาครัฐ กลไกอิสระและภาคประชาสังคม รวมทั้งการเชื่อมโยงเครือข่ายด้านสิทธิมนุษยชนศึกษา มีการจัด

สัมมนาร่วมกับองค์กรและหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองบัญชาการศึกษาและโรงเรียนนายร้อยตำรวจ รวมทั้งสถาบันการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอุดมศึกษาหลายครั้ง ซึ่งนำไปสู่การจัดทำโครงการความร่วมมือเพื่อพัฒนาสิทธิมนุษยชนศึกษาร่วมกัน ดังนี้

๑. การจัดตั้งคณะกรรมการจัดการศึกษาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อเพิ่มองค์ความรู้และขับเคลื่อนพัฒนาหลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒. จัดทำโครงการพัฒนาหลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตรด้านสิทธิมนุษยชนของโรงเรียนนายร้อยตำรวจ และการพัฒนาข้าราชการตำรวจระดับต่างๆ ร่วมกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งเป็นการเพิ่มองค์ความรู้และทักษะด้านสิทธิมนุษยชนในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ รวมทั้งการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิเสรีภาพของประชาชน

นอกจากนี้ ยังได้จัดการสัมมนาเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชนให้กับกลุ่มเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

๑. บุคลากรของหน่วยงานภาครัฐ

- การสัมมนา เรื่อง “แนวทางการปฏิรูปการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในประเด็นสิทธิมนุษยชน” ร่วมกับกรมราชทัณฑ์ เมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๔๗ ณ สถาบันพัฒนาข้าราชการราชทัณฑ์ จังหวัดนนทบุรี

- การสัมมนาร่วมกับกองบัญชาการศึกษา และโรงเรียนนายร้อยตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เรื่อง “สิทธิมนุษยชนศึกษา : ยุทธศาสตร์สู่...กระบวนการยุติธรรม คุณธรรมในสังคมไทย” เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ ณ โรงแรมบางกอกเซ็นเตอร์ กรุงเทพมหานคร

๒. ครู ผู้สอน ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การนำร่องทดลองใช้แผนการเรียนรู้เพื่อบูรณาการสิทธิมนุษยชนในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔” ในวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๗ ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๓. เด็กและเยาวชน

เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้สาระสำคัญของสิทธิเด็กและสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะ **บทบัญญัติมาตรา ๔ ของรัฐธรรมนูญที่ระบุว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง”** โดยสร้างสรรค์จินตนาการผ่านประสบการณ์ และถ่ายทอดเนื้อหาที่สะท้อนในเรื่องสิทธิเด็กและสิทธิมนุษยชนผ่านผลงานศิลปะ ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติโดยสำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย ร่วมกับองค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย จึงได้ดำเนินการจัดโครงการค่ายศิลปะเด็กและเยาวชนเพื่อสิทธิมนุษยชนขึ้น ระหว่างวันที่ ๑๒ - ๑๖ ตุลาคม ๒๕๔๖ ณ วิเทศอินเทอร์เน็ตเนชั่นแนลฮอลล์

ถนนเดชะตุงคะ เขตดอนเมือง กรุงเทพฯ ทั้งนี้ โดยมีเด็กและเยาวชนจากกลุ่มเสี่ยงและนักเรียนที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการตามโครงการโรงเรียนเพื่อนเด็ก เข้าร่วม ๑๐ แห่ง จำนวนประมาณ ๑๐๐ คน ในช่วงอายุระหว่าง ๘ - ๑๘ ปี ได้แก่

๑. กลุ่มคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย - มาเลเซีย
๒. กลุ่มอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บ้านกรูด
๓. โครงการโรงเรียนเพื่อนเด็ก
๔. มูลนิธิกระต่ายในดวงจันทร์
๕. มูลนิธิดวงประทีป
๖. มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก
๗. มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก
๘. โรงเรียนหมู่บ้านเด็ก มูลนิธิเด็ก
๙. ศูนย์พัฒนาการศึกษาเพื่อลูกหญิงและชุมชน
๑๐. สหทัยมูลนิธิ

จากการจัดกิจกรรมดังกล่าว พบว่า เด็กและเยาวชนที่เข้าค่าย มีความสนใจและสะท้อนความรู้สึกนึกคิดในจิตใจของพวกเขา ในเรื่องสิทธิมนุษยชนออกมาบนแผ่นกระดาษในชิ้นงานส่วนตัว และบนผืนผ้าใบในชิ้นงานกลุ่ม ซึ่งถือว่าเป็นผลงานศิลปะที่มีคุณค่าและแฝงไว้ด้วยความรู้สึกอันใสซื่อบริสุทธิ์ของพวกเขาเหล่านั้น **บางภาพสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกว่า เขาเหล่านั้นเกิดบนผืนแผ่นดินไทย แต่ทำไมเขาถึงไม่ได้รับสัญชาติไทย เป็นคำถามที่ชวนให้ผู้ใหญ่ในบ้านเมืองต้องขบคิดว่าเกิดอะไรขึ้นและจะต้องรีบแก้ไขอย่างไร**

๔ ภาคประชาชน

● การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันด้านสิทธิมนุษยชนและสิทธิชีวิตของประชากรภาคเหนือ-จังหวัดเชียงใหม่” เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๔๗ ณ ห้องประชุมมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

๓. การสร้างเครือข่าย / การประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน

๓.๑ งานเสริมสร้างเครือข่าย

ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาตั้งแต่มีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และมีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขึ้นมา การสร้างกลไกเพื่อเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และบุคคลภายนอกองค์กรซึ่งได้แก่ นักวิชาการ หน่วยงานทุกภาคส่วน องค์กรพัฒนาเอกชน ตลอดจนประชาชนทั่วไป โดยมีสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเชื่อมประสานการทำงานร่วมกันที่เรียกว่า “กลไกสามประสาน” ซึ่งมีลักษณะการทำงานในรูปแบบของคณะอนุกรรมการ โดยมีการจัดแบ่งคณะอนุกรรมการหลักออกเป็น ๔ ด้าน คือ

๑. คณะอนุกรรมการด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๒. คณะอนุกรรมการด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

๓. คณะกรรมการประสานงานด้านสังคม

๔. คณะอนุกรรมการประสานงานฐานทรัพยากร

ซึ่งในคณะอนุกรรมการแต่ละด้านยังแบ่งออกเป็นประเด็นด้านต่าง ๆ อีก ดังนั้นการดำเนินงานในลักษณะของคณะอนุกรรมการจึงเป็นรูปแบบที่ช่วยการขับเคลื่อนงานซึ่งเป็นภารกิจหลักของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้อย่างมาก ในการตรวจสอบเรื่องราวร้องเรียนของประชาชนที่ถูกละเมิด หรือการเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายต่าง ๆ ที่ยังมีการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยการศึกษาวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลสนับสนุน และสามารถอ้างอิงได้ตามหลักวิชาการเพื่อเป็น

ข้อมูลในการจัดทำรายงานเสนอต่อรัฐสภา และคณะรัฐมนตรีต่อไป นอกจากนี้ การดำเนินงานในรูปแบบคณะอนุกรรมการยังถือได้ว่าเป็นการส่งเสริมความร่วมมือ และการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคประชาสังคม รวมทั้งประชาชนทั่วไป ให้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา และเรียนรู้ในกระบวนการส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนร่วมกัน การทำงานในรูปแบบ “สามประสาน” ถือได้ว่าเป็นการจัดวางแนวทางการบริหารในลักษณะการบูรณาการเพื่อสร้างและพัฒนาเครือข่ายภาคประชาชนในการทำงานจริงร่วมกับคณะกรรมการ ฯ และสำนักงาน ฯ และเป็น การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ การได้มีเวทีประชุมแลกเปลี่ยนแนวคิด และประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้องทำให้หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ได้มีมุมมองในเรื่องสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์จริง เพื่อช่วยกันพิจารณาแก้ปัญหาอย่างสันติวิธีบนพื้นฐานของหลักการสิทธิมนุษยชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

เมื่อได้มีเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จริงย่อมก่อให้เกิดความสัมพันธ์ในรูปปัจเจก คือตัวบุคคล และองค์กรหรือหน่วยงานขึ้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นการสร้างพันธมิตรในการทำงานร่วมกัน ซึ่งจะพัฒนารูปแบบการทำงานในลักษณะเครือข่ายด้านสิทธิมนุษยชนต่อไปอย่างต่อเนื่อง โดยพัฒนาการสื่อสารแบบสองทาง รวมทั้งการแลกเปลี่ยนและสนับสนุนข้อมูลซึ่งกันและกัน

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๗ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ดำเนินการพัฒนาข้อมูลองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยให้มีความถูกต้องและทันสมัยยิ่งขึ้น โดย

เฉพาะในส่วนของภาครัฐและสถาบันการศึกษา เนื่องจากในปี ๒๕๔๕ ได้มีการปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรมใหม่ โดยดำเนินการให้สถาบันวิจัย สังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปรับปรุง ฐานข้อมูลเพิ่มเติม

นอกจากนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ ยังได้ลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงที่ ได้มีการร้องเรียนจากผู้ถูกละเมิด หรือกรณี เหตุการณ์สำคัญที่ก่อให้เกิดการกระทำรุนแรงและ ก่อให้เกิดความไม่สงบใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น กรือเซะ ตากใบ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการ พิจารณาของคณะอนุกรรมการในการช่วยเหลือ เยียวยาแก่ผู้ถูกละเมิดให้ได้รับความเป็นธรรม รวมทั้งการจัดเวทีแลกเปลี่ยนและระดมความคิดเห็น ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในพื้นที่ เพื่อหาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในประเด็นต่าง ๆ เพื่อ จัดทำรายงาน และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเสนอ ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๓.๒ การประสานความร่วมมือระดับ นโยบายด้านสิทธิมนุษยชน

ภารกิจหลักประการหนึ่ง คือ การส่งเสริม ความร่วมมือ และการประสานงานระหว่างหน่วย ราชการ องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรอื่นใน

ด้านสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ จึงมีแผนงานเข้าพบหารือเพื่อประสาน ความร่วมมือระดับนโยบายด้านสิทธิมนุษยชน แห่งชาติกับผู้บริหารหน่วยงานทั้งภาครัฐและ เอกชน เพื่อความเข้าใจถึงบทบาทและภารกิจของ คณะกรรมการ ฯ รวมทั้งแลกเปลี่ยนในประเด็นเรื่อง ร้องเรียนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหน่วยงานนั้น ๆ เพื่อ หาทางออกร่วมกัน นอกจากนี้ยังเป็นการสร้าง จิตสำนึกและมุมมองในบริบทด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานโดยยึดหลัก สิทธิมนุษยชน

ในปีงบประมาณ ๒๕๔๗ คณะกรรมการสิทธิ มนุษยชนแห่งชาติ ได้เข้าพบเพื่อปรึกษาหารือ เกี่ยวกับการประสานความร่วมมือระดับนโยบาย ด้านสิทธิมนุษยชนกับผู้บริหารระดับ สูงของ หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรภาคเอกชน ดังนี้

๑. การประชุมหารือเพื่อประสานความร่วมมือระดับนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนกับรัฐมนตรี ว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ (นายอนุรักษ์ จูริมาต) เมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ ณ กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และคณะ ได้แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกันในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

๑. ประเด็นนโยบายและแผนการจัดการที่จะทำให้คนยากจนมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคงถาวร

๑.๑ การขาดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน โดยเฉพาะวิถีคิดและการจัดทำโครงการต่าง ๆ ยังขาดกระบวนการมีส่วนร่วมของชาวบ้านและชุมชน

๑.๒ การมองคนจนต้องมองเป็น ๒ มิติ คือ คนจนในเมือง และคนจนในชุมชนแออัด ซึ่งมีความแตกต่างกันระหว่างคนจนในเมืองกับคนจนในชุมชนแออัด โดยเฉพาะคนจนในชุมชนแออัดยังขาดโอกาสอย่างมาก ทำอย่างไรจะทำให้คนจนในชุมชนแออัดได้มีส่วนร่วมในกระบวนการร่วมกันคิด

๑.๓ การจับฉลากเข้าจับจองที่อยู่อาศัยตามโครงการ ฯ ที่ดำเนินการไปแล้วนั้นทำให้ชุมชนแออัดที่เกาะกลุ่มกัน มีองค์กรชุมชน มีวัฒนธรรมของชุมชน มีกลุ่มของชุมชนอยู่แล้ว แต่การจับฉลากทำให้เกิดการกระจายกระจายของคนในชุมชน ทำอย่างไรจะสามารถคงวัฒนธรรมการรวมกลุ่มของชุมชนที่มีอยู่เดิมไว้ได้

๒. ประเด็นนโยบาย และแนวทางในการดำเนินการเกี่ยวกับคนชายขอบ

๒.๑ **คนพิการ** ในการประชุมของสหประชาชาติเกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของคนพิการ ที่ประชุมมีความเห็นว่า ปัจจุบันกฎหมายที่มีอยู่ยังไม่ครอบคลุมคนพิการทุกประเภท เช่น ออทิสติกส์ ดังนั้นสหประชาชาติจึงขอความร่วมมือไปยังรัฐภาคีต่าง ๆ ให้รีบเร่งดำเนินการเกี่ยวกับกฎหมายคนพิการ เพื่อที่จะ

สามารถคุ้มครองคนพิการได้อย่างครอบคลุมทั่วถึงยิ่งขึ้น

๒.๒ **คนไร้สัญชาติ** กรณีการยกเลิกสัญชาติไทยกับคนชายขอบ คนพลัดถิ่น กว่า ๒,๐๐๐ ราย ทำให้เกิดผลเสียหายแก่บุคคลกลุ่มนี้ เช่น ด้านการศึกษา การรักษาพยาบาล การเดินทาง และกรณีให้มีการตรวจดีเอ็นเอเพื่อพิสูจน์สัญชาติ

๓. ประเด็นนโยบายและแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับคนด้อยโอกาส

ในกรณีนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้หยิบยกประเด็นสิทธิเด็กที่อยู่ในครอบครัวและสภาพแวดล้อมที่เด็กอยู่ในสถานพินิจขึ้นมารื้อ โดยเห็นว่าเด็กกลุ่มนี้จะขาดความอบอุ่นไม่เหมือนอยู่ในครอบครัว สภาพแวดล้อมที่เด็กอยู่ค่อนข้างแตกต่างจากภายนอกและแออัดมากเกินไป ทำให้เกิดการละเมิดสิทธิของเด็ก ตั้งแต่อยู่ในครรภ์แม่ เพราะแม่ในช่วงตั้งครรภ์ควรได้รับการดูแลเอาใจใส่ให้อยู่ในสภาพจิตใจที่ดี ดังนั้น จึงเสนอให้มีการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการชะลอการฟ้อง สำหรับผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ขณะที่มีคดีความในชั้นศาล เพื่อจะให้เด็กอยู่กับครอบครัว

ทั้งนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้เสนอแนวทางความร่วมมือ ระหว่างคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กับกระทรวงการพัฒนาสังคม ฯ ใน ๓ ลักษณะ ดังนี้

๑. ความร่วมมือเฉพาะกรณี
๒. ความร่วมมือในประเด็นกว้าง
๓. ความร่วมมือเชิงนโยบายและกฎหมาย

โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จะได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่ประสานงานระหว่างทั้ง ๒ หน่วยงานต่อไป

๒. การประชุมหารือเพื่อประสานความร่วมมือระดับนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (นายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์) วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ณ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและคณะ ได้แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกันในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

๑. นโยบายต่อการจัดการฐานทรัพยากรและสิทธิชุมชนท้องถิ่น เช่น พระราชบัญญัติป่าชุมชน ที่สามารถรองรับสิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และการจัดการ การใช้ประโยชน์บางระดับ และเรื่องการสร้างความรู้และการรณรงค์ ซึ่งจากข้อเท็จจริงในอดีต ประชาชนในท้องถิ่นมีความรู้เดิม เกี่ยวกับการทำนุบำรุงรักษา และการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีคุณค่า สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นของตนเอง แต่ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาถูกนโยบายของรัฐเข้าไปกระตุ้นให้ปลูกพืชเศรษฐกิจ ทำให้ความรู้ดั้งเดิมของท้องถิ่นซึ่งเป็นจุดแข็งในอดีต ไม่ได้ถ่ายทอดไปสู่คนรุ่นหลัง มีเพียงคนเฒ่าคนแก่ไม่กี่คนมีความรู้ดั้งเดิม จึงควรดำเนินการอย่างรีบเร่งในการรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ถ่ายทอดไปยังคนรุ่นหลังก่อนที่องค์ความรู้ในอดีตจะสูญหายไป

๒. นโยบายเฉพาะหน้าเพื่อป้องกันผลกระทบ และลดความขัดแย้งในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๑ การเร่งรัดกระบวนการทางกฎหมายในการดำเนินการตามมาตรา ๕๖ ของรัฐธรรมนูญเพื่อจัดตั้งองค์กรอิสระด้านสิ่งแวดล้อม

๒.๒ การตรวจสอบรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ซึ่งมีการร้องเรียนของชุมชน กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติ ฯ ควรส่งเจ้าหน้าที่และคณะกรรมการผู้ชำนาญการทุกคณะในโครงการที่มีผลกระทบต่อชุมชนออกไปดูพื้นที่จริงก่อนพิจารณา

๒.๓ กรณีการจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ควรดำเนินการเก็บข้อมูลจากประชาชน และต้องเสนอให้องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) รับทราบอย่างเป็นทางการเพื่อพิจารณารายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมว่าถูกต้องหรือไม่ มิฉะนั้นอาจเกิดปัญหาจาก อบต. ในการให้ความเห็นชอบ โดยไม่เข้าใจข้อมูลและขั้นตอนการพิจารณาที่แท้จริง

๒.๔ กรณีกรมอุทยานแห่งชาติ ฯ จะมีการเชิงรุกอย่างไรที่จะสามารถเข้าไปเสนอแนะป้องกันโครงการต่าง ๆ ที่เข้าไปขอใช้พื้นที่หรือไปคาบเกี่ยวกับพื้นที่ของกรมอุทยานแห่งชาติ ฯ

๒.๕ กรณีเมื่อครบกำหนดของการขอใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าของภาคเอกชน แต่ยังมีช่องโหว่ของระเบียบที่ทำให้หลายกรณีภาคเอกชนยังเข้าไปใช้ประโยชน์จากพื้นที่ป่าได้ต่อเนื่อง แม้จะมีการคัดค้านหรือยังไม่ได้อนุญาตต่อสัญญา

๒.๖ กรณีเป็นเรื่องที่ข้ามกระทรวง ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรมอุทยานแห่งชาติ ฯ แต่ให้อำนาจอธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ดังนั้น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม ควรมีมาตรการเชิงรุกที่จะดำเนินการ
กับหน่วยงานอื่น ๆ ที่ใช้อำนาจตามกฎหมายอื่น

๓. นโยบายการเข้าพื้นที่ป่าและการใช้ ประโยชน์อื่นๆ ของเอกชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ได้เสนอให้ยกเลิกการให้เอกชนเข้าพื้นที่ปลูกป่าใน
ราคาถูก ที่ค่อนข้างจะไม่ชอบธรรม

๓. การประชุมหารือเพื่อประสานความร่วมมือ
มีระดับนโยบายด้านสิทธิมนุษยชน กับรัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงแรงงาน (นางอุไรวรรณ เทียนทอง)
วันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๗ ณ สำนักงานปลัดกระทรวง
แรงงาน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน ได้แลกเปลี่ยน
ข้อคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๓.๑ การดำเนินงานให้ต่อเนื่องและมี
ประสิทธิภาพ กรณีคณะทำงานแก้ไขปัญหา
แรงงานต่างด้าว ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน
แห่งชาติได้เคยหารือและมีการจัดตั้งคณะทำงาน
ระดับกระทรวงร่วมกับหลายหน่วยงาน ในการจัด
ทำบันทึกข้อตกลงร่วมกัน (MOU) ระหว่างหน่วยงาน
เพื่อคุ้มครองแรงงานต่างด้าวที่ถูกละเมิดสิทธิ
แต่คณะทำงานดังกล่าวไม่ได้ดำเนินการต่อมาหลัง
เปลี่ยนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน

๓.๒ การขยายความคุ้มครองเรื่อง
ประกันสังคมให้ครอบคลุมถึงแรงงาน مهاช่อ่ง

๓.๓ การดำเนินการเร่งรัดกฎหมาย
สถาบันความปลอดภัยในการทำงานที่เป็นอิสระ
เรื่องการเข้มงวดตรวจสอบโรงงานที่มีลักษณะ
เสี่ยงต่อความปลอดภัยและสุขภาพ ซึ่งล่าช้ามา
หลายปีแล้ว

๓.๔ การคุ้มครองสิทธิสภาพแรงงาน
และคุ้มครองกรรมการสหภาพแรงงาน ซึ่งปัจจุบัน
มีเรื่องร้องเรียนประเด็นนี้มากที่สุด ในกลุ่มปัญหา
ของผู้ใช้แรงงานที่มีการเลิกจ้างกรรมการ
สหภาพแรงงานอย่างไม่เป็นธรรม

๓.๕ การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่าง
นายจ้างกับลูกจ้าง โดยกระทรวงแรงงานต้องมี
บทบาทเชิงรุกมากขึ้น

๓.๖ เร่งรัดการแก้ไขกฎหมายแรงงาน
สัมพันธ์

๔. ความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติกับสภาทนายความ

ได้มีพิธีลงนามในบันทึกข้อตกลง
ร่วมกัน (MOU) ระหว่างคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน
แห่งชาติกับสภาทนายความ ในการส่งเสริมและ
คุ้มครองสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๗
ณ โรงแรมแมนดาริน

ส่วนที่ ๕ การเสนอแนะนโยบายของรัฐและ ปรับปรุงกฎหมาย

อำนาจหน้าที่ประการหนึ่งของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามมาตรา ๑๕ (๓) แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ คือ การเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ในปีงบประมาณ ๒๕๔๗ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้เสนอข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและพัฒนานโยบายจำนวนมาก ผ่านรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนรายกรณี และการหารือกับรัฐมนตรีแต่ละกระทรวง รวมถึงการจัดสัมมนาและจัดทำเอกสารเผยแพร่ โดยมีข้อเสนอแนะต่อนโยบายรัฐบาลถึงนายกรัฐมนตรี (คณะรัฐมนตรี) จำนวน ๗ เรื่อง ดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายการปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล จำนวน ๒ เรื่อง (ดูส่วนที่ ๑ ข้อ ๑.๒)

๑.๑ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายการปราบปรามยาเสพติด เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๖

๑.๒ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกรณีผู้เสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๔๖

๒. ข้อเสนอแนะด้านนโยบายและแนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติด จำนวน ๓ เรื่อง (ดูส่วนที่ ๑ ข้อ ๑.๑)

๒.๑ ข้อเสนอแนะนโยบายกรณีความรุนแรงใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๔๗

๒.๒ ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย และแนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยรวม เมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๔๗

๒.๓ ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหากรณีความรุนแรงใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๗

๓. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ (Smart Card) เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๔๗

๔. ปัญหาการหลอกรอดและแพร่กระจายมะละกอตัดแต่งพันธุกรรมในสิ่งแวดล้อม เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๔๗

โดยที่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายการปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาลจำนวน ๒ เรื่อง และข้อเสนอแนะด้านนโยบายและแนวทางแก้ไข

ปัญหาในภาคใต้จำนวน ๓ เรื่อง ได้นำเสนอไว้ในส่วนที่ ๑ ว่าด้วยสถานการณ์เด่นข้อ ๑.๑ และ ๑.๒ แล้ว ดังนั้น ในส่วนนี้จึงมีการนำเสนอแนะอีก ๒ เรื่อง คือ

๑. ข้อเสนอเกี่ยวกับการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ (Smart card) (เสนอเมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๗)

ข้อเท็จจริง :

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๖ เห็นชอบในหลักการการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ (Smart card) โดยกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และกรมการปกครองได้ทดสอบการออกบัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ จำนวน ๑๐,๐๐๐ ใบ ในเดือนเมษายน ๒๕๕๗ และกำหนดให้เริ่มใช้ ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๗

ข้อเสนอแนะ :

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีความเห็นว่า การจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ จะก่อให้เกิดประโยชน์ในการให้บริการประชาชน แต่การดำเนินการจัดทำบัตรประชาชนในรูปแบบดังกล่าว หากไม่มีกฎหมายรองรับที่เหมาะสม อาจจะทำให้เกิดการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว (Rights to Privacy) จึงขอเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนแบบ อเนกประสงค์ ดังนี้

๑. เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลควรชะลอการทำบัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ออกไปก่อน จนกว่าจะมีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และมีการกำหนดหน่วยงานหรือบุคคลที่รับผิดชอบ หากเกิดกรณีการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวขึ้น

๒. เป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการออกกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

๓. การทดสอบการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ในโครงการนำร่อง ซึ่งกรมการปกครองได้ดำเนินการไปแล้ว ควรดำเนินการให้กับประชาชนที่สมัครใจและมีความรู้ความเข้าใจในระบบและเทคโนโลยีที่ใช้ อีกทั้งควรอธิบายข้อมูลต่างๆ ของบัตรให้ผู้ประสงค์จะมีบัตรดังกล่าวทราบ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการขอมีบัตรประจำตัวประชาชนรูปแบบข้างต้น

๔. การจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ที่ได้ดำเนินการไปแล้ว หรือกำลังดำเนินการตามโครงการนำร่อง ในขณะที่ยังไม่มีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลนั้น การนำข้อมูลในบัตรไปใช้นอกเหนือไปจากวัตถุประสงค์ในการทำบัตรประจำตัวประชาชน จะต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลก่อน

๒. ปัญหาการหลุดรอดและแพร่กระจายมะละกอดัดแต่งพันธุกรรม ในสิ่งแวดล้อม (เสนอเมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๗)

ข้อเท็จจริง :

ตามที่กรมวิชาการเกษตรได้ดำเนินโครงการทดลองมะละกอดัดแต่งพันธุกรรมด้านทานโรค จุดวงแหวนระดับแปลง ในภาคสนาม สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๓ ส่วนแยกพืชสวน จังหวัดขอนแก่น และได้มีองค์การพัฒนาเอกชนตรวจสอบพบว่ามะละกอฟันธุ์แยกดำท่าพระ ที่ได้ซื้อไปจากสำนักวิจัยฯ ดังกล่าว และมะละกอกที่ปลูกในแปลงของเกษตรกร อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น เป็นเมล็ดพันธุ์มะละกอกที่มีการดัดแปลงพันธุกรรม ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน

แห่งชาติเห็นว่าปัญหาดังกล่าวมีความสำคัญเนื่องจากเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายด้านสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม (GMOs) รวมถึงประเด็นข้อเรียกร้องจากสหรัฐอเมริกาให้เปิดเสรีการค้าสินค้า GMOs ภายใต้การเจรจาจัดทำเขตการค้าเสรี ซึ่งอาจเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงในหลายมิติทั้งในด้านสิทธิเกษตรกร สิทธิของผู้บริโภค สิทธิในสิ่งแวดล้อม สิทธิในทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และสิทธิในการพัฒนา

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงได้ดำเนินการตรวจสอบประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากโครงการดังกล่าวในพื้นที่สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๓ กรมวิชาการเกษตร จังหวัดขอนแก่น และในพื้นที่เพาะปลูกของเกษตรกรตำบลหนองแวงนางเป่าและตำบลโจดหนองแกอำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น โดยเก็บตัวอย่างใบและเมล็ดมะละกอจากพื้นที่เพาะปลูกของเกษตรกร ๓ ราย จำนวน ๑๕ ต้น ส่งไปตรวจพิสูจน์ข้อมูลทางพันธุกรรมที่ห้องปฏิบัติการ สถาบันอณูชีววิทยาและพันธุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ผลการตรวจพบว่ามีมะละกอดัดแปลงพันธุกรรม ๑ ต้น โดยก่อนหน้านี้จากการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชน พบว่าเมล็ดพันธุ์มะละกอแบกดำทำพระ ที่สำนักวิจัย ๙ ขายให้กับเกษตรกรและประชาชนทั่วไป ในช่วงเดือนพฤษภาคม และกรกฎาคม ๒๕๔๗ และตัวอย่างเมล็ดมะละกอในพื้นที่เพาะปลูกของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น เป็นมะละกอดัดแปลงพันธุกรรมเช่นกัน (ผลการตรวจของห้องปฏิบัติการ Gene Scan ที่ฮ่องกง)

ผลการตรวจสอบจึงสรุปได้ว่า ในขณะนี้ได้เกิดปัญหาการหลุดรอดและแพร่กระจายมะละกอดัดแปลงพันธุกรรมในสิ่งแวดล้อมแล้ว โดยปนเปื้อน

(contaminated) ไปกับมะละกอพันธุ์แบกดำทำพระแต่ยังไม่สามารถประเมินขอบเขตพื้นที่การแพร่กระจายที่แน่ชัดไปได้ เนื่องจากไม่ได้รับความร่วมมือจากกรมวิชาการเกษตรในการเข้าไปเก็บตัวอย่างมะละกอในบริเวณสถานีวิจัยฯ และให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องอย่างครบถ้วน และจากข้อมูลรายชื่อเกษตรกรที่ซื้อหรือได้รับการแจกจ่ายไปนั้น มีจำนวนกว่า ๒,๖๐๐ ราย ส่วนใหญ่อยู่ในเขตภาคตะวันออก เชียงเหนือ และมีบางส่วนอยู่ในภาคอื่นๆ เช่น กรุงเทพมหานคร เพชรบูรณ์ ราชบุรี ฯลฯ

ข้อเสนอแนะ :

๑. ข้อเสนอต่อการจัดการปัญหาและการเยียวยาความเสียหาย

เนื่องจากตามพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. ๒๕๐๗ การปลูกมะละกอดัดแปลงพันธุกรรมทำได้เฉพาะเพื่อการวิจัยทดลองเท่านั้น การปลูกในเชิงพาณิชย์ถือเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย ประกอบกับปัญหาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นตามมาในด้านสิ่งแวดล้อมจากการปนเปื้อนของมะละกอ GMOs กับมะละกอทั่วไป รวมทั้งผลกระทบด้านการค้าระหว่างประเทศ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการจัดการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ดังนี้

๑.๑ การจัดการมะละกอ GMOs ที่อยู่ในแปลงทดลองแบบเปิดและแปลงของเกษตรกร

■ ทำลายมะละกอตัดแต่งพันธุกรรมที่ปลูกอยู่ในแปลงทดลองแบบเปิดและแปลงของเกษตรกร รวมถึงมะละกอที่อยู่ในบริเวณที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนทั้งหมด เพื่อไม่ให้เกิดการแพร่กระจายมะละกอ GMOs ออกไปกว้างขวางขึ้นกว่าเดิม โดยต้องปฏิบัติตามวิธีการที่เหมาะสม ถูกต้องตามหลักวิชาการ

■ รัฐบาลต้องมีการชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นให้แก่เกษตรกร

๑.๒ การจัดการปัญหาด้านการค้าระหว่างประเทศ

เนื่องจากผู้บริโภคในประเทศญี่ปุ่นและยุโรป ซึ่งเป็นตลาดส่งออกมะละกอที่สำคัญของไทย มีท่าทีชัดเจนที่ปฏิเสธมะละกอ GMOs ดังนั้น จึงต้องมีการกำหนดแนวทางและกิจกรรมการสร้าง ความเข้าใจอย่างเร่งด่วนว่าประเทศไทยยังไม่ให้มีการปลูกพืช GMOs ในเชิงพาณิชย์

การยอมรับถึงปัญหาการแพร่กระจายและเร่งรีบหาทางกำจัดทำลายเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาที่จะนำไปสู่การจัดการแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพ ได้รับความร่วมมือจากเกษตรกร และสร้างความเชื่อมั่นแก่ประเทศคู่ค้าได้ในที่สุด

๑.๓ การสอบสวนข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น

กรณีการหลุดรอดและแพร่กระจายพืช GMOs ออกไปในสิ่งแวดล้อม ในระหว่างการทดลองเช่นนี้ไม่ได้เกิดขึ้นเป็นครั้งแรก ดังนั้น การสอบสวนข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลรายละเอียดอันจะเป็นประโยชน์ต่อการป้องกัน

ปัญหาในอนาคต ควรกระทำโดยคณะกรรมการที่มีองค์ประกอบอย่างเหมาะสม ไม่ใช้การสอบสวนของกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์แต่เพียงฝ่ายเดียว เนื่องจากจะไม่ได้ได้รับความเชื่อถือจากสังคม

ท่าทีของกรมวิชาการเกษตรต่อการจัดการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น ทำให้ปัญหามีขอบเขตขยายออกไปกว่าที่ควรจะเป็น และมีความยุ่งยากในการแก้ไข แสดงให้เห็นถึงการขาดความตระหนักและความรับผิดชอบถึงปัญหาและผลกระทบที่จะตามมา ขาดความเข้าใจถึงประเด็นความซับซ้อนของปัญหา เรื่องสิ่งมีชีวิตตัดแต่งพันธุกรรม

๒. ข้อเสนอเชิงนโยบาย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายในเรื่องสิ่งมีชีวิตตัดแต่งพันธุกรรมของประเทศไทย ดังนี้

๒.๑ นโยบายเรื่องการทดลองในระดับแปลงทดลอง /พื้นที่เปิด

สนับสนุนการตัดสินใจของรัฐบาลที่ยังไม่อนุญาตให้มีการทดลองพืช GMOs ในระดับไร่นา (Field Trials) รวมถึงระดับแปลงทดลองด้วย ไม่ว่าจะเป็นอยู่ในพื้นที่สถานีวิจัยของรัฐ/เอกชน หรือในพื้นที่ของเกษตรกร เนื่องจากเป็นการทดลองในสภาพแบบเปิด (Open System) มีโอกาสเสี่ยงต่อการหลุดรอดและแพร่กระจายของพืช GMOs ใน

สิ่งแวดล้อมได้สูง จนกว่าจะมีการปรับปรุงระเบียบ
กลไกการควบคุมการทดลองให้มีความรัดกุมและ
มีประสิทธิภาพ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของ
ผู้มีส่วนได้เสีย และมีการออกกฎหมายว่าด้วยความ
ปลอดภัยทางชีวภาพ

๒.๒ นโยบายการวิจัยและการใช้ประโยชน์
จากสิ่งมีชีวิตดัดแต่งพันธุกรรม

การกำหนดนโยบายควรเป็นไปอย่าง
โปร่งใส โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วน
เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนอย่างกว้างขวาง เนื่องจาก
เป็นนโยบายที่มีความซับซ้อนในหลายมิติ ทั้งด้าน
เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม รวมถึง
ความตกลงระหว่างประเทศ จึงไม่อาจใช้ข้อมูล
เฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาเป็นข้อ
ตัดสินใจแต่เพียงมิติเดียว ดังเช่นที่ปฏิบัติกันอยู่

๒.๓ ระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ควรเร่งพัฒนาระบบกฎหมายของ
ไทย เพื่อให้เท่าทันกับการพัฒนาและใช้ประโยชน์จาก
GMOs ได้แก่ กฎหมายด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ
กฎหมายเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคและกฎหมาย
ป้องกันการผูกขาดที่มีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ การจัดท่ายกร่างกฎหมายควร
ประกอบด้วยผู้แทนจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดย
ยึดหลักการกระบวนการมีส่วนร่วมและความโปร่งใส

๒.๔ ความตกลงระหว่างประเทศที่
เกี่ยวข้อง

ประเทศไทยควรเข้าเป็นภาคีสมาชิก
ของพิธีสารว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ
(Biosafety Protocol) ซึ่งเป็นกฎหมายระหว่าง
ประเทศที่จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยต่อการ
บริหารจัดการเรื่องสิ่งมีชีวิตดัดแต่งพันธุกรรม
โดยเฉพาะในประเด็นการค้าระหว่างประเทศ
การคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

๒.๕ การจดสิทธิบัตรมะละกอดัดแต่ง
พันธุกรรมในประเทศสหรัฐอเมริกาและการทำ
สัญญาความตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ (MOU) กับ
บริษัทมูลนิธิวิจัยแห่งมหาวิทยาลัยคอร์เนล

เนื่องจาก ในขณะนี้มีการยื่นขอ
จดสิทธิบัตรสิ่งประดิษฐ์ที่เกี่ยวข้องกับมะละกอของ
ไทยหลายรายการในประเทศสหรัฐอเมริกาและใน
อีกหลายประเทศ โดยนักวิจัยของสหรัฐอเมริกา
และนักวิจัยต่างประเทศ หากมีการอนุมัติสิทธิบัตร
ดังกล่าวโดยเฉพาะในกรณีสิทธิบัตรคุ้มครองยีนไวรัส
จุดวงแหวนมะละกอ (หมายเลข ๒๐๐๓๐๑๗๒๓๙๗)
จะก่อให้เกิดผลกระทบอย่างมากต่อการวิจัยและ
การใช้ประโยชน์จากมะละกอดัดแต่งพันธุกรรมของ
ไทยในอนาคต

ดังนั้น รัฐบาลควรมีการยื่นคัดค้าน
การขอรับสิทธิบัตรที่เกี่ยวข้องกับมะละกอของไทย
ในสหรัฐอเมริกาและในประเทศต่างๆ ที่เป็นตลาด
ส่งออกมะละกอของไทยโดยเร่งด่วน

ด้วยรัฐบาลได้ประกาศอย่างชัดเจน
ว่ายังไม่มียกนโยบายให้ปลูกพืช GMOs ในเชิง
พาณิชย์ และให้มีกระบวนการกำหนดนโยบายเรื่อง
การใช้ประโยชน์จากสิ่งมีชีวิตดัดแต่งพันธุกรรม
อย่างเหมาะสม แต่กรมวิชาการเกษตรมีการ
พิจารณาทำสัญญาความตกลงแบ่งปันผลประโยชน์
(MOU) กับบริษัทมูลนิธิวิจัยแห่งมหาวิทยาลัย
คอร์เนล ประเทศสหรัฐอเมริกา เนื้อหาของ MOU
มีสาระเกี่ยวกับการแบ่งปันผลประโยชน์ระหว่าง
หน่วยงาน จากการนำมะละกอดัดแต่งพันธุกรรม
ไปปลูกใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ การดำเนินงานของ
กรมวิชาการเกษตรจึงเป็นการตัดสินใจไปล่วงหน้า
ก่อนที่จะได้มีการกำหนดนโยบายที่เหมาะสม
และถือเป็นการกระทำที่ขัดกับนโยบายของ
รัฐบาลด้วย ดังนั้น จึงควรให้ระงับการทำ MOU
ดังกล่าว

ส่วนที่ ๖ การศึกษา/วิจัยด้านสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ตระหนักถึงภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งในการศึกษา/วิจัยด้านสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนและสนับสนุนการดำเนินงาน ตลอดจนการมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งนำไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๗ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีผลการดำเนินการในเรื่องการศึกษา/วิจัย จำนวน ๑๔ เรื่อง ดังนี้

๑. **ด้านสังคม** จำนวน ๔ เรื่อง ซึ่งมีการจัดพิมพ์เผยแพร่แล้ว ๑ เรื่อง คือ ปัญหาการล่อซื้อในคดีละเมิดลิขสิทธิ์ และอยู่ระหว่างการจัดพิมพ์เผยแพร่ ๓ เรื่อง คือ

๑. การศึกษาวิเคราะห์สิทธิในการศึกษาและการพัฒนา
๒. โครงการสังเคราะห์องค์ความรู้ สถานการณ์และกลไกการเฝ้าระวังและคุ้มครองสิทธิเด็กเยาวชน ในกระบวนการยุติธรรม
๓. การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษา ในระดับท้องถิ่น

๒. **ด้านฐานทรัพยากร** จำนวน ๑๐ เรื่อง คือ

๒.๑ ส่วนที่มีการพิมพ์เผยแพร่แล้ว

- ๑) นิเวศสามน้ำ
- ๒) กรณีศึกษาโครงการประตูละบายน้ำและเขื่อน
- ๓) กรณีศึกษา : การจัดการความขัดแย้งการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าต้นน้ำ อำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน
- ๔) ระเบิดแก่งแม่น้ำโขง
- ๕) รายงานการศึกษากรณีสวนส้มฝาง แม่อาฮาย ไชยปราการ : ปัญหาและกระบวนการแก้ไขความขัดแย้ง
- ๖) หลักสิทธิมนุษยชนด้านพลังงานและอุตสาหกรรมและสิ่งแวดล้อม
- ๗) รายงานการศึกษาข้อมูลเชิงวิชาการ กรณีปัญหาเหมืองแร่เพื่อกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบาย

๒.๒ ส่วนที่ยังไม่ได้จัดพิมพ์เผยแพร่

- ๑) การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับโครงการ SEA FOOD BANK
- ๒) ธรรมชาติและกลไกการกำกับโครงการ : กลไกคณะกรรมการไตรภาคีในโครงการด้านพลังงานและอุตสาหกรรม
- ๓) สถานการณ์สิทธิมนุษยชน ด้านพลังงาน อุตสาหกรรมและสิ่งแวดล้อม

สรุปประเด็นของการศึกษาวิจัย

๑. ปัญหาการล่อซื้อในคดีละเมิดลิขสิทธิ์

ผู้ศึกษา/วิจัย

๑. นายอำนาจ เนตยสุภา
๒. นางสาววัชรภรณ์ พิมพ์จุฬา
(คณะอนุกรรมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ๑)

สาระสำคัญของการศึกษา/วิจัย

ปัจจุบันปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์และการปราบปรามการละเมิดลิขสิทธิ์มีเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่มีผู้อาศัยช่องว่างของกฎหมายในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว เช่น การล่อให้ผู้อื่นกระทำความผิดในคดีละเมิดลิขสิทธิ์เพื่อหวังสินจ้าง ซึ่งกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกล่อให้กระทำความผิดโดยตรง และเป็นการหาประโยชน์ที่ผิดหลักการและเจตนารมณ์ของกฎหมาย

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ที่มีผลกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคล เพื่อให้ทราบความเป็นมาของกฎหมายลิขสิทธิ์ไทย การกำหนดความรับผิดทางอาญาและทางแพ่ง ความรับผิดตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.๒๕๓๗ ความรับผิดของผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ในต่างประเทศ แนวคิดเกี่ยวกับการล่อให้กระทำความผิดในคดีละเมิดลิขสิทธิ์ ที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การคุ้มครองเจ้าของลิขสิทธิ์และผู้ที่ถูกล่อให้กระทำความผิดจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.๒๕๓๗

จากการศึกษาพบว่า หากปล่อยให้มีการล่อให้กระทำความผิดในคดีละเมิดลิขสิทธิ์ได้โดยไม่มีกฎหมายควบคุม จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้ล่อให้กระทำความผิด ซึ่งไม่ใช่ผู้เสียหายที่แท้จริงและไม่มีอำนาจดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำความผิด จนอาจส่งผลให้ผู้กระทำความผิดที่แท้จริงหลุดพ้นจากความผิดไปได้ ในส่วนของผู้ถูกล่อให้กระทำความผิดต้องทำผิด ทั้งที่ไม่มีเจตนามาตั้งแต่แรก กระทบต่อสิทธิเสรีภาพในการถูกดำเนินคดีอาญา และอาจเป็นช่องทางให้เกิดการทุจริตประพฤติดิบของเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อหวังผลตอบแทนจากการล่อให้กระทำความผิด ซึ่งจะก่อให้เกิดความไม่มั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย รวมทั้งความปลอดภัยในการประกอบอาชีพ

ผู้ศึกษาวิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ มีทั้งมาตรการทางแพ่งและทางอาญา รวมทั้งเป็นความผิดอันยอมความได้ เป็นผลให้ผู้เสียหายส่วนใหญ่ไม่สามารถทางอาญามาเหยี่ยวความเสียหายมากกว่ามาตรการทางแพ่ง ทำให้มีผู้ใช้ช่องว่างของกฎหมายมาทำความเสียหายหรือกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยใช้วิธีการล่อให้บุคคลอื่นกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ อาจนำไปสู่การได้มาซึ่งพยานหลักฐานที่มีขอบ หากไม่มีการควบคุมจะก่อผลกระทบในวงกว้าง การให้เอกชนแสวงหาพยานหลักฐานจะต้องผ่านเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้น และในมาตรการลงโทษควรแก้ไขโทษทางแพ่งให้ผู้ละเมิดฯ ชดใช้ค่าเสียหายเกินกว่าความเสียหายที่แท้จริง เพื่อจะได้หันมาใช้มาตรการทางแพ่งเพิ่มขึ้น และโทษทางอาญาควรแก้ไขให้มีเฉพาะกรณีที่เป็นการละเมิดฯ ที่ทำเพื่อการค้าหรือเชิงพาณิชย์เท่านั้น

๒. การศึกษาวิเคราะห์สิทธิในการศึกษาและการพัฒนา

ผู้ศึกษา/วิจัย

๑. นายบรรคชัย คงเสน่ห์
๒. นายปรีชา อรุณสวัสดิ์
๓. นางสาวสุภรณ์ ปรีชาอนันต์
๔. นางสาวจิราพร อาจเจริญ

(คณะกรรมการการศึกษาและการพัฒนา)

สาระสำคัญของการศึกษา/วิจัย

วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้เพื่อวิเคราะห์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศ หาปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการใช้สิทธิ เพื่อวางกรอบการศึกษา และแนวทางการจัดการและการปฏิบัติในอนาคต เพื่อให้เกิดการพัฒนาสิทธิในการศึกษาและการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการสร้างค่านิยมให้สิทธิมนุษยชนเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของประชาชนในอนาคต โดยศึกษาในประเด็นสิทธิในการศึกษาและการพัฒนาของประเทศไทย ทั้งในทางกฎหมายและทางปฏิบัติ จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่ไทยเข้าร่วมเป็นภาคี ประกอบกับข้อมูลจากเหตุการณ์สำคัญ และเรื่องที่ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๕๕

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า กฎหมายที่ใช้บังคับรวมทั้งสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่ไทยเข้าร่วมเป็นภาคี ได้ให้การรับรองสิทธิในการศึกษาและการพัฒนาของประเทศไทยไว้อย่างครบถ้วน ทั้งในมิติของกระบวนการและมิติของผล ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ ตลอดจนการเข้าถึงสิทธิ หน้าที่และมาตรการสนับสนุนสิทธิในการศึกษาและการพัฒนาสิทธิด้านต่างๆ แต่ในทางปฏิบัติยังไม่สามารถก่อให้เกิดผลอย่างเต็มที่ จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. ด้านกฎหมาย ควรให้มีการอนุวัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องตามรัฐธรรมนูญให้ครบถ้วน ปฏิรูปกฎหมายที่ไม่เข้ากับบริบทของประเทศ รวมทั้งประชาสัมพันธ์ในเรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของประชาชน

๒. ด้านวัฒนธรรม ควรปลูกฝังค่านิยมให้มีการตระหนักถึงสิทธิของประชาชนและความเสมอภาคเท่าเทียมกันของบุคคล

๓. ด้านการบริหาร ปรับปรุงการบริหารงานภาครัฐ โดยเน้นที่ผลการปฏิบัติงานมากกว่ากระบวนการ ความยุติธรรม ความเสมอภาค ความเป็นธรรม ความโปร่งใส และปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล

๓. โครงการสังเคราะห์องค์ความรู้ สถานการณ์และกลไกการเฝ้าระวังและคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชนในกระบวนการยุติธรรม

ผู้ศึกษา/วิจัย

รองศาสตราจารย์อภิญญา เวชยชัย คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
(คณะอนุกรรมการด้านเด็ก เยาวชนและครอบครัว)

สาระสำคัญของการศึกษา/วิจัย

ท่ามกลางกระแสสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงและถูกกระตุ้นเร้าด้วยกระแสค่านิยม วัตถุนิยมและการบริโภค เด็กและเยาวชนจำนวนมากขาดภูมิคุ้มกันในการเผชิญหน้ากับสิ่งเร้าต่างๆ ที่มาในรูปยาเสพติด สื่อทางเพศ ความรุนแรง ฯลฯ เมื่อผนวกกับความอ่อนแอของครอบครัว จึงต้องแสวงหาทางเลือกในการเผชิญปัญหาโดยลำพัง หลายคนขาดทักษะในการจัดการปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ไม่สามารถควบคุมตนเองได้อย่างเหมาะสม ขาดการคิดถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับตนเองและครอบครัว หลายกรณีจึงเลือกใช้การเผชิญหน้าด้วยการใช้ความรุนแรงตอบโต้ และกลายเป็นผู้กระทำผิดโดยไม่ได้เจตนา ด้วยความกลัวหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ รวมทั้งกระทำผิดจากธรรมชาติแห่งวัยและพัฒนาการทางอารมณ์

ปัจจุบันมีเด็กและเยาวชนจำนวนมากอยู่ในระบบการดูแลคุ้มครองของรัฐหลายกลุ่ม เช่น เด็กและเยาวชนที่เป็นผู้กระทำผิดในฐานความผิดต่างๆ เด็กและเยาวชนที่ตั้งครรภ์ในสถานพินิจฯ เด็กติดผู้ต้องขังในเรือนจำ ทัศนสถาน เด็กต่างชาติ ไร้สัญชาติหรือเดินทางเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย และเด็กที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ สถานแรกรับ สถานคุ้มครองและพัฒนาเด็กฯ การถูกต้องโทษกักขังกลับมีข้อจำกัดมากมายที่ทำให้เจตนาปรารถนาในการควบคุมตัวเพื่อบำบัดฟื้นฟูและพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของเด็กและเยาวชนไม่สัมฤทธิ์ผล ระบบงานหรือกลไกในการปฏิบัติงานหลายประการทำให้เด็กและเยาวชนจำนวนหนึ่งกระทำผิดซ้ำ

ในการศึกษาวิจัยได้บูรณาการฐานคิดจากหลายมิติ กล่าวคือ มิติด้านแนวคิดและองค์ความรู้ ได้แก่ แนวคิดด้านสิทธิมนุษยชน สิทธิเด็ก แนวคิดด้านกระบวนการยุติธรรมทางเลือก ยุติธรรมแบบหักเห แนวคิดสหวิชาชีพและการสร้างเครือข่ายการทำงานด้านเด็ก มิติที่ยึดกลุ่มเด็ก เยาวชนในกระบวนการยุติธรรมเป็นฐาน (problem based) มิติที่ยึดพื้นที่ของหน่วยงานเป็นฐาน (area based) และมิติที่ยึดภารกิจของงานเป็นฐาน (functional based) โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยด้านองค์ความรู้ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และสภาวะปัญหาของเด็ก เยาวชนกลุ่มเป้าหมาย และระบบกลไกการคุ้มครองสิทธิเด็ก

ผลการศึกษาวิจัย สรุปได้ว่า

๑. กระบวนทัศน์ของงานยุติธรรมสำหรับเด็กยังคงเป็นกระบวนทัศน์เดิมที่มีขอบเขตจำกัด ที่ยึดตามหลักเหตุผลทางกฎหมายเป็นหลัก มุ่งไปที่การบังคับใช้กฎหมายการลงโทษให้สาสมกับความผิดที่ได้กระทำ มากกว่าการคำนึงถึงตัวผู้กระทำ ที่มาและเจตนาอันเกิดจากผลกระทบหรือภูมิหลังทางสังคม การเลี้ยงดูของครอบครัวและปัจจัยอื่นๆ

๒. เด็กมีโอกาที่จะถูกทำร้ายโดยระบบได้หลายลักษณะ เช่น การถูกละเมิดหรือถูกทำร้ายโดยวาจา คำตำหนิ คำพูดเชิงดูหมิ่นเหยียดหยามหรือการประทุษร้ายที่ไม่สร้างสรรค์จากผู้ปฏิบัติงานที่มีกระบวนทัศน์แบบเดิม นอกจากนี้ยังมีการทำร้ายโดยตรง คือ การลงโทษทางร่างกาย การละเมิดทางเพศจากผู้ดูแลหรือเพื่อนที่มีอิทธิพล

๓. แนวคิดยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ เป็นกระบวนทัศน์ทางเลือกเพื่อการคุ้มครองเด็กและสร้างความเข้าใจใหม่ให้กับสังคม ว่าความผิดที่เด็กคนใดคนหนึ่งก่อขึ้นเป็นความรับรู้และรับผิดชอบร่วมกันในสังคม ไม่ใช่เรื่องของปัจเจกและผู้เกี่ยวข้อง

๔. สถานการณ์ปัญหาของเด็กเยาวชนที่อยู่ในความดูแลของกระบวนการยุติธรรม ในกลุ่มต่าง ๆ

๓ กลุ่ม คือ เด็กในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กฯ เด็กติดผู้ต้องขัง/บุตรผู้ต้องขัง และเด็กต่างชาติที่ไร้รัฐ

๕. ระบบการดำเนินงานที่ปฏิบัติต่อเด็กในกระบวนการยุติธรรม ทั้งก่อนศาลมีคำพิพากษา ช่วงการพิจารณาคดีในศาลและหลังการพิจารณาคดี มีระยะเวลายาวนาน การรอคอยและสภาพแวดล้อม ที่ไม่คุ้นเคย เป็นสถานการณ์ที่วิกฤติสำหรับเด็ก

๖. ปัญหาของระบบงานและกลไกการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม

๗. กลไกการปฏิบัติต่อเด็กในสถานควบคุมบางระดับ มีมาตรฐานและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ แต่การปฏิบัติขึ้นอยู่กับความเข้าใจและการยอมรับของผู้ปฏิบัติ

๘. การหันเหคดีเด็กออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนมีความร่วมมือและความพยายามในการผลักดันจากหลายหน่วยงานมากขึ้น

๔. การศึกษาสถานภาพและแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาในระดับท้องถิ่น

ผู้ศึกษา/วิจัย

นางสาวทรงสรรค์ อุดมศิลป์

(คณะอนุกรรมการสิทธิมนุษยชนศึกษา)

สาระสำคัญของการศึกษา/วิจัย

เป็นการศึกษาสถานภาพองค์ประกอบพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนศึกษา ครอบคลุมทั้งในด้านแหล่งการเรียนรู้ หลักสูตรทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษา รวมทั้งการศึกษาตามอัธยาศัย ตลอดจนกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มผู้เรียน สาระการเรียนรู้สื่อที่ใช้ประกอบการเรียนรู้ วิทยากร ครู อาจารย์ กระบวนการเรียนการสอน เครือข่าย ปัญหาอุปสรรคและอื่นๆ ที่มีใช้ในเรื่องสิทธิมนุษยชนศึกษาในระดับท้องถิ่นของแต่ละ

ภูมิภาค รวมทั้งกรุงเทพมหานคร เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ทางเลือก การกำหนดนโยบาย และทิศทาง ที่เหมาะสมในการพัฒนาลิทธิมนุษยชนศึกษา ทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาค ระดับท้องถิ่นและกรุงเทพมหานคร โดยกำหนดพื้นที่กลุ่มเป้าหมายของแต่ละภูมิภาค คือ

ภาคเหนือ เชียงใหม่ เชียงราย

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อุดรธานี ขอนแก่น

ภาคกลาง กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ภาคตะวันออก ชลบุรี ระยอง

ภาคใต้ สงขลา

จากการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรค ของสถานการณ์สิทธิมนุษยชนศึกษา ผู้ศึกษาวิจัยได้เสนอแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาลิทธิมนุษยชนศึกษา ดังนี้

๑. การประสานงานเชิงนโยบายกับองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาลิทธิมนุษยชนศึกษา เช่น กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา มหาวิทยาลัย ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

๒. การสร้างความรู้ ความเข้าใจและสร้างความตระหนักรู้ด้านสิทธิมนุษยชนให้กับสังคมไทย เช่น การพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ หลักสูตรการฝึกอบรม การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง การพัฒนาสื่อที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย การพัฒนาองค์ความรู้และสร้างฐานข้อมูล ฯลฯ

๓. การเสริมสร้างความร่วมมือเพื่อสร้างกระบวนการให้สังคมดูแลกันเอง

๔. การเสริมสร้างเครือข่ายสิทธิมนุษยชนศึกษากับเครือข่ายต่างๆ ในสังคม และสถาบันการศึกษา อาสาสมัครและวิทยากรด้านสิทธิมนุษยชน

๕. นิเวศสามน้ำ

ผู้ศึกษา/วิจัย

โครงการสิทธิชุมชนศึกษา

ประชาคมคนรักแม่กลอง

มูลนิธิฟื้นฟูชีวิตและธรรมชาติ

(คณะอนุกรรมการด้านที่ดินและน้ำ)

สาระสำคัญของการศึกษา/วิจัย

การสร้างเขื่อนชลประทาน และประตูปายน้ำในลุ่มน้ำระบบนิเวศแบบสามน้ำหลายแห่ง เช่น ที่ลุ่มน้ำปากพนัง ทะเลสาบสงขลา ลุ่มน้ำแม่กลอง ลุ่มน้ำท่าจีน ลุ่มน้ำบางปะกง และลุ่มน้ำจันทบุรี โดยมีเป้าหมายเพื่อการจัดสรรน้ำในพื้นที่เกษตรกรรมในฤดูแล้ง ป้องกันการรุกตัวของน้ำเค็มเข้าพื้นที่เกษตร ทำให้น้ำเน่าเสียและระบบนิเวศเสื่อมโทรม และเกิดปัญหาความขัดแย้งของชุมชน

การศึกษาวิจัยในหัวข้อดังกล่าวเป็นการศึกษาข้อมูลภูมิปัญญาชาวบ้านกับการจัดการระบบนิเวศสามน้ำในพื้นที่ ๓ กลุ่มน้ำ คือ กลุ่มน้ำแม่กลอง จังหวัดสมุทรสงคราม กลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช และทะเลสาบสงขลา จังหวัดสงขลา เพื่อนำมาจัดเวทีสัมมนาเรื่อง “ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการจัดการระบบนิเวศสามน้ำ” ซึ่งประกอบด้วยภาคประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ และหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมวิเคราะห์และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาและการจัดการอย่างเหมาะสมกับระบบนิเวศสามน้ำอย่างยั่งยืน

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ระบบนิเวศสามน้ำ คือ ระบบที่มีทั้งน้ำจืด น้ำเค็มและน้ำกร่อย ซึ่งถือเป็นลักษณะพิเศษเฉพาะร่วมกันในพื้นที่กลุ่มน้ำแม่กลอง กลุ่มน้ำปากพนัง และทะเลสาบสงขลา โดยเสนอแนะให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการในพื้นที่ รวมทั้งให้ความรู้แก่ประชาชน ให้รัฐบาลชะลอหรือทบทวนโครงการ เพื่อศึกษาและประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม

๖. กรณีศึกษาโครงการประตูประบายน้ำและเขื่อน

ผู้ศึกษา

นายหาญณรงค์ เยาวเลิศ

นางสาวนาลิณี ศรีกลสิกุล

นางสาวธิดิมา รุญเจริญ

(คณะอนุกรรมการด้านที่ดินและน้ำ)

สาระสำคัญของการศึกษา

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้รับเรื่องร้องเรียนกรณีความขัดแย้งด้านการใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรต่างๆ จำนวนมาก จึงได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการด้านที่ดินและน้ำ ทำหน้าที่ตรวจสอบ ในการศึกษาได้รวบรวมจากกรณีร้องเรียนโครงการจัดการน้ำ คือ โครงการสร้างประตูประบายน้ำแม่น้ำท่าจีน จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดนครปฐม โครงการสร้างประตูประบายน้ำคลองวังไตนต อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี โครงการเขื่อนแม่สรวย และเขื่อนแม่ตาช้าง จังหวัดเชียงราย และโครงการก่อสร้างสถานีประมงหนองปลาแขยง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

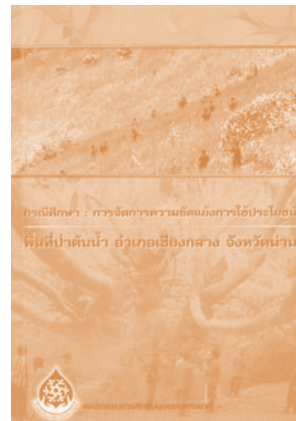
ผลการศึกษาพบว่า การจัดการน้ำทุกโครงการยังขาดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ไม่ได้ทำการศึกษาวเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) และทำให้ขาดกระบวนการพิจารณากันกรอง (EIA) ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และตามข้อตกลงในอนุสัญญาแรมซาร์ (Ramsar Convention) หรืออนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำที่ไทยเป็นภาคี ขาดการศึกษาข้อมูล วิถีชีวิตและภูมิปัญญาของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากร ทำให้เกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิตและการประกอบอาชีพของประชาชนในพื้นที่

๗. กรณีศึกษา : การจัดการความขัดแย้งการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าต้นน้ำ อำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน

ผู้ศึกษา

นางสาวรัชดา ฉายสวัสดิ์

(คณะอนุกรรมการสิทธิในการจัดการที่ดินและป่า)

สาระสำคัญของการศึกษา

ความขัดแย้งในการจัดการป่าต้นน้ำ ลุ่มน้ำเปือ - น้ำกอน ที่อำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน จนนำไปสู่การตัดฟันสวนลื่นจีของชาวม้งบ้านปากกลาง และถูกกีดกันจากที่ดินทำกินเดิม โดยไม่มีมาตรการใดๆ ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวมานานหลายปี

การตัดฟันสวนลื่นจีของชาวม้งบ้านปากกลาง เป็นกรณีศึกษาที่ต้องรณรงค์ให้ทุกฝ่ายตระหนักและมีจิตสำนึก เพื่อไม่ให้กระแสนุรักษ์ที่เกิดจากการมุ่งใช้อำนาจเข้าจัดการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

๑. มาตรการป้องกันความรุนแรงด้วยแนวทางสันติ โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย
๒. การแก้ไขปัญหาการจัดการทรัพยากรในพื้นที่ต้นน้ำเปือ-น้ำกอน โดยนำแนวทางกรณีศึกษาที่ประสบความสำเร็จแล้วมาประยุกต์ใช้ โดยให้มีการตรวจสอบสภาพการใช้ประโยชน์ทั้งหมดในพื้นที่ต้นน้ำเปือ-น้ำกอน และยอมรับผลการพิสูจน์สิทธิการครอบครองที่ดิน
๓. แนวทางแก้ไขปัญหาระดับนโยบาย คือ แต่งตั้งคณะกรรมการที่มีรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เพื่อผลักดันมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องไปสู่การแก้ไขปัญหา

๘. ระเบิดแก่งแม่น้ำโขง

ผู้ศึกษา

นางสาววรินทรา โกยรวงศ์

(คณะอนุกรรมการสิทธิในการจัดการที่ดินและป่า

คณะอนุกรรมการสิทธิในทรัพยากรน้ำและแร่)

สาระสำคัญของการศึกษา

ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการระเบิดแก่งแม่น้ำโขง ไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการและมีความห่วงใยว่าโครงการดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศของแม่น้ำโขง ทำลายพันธุ์ปลาและ

พันธุ์พืช ซึ่งจะมีผลกระทบต่อชาวประมงและประชาชนที่พึ่งพาแม่น้ำโขง ในประเทศจีน ลาว ไทย กัมพูชาและเวียดนาม นอกจากนี้ยังมีทางเลือกอื่นสำหรับการคมนาคมทางน้ำและทางบกในการค้าขาย ติดต่อกันระหว่างประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง โดยผู้ศึกษาได้ประมวลข้อมูลโครงการปรับปรุงน้ำโขง เพื่อการเดินเรือพาณิชย์ เพื่อทำความเข้าใจถึงบทบาทภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการ รวมทั้งศึกษาผลกระทบของโครงการ “ระเบิดแก่งในแม่น้ำโขง” ต่อชุมชนริมฝั่งแม่น้ำโขง

ผลการศึกษา สรุปได้ว่า

๑. รัฐบาลควรนำความเห็นจากประชาชนที่มีต่อรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการระเบิดแก่งแม่น้ำโขงมาพิจารณาทบทวน

๒. การตัดสินใจทางการเมืองและการพัฒนาเศรษฐกิจร่วมกันระหว่างประเทศของรัฐบาลไทย ควรมีการศึกษาผลกระทบอย่างรอบด้าน และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานพัฒนาและตัดสินใจด้วย

๓. การพัฒนาโครงการใดๆ ระหว่างประเทศ ควรเคารพต่อพันธกรณีระหว่างประเทศ และอนุสัญญาอย่างเคร่งครัด รวมทั้งกรอบกฎหมายภายในของแต่ละประเทศ เพื่อป้องกันและควบคุมผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม

๔. การพัฒนาการเกษตรท้องถิ่นลุ่มน้ำโขง สัมพันธ์กับความอุดมสมบูรณ์ระบบนิเวศ เครือข่ายภาคประชาชนควรสร้างความร่วมมือเป็นเครือข่ายทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อพัฒนาให้เป็นเครือข่ายทางเศรษฐกิจท้องถิ่น และระบบนิเวศลุ่มน้ำโขงให้ยั่งยืน

๕. ปรับแผนยุทธศาสตร์ความร่วมมือการพัฒนาเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงทั้งหมดอย่างจริงจังและรอบด้าน เพื่อกำหนดแผนและความร่วมมือระหว่างประเทศที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนทุกประเทศ

๙. รายงานการศึกษากฎนิสวณสัมผาง แม่อาย ไชยปราการ : ปัญหาและกระบวนการแก้ไขความขัดแย้ง

ผู้ศึกษา

นางพรพิไล เลิศวิชา

นายสุพชัย เมธิ

นายธนชัย นามเทพ

(คณะอนุกรรมการด้านที่ดินและน้ำ)

สาระสำคัญของการศึกษา

จากการตรวจสอบเรื่องราวเรียนกรณีความขัดแย้งด้านการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ด้านที่ดิน ป่า และน้ำ ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พบว่าความขัดแย้งส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องเนื่องจากนโยบายและแผนงานของภาครัฐ หรือแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยขาดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพิจารณาโครงการตั้งแต่เริ่มต้น

กรณีสวนส้มในอำเภอฝาง อำเภอแม่สายและอำเภอไชยปราการ สะท้อนถึงปัญหาที่เกิดจากทิศทางการพัฒนาในปัจจุบัน ซึ่งเน้นการส่งออกและการพัฒนาภาคเกษตรขนาดใหญ่ และก่อให้เกิดความขัดแย้งในชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องเหมืองฝาย ในขณะที่ภาครัฐยังไม่มีกลไกที่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหา จึงกลายเป็นภาระหน้าที่ของชุมชนและวัดที่ต้องดำเนินการศึกษาข้อมูล การร้องเรียนและติดตามการแก้ไขปัญหา ท่ามกลางแรงกดดัน ซึ่งปัญหายังไม่ยุติ และเป็นเรื่องท้าทายที่สังคมต้องร่วมกันแก้ไขปัญหา ซึ่งจากการศึกษาได้พบปัญหา ดังนี้

- ๑) ปัญหาการใช้ที่ดินและการบุกรุกพื้นที่ป่าสาธารณะ
- ๒) ปัญหาต่อระบบลุ่มน้ำ เส้นทางน้ำและระบบเหมืองฝาย
- ๓) ปัญหาการใช้น้ำเพื่อการบริโภค
- ๔) ป่าไผ่ถูกทำลาย
- ๕) ปัญหาการใช้สารเคมีและผลกระทบของการใช้สารเคมีต่อชุมชน
- ๖) ปัญหาด้านสุขภาพอนามัยของประชาชนและกลิ่น

๑๐. หลักสิทธิมนุษยชนด้านพลังงานและอุตสาหกรรมและสิ่งแวดล้อม

ผู้ศึกษาวิจัย

นายวิพล กิตติทัศนาศรัย

(คณะอนุกรรมการด้านพลังงานและอุตสาหกรรม)

สาระสำคัญของการศึกษา

รายงานการศึกษาวิจัยดังกล่าวช่วยสร้างความเข้าใจในหลักสิทธิในการมีชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีกว่า เพื่อให้เข้าใจในความมีอยู่ของสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมด้านพลังงานและอุตสาหกรรมว่ามีเอกลักษณ์และสภาพบังคับอย่างไร

สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีจะเกิดขึ้นได้หรือไม่ในสังคมใด ไม่ได้ขึ้นอยู่กับคำประกาศ หลักการ หรือการรับรองในกฎหมายอย่างสวยงามหรู แต่ขึ้นอยู่กับสภาพบังคับใช้ที่บุคคลสามารถยืนกับผู้ออกปัญหาต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมของบุคคลนั้นได้ เนื่องจากสิทธิมนุษยชนแต่ละด้านมีพัฒนาการที่สะสมจากการเป็นหลักการบรรทัดฐานทางสังคมที่ดี หลักกฎหมายอย่างอ่อนๆ (soft law) จนเป็นกฎหมายระหว่างประเทศ และหลังจากนั้นในระดับประเทศต้องพิจารณาต่อไปว่า ได้ผ่านการรับเข้ามาสู่อำนาจอธิปไตยของแต่ละประเทศหรือไม่ ดังนั้น บทบาทโดยรวมของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ย่อมสะสมจนค่อยๆ ก่อให้เกิดผลต่อการเป็นบรรทัดฐานของสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีในที่สุด

๑๑. รายงานการศึกษาข้อมูลเชิงวิชาการกรณีปัญหาเหมืองแร่ เพื่อกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบาย

คณะผู้ศึกษา

นายศศิน เฉลิมลาภ

นางสาวธิดิมา รุญเจริญ

นางสาวเพ็ญพรรณ อินทพันธ์

นางสาวน้ำอ้อย เกียรติวงศ์ทอง

(คณะอนุกรรมการเพื่อศึกษาและตรวจสอบกรณีปัญหาเหมืองแร่)

สาระสำคัญของการศึกษา

โครงการศึกษาข้อมูลเชิงวิชาการ กรณีปัญหาเหมืองแร่เพื่อกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบาย เป็นการรวบรวมข้อมูลที่สืบเนื่องมาจากปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในการดำเนินโครงการเหมืองแร่ต่างๆ และได้ร้องเรียนมายังคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งได้มีการตรวจสอบจากคณะอนุกรรมการศึกษาและตรวจสอบกรณีปัญหาเหมืองแร่

ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาข้อมูลในเชิงกฎหมาย วิธีปฏิบัติ และการเปลี่ยนฐานคิดในการจัดการทรัพยากรแร่ของประเทศให้สอดคล้องกับสิทธิตามรัฐธรรมนูญของประชาชน โดยรวบรวมข้อมูลใน ๒ ลักษณะ คือ ข้อมูลภาพรวมนโยบายการกำหนดแหล่งทรัพยากรแร่ของประเทศไทยที่มีผู้เกี่ยวข้องหลัก ได้แก่ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่และสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสัมพันธ์กับข้อปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เช่น กรมป่าไม้ กรมที่ดิน ราชการบริหารส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น และอีกส่วนหนึ่งคือ ข้อมูลกรณีปัญหาต่างๆ นำมาเป็นกรณีศึกษากลุ่มลักษณะปัญหา ซึ่งจะสรุปรวมถึงสภาพสาเหตุผลของปัญหา วิธีการแก้ไขปัญหา และ ผลของการแก้ไขปัญหา สร้างเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และต่อการกำหนดนโยบายการพัฒนาทรัพยากรแร่ และทรัพยากรธรณีอื่นๆ ของชาติ ต่อไป

จากการศึกษาข้อมูลในครั้งนี้ ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายใน ๔ เรื่องหลักๆ คือ

๑. นโยบายการใช้ทรัพยากรแร่ของรัฐ
๒. แนวทางการปฏิบัติงานของข้าราชการภายใต้บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๓. การแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
๔. กลไกการคุ้มครองสิทธิ

๑๒. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับโครงการ SEA FOOD BANK

ผู้ศึกษา

นายบรรจง นะแส

(คณะอนุกรรมการสิทธิในทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง)

สาระสำคัญของการศึกษา

โครงการ SEA FOOD BANK เกิดขึ้นจากการผนวกเอาแนวคิดการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน รวมเข้ากับความต้องการแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งประมงและการลดลงของผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ วัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อ

๑. ทราบปัญหาและสภาพความเป็นจริงของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๒. วิเคราะห์แนวโน้มในอนาคตว่าในเรื่องผลกระทบของโครงการต่อชุมชน ทั้งในด้านบวกและลบ

๓. จัดทำข้อเสนอแนะของชุมชนที่มีต่อโครงการ โดยทำการศึกษาในพื้นที่อ่าวปัตตานี จังหวัดปัตตานี และอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า กรมประมงควรจัดลำดับความสำคัญของการแก้ไขปัญหาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างเป็นระบบ ควรให้น้ำหนักเรื่องการฟื้นฟู อนุรักษ์และพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติตามระบบนิเวศวิทยา และศักยภาพที่ธรรมชาติสามารถกระทำได้ ควบคู่ไปกับการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ SEA FOOD BANK เพื่อให้ชุมชนได้มีเวลาในการวิเคราะห์และตัดสินใจ พร้อมทั้งการเปิดรับฟังความคิดเห็นจากกลุ่มคนที่มีชีวิตสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๑๓. การศึกษาข้อมูลเชิงวิชาการ กรณีปัญหาเหมืองแร่เพื่อกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบาย

ผู้ศึกษา

๑. นายศศิน เฉลิมลาภ

๒. นางสาวน้ำอ้อย เกียรติวงศ์ทอง

(คณะอนุกรรมการเพื่อศึกษาและตรวจสอบกรณีปัญหาเหมืองแร่)

สาระสำคัญของการศึกษา

จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พบว่าการทำเหมืองหินในหลายพื้นที่มีผลกระทบโดยตรงต่อราษฎรในพื้นที่ โดยไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต เมื่อมีการร้องเรียน กลับไม่ได้รับการแก้ไขปัญหาหรือเยียวยาความเดือดร้อน โดยสาเหตุ

สำคัญมาจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง กับกระบวนการกำหนดแหล่งหินและการอนุญาตประทานบัตร และพื้นที่ป่า นอกจากนี้ การติดตามตรวจสอบการดำเนินการเหมืองแร่และโรงโม่หิน มักจะละเลยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้ระบุไว้ชัดเจน โดยได้ศึกษาผลกระทบจากการประกอบกิจการเหมืองหินและโรงโม่หิน รวม ๓ ภาค คือ ภาคกลาง ภาคใต้ และภาคเหนือ เพื่อรวบรวมข้อมูลระดับภาค มาประมวล และสังเคราะห์ ร่วมกับข้อมูลจากการตรวจสอบข้อเท็จจริงของในพื้นที่ต่างๆ และฐานข้อมูลจากโครงการศึกษาข้อมูลเชิงวิชาการกรณีปัญหาเหมืองแร่ เพื่อกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะในการกำหนดแหล่งหิน และการอนุมัติประทานบัตรการทำเหมืองหินและโรงโม่หิน เพื่อนำเสนอต่อรัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษา พบว่าผลกระทบที่รุนแรงที่สุด คือ การมีช่องว่างในมาตรการป้องกันความเดือดร้อนจากวิธีการระเบิด ทำให้หลายพื้นที่กลายเป็นเมืองฝุ่น ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน แรงระเบิดทำให้โครงสร้างอาคารที่อยู่อาศัยของประชาชนร้าวรุด และส่งผลถึงเส้นทางคมนาคม โดยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

๑. ภาครัฐควรทบทวนนโยบายการใช้ทรัพยากรแร่ของรัฐ และกำหนดมาตรการปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม ทบทวนการประกาศแหล่งหินอุตสาหกรรมก่อสร้างให้อยู่ในแนวทางของการจัดพื้นที่ และพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการ

๒. แนวทางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ภายใต้บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น มาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบจากกิจการเหมืองแร่และปฏิบัติตามกฎหมายควบคุมมลพิษ ให้เจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดประสานงานกับชุมชน รวมทั้งมีมาตรการฟื้นฟูพื้นที่หลังการทำเหมือง

๓. การแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ให้เพิ่มสำคัญกับพระราชบัญญัติแร่ มาตรา ๖ มาตรา ๔๙ แก้ไขมาตรา ๕๗,๕๙,๖๒,๖๓ และ๖๔ แก้ไขพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๖,๔๗,๔๘ และ๔๙

๔. ในด้านกลไกการคุ้มครองสิทธิ ควรเร่งรัดการออกกฎหมายรองรับการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญหาแนวทางให้หน่วยงานมีการประสานงานกับชุมชน เสนอมาตรการในการป้องกันและเหตุการณ์รุนแรงที่อาจเกิดจากการใช้สิทธิพลต่าง ๆ และควรจัดตั้งองค์กรเฉพาะในการตัดสินใจ เช่น ศาลสิ่งแวดล้อม

๑๔. ธรรมชาติและกลไกการกำกับโครงการ : กลไกคณะกรรมการไตรภาคีในโครงการด้านพลังงานและอุตสาหกรรม

ผู้ศึกษา

นายศุภกิจ นันทะวรการ

(คณะอนุกรรมการด้านพลังงานและอุตสาหกรรม)

สาระสำคัญของการศึกษา

การพัฒนาโครงการขนาดใหญ่ยังคงเป็นแนวทางที่สำคัญของรัฐบาล โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศ ในขณะที่หลายโครงการได้ก่อให้เกิดความขัดแย้งกับประชาชนใน

พื้นที่ แนวทางการแก้ปัญหาที่สำคัญ คือ การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับคนในพื้นที่ รวมทั้งการจัดตั้งคณะกรรมการไตรภาคี ซึ่งมีตัวแทนของฝ่ายต่างๆ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ เจ้าของโครงการ และชาวบ้านในชุมชนบริเวณพื้นที่โครงการ เข้าร่วมเพื่อทำหน้าที่เป็นกลไกในการติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานของโครงการให้เป็นไปตามข้อตกลงและระเบียบกฎหมายต่างๆ แต่ปัญหาที่สำคัญ คือ คณะกรรมการไตรภาคีและกลไกการตรวจสอบ ยังไม่มีความเข้าใจและฐานความรู้เพียงพอ ในเรื่องแนวทาง กลไกการกำกับและติดตาม ตรวจสอบ ป้องกันแก้ไข และชดเชยผลกระทบที่เกิดขึ้นให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชนและสังคมไทย

การศึกษานี้เป็นการวิเคราะห์กลไกคณะกรรมการไตรภาคีผ่านหลักธรรมาภิบาล โดยการประยุกต์ใช้กรอบธรรมาภิบาล ซึ่งพัฒนาโดยสถาบันพระปกเกล้าและสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยเป็นกรอบในการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ว่าการดำเนินงานของคณะกรรมการไตรภาคี ในโครงการด้านพลังงานและอุตสาหกรรมต่างๆ ประกอบด้วย กรณีโรงไฟฟ้าแกลบ บริษัท มุ่งเจริญกรีนพาวเวอร์ จำกัด จังหวัดสุรินทร์ กรณีโครงการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแกลบ พลังงานความร้อน จังหวัดพิจิตร กรณีโครงการโรงไฟฟ้าพลังงานความร้อนร่วม BLCP จังหวัดระยอง กรณีเหมืองถ่านหินลิกไนต์ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง และกรณีเขื่อนจุฬาภรณ์ จังหวัดชัยภูมิ

ผลการศึกษาพบว่าหลักธรรมาภิบาลเป็นกระบวนการตัดสินใจที่เป็นธรรมและเอื้อประโยชน์ต่อสาธารณะ ซึ่งต้องตระหนักถึงความโปร่งใส การมีส่วนร่วม ความยุติธรรม และการเพิ่มขีดความสามารถให้กับภาคประชาชนและส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพิจารณาตัดสินใจและแก้ไขปัญหา ร่วมกัน ธรรมาภิบาลไม่สามารถเกิดขึ้นได้ด้วยการเขียนไว้ในกฎหมายและกติกาของสังคมเท่านั้น แต่จะเกิดขึ้นได้จริงก็ต่อเมื่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกส่วนได้ตระหนักและร่วมกันสร้างขึ้น และที่สำคัญกระบวนการเหล่านี้จะมีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลก็ต่อเมื่อผู้ได้รับผลกระทบได้ลุกขึ้นมาตั้งคำถามกับกระบวนการที่เป็นอยู่ และติดตามการดำเนินงานของส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด โดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. การเสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถของภาคประชาชน
๒. การหนุนเสริมกระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจกับภาคประชาชน
๓. สนับสนุนให้เกิดกลไกหรือองค์กรภาคประชาชนในท้องถิ่น
๔. สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้

๑๕. สถานการณ์สิทธิมนุษยชนด้านพลังงาน อุตสาหกรรมและสิ่งแวดล้อม

ผู้ศึกษาวิจัย

นางสาวสุกรานต์ โรจนไพรวงศ์
(คณะอนุกรรมการด้านพลังงานและอุตสาหกรรม)

สาระสำคัญของการศึกษา

๑. รวบรวมศึกษาวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยด้านพลังงาน ในปี ๒๕๔๖-๒๕๔๗
๒. สนับสนุนการดำเนินงานตามรัฐธรรมนูญ
๓. ให้รัฐสภา คณะรัฐมนตรีและสาธารณชนได้รับทราบสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน ประชาสัมพันธ์บทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า สภาพการณ์และความมั่นคงของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเกี่ยวเนื่องกับประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชนใน ๓ ลักษณะ คือ

๑. สิทธิที่อยู่ในข่ายถูกระทบเมื่อสภาพแวดล้อมและ/หรือฐานทรัพยากรได้รับผลกระทบ
๒. สิทธิที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกระบวนการดำเนินนโยบายหรือโครงการพัฒนาด้านพลังงานอุตสาหกรรมและสิ่งแวดล้อม
๓. สิทธิที่อาจถูกละเมิดหรือได้รับผลกระทบจากการทวงสิทธิ

โดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

กรณีเร่งด่วนเฉพาะหน้า ต้องเร่งเยียวยาและแก้ไขเมื่อมีการร้องเรียนหรือคัดค้านการดำเนินการยกเลิกการทำงานในลักษณะที่เป็นการสร้างคู่ขัดแย้ง ต้องเปิดเผยข้อมูลให้เกิดความโปร่งใส และถือปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เคารพหลักสิทธิมนุษยชน

การปรับปรุงระบบในระยะยาว ให้มีกระบวนการประชาพิจารณ์ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจของโครงการ มีองค์กฤษฎีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ปรับปรุงพระราชบัญญัติส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้มีประสิทธิภาพในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน การกำหนดทิศทางพลังงานและอุตสาหกรรมต้องไม่ผูกติดกับมิติทางเศรษฐกิจอย่างเดียว พัฒนาแนวทางการใช้หลักสิทธิมนุษยชน และร่วมสร้างและส่งเสริมเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ส่วนที่ ๗ งานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

ในปี ๒๕๔๗ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้หาแนวทางในการขยายเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทั้งในระดับระหว่างประเทศ และในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

นอกจากการสมัครเป็นสมาชิกสามัญ (full member) ของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (Asia Pacific Forum of National Human Rights Institutions - APF) ซึ่งสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่จะเป็นสมาชิกได้จะต้องมีความเป็นอิสระอย่างแท้จริงตามที่กำหนดในหลักการปารีส ที่สหประชาชาติให้การรับรองแล้ว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติยังได้สมัครเป็นสมาชิกของคณะกรรมการประสานความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติระหว่างประเทศ (International Co-ordinating Committee - ICC) ในปี ๒๕๔๗ โดยคณะกรรมการพิจารณาการสมัครสมาชิก (Accreditation Sub-Committee) ได้พิจารณาการสมัครของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของไทยแล้ว และเห็นว่าเป็นสถาบันที่มีความเป็นอิสระอย่างสมบูรณ์ตามหลักการปารีส จึงได้รับไทยเข้าเป็นสมาชิก โดยให้สถานะระดับ A*

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติยังได้หาช่องทางที่จะขยายความร่วมมือกับสถาบันสิทธิ

มนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วยกัน ได้แก่ ฟิลิปปินส์ มาเลเซียและอินโดนีเซีย โดยได้ตกลงที่จะมีการจัดประชุมเพื่อหารือระหว่างกันอย่างเป็นทางการ ครั้งแรกในเดือนตุลาคม ๒๕๔๗ และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของไทย รับเป็นเจ้าภาพในการประชุม โดยการประชุมมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในระดับประเทศ และหารือถึงแนวทางการสร้างความร่วมมือในเรื่องที่สนใจร่วมกัน หรือเป็นเรื่องข้ามแดน เช่น การลักลอบค้ามนุษย์ การก่อการร้าย เป็นต้น

สำหรับกิจกรรมหลักอื่นๆ ด้านต่างประเทศ ที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ดำเนินการในช่วงปีงบประมาณ ๒๕๔๗ อาจสรุปได้ดังนี้

๑. การพบปะหารือเพื่อทำความรู้จัก แลกเปลี่ยนข้อมูล ความเห็น ประสบการณ์กับต่างประเทศ

มีผู้แทนจากสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของประเทศต่างๆ ผู้แทนรัฐบาลต่างประเทศ องค์การเอกชนระหว่างประเทศ เข้าพบผู้แทนขององค์การอย่างต่อเนื่อง เพื่อทำความรู้จัก แลกเปลี่ยนความเห็น หรือเกี่ยวกับสถานการณ์สิทธิมนุษยชนทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ รวมถึงการสร้างความร่วมมือระหว่างกัน ดังนี้

*สถานะสมาชิกของ ICC มี ๓ ระดับ คือ A = สมาชิกสามัญ สอดคล้องกับหลักการปารีส A(R) = รับเป็น สมาชิกโดยมีข้อสงวนว่าต้องยื่นเอกสารเพิ่มเติม B = สมาชิกสมทบไม่เป็นไปตามหลักการปารีสโดยสมบูรณ์ C = ไม่เป็นไปตามหลักการปารีส

ช่วงเวลา	คณะ/บุคคลเข้าพบ	ประเด็นการหารือ
๖ ต.ค. ๒๕๕๖	เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเศรษฐกิจและวัฒนธรรมไทเป	- การเตรียมการการเยือนไทเปของประธาน กสม.
๑๓ .ต.ค. ๒๕๕๖	ผู้เข้าร่วมการอบรม The 7 th Annual Asia Training and Study session on Human Rights	- บทบาทและอำนาจหน้าที่ของกสม.
๒๘ พ.ย. ๒๕๕๖	คณะผู้แทนจากศูนย์วิจัยสิทธิมนุษยชนเวียดนาม และสถาบันการเมืองแห่งชาติโฮจิมินห์ เวียดนาม	- บทบาทและการดำเนินงานของกสม. - สิทธิในการพัฒนาและสิทธิมนุษยชนศึกษา
๑๗ ธ.ค. ๒๕๕๖	คณะผู้แทนคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเวียดนาม	- การดำเนินงานของ สสม.
๑๖ ม.ค. ๒๕๕๗	คณะเจ้าหน้าที่วุฒิสภาสหรัฐฯ	- สถานการณ์สิทธิมนุษยชนทั่วไป อาทิ แรงงานต่างด้าว
๒๗ ก.พ. ๒๕๕๗	คณะเจ้าหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา	- การดำเนินงานของ สสม.
๒๘ เม.ย. ๒๕๕๗	Mr. Madav Kumar Nepal เลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์ UML และคณะ	- ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย
๔ พ.ค. ๒๕๕๗	Ms. Wan-Hea Lee รักษาการผู้แทนข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนประจำภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก	- แนวทางการสร้างเสริมความร่วมมือ เรื่องการจัดทำแผนแม่บทสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค - สถานการณ์สิทธิมนุษยชนทั่วไป
๒๕ พ.ค. ๒๕๕๗	Mr. Paul Wiseman นักหนังสือพิมพ์ USA TODAY	- เหตุการณ์ความรุนแรงในภาคใต้
๒๘ พ.ค. ๒๕๕๗	Mr. Matthew P. Daley รองผู้ช่วยรัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาและคณะ	- สถานการณ์สิทธิมนุษยชนทั่วไป
๑๕ มิ.ย. ๒๕๕๗	คณะทำงานจากกองทุนเพื่อการพัฒนาศตรียของสหประชาชาติ	- การประยุกต์ใช้สนธิสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีฯ (CEDAW)
๒๐ ก.ค. ๒๕๕๗	คณะทำงานจากองค์การนิรโทษกรรมสากล ประเทศไทย	- แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับงานด้านสิทธิมนุษยชน

ช่วงเวลา	คณะ/บุคคลเข้าพบ	ประเด็นการหารือ
๓๐ ก.ค. ๒๕๕๗	คณะผู้แทนจาก Fredskorpset Preparatory Course	- บทบาทหน้าที่ของ กสม. และการดำเนินงานของ สสม.
๖ ส.ค. ๒๕๕๗	คณะผู้แทนของสมาพันธ์สิทธิมนุษยชนสากล	- การลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทย
๙ ส.ค. ๒๕๕๗	คณะวิจัยโครงการผู้พลัดถิ่นในประเทศไทย	- สถานการณ์ผู้พลัดถิ่น (IDPs) ในประเทศไทย และการนำมาตราฐานสากลเกี่ยวกับผู้พลัดถิ่นในประเทศไปประยุกต์ใช้
๒๐ ก.ย. ๒๕๕๗	Mr. Michael D. Sweeney เลขาธิการ-โทฝ่ายการเมือง ประจำสถานเอกอัครราชทูต สหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย	- สถานการณ์สิทธิมนุษยชนทั่วไป

๒. การมีส่วนร่วมในกรอบความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชน ในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ของสหประชาชาติ

สหประชาชาติ โดยสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ได้พยายามที่จะสถาปนากลไกความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนให้เกิดขึ้นในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก เพื่อมุ่งหวังที่จะให้เกิดกลไกสิทธิมนุษยชนของภูมิภาคขึ้น ซึ่งยังคงเป็นภูมิภาคเดียวที่ยังไม่มีกลไกด้านสิทธิมนุษยชนระดับภูมิภาคในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน การประชุมดังกล่าว สหประชาชาติจะ

เชิญผู้แทนภาครัฐบาล สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และองค์การเอกชนในภูมิภาค เข้าร่วมการหารือในเรื่องที่ได้ตกลงกันว่าจะเป็นการบอกร่วมมือหลัก ๔ เรื่อง ได้แก่ แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สิทธิมนุษยชนศึกษา และสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมถึงสิทธิในการพัฒนา โดยในการประชุมประจำปี ครั้งที่ ๑๒ ได้จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๒ - ๔ มีนาคม ๒๕๕๗ ณ กรุงโตฮาร์ ประเทศบาห์เรน ที่ประชุมได้หารือถึงความก้าวหน้าในการบอกร่วมมือหลักข้างต้น โดยผู้แทนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ให้ประสบการณ์ของไทยเกี่ยวกับปัญหาในการนำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมาปฏิบัติให้เป็นผล ทั้งนี้ ที่ประชุมเห็นว่าในแผนหลักของการดำเนินการทั้ง ๔ เรื่อง การจัดตั้งและสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นเรื่องที่มีความก้าวหน้าในภูมิภาค และทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการสร้างความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนให้

เป็นผลในภูมิภาค ดังนั้น การเข้าร่วมประชุมของ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในเวทิดังกล่าว จึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะทำให้เวทีระหว่างประเทศได้ ตระหนักถึงบทบาทสำคัญของสถาบันสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ

๓. การมีส่วนร่วมในกรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก

๓.๑ หลังจากทีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นสมาชิกสภาสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (Asia Pacific Forum of National Human Rights Institutions - APF) ซึ่งเป็นกรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของภูมิภาค และได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ กิจกรรมหลักของสมาชิก คือ การสร้างความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนในประเด็นต่างๆ รวมถึงการสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถาบันสมาชิก และช่วยเหลือประเทศในภูมิภาคที่ต้องการจัดตั้งสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขึ้น โดยที่กิจกรรมของ APF ได้รับความสนใจจากสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่เริ่มจัดตั้งเป็นจำนวนเพิ่มมากขึ้น ได้มีสถาบันจากประเทศต่างๆ ในภูมิภาคสมัครเป็นสมาชิกเพิ่มขึ้น ได้แก่ ปาเลสไตน์ และอัฟกานิสถาน ทำให้ APF มีสมาชิกถึง ๑๔ สถาบัน ทำให้มีกิจกรรมและงบประมาณที่ต้องใช้เพิ่มขึ้น สมาชิกจึงมีมติเป็นเอกฉันท์ในการจ่ายค่าสมาชิกประจำปี จำนวน ๓,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ เพื่อแสดงความมุ่งมั่นที่จะร่วมมือกันสร้างสรรค์กิจกรรมและส่งเสริมงานของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้กว้างขวางต่อไป

๓.๒ สำหรับกิจกรรมหลักของสมาชิกในการประชุมครั้งที่ ๗ ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ ณ กรุงนิวเดลี ประเทศอินเดีย นั้น ที่ประชุมได้มีการพิจารณาแผนดำเนินการ ๓ ปี นอกจากนี้ สถาบันสมาชิกสมาชิกได้รายงานที่ประชุมถึงบทบาทในรอบปี และการนำเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย (Advisory Council of Jurists - ACJ) ที่ผ่านมาให้ที่ประชุมได้ทราบ ซึ่งประกอบด้วย เรื่องการลักลอบค้ามนุษย์ โทษประหารชีวิต และภาพอนาจารเด็กทางอินเทอร์เน็ต

๓.๓ นอกจากนี้ ACJ ได้เสนอผลการศึกษาเรื่องการต่อต้านการก่อการร้ายกับการเคารพหลักการสิทธิมนุษยชน โดยนำเสนอหลักกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนว่า รัฐจำเป็นต้องเคารพสิทธิมนุษยชนในเรื่องใดบ้าง ในการออกมาตรการต่อต้านการก่อการร้ายและสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติควรจะมิบทบาทเช่นไร ในการป้องกันตรวจสอบไม่ให้มีการละเมิด ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของสมาชิก

๓.๔ ภายใต้แผน ๓ ปี ของ APF คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เข้าร่วมในกิจกรรมโดยตรงอย่างน้อย ๒ ประการ คือ

๑) การจัดอบรมการสืบสวนการละเมิดสิทธิมนุษยชน เพื่อเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกับผู้เชี่ยวชาญของ APF ในเรื่องดังกล่าว

๒) การเข้าร่วมในการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เรื่องผู้พลัดถิ่นฐานในประเทศ (Internally Displaced Persons - IDP) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประเด็นปัญหาการเกิดผู้พลัดถิ่นในประเทศ อันเนื่องจากโครงการพัฒนาในประเทศ และความ

สามารถในการประยุกต์ใช้มาตรฐานระหว่างประเทศในเรื่องการคุ้มครองสิทธิของผู้พลัดถิ่นในประเทศมาใช้ในประเทศไทย ซึ่งคณะผู้วิจัยได้จัดทำรายงานในส่วนของประเทศไทยเรียบร้อยแล้ว เพื่อนำไปสู่แนวทางหรือกิจกรรมที่จะร่วมมือกันในเรื่องดังกล่าวต่อไปในอนาคต

๔. การมีบทบาทในความร่วมมือเพื่อจัดตั้งกลไกสิทธิมนุษยชนอาเซียน ซึ่งได้มีการประชุม เพื่อแสวงหาแนวทางในการจัดตั้งกลไกดังกล่าวเป็นประจำทุกปี ระหว่างภาครัฐ สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและองค์การเอกชนในภูมิภาค ซึ่งประเทศไทยได้เป็นเจ้าภาพในการประชุมครั้งที่ ๓ ที่กรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ ๒๗ - ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๔๖ สำหรับการประชุมครั้งที่ ๔ อินโดนีเซีย เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระหว่างวันที่ ๑๖ - ๑๘ มิถุนายน ๒๕๔๗ โดยที่ประชุมเห็นว่า ความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคทั้ง ๔ ประเทศ ได้แก่ ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการผลักดันให้เกิดกลไกสิทธิมนุษยชนอาเซียนขึ้นได้ ซึ่งนำไปสู่การตกลงระหว่างคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทั้ง ๔ ประเทศที่จะจัดประชุมเป็นการเฉพาะในเดือนตุลาคม ๒๕๔๗ นอกจากนี้ที่ประชุมได้อภิปรายเรื่องที่เป็นความสนใจร่วมกันของภูมิภาค เช่น การลักลอบค้ามนุษย์ การต่อต้านการค้าการร้าย แรงงานข้ามชาติ รวมถึงบทบาทของอาเซียนในด้านสิทธิมนุษยชน และยังได้กล่าวถึงมาตรการต่างๆ ที่เป็นรูปธรรม ที่อาจนำไปสู่การจัดตั้งกลไกสิทธิมนุษยชนอาเซียนได้ เช่น การจัดตั้งกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (eminent persons group) ของภูมิภาค การจัดตั้งคณะกรรมการด้านสตรีและเด็กของภูมิภาค

๕. การเข้าร่วมในเวทีการประชุมระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนอื่นๆ

นอกจากกรอบการประชุมข้างต้นแล้ว ผู้แทนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ยังได้เข้าร่วมการประชุมอื่นๆ ในด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ที่สำคัญดังนี้

๑๔ - ๑๗ ตุลาคม ๒๕๔๖ เข้าร่วมประชุม Regional Workshop Towards a Comprehensive and Integral International Convention on Protection and Promotion of the Rights and Dignity of Persons with Disabilities ณ กรุงเทพมหานคร เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และรับทราบถึงมุมมองต่างๆ ของกลไกและสนธิสัญญาทางด้านสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ และพัฒนาการอันจะนำไปสู่นุสัญญาผู้พิการฉบับใหม่

๑๓ - ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ เข้าร่วมประชุม Roundtable on National Institutions and the Administration of Justice ณ กรุงโคเปนเฮเกน ประเทศเดนมาร์ก เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับบทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกับกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งประสานงานกับสถาบันในกระบวนการยุติธรรม และการหาแนวทางที่เหมาะสมสำหรับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม

๒๔ - ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ เข้าร่วมประชุม International Trafficking in Women ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของประเทศผู้เข้าร่วมถึงนโยบายและวิธีจัดการกับปัญหาการค้ามนุษย์ การส่งเสริมและช่วยเหลือ เพื่อให้เหยื่อของกระบวนการค้ามนุษย์ได้รับสิทธิคืนกลับเช่นเดิม กระบวนการยุติธรรมที่จำเป็น และการปกป้องดูแลผู้ที่เป็นเหยื่อ

๕ - ๖ ธันวาคม ๒๕๕๖ เข้าร่วมประชุม Human Rights: New Paradigms and New Responsibilities ณ เมืองซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์เกี่ยวกับความสำคัญของสิทธิมนุษยชนศึกษากับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๖ เข้าร่วมสัมมนา ร่างอนุสัญญาว่าด้วยผู้พิการ ณ กรุงเทพมหานคร เพื่อร่วมอภิปรายในการประชุมเชิงปฏิบัติการร่างอนุสัญญาระหว่างประเทศ เพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิและศักดิ์ศรีของคนพิการ

๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๖ เข้าร่วมประชุม Asian Consultation on Vienna Plus 10 ณ อาคารสำนักงานสหประชาชาติ กรุงเทพฯ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในโอกาสครบรอบ ๑๐ ปี การประชุมระดับโลกว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ (World Conference on Human Rights) ซึ่งได้รับรองเอกสารปฏิญญาและแผนปฏิบัติการเวียนนา เพื่อเข้าถึงการให้คำมั่นของประชาคมระหว่างประเทศในการปกป้องและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่เป็นปัจเจกบุคคลและกลุ่ม

๑๗ - ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๗ เข้าร่วมประชุม NGO Capacity Building on Writing Official/ Alternative Report on Implementation

of ESC Rights ณ กรุงอุลันบาตอร์ ประเทศมองโกเลีย ในฐานวิทยากร โดยการประชุมมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้และทักษะการเขียนรายงานที่เกี่ยวข้องกับสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งได้แก่ สิทธิในการศึกษา สิทธิในสุขภาพ สิทธิในการได้รับการประกันด้านสังคม และสิทธิที่จะมีมาตรฐานชีวิตที่ดีเพียงพอ

๒๒ - ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๗ เข้าร่วมประชุม Workshop on Disarmament, Demobilization, Reintegration and Rehabilitation (DDRR) of Children Involved in Armed Conflict in East Asia and the Pacific ณ โรงแรมแลนด์มาร์ค กรุงเทพฯ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับความสำคัญของการสร้างความตระหนัก เพื่อนำไปสู่การพยายามให้เกิดการลดอาวุธ(disarmament) การปลดปล่อยกำลังทหาร (demobilization) การคืนกลับสู่สังคม (reintegration) และการฟื้นฟูเด็ก (rehabilitation) ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ความขัดแย้งทางอาวุธคืนสู่สังคม

๕ - ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เข้าร่วมการดำเนินงานพัฒนาที่อยู่อาศัยในชุมชนแออัด ณ นครบอมเบย์ ประเทศอินเดีย เพื่อนำประสบการณ์ที่ได้กลับมาพัฒนาที่อยู่อาศัย สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการแก้ไขปัญหาของผู้ที่มีรายได้น้อย และสร้างความมั่นคงในการอาศัยแก่คนจนในเมืองที่ยังไม่มีที่อยู่อาศัยของตนเอง

๒๔ - ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เข้าร่วมการประชุม Regional Workshop on Domestic Application of International Human Rights Law ณ กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำพันธกรณีระหว่างประเทศมาใช้ในการกระบวนการยุติธรรมภายในประเทศ

๓ มิถุนายน - ๒ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เข้าร่วมการอบรม 25th Annual International Human Rights Training Programme (IHRT) ณ กรุงมอนทรีออล ประเทศแคนาดา เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ศึกษาและกลไกการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๑๙ - ๒๑ กันยายน ๒๕๔๗ เข้าร่วมการประชุม International Conference on “International Protection of Human Rights: Role of National Human Rights Institutions” ณ กรุงดาการ์ ประเทศบังกาลาเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของประเทศบังกาลาเทศ และเพื่อสร้างเครือข่ายระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาค

๖. บทบาทในด้านมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

๖.๑) การเผยแพร่ความรู้และสนับสนุนมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ให้มาประยุกต์ใช้ในประเทศ

ตามที่ได้กล่าวใน ๓.๔ ว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของไทย และสมาชิก APF อีก ๕ ประเทศ ได้แก่ อินเดีย อินโดนีเซีย เนปาล ฟิลิปปินส์ และศรีลังกา ได้ร่วมมือกับ APF และสถาบัน Brookings ในการศึกษากรณีการเกิดผู้พลัดถิ่นภายในประเทศ ซึ่งมักเกิดจากความขัดแย้งทางอาวุธ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ และการพัฒนา และเป็นการเผยแพร่และนำหลักการ Guiding Principles on Internal Displacement ซึ่งสหประชาชาติได้ รับรองมาใช้ในการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลซึ่งเป็นผู้พลัดถิ่นในประเทศ เช่น ความช่วยเหลือระหว่างพลัดถิ่น การกลับคืนสู่ถิ่นเดิม การพัฒนาฟื้นฟู เป็นต้น

ในกรณีของประเทศไทย เป็นการศึกษาลักษณะของโครงการพัฒนาที่ก่อให้เกิดผู้พลัดถิ่นในประเทศ โดยคณะนักวิจัยได้เดินทางมาประเทศไทย ระหว่างวันที่ ๒ - ๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ เพื่อพบปะกับผู้แทนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ องค์การเอกชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้อง และลงพื้นที่เพื่อดูตัวอย่างและเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ชาวเขาต้องโยกย้ายถิ่นฐานตามโครงการพัฒนาของรัฐ

ผลของการวิจัยที่ได้รับ จะนำไปสู่แนวทางความเป็นไปได้ ในการสร้างความร่วมมือ และการนำหลักมาตรฐานสากลในเรื่องการพลัดถิ่นในประเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับการคุ้มครองสิทธิของผู้พลัดถิ่นในประเทศต่อไป

๖.๒) การติดตามและกระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศ ตามสนธิสัญญาที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี

ในการตรวจสอบเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้แจ้งแก่อนุสัญญาที่เกี่ยวข้อง หากเกิดกรณีที่ไม่มีการปฏิบัติตามหรือละเมิดพันธกรณีระหว่างประเทศตามสนธิสัญญาที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีแล้ว ยังได้มีการเชิญหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูลถึงความคืบหน้าและอุปสรรคในการปฏิบัติตามพันธกรณี เช่น อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กด้วย

นอกจากนี้ ยังได้มีหนังสือถึงหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรณีที่ประเทศไทยได้เป็นภาคีพิธีสารเลือกรับอนุสัญญาป้องกันการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ซึ่งมีผลบังคับใช้กับประเทศไทยตั้งแต่วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๓ ใน

การที่บุคคลในประเทศไทยสามารถร้องเรียนต่อคณะกรรมการการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบได้ หากเกิดมีการละเมิดหรือรัฐบาลไทยไม่ปฏิบัติตามพันธกรณีตามอนุสัญญาขึ้น โดยได้ขอให้มีการเผยแพร่แบบฟอร์มในการร้องเรียนดังกล่าวให้สาธารณชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะองค์กรด้านสตรี

๖.๓) การให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับร่างอนุสัญญาว่าด้วยผู้พิการ

สหประชาชาติกำลังอยู่ในกระบวนการยกร่างอนุสัญญาเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้พิการ (International Convention on the Protection and Promotion of the Rights and Dignity of Persons with Disabilities) โดยได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อยกร่างอนุสัญญาดังกล่าว ทั้งนี้ กระบวนการร่างอนุสัญญาฉบับดังกล่าวถือเป็นตราสารด้านสิทธิมนุษยชนฉบับแรกของสหประชาชาติ ที่สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสามารถเข้าไปมีบทบาทในการให้ข้อคิดเห็นต่อเนื้อหาของร่างอนุสัญญาได้

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีบทบาทเข้าร่วมในการหารือ และให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับร่างอนุสัญญาทั้งในระดับประเทศ โดยการหารือกับหน่วยราชการไทย ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ องค์กรเอกชน ในขณะที่เดียวกันก็ได้ให้ข้อคิดเห็นในการประชุมระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งจัดโดยสหประชาชาติ และร่วมกับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้แก่ APF ในการให้ข้อคิดเห็นต่อร่างอนุสัญญา

ส่วนที่ ๘ การบริหารจัดการ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้มีการดำเนินงานและพัฒนาปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงาน อัตรากำลัง และระบบการทำงาน เพื่อสนับสนุนให้การทำงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ดังนี้

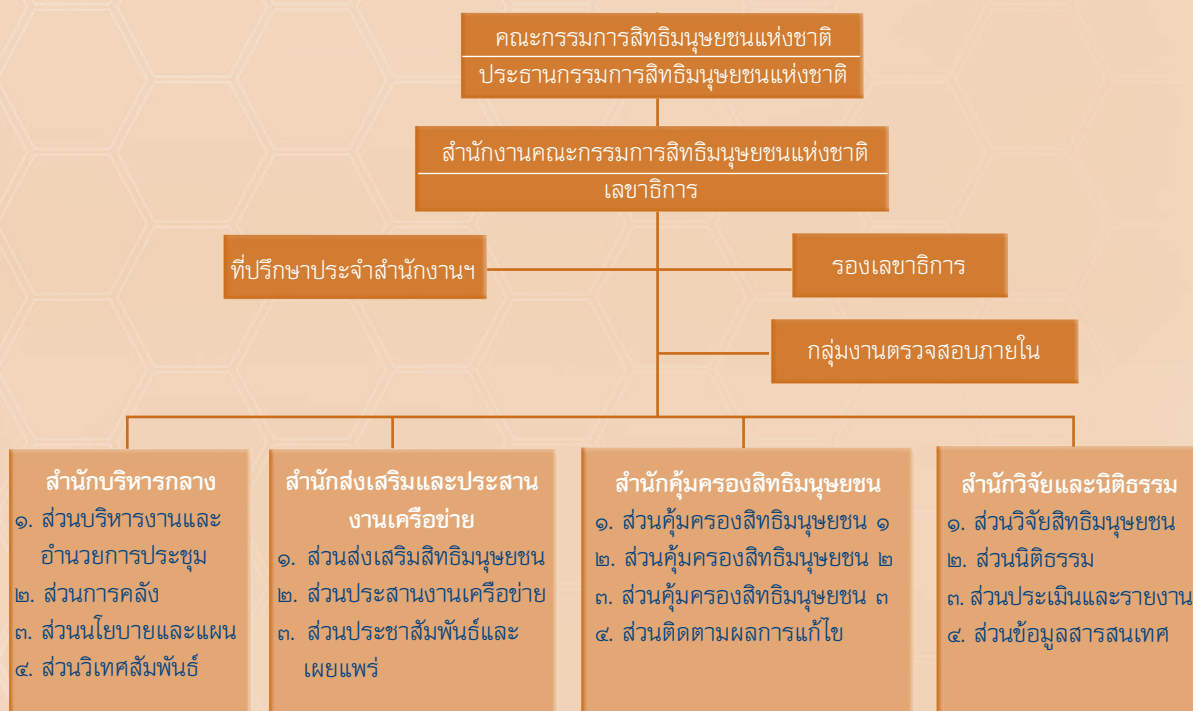
๑. โครงสร้างการบริหารงานของสำนักงานฯ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบปฏิบัติราชการฝ่ายรัฐสภา โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และมีเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติรับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงานฯ ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการทั่วไปของคณะกรรมการ

สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยทำหน้าที่ในเรื่องเกี่ยวกับการบริหารจัดการ งานธุรการของคณะกรรมการฯ และดำเนินการสืบสวนหรือตรวจสอบเกี่ยวกับเรื่องที่มีการยื่นคำร้องตามที่คณะกรรมการฯ มอบหมาย ศึกษาและสนับสนุนให้มีการศึกษาและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ประสานกับหน่วยราชการ องค์กรเอกชน หรือองค์กรอื่นในด้านสิทธิมนุษยชนในการดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้มีประกาศ เมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๔๔ แบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานฯ เป็น ๔ สำนัก คือ สำนักบริหารกลาง สำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย สำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และสำนักวิจัยและนิติธรรม และได้มีการกำหนดเพิ่มเติมให้มีกลุ่มงานตรวจสอบภายในอีก ๑ กลุ่มงาน ขึ้นตรงกับเลขาธิการ ตามแผนภูมิที่ ๑

แผนภูมิ ๑ โครงสร้างการบริหารงาน

๒. อัตรากำลัง/บุคลากร

บุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สรุปได้ดังนี้

ประเภทบุคลากร จำแนกได้เป็น ๕ ประเภท ได้แก่

๑. กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๒. ที่ปรึกษาประจำ กสม.
๓. ผู้ช่วยปฏิบัติงานของกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กรรมการแต่ละท่านมีผู้ช่วยปฏิบัติงาน ๒ - ๓ คน ซึ่งประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นผู้แต่งตั้งและแต่งตั้งเป็นรายปีงบประมาณ)
๔. ข้าราชการ
๕. พนักงานจ้างเหมาบริการ (เพื่อปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ เช่น งานธุรการ งานบันทึกข้อมูล งานขับรถยนต์ ฯลฯ)

จำนวนบุคลากร มีจำนวนบุคลากร รวมทั้งสิ้น ๑๓๗ คน จำแนกตามประเภท ดังนี้

ประเภท	จำนวน (คน)
๑. กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	๑๑
๒. ที่ปรึกษาประจำ กสม.	๑
๓. ผู้ช่วยปฏิบัติงาน	๒๓
๔. ข้าราชการ *	๖๑
๕. พนักงานจ้างเหมาบริการ	๔๑

หมายเหตุ : * มีกรอบอัตรากำลัง ๑๐๒ ตำแหน่ง ในปีงบประมาณ ๒๕๕๗ และบรรจุได้ ๖๑ ตำแหน่ง

จำนวนข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในปัจจุบัน (กันยายน ๒๕๕๗) สามารถจำแนกตามตำแหน่ง/สำนักต่างๆ ได้ ดังนี้

ตำแหน่ง / สำนัก	อัตรากำลัง	
	ตามกรอบ	บรรจุแต่งตั้ง
เลขาธิการ	๑	๑
ที่ปรึกษาประจำสำนักงานฯ	๑	๑
รองเลขาธิการ	๑	๑
เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน	๒	๑
สำนักบริหารกลาง	๒๘	๑๘
สำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย	๑๕	๑๓
สำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	๒๐	๑๙
สำนักวิจัยและนิเทศกรรม	๑๒	๗
รวม	๑๐๒	๖๑

หมายเหตุ : ในปีงบประมาณ ๒๕๕๗ ได้มีการกำหนดตำแหน่งเพิ่ม จำนวน ๒๒ อัตรา และเปลี่ยนตำแหน่งรองเลขาธิการ ๑ อัตรา เป็นตำแหน่งที่ปรึกษาประจำสำนักงานฯ ๑ อัตรา

๓. งบประมาณรายจ่ายประจำปี

ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเสนอ งบประมาณรายจ่ายประจำปีไปยังประธานรัฐสภา เพื่อเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้พอเพียงกับการบริหารงานโดยอิสระของ คณะกรรมการ ซึ่งในปีงบประมาณ ๒๕๔๗ ได้รับความจัดสรรงบประมาณจำนวน ๗๔,๔๔๔,๖๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๔ ของวงเงินที่ตั้งไป จำนวน ๑๗๙,๙๔๘,๓๐๐ บาท โดยเพิ่มขึ้นจากงบประมาณ ปี ๒๕๔๖ ที่ได้รับ (๖๕,๖๔๗,๗๐๐ บาท) ร้อยละ ๑๓.๓ และสามารถจำแนกงบประมาณตามลักษณะ การใช้จ่าย ดังนี้

- ค่าใช้จ่ายในด้านบุคลากร ๓๓,๖๔๗,๐๐๐ บาท
- ค่าใช้จ่ายในการจัดการและบริหารองค์กร ๓๘,๑๑๐,๐๐๐ บาท
- ค่าใช้จ่ายในลักษณะค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและ สิ่งก่อสร้าง ๒,๗๓๗,๖๐๐ บาท

๔. การพัฒนาระบบงาน

ในด้านการเงินการบัญชี ได้เริ่มนำระบบ บริหารสินทรัพย์และการคิดค่าเสื่อมราคามาใช้ ได้ ขอความตกลงกับกรมบัญชีกลางในการขอเบิก จ่ายเงินงบประมาณเป็นรายเดือนตามแผนที่กำหนด โดยไม่ต้องวางฎีกา รวมทั้งขอจัดเก็บงบประมาณ ที่เหลือจ่ายเพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติการกิจของ กสม.ในปีถัดไป โดยในปี ๒๕๔๗ ได้รับอนุมัติให้ จัดเก็บงบประมาณ จำนวนเงิน ๗.๖๓๒ ล้านบาท

๕. การพัฒนาศักยภาพบุคลากร

พัฒนาความรู้ ความสามารถและเพิ่ม ทักษะในการปฏิบัติงานให้กับบุคลากรอย่างต่อเนื่อง โดยส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมกับหน่วยงาน/ สถาบันการศึกษาต่างๆ ตลอดจนจัดให้มีการสัมมนา อบรมความรู้ในหน่วยงานเอง อาทิเช่น

- หลักสูตรธรรมาภิบาลของผู้บริหารระดับ กลาง ๑ ครั้ง / ๒ คน
- หลักสูตรนักกฎหมายมหาชนภาครัฐ ๑ ครั้ง / ๒ คน
- หลักสูตรประกาศนียบัตรกฎหมายมหาชน ๒ ครั้ง / ๓ คน
- หลักสูตรงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน เชิงยุทธศาสตร์และการคำนวณต้นทุนผลผลิต ๑ ครั้ง / ๕ คน
- หลักสูตรเทคนิคการวัดและประเมินผล สำเร็จของผลผลิต/ผลลัพธ์ ๑ ครั้ง / ๗ คน
- การจัดอบรมความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ ๓ หลักสูตร / ๔๒ คน
- การจัดเสวนาเพื่อพัฒนาองค์กรในหัวข้อเรื่อง “การนำ กสม.สู่นาคต” ๑ ครั้ง / ๑๒๑ คน

๖. การจัดหาที่ทำการถาวร

สำนักงานฯ ได้ใช้สถานที่ปฏิบัติงานอยู่ใน อาคารสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ในชั้นที่ ๑,๔ และ ๕ ซึ่งจากการปฏิบัติงาน พบว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีลักษณะการทำงานและวัฒนธรรมองค์กรที่ แตกต่างไปจากสำนักงาน ปปง. กล่าวคือ กสม. มีลักษณะการทำงานที่เปิดกว้าง มีการติดต่อกับ ประชาชนและหน่วยงานอยู่โดยตลอด และสามารถ เข้าพบได้สะดวก แต่สำนักงาน ปปง.มีความจำเป็น อย่างยิ่งในการรักษาความลับและความปลอดภัย ประกอบกับ กสม.และสำนักงาน ปปง. มีพื้นที่ปฏิบัติงาน ไม่เพียงพอกับการปฏิบัติงาน สสม. จึงได้แจ้ง ความประสงค์ในการขอใช้พื้นที่ของศูนย์ราชการ กรุงเทพมหานคร ถนนแจ้งวัฒนะ เป็นอาคารที่ทำการ ถาวร ซึ่งได้รับการจัดสรรพื้นที่ปฏิบัติงานและ กรมธนารักษ์ได้รับมอบหมายจากคณะรัฐมนตรีให้เป็น ผู้ดำเนินการก่อสร้างทั้งหมดของทุกส่วนราชการ ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จประมาณปี ๒๕๕๒

รายงานการสอบบัญชีของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

เสนอ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ตรวจสอบงบดุล ณ วันที่ 30 กันยายน 2547 และ 2546 งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงินและงบกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งผู้บริหารของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นผู้รับผิดชอบต่อความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูลในงบการเงินเหล่านี้ ส่วนสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้รับผิดชอบในการแสดงความเห็นต่องบการเงินดังกล่าวจากผลการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป ซึ่งกำหนดให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต้องวางแผนและปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างมีเหตุผลว่างบการเงินแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่ การตรวจสอบรวมถึงการใช้วิธีทดสอบหลักฐานประกอบรายการทั้งที่เป็นจำนวนเงินและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน การประเมินความเหมาะสมของหลักการบัญชีที่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติใช้และประมาณการเกี่ยวกับรายการทางการเงินที่เป็นสาระสำคัญ ซึ่งผู้บริหารของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นผู้จัดทำขึ้น ตลอดจนการประเมินถึงความเหมาะสมของการแสดงรายการที่นำเสนอในงบการเงินโดยรวม สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเชื่อว่าการตรวจสอบดังกล่าวให้ข้อสรุปที่เป็นเกณฑ์อย่างเหมาะสมในการแสดงความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเห็นว่างบการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2547 และ 2546 ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสดสำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติโดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามหลักการบัญชีที่กระทรวงการคลังกำหนด

(นางสาวกาญจนา ชاکรวัดณ์)

เจ้าหน้าที่ตรวจเงินแผ่นดิน 8 รักษาการแทน

ผู้อำนวยการสำนักงานการตรวจสอบ

(นางสาวศิริพร รอดศรีจันทร์)

เจ้าหน้าที่ตรวจเงินแผ่นดิน 8

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

Office of the Auditor General

วันที่ 29 เมษายน 2548

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 30 กันยายน 2547 และ 2546

	หมายเหตุ	2547 (บาท)	2546 (บาท)
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	4	14,089,612.02	8,521,912.78
ลูกหนี้		2,189,947.64	88,050.00
วัสดุคงเหลือ		572,241.68	623,819.60
ภาษีหักส่งล่วงหน้า		-	11,448.60
รายได้จากงบประมาณค้างรับ		<u>35,433.00</u>	<u>-</u>
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		<u>16,887,234.34</u>	<u>9,245,230.98</u>
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์สุทธิ	5	36,244,888.82	42,140,293.09
สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนสุทธิ	6	<u>1,150,200.32</u>	<u>1,029,422.41</u>
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		<u>37,395,089.14</u>	<u>43,169,715.50</u>
รวมสินทรัพย์		<u>54,282,323.48</u>	<u>52,414,946.48</u>
หนี้สิน			
หนี้สินหมุนเวียน			
เจ้าหนี้	7	902,738.95	6,123,772.13
ใบสำคัญค้างจ่าย	8	85,519.28	390,601.33
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	9	2,396,328.13	149,380.49
ภาษีหัก ณ ที่จ่ายค้างจ่าย		245,128.38	-
รายได้จากเงินงบประมาณรับล่วงหน้า		11,242,908.11	275,090.27
เงินรับฝาก		<u>29,248.81</u>	<u>194,958.78</u>
รวมหนี้สินหมุนเวียน		<u>14,901,871.66</u>	<u>7,133,803.00</u>

๓๖

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 30 กันยายน 2547 และ 2546

	หมายเหตุ	2547 (บาท)	2546 (บาท)
หนี้สินไม่หมุนเวียน			
รายได้จากการรับบริจาคหรือการรับรู้		188,673.75	-
เงินมัดจำสัญญาและเงินประกันของ		913,121.00	987,608.38
เงินทดรองราชการรับจากคลัง		<u>500,000.00</u>	<u>500,000.00</u>
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน		<u>1,601,794.75</u>	<u>1,487,608.38</u>
รวมหนี้สิน		<u>16,503,666.41</u>	<u>8,621,411.38</u>
สินทรัพย์สุทธิ		<u>37,778,657.07</u>	<u>43,793,535.10</u>
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน			
ทุน		36,337,488.77	36,337,488.77
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม		<u>1,441,168.30</u>	<u>7,456,046.33</u>
รวมสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน	10	<u>37,778,657.07</u>	<u>43,793,535.10</u>

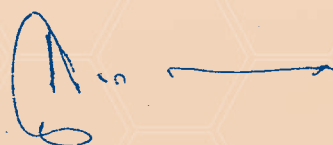
๕๒

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

(นางอรินตรา สุตรสุคนธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นางสาวสุวรรณา กรัพนานนท์)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานคลังและพัสดุ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
 งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน
 สำหรับรอบระยะเวลาบัญชีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2547 และ 2546

	หมายเหตุ	2547 (บาท)	2546 (บาท)
รายได้จากการดำเนินงาน			
รายได้จากรัฐบาล :			
รายได้จากเงินงบประมาณ	11	<u>70,260,175.40</u>	<u>78,209,704.88</u>
รวมรายได้จากเงินงบประมาณ		<u>70,260,175.40</u>	<u>78,209,704.88</u>
รายได้จากแหล่งอื่น :			
รายได้จากการรับบริจาค		<u>46,180.00</u>	<u>28,900.00</u>
รวมรายได้จากแหล่งอื่น		<u>46,180.00</u>	<u>28,900.00</u>
รวมรายได้จากการดำเนินงาน		<u>70,306,355.40</u>	<u>78,238,604.88</u>
ค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน			
ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	12	33,391,835.17	29,749,400.70
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	13	34,589,070.90	34,003,975.74
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	14	<u>8,313,233.61</u>	<u>7,029,182.11</u>
รวมค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน		<u>76,294,139.68</u>	<u>70,782,558.55</u>
รายได้สูง(ต่ำ)กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ		<u>(5,987,784.28)</u>	<u>7,456,046.33</u>

ดิล

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของการงบการเงินนี้

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

งบกระแสเงินสด

สำหรับรอบระยะเวลาบัญชีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2547 และ 2546

	2547 (บาท)	2546 (บาท)
กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน		
รายได้สูง/(ต่ำ)กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ	(5,987,784.28)	7,456,046.33
ปรับ กระทบยอดเป็นกระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน		
ค่าเสื่อมราคา	8,044,011.52	7,012,549.52
ค่าตัดจำหน่าย	269,222.09	16,632.59
เพิ่มขึ้น(ลดลง)ในเจ้าหนี้	(5,221,033.18)	6,123,772.13
เพิ่มขึ้น(ลดลง)ในใบสำคัญค้างจ่าย	(305,082.05)	390,601.33
เพิ่มขึ้นในรายได้เงินงบประมาณรับล่วงหน้า	10,967,817.84	275,090.27
เพิ่มขึ้นในรายได้จากการรับบริจาคหรือการรับรู้	161,580.00	-
เพิ่มขึ้น(ลดลง)ในเงินรับฝาก	(165,709.97)	194,325.14
เพิ่มขึ้น(ลดลง)ในเงินมัดจำสัญญาและเงินประกันของ	(74,487.38)	269,798.38
ลดลง(เพิ่มขึ้น)ในลูกหนี้	(2,101,897.64)	913,445.77
เพิ่มขึ้น(ลดลง)ในค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	2,246,947.64	(1,695,732.04)
เพิ่มขึ้นในภาษีหัก ณ ที่จ่ายค้างจ่าย	245,128.38	-
ลดลง(เพิ่มขึ้น)ในวัสดุคงเหลือ	51,577.92	(59,698.98)
ลดลง(เพิ่มขึ้น)ในภาษีหักส่งล่วงหน้า	11,448.60	(11,448.60)
เพิ่มขึ้นในรายได้จากงบประมาณค้างรับ	(35,433.00)	-
กระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมการดำเนินงาน	<u>8,106,306.49</u>	<u>20,885,381.84</u>
กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน		
เงินสดจ่ายจากการซื้อที่ดิน อาคารและอุปกรณ์	(2,148,607.25)	(13,379,474.46)
เงินสดจ่ายจากการซื้อสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน	(390,000.00)	(1,046,055.00)
กระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมลงทุน	<u>(2,538,607.25)</u>	<u>(14,425,529.46)</u>
กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน	-	-
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดเพิ่มขึ้นสุทธิ	5,567,699.24	6,459,852.38
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ณ วันต้นงวด	<u>8,521,912.78</u>	<u>2,062,060.40</u>
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ณ วันปลายงวด	<u>14,089,612.02</u>	<u>8,521,912.78</u>

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2547 และ 2546

1. การจัดตั้งและวัตถุประสงค์

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นองค์การอิสระที่จัดตั้งขึ้นตามมาตรา 199 และ มาตรา 200 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และด้วยตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 116 ตอนที่ 118 ก ลงวันที่ 25 พฤศจิกายน 2542 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 17 มีฐานะเป็นส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบปฏิบัติราชการฝ่ายรัฐสภา ดังนั้น นายกรัฐมนตรีจึงได้อนุมัติให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เป็นหน่วยงานธุรการไปพลางก่อน จนกระทั่งในปีงบประมาณ 2545 สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดตั้งเป็นที่เรียบร้อยแล้วจึงได้ดำเนินการส่งมอบงานและทรัพย์สินตามหนังสือสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ที่ สว 0003/198 ลงวันที่ 16 มกราคม 2545 และหนังสือแจ้งผลการตรวจรับที่ สม 0001/332 ลงวันที่ 5 เมษายน 2545 โดยสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- (1) รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- (2) รับคำร้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการและดำเนินการสืบสวนหรือตรวจสอบเกี่ยวกับเรื่องที่มีการยื่นคำร้องตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
- (3) ศึกษาและสนับสนุนให้มีการศึกษาและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน
- (4) ประสานงานกับหน่วยราชการ องค์การเอกชน หรือองค์การอื่นในด้านสิทธิมนุษยชนในการดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
- (5) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติรับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ขึ้นตรงต่อประธานกรรมการและเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้าง ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ เป็นประโยชน์ให้ประชาชนได้รับความคุ้มครอง และส่งเสริมด้านสิทธิมนุษยชนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ตามที่ได้รับอำนาจหน้าที่ คือ

(1) ส่งเสริมการเคารพและการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนทั้งในระดับประเทศ และระหว่างประเทศ

(2) ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรืออันไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าว เพื่อดำเนินการในกรณีที่มีปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอให้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป

(3) เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต่อรัฐสภา และคณะรัฐมนตรี เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

(4) ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน

(5) ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์การเอกชน และองค์การอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน

(6) จัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศ เสนอต่อรัฐสภา และคณะรัฐมนตรี และเปิดเผยต่อสาธารณชน

(7) ประเมินผลและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อรัฐสภา

(8) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาในกรณีที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีสนธิสัญญาเกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

(9) แต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(10) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นซึ่งกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

2. วิสัยทัศน์ พันธกิจ ผลผลิตของหน่วยงานและตัวชี้วัดความสำเร็จ

วิสัยทัศน์

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่า "มุ่งสู่ความเป็นสถาบันที่สร้างสรรคัวัฒนธรรมและวิถีชีวิตสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย"

พันธกิจ

(1) ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือละเว้นการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน และเสนอมาตรการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเสนอปรับปรุงกฎหมายต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี รวมถึงการศึกษาวิจัยและเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน

(2) เสริมสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนให้เป็นวิถีชีวิตของคนในสังคมไทย ให้มีความเอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์และมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาสิทธิมนุษยชนทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ

๖๒

ผลผลิตของหน่วยงานและตัวชี้วัดความสำเร็จ

(1) ผลผลิต : การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

ตัวชี้วัด : องค์การภาครัฐ/เอกชน ภาคประชาสังคม ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิมนุษยชน

(2) ผลผลิต : การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ตัวชี้วัด : ผู้ร้องเรียนมีความพึงพอใจ

3. นโยบายการบัญชีที่สำคัญ

3.1 หลักการบัญชี

- สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (สสม.) จัดทำบัญชีตามหลักการและนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐที่กระทรวงการคลังกำหนด
- รอบระยะเวลาบัญชีเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม และสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน ของปีถัดไป

3.2 การรับรู้รายได้และค่าใช้จ่าย

รายได้ รับรู้ตามเกณฑ์คงค้าง คือ บันทึกบัญชีรายได้เมื่อได้รับจากคลังหรือจากแหล่งประเภะนั้น ดังนี้

- เงินอุดหนุนจากรัฐบาล ได้รับในหมวดรายจ่ายอื่นและนอกจากหมวดรายจ่ายอื่น กรณีที่ได้รับเงินงบประมาณเป็นการล่วงหน้าตามแผนการใช้จ่ายเงินจะบันทึกเข้าบัญชีรายได้จากเงินงบประมาณรับล่วงหน้าก่อน และจะรับรู้เป็นรายได้จากเงินงบประมาณแต่ละประเภท (งบบุคลากร งบดำเนินงาน งบลงทุน) ตามจำนวนรายจ่ายที่เกิดขึ้น
- เงินงบประมาณหมวดรายจ่ายงบกลาง ได้รับเงินตามที่วางฎีกาเบิกจ่าย รับรู้เป็นรายได้เงินงบประมาณงบกลางเมื่อได้รับโอนเงิน
- เงินรายได้จากการรับบริจาค รับรู้เป็นรายได้เมื่อได้รับเงิน ส่วนกรณีได้รับบริจาคเป็นสินทรัพย์ จะรับรู้เป็นรายได้ตามอายุการใช้งานของสินทรัพย์

ค่าใช้จ่าย รับรู้และบันทึกบัญชีตามเกณฑ์คงค้าง คือ บันทึกการค่าใช้จ่ายเมื่อมีค่าใช้จ่ายจริงเกิดขึ้น

3.3 การรับรู้สินทรัพย์

- เกณฑ์การรับรู้สินทรัพย์ถาวรขั้นต่ำปีงบประมาณ 2546 ตั้งแต่ 5,000 บาทขึ้นไปโดยถือปฏิบัติตามหลักการและนโยบายบัญชี สำหรับหน่วยงานภาครัฐ กรมบัญชีกลาง

สำหรับสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน ได้แก่ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ หากเป็นกรณีตรวจรับงานเป็นงวด ๆ จะบันทึกเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ระหว่างการพัฒนา เมื่อพัฒนาเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงโอนมาเป็นสินทรัพย์โปรแกรมคอมพิวเตอร์แต่ละประเภทเมื่อมีการตรวจรับ และบันทึกค่าตัดจำหน่ายสะสมหักออกจากราคาทุนของโปรแกรมคอมพิวเตอร์

- สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้กำหนดเกณฑ์การคำนวณค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายสินทรัพย์โดยวิธีเส้นตรง ดังนี้

ประเภทสินทรัพย์	อายุการใช้งาน(ปี)	อัตราร้อยละ
อาคารที่ทำการและส่วนปรับปรุง	20	5
ครุภัณฑ์และอุปกรณ์สำนักงาน	10	10
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	5	20
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	5	20
เครื่องกำเนิดไฟฟ้า	20	5
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	4	25
ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	5	20
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	4	25

3.4 วัสดุคงเหลือ

หน่วยงานจะรับรู้วัสดุสิ้นเปลืองตามราคาทุน โดยวิธีเข้าก่อน-ออกก่อน (FIFO) เมื่อจัดซื้อจะบันทึกเป็นสินทรัพย์พร้อมจัดทำทะเบียนคุมวัสดุ ณ วันสิ้นงวดบัญชีจะตรวจนับจำนวนวัสดุที่คงเหลืออยู่ และบันทึกรายการวัสดุสำนักงานที่ใช้ไปเป็นค่าใช้จ่ายในงวดบัญชีนั้น

4. เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ประกอบด้วย

	2547	หน่วย : บาท 2546
เงินสด	<u>497.50</u>	<u>2,160.00</u>
เงินทดรองราชการ	<u>500,000.00</u>	<u>500,000.00</u>
เงินฝากธนาคาร		
ธนาคารแห่งประเทศไทย - ในงบประมาณ	13,705.00	1,229,192.40
ธนาคารแห่งประเทศไทย - นอกงบประมาณ	913,121.00	987,608.38
ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) - ในงบประมาณ	12,645,120.21	5,802,952.00
ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) - นอกงบประมาณ	<u>17,168.31</u>	<u>-</u>
	<u>13,589,114.52</u>	<u>8,019,752.78</u>
รวม	<u>14,089,612.02</u>	<u>8,521,912.78</u>

๗

5. ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์สุทธิ ประกอบด้วย

	ยอดคงเหลือ ณ 1 ต.ค. 46	เพิ่มขึ้น	ลดลง	หน่วย : บาท ยอดคงเหลือ ณ 30 ก.ย. 47
ราคาทุน				
อาคารที่ทำการและส่วนปรับปรุง	16,045,960.87	77,040.00	-	16,123,000.87
ครุภัณฑ์และอุปกรณ์สำนักงาน	8,394,351.22	68,255.00	-	8,462,606.22
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	1,841,173.56	683,826.50	-	2,525,000.06
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	2,208,928.00	164,000.00	-	2,372,928.00
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	5,666,663.10	1,155,485.75	-	6,822,148.85
ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	20,269,000.00	-	-	20,269,000.00
รวม	54,426,076.75	2,148,607.25	-	56,574,684.00
ค่าเสื่อมราคาสะสม				
อาคารที่ทำการและส่วนปรับปรุง	(1,101,806.30)	(804,545.04)	-	(1,906,351.34)
ครุภัณฑ์และอุปกรณ์สำนักงาน	(1,105,941.37)	(839,633.77)	-	(1,945,575.14)
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	(405,468.86)	(371,434.72)	-	(776,903.58)
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	(640,504.07)	(441,785.60)	-	(1,082,289.67)
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	(1,940,346.36)	(1,532,812.39)	-	(3,473,158.75)
ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	(7,091,716.70)	(4,053,800.00)	-	(11,145,516.70)
รวม	(12,285,783.66)	(8,044,011.52)	-	(20,329,795.18)
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์สุทธิ	42,140,293.09	(5,895,404.27)	-	36,244,888.82
ค่าเสื่อมราคาประจำปี	7,012,549.52			8,044,011.52

6. สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนสุทธิ ประกอบด้วย

	ยอดคงเหลือ ณ 1 ต.ค. 46	เพิ่มขึ้น	ลดลง	หน่วย : บาท ยอดคงเหลือ ณ 30 ก.ย. 47
ราคาทุน				
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	906,055.00	470,000.00	-	1,376,055.00
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ระหว่างพัฒนา	140,000.00	-	(80,000.00)	60,000.00
รวม	1,046,055.00	470,000.00	(80,000.00)	1,436,055.00

	ยอดคงเหลือ ณ 1 ต.ค. 46	เพิ่มขึ้น	ลดลง	หน่วย : บาท ยอดคงเหลือ ณ 30 ก.ย. 47
ค่าตัดจำหน่ายสะสม				
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	(16,632.59)	(269,222.09)	-	(285,854.68)
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ระหว่างพัฒนา	-	-	-	-
รวม	(16,632.59)	(269,222.09)	-	(285,854.68)
สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนสุทธิ	<u>1,029,422.41</u>	<u>200,777.91</u>	<u>(80,000.00)</u>	<u>1,150,200.32</u>
ค่าตัดจำหน่ายประจำปี	16,632.59			269,222.09

7. เจ้าหนี้ ประกอบด้วย

	2547	หน่วย : บาท 2546
ค่าจ้างลูกจ้างตามสัญญาจ้าง	14,628.00	-
ค่าใช้สอย	751,003.95	3,531,687.88
วัสดุ	117,107.00	764,213.25
ครุภัณฑ์และอุปกรณ์สำนักงาน	-	199,292.00
ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	-	1,020,000.00
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	20,000.00	548,579.00
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ระหว่างพัฒนา	-	60,000.00
รวม	<u>902,738.95</u>	<u>6,123,772.13</u>

8. ใบสำคัญค้ำจ่าย ประกอบด้วย

	2547	หน่วย : บาท 2546
เงินเดือนข้าราชการ	661.00	-
ค่าตอบแทนกรรมการ	-	102,500.00
ค่าตอบแทนผู้ช่วยปฏิบัติงานกรรมการ	-	10,000.00
ค่าจ้างลูกจ้างตามสัญญาจ้าง	-	161,453.33
ค่าใช้จ่ายงบกลาง	49,138.00	15,641.00
ค่าตอบแทน	16,950.00	-
ค่าใช้สอย	16,270.28	24,517.50
วัสดุ	-	76,489.50
ค่าอาหารทำการนอกเวลา	<u>2,500.00</u>	-
รวม	<u>85,519.28</u>	<u>390,601.33</u>

9. ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย ประกอบด้วย

	2547	หน่วย : บาท 2546
ค่าตอบแทนผู้ช่วยปฏิบัติงานกรรมการ	11,583.00	-
ค่าตอบแทน	59,000.00	13,548.39
ค่าใช้สอย	2,109,092.64	88,050.00
วัสดุ	855.00	-
ค่าอาหารทำการนอกเวลา	21,000.00	-
ค่าสาธารณูปโภค	<u>194,797.49</u>	<u>47,782.10</u>
รวม	<u>2,396,328.13</u>	<u>149,380.49</u>

10. ส่วนทุนและการเปลี่ยนแปลงในส่วนทุน ประกอบด้วย

	2547	หน่วย : บาท 2546
เงินทุนตั้งต้น	<u>36,337,488.77</u>	<u>36,337,488.77</u>
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสมต้นงวด	7,456,046.33	-
<u>หัก</u> รายการปรับปรุงต้นงวด	(27,093.75)	-
<u>บวก</u> รายได้สูง/(ต่ำ)กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิงวดนี้	<u>(5,987,784.28)</u>	<u>7,456,046.33</u>
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสมปลายงวด	<u>1,441,168.30</u>	<u>7,456,046.33</u>
รวม	<u>37,778,657.07</u>	<u>43,793,535.10</u>

11. รายได้จากเงินงบประมาณ ประกอบด้วย

	2547	หน่วย : บาท 2546
งบบุคลากร	31,624,211.16	28,587,930.70
งบดำเนินการ	34,378,145.67	33,222,708.87
งบลงทุน	2,490,194.56	15,237,595.31
งบกลาง	<u>1,767,624.01</u>	<u>1,161,470.00</u>
รวม	<u>70,260,175.40</u>	<u>78,209,704.88</u>

๒๒

12. ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร ประกอบด้วย

	2547	หน่วย : บาท 2546
เงินเดือนข้าราชการ	10,252,762.70	7,931,012.52
ค่าตอบแทนกรรมการ	13,554,000.00	13,554,000.00
ค่าตอบแทนที่ปรึกษากรรมการ	184,482.76	-
ค่าตอบแทนผู้ช่วยปฏิบัติงานกรรมการ	3,980,090.19	4,073,092.86
ค่าจ้างลูกจ้างตามสัญญาจ้าง	3,652,875.51	3,029,825.32
บ้านานู	451,263.01	139,971.00
บำเหน็จดำรงชีพ	310,690.50	-
ค่าใช้จ่ายสวัสดิการ	<u>1,005,670.50</u>	<u>1,021,499.00</u>
รวม	<u>33,391,835.17</u>	<u>29,749,400.70</u>

ปีงบประมาณ 2547 สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย กรรมการ 11 คน ผู้ช่วยปฏิบัติงานกรรมการ 22 คน ข้าราชการ 61 คน ลูกจ้างตามสัญญาจ้าง 116 คน และข้าราชการบ้านานู 3 คน

13. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ประกอบด้วย

	2547	หน่วย : บาท 2546
ค่าตอบแทน	3,527,451.61	3,527,648.39
ค่าใช้สอย	20,444,444.22	19,104,010.13
ค่าวัสดุ	7,079,012.35	7,457,800.56
ค่าอาหารทำการนอกเวลา	243,840.00	-
ค่าสาธารณูปโภค	3,134,975.41	3,073,550.81
ค่าครุภัณฑ์	<u>159,347.31</u>	<u>840,965.85</u>
รวม	<u>34,589,070.90</u>	<u>34,003,975.74</u>

๗๖

14. ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย ประกอบด้วย

	2547	หน่วย : บาท 2546
ค่าเสื่อมราคา		
อาคารที่ทำการและส่วนปรับปรุง	804,545.04	636,678.87
ครุภัณฑ์และอุปกรณ์สำนักงาน	839,633.77	668,488.56
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	371,434.72	302,837.96
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	441,785.60	416,159.12
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	1,532,812.39	1,138,585.01
ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	4,053,800.00	3,849,800.00
	<u>8,044,011.52</u>	<u>7,012,549.52</u>
ค่าตัดจำหน่าย		
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	<u>269,222.09</u>	<u>16,632.59</u>
รวม	<u>8,313,233.61</u>	<u>7,029,182.11</u>

15. ภาระผูกพัน ประกอบด้วย

	2547	หน่วย : บาท 2546
ภาระผูกพันแบ่งตามประเภท		
ภาระผูกพันรายจ่ายประเภททุน		
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	<u>140,000.00</u>	<u>220,000.00</u>
ภาระผูกพันอื่น		
สัญญาใบสั่งซื้อใบสั่งจ้างการจัดจ้างสินค้าและบริการ	<u>2,767,830.00</u>	<u>8,001,962.00</u>
รวม	<u>2,907,830.00</u>	<u>8,221,962.00</u>

๑๖

16. รายงานเพื่อการบริหารงบประมาณตามเกณฑ์เงินสด

16.1 รายงานฐานะเงินงบประมาณรายจ่ายปีปัจจุบัน

หน่วย : บาท

รายการ	งบประมาณรายจ่าย			เงินประจำงวด				
	เพิ่ม	ลด	คงเหลือ	เพิ่ม	ผูกพัน	กันไว้เบิก	เบิก	คงเหลือ
แผนงาน คุ่มครองสิทธิเสรีภาพ งานคุ่มครองสิทธิมนุษยชน งบรายจ่ายอื่น	74,494,600.00	74,494,600.00	-	74,494,600.00	-	2,677,830.00	71,816,770.00	-
รวม	74,494,600.00	74,494,600.00	-	74,494,600.00	-	2,677,830.00	71,816,770.00	-

16.2 รายงานฐานะเงินงบประมาณปีก่อน ปี 2546

หน่วย : บาท

รายการ	เงินกันไว้เบิกเหลือมปี	เบิก	คงเหลือ
แผนงาน คุ่มครองสิทธิเสรีภาพ งานคุ่มครองสิทธิมนุษยชน			
งบดำเนินงาน	7,653,962.00	7,551,962.00	102,000.00
งบลงทุน	220,000.00	80,000.00	140,000.00
รวม	7,873,962.00	7,631,962.00	242,000.00

16.3 รายงานฐานะเงินงบประมาณปีก่อน ปี 2545

หน่วย : บาท

รายการ	เงินกันไว้เบิกเหลือมปี	เบิก	คงเหลือ
แผนงาน คุ่มครองสิทธิเสรีภาพ งานคุ่มครองสิทธิมนุษยชน			
งบดำเนินงาน	348,000.00	348,000.00	-
รวม	348,000.00	348,000.00	-

16.4 รายงานรายจ่ายเงินงบประมาณตามแผนงาน งาน หรือ โครงการ

หน่วย : บาท

รายการ	รายจ่าย			
	งบบุคลากร	งบดำเนินงาน	งบลงทุน	รวม
แผนงาน คุ่มครองสิทธิเสรีภาพ งานคุ่มครองสิทธิมนุษยชน	31,624,211.16	34,378,145.67	2,490,194.56	68,492,551.39

๓๖

16.5 รายงานรายจ่ายงบกลาง

	2547	หน่วย : บาท 2546
เงินสมทบและชดเชย กบข.	431,887.00	366,066.00
บำนาญปกติ	451,263.01	139,971.00
เงินช่วยเหลือบุตร	2,400.00	1,800.00
ค่าการศึกษาบุตร	8,640.00	10,330.00
ค่ารักษาพยาบาลผู้ป่วยนอก	478,801.50	497,889.00
ค่ารักษาพยาบาลผู้ป่วยใน	17,915.00	22,554.00
บำเหน็จดำรงชีพ	310,690.50	-
ค่ารักษาพยาบาลผู้ป่วยบำนาญ	66,027.00	-
เงินรางวัลประจำปี 2545	-	122,860.00
รวม	<u>1,767,624.01</u>	<u>1,161,470.00</u>

๙๒

อุปสรรคและข้อจำกัดการดำเนินงานของ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

การดำเนินงานในปีที่สามของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ยังมีอุปสรรคและข้อจำกัดที่ทำให้ภารกิจและผลสำเร็จไม่เป็นไปตามความคาดหวังของประชาชน กล่าวคือ มีกรณีร้องเรียนทวีมากขึ้นเรื่อยๆ และยังไม่อาจแก้ไขให้ลุล่วงไปได้จำนวนมาก ทั้งมาตรการเฉพาะหน้าและการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย และนโยบายของรัฐ รวมทั้งการรณรงค์ให้เกิดความตระหนักร่วมกันถึงการสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาชนยังเป็นไปอย่างจำกัดมาก

อุปสรรคและข้อจำกัดสำคัญอยู่ที่บทเรียนและประสบการณ์ในการทำงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รวมทั้งบุคลากรในสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ยังพัฒนาประสิทธิภาพไม่ได้เต็มที่ ในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติงานโดยตรงตามภารกิจแห่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐

อย่างไรก็ตาม อุปสรรคและข้อจำกัดจากภายนอกก็มีความสำคัญและมีหลายประเด็นที่เป็นอุปสรรคอย่างยิ่งเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากนโยบายของรัฐ การปฏิบัติงานจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และปัญหาจากกฎหมาย ซึ่งแท้จริงแล้วเป็นอุปสรรคต่อเนื่องมานับตั้งแต่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเริ่มปฏิบัติภารกิจ กล่าวคือ

๑. สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนนับวันทวีจำนวนและความรุนแรงเพิ่มขึ้น รวมทั้งมีมิติที่หลากหลายและเป็นเรื่องที่ผ่านเวลาการร้องเรียนยืดเยื้อมานานยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นผลจากนโยบายและการดำเนินการของภาครัฐ

๑.๑ การที่ภาครัฐละเลยต่อการปฏิบัติตามสิทธิเสรีภาพที่บัญญัติรับรองในรัฐธรรมนูญ ทั้งที่เป็นกฎหมายสูงสุด และทุกองค์การของรัฐมีพันธะผูกพันต้องปฏิบัติตามมาตรา ๒๗ “สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครอง และผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมายทั้งปวง” ทั้งนี้ โดยการอ้างว่าเพื่อประสิทธิภาพของนโยบายรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาและละเลยมิติสิทธิมนุษยชนที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้อย่างชัดเจนและไม่มีเงื่อนไขข้อยกเว้นใดๆ ทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ดังเช่น สถานการณ์จากนโยบายปราบปรามยาเสพติด และความรุนแรงในภาคใต้

๑.๒ แม้รัฐบาลจะมีเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร และรัฐธรรมนูญกำหนดให้มีสมัยประชุมนิติบัญญัติเพิ่มอีก ๑ สมัย เพื่อพิจารณาเรื่องกฎหมายโดยเฉพาะ แต่กลับไม่มีการตราพระราชบัญญัติรองรับสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดว่า “ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ” โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งบุคคลและชุมชน อาทิ

- มาตรา ๔๖ สิทธิชุมชนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมจัดการและใช้ประโยชน์ทรัพยากร

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างสมดุลและยั่งยืน...
“ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ”

- **มาตรา ๕๖** สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการได้ประโยชน์จากทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครองรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งต้องมีการอิสระด้านสิ่งแวดล้อมมาประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม **ก่อนดำเนินโครงการ...** “ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ”

- **มาตรา ๕๙** สิทธิในการรับรู้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็น **ก่อนการอนุญาต**หรือการดำเนินโครงการใดๆ ที่อาจกระทบต่อบุคคลหรือชุมชน... “ ทั้งนี้ ตามกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่กฎหมายบัญญัติ ”

- **มาตรา ๖๐** สิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่รัฐในการปฏิบัติราชการทางการปกครอง อันอาจกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน... “ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ” ฯลฯ

เมื่อรัฐบาลที่มีเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร ไม่ดำเนินการตรากฎหมายรองรับ แต่ภาครัฐส่วนใหญ่เอง กลับปิดกั้นการใช้สิทธิประชาชนตามรัฐธรรมนูญโดยอ้างว่าไม่มีกฎหมายรองรับ จึงทำให้เป็นข้ออ้างที่ไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้ว แม้จะยังไม่มีกฎหมายมารองรับเป็นการเฉพาะ แต่ภาครัฐสามารถปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญได้ทันที มิเช่นนั้นแล้วจะเท่ากับว่าเป็นการตีความขัดรัฐธรรมนูญ โดยถือกฎหมายเป็นหลักสำคัญกว่ารัฐธรรมนูญ

การปิดกั้นสิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนตามเจตนารมณ์และกระบวนการที่กำหนดไว้ตาม

รัฐธรรมนูญจึงเป็นอุปสรรคพื้นฐานที่สำคัญ ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งรุนแรงมากขึ้นในการจัดการและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งที่ดิน น้ำ ป่า แร่ ทะเล และความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งปัญหาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม ระหว่างรัฐกับกลุ่มทุนขนาดใหญ่และทุนต่างชาติ กับชุมชนท้องถิ่นและประชาชนโดยรวม และเมื่อกฎหมายกฏระเบียบ และแนวทางปฏิบัติต่างๆ จำนวนมากมีผลบังคับใช้มายาวนานก่อนรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ แต่ไม่มีการทบทวนเพื่อแก้ไขปรับปรุง จึงมีผลให้กรณีร้องเรียนการละเมิดสิทธิมนุษยชนมีมากขึ้น ซับซ้อนขึ้น และมีผู้คนเกี่ยวข้องจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ในแต่ละกรณี

๑.๓ นโยบายของรัฐเน้นทิศทางการพัฒนาที่ให้ความสำคัญด้านหลักกับตัวเลขการเติบโตทางเศรษฐกิจ และการส่งออก ทำให้ปิดกั้นและละเลยการส่งเสริมคุ้มครองสิทธิของผู้ใช้แรงงาน และสหภาพแรงงาน ทั้งเชิงนโยบายและปัญหาจากกฎหมาย โดยมีความกังวลว่าจะทำให้ลดทอนปริมาณการลงทุนจากต่างชาติ รวมทั้งการลงทุนในประเทศ ทำให้สถานการณ์ร้องเรียนเรื่องการละเมิดสิทธิแรงงาน โดยเฉพาะการเลิกจ้างผู้นำสหภาพแรงงานทวีความหนักหน่วงยิ่งขึ้น และแรงงานจะเป็นฝ่ายเสียเปรียบอย่างมากในการพิทักษ์สิทธิตามกฎหมาย เพราะนโยบายของรัฐไม่ตระหนักถึงสิทธิแรงงาน และมีการเปลี่ยนผู้รับผิดชอบระดับรัฐมนตรีบ่อยครั้งกว่าทุกกระทรวง ทำให้การแก้ไขปัญหาจึงไม่มีความต่อเนื่อง

นอกจากนี้ เมื่อประชาชนและชุมชนใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญ เรื่อง สิทธิสหภาพแรงงานและการมีส่วนร่วมการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและการดำเนินโครงการต่างๆ ของรัฐ ภาครัฐส่วนใหญ่

กลับมองว่าเป็นการขัดขวางการพัฒนา ทั้งมีการกล่าวหาผู้นำการต่อสู้ทั้งแรงงานและชุมชนในคดีแพ่งและคดีอาญา เพื่อให้เป็นการระงับการต่อสู้คดีในศาล และปัญหาที่ควรต้องมีหนทางแก้ไขอย่างจริงจังด้วยเช่นกัน คือ การคุกคามข่มขู่กระทั่งมีการลอบทำร้ายผู้นำการต่อสู้ จนเสียชีวิตจำนวนไม่น้อย ซึ่งส่วนใหญ่จะจับตัวผู้กระทำไม่ได้หรือได้แต่รายเล็กๆ ส่งผลกระทบต่อการสร้างความเข้มแข็งของการเมืองภาคประชาชนตามเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญ

๑.๔ ปัญหาจากการทำงานที่ล่าช้าและขาดการประสานงานของระบบราชการ จากกรณีร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พบว่าส่วนใหญ่ได้มีการร้องเรียนต่อหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องทั้งระดับจังหวัดและส่วนกลางจนถึงนายกรัฐมนตรี โดยใช้เวลานานหลายปีและมีจำนวนมากที่ผ่านมาถึงสิบปี และบางรายถึง ๓๐ ปี แต่กลไกแก้ปัญหาการร้องทุกข์ของราชการเป็นไปด้วยความล่าช้าและไม่มีการประสานงานกัน จึงเป็นภาระของประชาชนและก่อความเสียหายนับทวียิ่งขึ้น การแก้ปัญหาจึงยิ่งซับซ้อนและมีความยากลำบากเพิ่มขึ้น

๑.๕ การไม่ปฏิบัติตามนโยบายแห่งชาติและแผนปฏิบัติการแม่บทว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นแผนปฏิบัติการสำหรับหน่วยงานต่างๆ ของรัฐ ที่ผ่านการประชาพิจารณ์ทั่วประเทศมาแล้วอย่างกว้างขวาง โดยคณะรัฐมนตรีเห็นชอบตั้งแต่ปี ๒๕๔๒ แต่ไม่มีเจ้าภาพประสานงานและติดตามการดำเนินการตามแผนแม่บทดังกล่าว แม้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จะได้หารือและเสนอแนะประเด็นนี้อย่างต่อเนื่องก็ตาม เพราะถ้ากลไกปกติดำเนินการแก้ไขปัญหาได้รวดเร็ว ก็ไม่จำเป็นต้องร้องเรียนไปยังหลายหน่วยงาน รวมทั้งต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒. ความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐยังไม่ดีเพียงพอ ทั้งในกระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และการร่วมมือปฏิบัติตามรายงานการตรวจสอบที่มีข้อเสนอแนะมาตรการแก้ไขปัญหา รวมทั้งข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาล โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑ การตีความเพื่อจำกัดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ ที่มีให้มีการดำเนินการซ้ำซ้อนกับศาลในประเด็นเดียวกัน แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีการตีความเพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบ ว่าเป็นเรื่องที่อยู่ในการพิจารณาตีความของศาล และต่อมายังมีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา ว่าในกรณีเหตุการณ์ความรุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย เมื่อ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๕ นั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไม่มีอำนาจตรวจสอบ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมแกนนำการต่อสู้ไปแล้วและเรื่องอยู่ที่ศาล ขณะที่ชาวบ้านร้องเรียนเรื่องการละเมิดเสรีภาพการชุมนุมและสิทธิผู้ต้องหา จนทำให้การตีความของรัฐในมาตรา ๒๒ เป็นประเด็นที่ยืดเยื้อต่อเนื่องมาโดยตลอดตั้งแต่ปี ๒๕๔๕ และปี ๒๕๔๖ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกาในกรณีนี้จึงเป็นตัวอย่าง สะท้อนเกณฑ์มาตรฐานของคณะกรรมการกฤษฎีกา ซึ่งควรจะตั้งเป็นข้อสังเกตไว้ ต่อมาเมื่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาตินำเสนอรายงานการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนกรณีนี้เข้าสู่รัฐสภา สมาชิกวุฒิสภาและผู้แทนราษฎรเสียงข้างมากได้อ้างมาตรา ๒๒ และคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกาว่ามีประเด็นที่ยังขัดแย้ง จึงมีมติส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ในปี ๒๕๔๖

แต่จนสิ้นปีงบประมาณ ๒๕๔๗ ยังไม่มีคำวินิจฉัยจากศาลรัฐธรรมนูญ การตีความที่ต่างจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงยังดำรงอยู่ต่อไป โดยที่เจ้าหน้าที่จำนวนมากก็ให้ความร่วมมือในการตรวจสอบข้อเท็จจริง แต่ในประเด็นที่ถูกร้องเรียนและค่อนข้างมีความรุนแรงมักจะมาร่วมมือ โดยอ้างมาตรา ๒๒ และยังอ้างคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกาต่อไป

๒.๒ หน่วยงานของรัฐไม่แก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือการกระทำที่ไม่เป็นธรรม ตามรายงานการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เนื่องจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไม่มีอำนาจบังคับในการปฏิบัติ รัฐธรรมนูญและกฎหมายให้อำนาจหน้าที่เรียกตรวจสอบข้อเท็จจริงเป็นสำคัญและเมื่อพบว่ามีกรณีสิทธิต้องกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหามีข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง พร้อมกำหนดระยะเวลาในการแก้ไข ถ้าไม่ปฏิบัติตามจึงเสนอต่อไปยังนายกรัฐมนตรี แต่ปรากฏว่า หน่วยงานของรัฐจำนวนมากไม่แก้ไข หรือมีการตั้งคณะกรรมการสอบสวนโดยบุคคลในหน่วยงานที่ถูกร้องเรียนโดยตรง ทำให้ผลการสอบข้อเท็จจริงที่ไม่ตรงกับข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และก็ถือว่ายุติเรื่องไปโดยไม่ยอมปฏิบัติตาม

เมื่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติรายงานต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อสั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายกำหนด ส่วนใหญ่จะมีเพียงการรับทราบหรือสำนักนายกรัฐมนตรีก็ส่งกลับไปหน่วยงานที่ถูกร้องเรียนโดยตรงอีกครั้งหนึ่ง เมื่อหน่วยงานนั้นๆ ยืนยันความถูกต้องของตนเองหรือหน่วยงานของตน สำนักนายกรัฐมนตรีก็จะแจ้งกลับมาที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพียงเท่านั้น เท่ากับเชื่อในข้อมูลของหน่วยงานนั้นและไม่สั่งการใดๆ อีก และมีการน้อยมากที่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง

โดยส่วนใหญ่แล้ว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมักจะพยายามประสานงานเพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหา มิได้เคร่งครัดตามระยะเวลาที่กำหนดตามกฎหมาย ทั้งต่อหน่วยงานของรัฐและนายกรัฐมนตรี ด้วยตระหนักถึงการให้โอกาสเรียนรู้และทำความเข้าใจในสิทธิมนุษยชนของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และเพื่อความร่วมมือกันต่อไปในการแก้ไขกฎหมายและนโยบายของรัฐ แต่อุปสรรคนี้มีผลกระทบต่อผู้เดือดร้อนอย่างยิ่ง เพราะไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ และบางกรณีมีการเสียชีวิตเกิดขึ้น

๒.๓ รัฐสภายังไม่ได้แสดงบทบาทสนับสนุนภารกิจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอย่างจริงจัง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต้องเสนอต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

เมื่อนายกรัฐมนตรีไม่สามารถแก้ไขปัญหา รวมทั้งการไม่ปฏิบัติตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการตรากฎหมาย แม้ว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะพยายามประสานความร่วมมือระดับหน่วยงานของรัฐและนายกรัฐมนตรีเป็นหลักก่อน แต่อย่างไรก็ตามก็มีรายงานการตรวจสอบบางกรณีที่เสนอต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป รวมทั้งมีหน้าที่ต้องเสนอรายงานประจำปีต่อรัฐสภาเพื่อรับทราบ แต่จนสิ้นปีงบประมาณ ๒๕๔๗ ทั้งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภายังไม่ได้รับทราบ แม้แต่รายงานประจำปี ๒๕๔๕ ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และไม่ได้พิจารณารายงานการตรวจสอบเพื่อดำเนินการต่อไปใดๆ โดยมีการเลื่อนวาระมาเป็นลำดับ

นอกจากนี้ ยังมีข้อโต้แย้งในสภาผู้แทนราษฎรที่บรรจุวาระเพื่อทราบ ทั้งที่ควรบรรจุวาระรับทราบเฉพาะกรณีรายงานปฏิบัติงานประจำปี แต่สำหรับรายงานการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เสนอตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ต้องบรรจุวาระเพื่อพิจารณา เพราะ มี

เช่นนั้นมาตรการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและกฎหมายตามรายงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ผ่านการตรวจสอบข้อเท็จจริงอย่างรอบคอบและเป็นธรรมทุกฝ่ายก็ไม่สามารถแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องและนโยบายของรัฐ เพื่อบรรลุตามเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญ เพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและความคาดหวังของประชาชนได้อย่างแท้จริง

๓. ข้อจำกัดจากรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒

๓.๑ การที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไม่สามารถเสนอโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญให้วินิจฉัยกฎหมายที่อาจขัดต่อรัฐธรรมนูญ และไม่สามารถให้ศาลปกครองวินิจฉัยกฎระเบียบและการกระทำของหน่วยงานรัฐที่อาจขัดต่อรัฐธรรมนูญ แต่ต้องเสนอผ่านรัฐบาล หรือผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ซึ่งเมื่อนำไปพิจารณาแล้ว ทั้งสององค์กรจะเสนอต่อศาลปกครองหรือศาลรัฐธรรมนูญหรือไม่ก็ได้ประเด็นนี้เป็นข้อจำกัดที่ทำให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ไม่สามารถนำผลการตรวจสอบและผลการศึกษาตามภารกิจหน้าที่ ที่พบว่ามีการระเบียบ และกฎหมายจำนวนมากที่อาจขัดต่อรัฐธรรมนูญ ซึ่งควรมีช่องทางโดยตรงในการนำเสนอต่อศาลปกครองและศาลรัฐธรรมนูญ มิใช่การเสนอต่อนายกรัฐมนตรี และผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเท่านั้น ซึ่งเคยมีกรณีที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เสนอต่อผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เรื่องการกระทำและกฎหมายที่ไม่เป็น

ไปตามเจตนารมณ์และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ กรณีโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕ แต่มีความล่าช้าและส่งเรื่องให้เฉพาะกรณีการตีความกฎหมายเท่านั้น เป็นต้น

๓.๒ การกำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นองค์กรอิสระ ที่มีภารกิจกว้างขวาง ทั้งงานเชิงรับและเชิงรุก ต้องทำงานกับภาคประชาชนอย่างกว้างขวาง แต่กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ทำให้มีข้อจำกัดในเชิงระบบ การบริหารบุคคล ระเบียบงบประมาณ และความไม่คล่องตัวที่จะสร้างระบบการทำงานร่วมกับภาคประชาชน

อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สามารถดำเนินงานได้ผลมาในระดับหนึ่ง ด้วยการสนับสนุนและร่วมมืออย่างจริงจังจากองค์กรชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ รวมทั้งการประสานความร่วมมือกับหลายฝ่าย ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และโดยองค์กรเองก็ต้องพยายามพัฒนาต่อไปอย่างเต็มกำลัง เพื่อให้บรรลุภารกิจส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) เป็นองค์กรอิสระที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙๙ และมาตรา ๒๐๐ และ พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประกอบด้วย ประธานกรรมการ และกรรมการ ๑๐ คน ซึ่งวุฒิสภาเป็นผู้คัดเลือกตามรายชื่อที่คณะกรรมการสรรหาได้คัดเลือกนำเสนอ มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๖ ปี และดำรงตำแหน่งเพียงวาระเดียว และมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- ส่งเสริมการเคารพและปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนทั้งในระดับประเทศ และระหว่างประเทศ
- ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือ อันไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสม ต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำ หรือ ละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มีการ ดำเนินการตามที่เสนอให้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป
- เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต่อรัฐสภาและ คณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
- ส่งเสริมการศึกษา วิจัย และเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน
- ส่งเสริมความร่วมมือและประสานงานระหว่างหน่วยงานราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรอื่น ในด้านสิทธิมนุษยชน
- จัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศเสนอต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และเปิดเผยต่อสาธารณชน
- ประเมินผลและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อรัฐสภา
- เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา ในกรณีที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีสันติสัญญา เกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

16.5 รายงานรายจ่ายงบกลาง

	2547	หน่วย : บาท 2546
เงินสมทบและชดเชย กบข.	431,887.00	366,066.00
บำนาญปกติ	451,263.01	139,971.00
เงินช่วยเหลือบุตร	2,400.00	1,800.00
ค่าการศึกษาบุตร	8,640.00	10,330.00
ค่ารักษาพยาบาลผู้ป่วยนอก	478,801.50	497,889.00
ค่ารักษาพยาบาลผู้ป่วยใน	17,915.00	22,554.00
บำเหน็จดำรงชีพ	310,690.50	-
ค่ารักษาพยาบาลผู้ป่วยบำนาญ	66,027.00	-
เงินรางวัลประจำปี 2545	-	122,860.00
รวม	<u>1,767,624.01</u>	<u>1,161,470.00</u>

๙๒

อุปสรรคและข้อจำกัดการดำเนินงานของ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

การดำเนินงานในปีที่สามของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ยังมีอุปสรรคและข้อจำกัดที่ทำให้ภารกิจและผลสำเร็จไม่เป็นไปตามความคาดหวังของประชาชน กล่าวคือ มีกรณีร้องเรียนทวีมากขึ้นเรื่อยๆ และยังไม่อาจแก้ไขให้ลุล่วงไปได้จำนวนมาก ทั้งมาตรการเฉพาะหน้าและการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย และนโยบายของรัฐ รวมทั้งการรณรงค์ให้เกิดความตระหนักร่วมกันถึงการสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาชนยังเป็นไปอย่างจำกัดมาก

อุปสรรคและข้อจำกัดสำคัญอยู่ที่บทเรียนและประสบการณ์ในการทำงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รวมทั้งบุคลากรในสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ยังพัฒนาประสิทธิภาพไม่ได้เต็มที่ ในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติงานโดยตรงตามภารกิจแห่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐

อย่างไรก็ตาม อุปสรรคและข้อจำกัดจากภายนอกก็มีความสำคัญและมีหลายประเด็นที่เป็นอุปสรรคอย่างยิ่งเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากนโยบายของรัฐ การปฏิบัติงานจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และปัญหาจากกฎหมาย ซึ่งแท้จริงแล้วเป็นอุปสรรคต่อเนื่องมานับตั้งแต่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเริ่มปฏิบัติภารกิจ กล่าวคือ

๑. สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนนับวันทวีจำนวนและความรุนแรงเพิ่มขึ้น รวมทั้งมีมิติที่หลากหลายและเป็นเรื่องที่ผ่านเวลาการร้องเรียนยืดเยื้อมานานยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นผลจากนโยบายและการดำเนินการของภาครัฐ

๑.๑ การที่ภาครัฐละเลยต่อการปฏิบัติตามสิทธิเสรีภาพที่บัญญัติรับรองในรัฐธรรมนูญ ทั้งที่เป็นกฎหมายสูงสุด และทุกองค์การของรัฐมีพันธะผูกพันต้องปฏิบัติตามมาตรา ๒๗ “สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครอง และผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมายทั้งปวง” ทั้งนี้ โดยการอ้างว่าเพื่อประสิทธิภาพของนโยบายรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาและละเลยมิติสิทธิมนุษยชนที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้อย่างชัดเจนและไม่มีเงื่อนไขข้อยกเว้นใดๆ ทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ดังเช่น สถานการณ์จากนโยบายปราบปรามยาเสพติด และความรุนแรงในภาคใต้

๑.๒ แม้รัฐบาลจะมีเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร และรัฐธรรมนูญกำหนดให้มีสมัยประชุมนิติบัญญัติเพิ่มอีก ๑ สมัย เพื่อพิจารณาเรื่องกฎหมายโดยเฉพาะ แต่กลับไม่มีการตราพระราชบัญญัติรองรับสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดว่า “ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ” โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งบุคคลและชุมชน อาทิ

- มาตรา ๔๖ สิทธิชุมชนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมจัดการและใช้ประโยชน์ทรัพยากร

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างสมดุลและยั่งยืน...
“ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ”

- **มาตรา ๕๖** สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการได้ประโยชน์จากทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครองรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งต้องมีการอิสระด้านสิ่งแวดล้อมมาประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม **ก่อนดำเนินโครงการ...** “ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ”

- **มาตรา ๕๙** สิทธิในการรับรู้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็น **ก่อนการอนุญาต**หรือการดำเนินโครงการใดๆ ที่อาจกระทบต่อบุคคลหรือชุมชน... “ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ”

- **มาตรา ๖๐** สิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่รัฐในการปฏิบัติราชการทางการปกครอง อันอาจกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน... “ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ” ฯลฯ

เมื่อรัฐบาลที่มีเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร ไม่ดำเนินการตรากฎหมายรองรับ แต่ภาครัฐส่วนใหญ่เอง กลับปิดกั้นการใช้สิทธิประชาชนตามรัฐธรรมนูญโดยอ้างว่าไม่มีกฎหมายรองรับ จึงทำให้เป็นข้ออ้างที่ไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้ว แม้จะยังไม่มีกฎหมายมารองรับเป็นการเฉพาะ แต่ภาครัฐสามารถปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญได้ทันที มิเช่นนั้นแล้วจะเท่ากับว่าเป็นการตีความขัดรัฐธรรมนูญ โดยถือกฎหมายเป็นหลักสำคัญกว่ารัฐธรรมนูญ

การปิดกั้นสิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนตามเจตนารมณ์และกระบวนการที่กำหนดไว้ตาม

รัฐธรรมนูญจึงเป็นอุปสรรคพื้นฐานที่สำคัญ ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งรุนแรงมากขึ้นในการจัดการและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งที่ดิน น้ำ ป่า แร่ ทะเล และความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งปัญหาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม ระหว่างรัฐกับกลุ่มทุนขนาดใหญ่และทุนต่างชาติ กับชุมชนท้องถิ่นและประชาชนโดยรวม และเมื่อกฎหมายกฏระเบียบ และแนวทางปฏิบัติต่างๆ จำนวนมากมีผลบังคับใช้มายาวนานก่อนรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ แต่ไม่มีการทบทวนเพื่อแก้ไขปรับปรุง จึงมีผลให้กรณีร้องเรียนการละเมิดสิทธิมนุษยชนมีมากขึ้น ซับซ้อนขึ้น และมีผู้คนเกี่ยวข้องจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ในแต่ละกรณี

๑.๓ นโยบายของรัฐเน้นทิศทางการพัฒนาที่ให้ความสำคัญด้านหลักกับตัวเลขการเติบโตทางเศรษฐกิจ และการส่งออก ทำให้ปิดกั้นและละเลยการส่งเสริมคุ้มครองสิทธิของผู้ใช้แรงงาน และสภาพแรงงาน ทั้งเชิงนโยบายและปัญหาจากกฎหมาย โดยมีความกังวลว่าจะทำให้ลดทอนปริมาณการลงทุนจากต่างชาติ รวมทั้งการลงทุนในประเทศ ทำให้สถานการณ์ร้องเรียนเรื่องการละเมิดสิทธิแรงงาน โดยเฉพาะการเลิกจ้างผู้นำสหภาพแรงงานทวีความหนักหน่วงยิ่งขึ้น และแรงงานจะเป็นฝ่ายเสียเปรียบอย่างมากในการพิทักษ์สิทธิตามกฎหมาย เพราะนโยบายของรัฐไม่ตระหนักถึงสิทธิแรงงาน และมีการเปลี่ยนผู้รับผิดชอบระดับรัฐมนตรีบ่อยครั้งกว่าทุกกระทรวง ทำให้การแก้ไขปัญหาจึงไม่มีความต่อเนื่อง

นอกจากนี้ เมื่อประชาชนและชุมชนใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญ เรื่อง สิทธิสภาพแรงงานและการมีส่วนร่วมการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและการดำเนินโครงการต่างๆ ของรัฐ ภาครัฐส่วนใหญ่

กลับมองว่าเป็นการขัดขวางการพัฒนา ทั้งมีการกล่าวหาผู้นำการต่อสู้ทั้งแรงงานและชุมชนในคดีแพ่งและคดีอาญา เพื่อให้เป็นการระงับการต่อสู้คดีในศาล และปัญหาที่ควรต้องมีหนทางแก้ไขอย่างจริงจังด้วยเช่นกัน คือ การคุกคามข่มขู่กระทั่งมีการลอบทำร้ายผู้นำการต่อสู้ จนเสียชีวิตจำนวนไม่น้อย ซึ่งส่วนใหญ่จะจับตัวผู้กระทำไม่ได้หรือได้แต่รายเล็กๆ ส่งผลกระทบต่อการสร้างความเข้มแข็งของการเมืองภาคประชาชนตามเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญ

๑.๕ ปัญหาจากการทำงานที่ล่าช้าและขาดการประสานงานของระบบราชการ จากกรณีร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พบว่าส่วนใหญ่ได้มีการร้องเรียนต่อหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องทั้งระดับจังหวัดและส่วนกลางจนถึงนายกรัฐมนตรี โดยใช้เวลานานหลายปีและมีจำนวนมากที่ผ่านมาถึงสิบปี และบางรายถึง ๓๐ ปี แต่กลไกแก้ปัญหาการร้องทุกข์ของราชการเป็นไปด้วยความล่าช้าและไม่มีการประสานงานกัน จึงเป็นภาระของประชาชนและก่อความเสียหายนับทวียิ่งขึ้น การแก้ปัญหาจึงยิ่งซับซ้อนและมีความยากลำบากเพิ่มขึ้น

๑.๕ การไม่ปฏิบัติตามนโยบายแห่งชาติและแผนปฏิบัติการแม่บทว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นแผนปฏิบัติการสำหรับหน่วยงานต่างๆ ของรัฐ ที่ผ่านการประชาพิจารณ์ทั่วประเทศมาแล้วอย่างกว้างขวาง โดยคณะรัฐมนตรีเห็นชอบตั้งแต่ปี ๒๕๔๒ แต่ไม่มีเจ้าภาพประสานงานและติดตามการดำเนินการตามแผนแม่บทดังกล่าว แม้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จะได้หารือและเสนอแนะประเด็นนี้อย่างต่อเนื่องก็ตาม เพราะถ้ากลไกปกติดำเนินการแก้ไขปัญหาได้รวดเร็ว ก็ไม่จำเป็นต้องร้องเรียนไปยังหลายหน่วยงาน รวมทั้งต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒. ความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐยังไม่ดีเพียงพอ ทั้งในกระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และการร่วมมือปฏิบัติตามรายงานการตรวจสอบที่มีข้อเสนอแนะมาตรการแก้ไขปัญหา รวมทั้งข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาล โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑ การตีความเพื่อจำกัดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ ที่มีให้มีการดำเนินการซ้ำซ้อนกับศาลในประเด็นเดียวกัน แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีการตีความเพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบ ว่าเป็นเรื่องที่อยู่ในการพิจารณาตีความของศาล และต่อมายังมีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา ว่าในกรณีเหตุการณ์ความรุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย เมื่อ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๕ นั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไม่มีอำนาจตรวจสอบ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมแกนนำการต่อสู้ไปแล้วและเรื่องอยู่ที่ศาล ขณะที่ชาวบ้านร้องเรียนเรื่องการละเมิดเสรีภาพการชุมนุมและสิทธิผู้ต้องหา จนทำให้การตีความของรัฐในมาตรา ๒๒ เป็นประเด็นที่ยืดเยื้อต่อเนื่องมาโดยตลอดตั้งแต่ปี ๒๕๔๕ และปี ๒๕๔๖ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกาในกรณีนี้จึงเป็นตัวอย่าง สะท้อนเกณฑ์มาตรฐานของคณะกรรมการกฤษฎีกา ซึ่งควรจะตั้งเป็นข้อสังเกตไว้ ต่อมาเมื่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาตินำเสนอรายงานการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนกรณีนี้เข้าสู่รัฐสภา สมาชิกวุฒิสภาและผู้แทนราษฎรเสียงข้างมากได้อ้างมาตรา ๒๒ และคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกาว่ามีประเด็นที่ยังขัดแย้ง จึงมีมติส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ในปี ๒๕๔๖

แต่จนถึงปีงบประมาณ ๒๕๔๗ ยังไม่มีคำวินิจฉัยจากศาลรัฐธรรมนูญ การตีความที่ต่างจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงยังดำรงอยู่ต่อไป โดยที่เจ้าหน้าที่จำนวนมากก็ให้ความร่วมมือในการตรวจสอบข้อเท็จจริง แต่ในประเด็นที่ถูกร้องเรียนและค่อนข้างมีความรุนแรงมักจะมาร่วมมือ โดยอ้างมาตรา ๒๒ และยังอ้างคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกาต่อไป

๒.๒ หน่วยงานของรัฐไม่แก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือการกระทำที่ไม่เป็นธรรม ตามรายงานการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เนื่องจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไม่มีอำนาจบังคับในการปฏิบัติ รัฐธรรมนูญและกฎหมายให้อำนาจหน้าที่เรียกตรวจสอบข้อเท็จจริงเป็นสำคัญและเมื่อพบว่ามีกรณีสิทธิต้องกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหามีข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง พร้อมกำหนดระยะเวลาในการแก้ไข ถ้าไม่ปฏิบัติตามจึงเสนอต่อไปยังนายกรัฐมนตรี แต่ปรากฏว่า หน่วยงานของรัฐจำนวนมากไม่แก้ไข หรือมีการตั้งคณะกรรมการสอบสวนโดยบุคคลในหน่วยงานที่ถูกร้องเรียนโดยตรง ทำให้ผลการสอบข้อเท็จจริงที่ไม่ตรงกับข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และก็ถือว่ายุติเรื่องไปโดยไม่ยอมปฏิบัติตาม

เมื่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติรายงานต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อสั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายกำหนด ส่วนใหญ่จะมีเพียงการรับทราบหรือสำนักนายกรัฐมนตรีก็ส่งกลับไปหน่วยงานที่ถูกร้องเรียนโดยตรงอีกครั้งหนึ่ง เมื่อหน่วยงานนั้นๆ ยืนยันความถูกต้องของตนเองหรือหน่วยงานของตน สำนักนายกรัฐมนตรีก็จะแจ้งกลับมาที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพียงเท่านั้น เท่ากับเชื่อในข้อมูลของหน่วยงานนั้นและไม่สั่งการใดๆ อีก และมีการน้อยมากที่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง

โดยส่วนใหญ่แล้ว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมักจะพยายามประสานงานเพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหา มิได้เคร่งครัดตามระยะเวลาที่กำหนดตามกฎหมาย ทั้งต่อหน่วยงานของรัฐและนายกรัฐมนตรี ด้วยตระหนักถึงการให้โอกาสเรียนรู้และทำความเข้าใจในสิทธิมนุษยชนของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และเพื่อความร่วมมือกันต่อไปในการแก้ไขกฎหมายและนโยบายของรัฐ แต่อุปสรรคนี้มีผลกระทบต่อผู้เดือดร้อนอย่างยิ่ง เพราะไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ และบางกรณีมีการเสียชีวิตเกิดขึ้น

๒.๓ รัฐสภายังไม่ได้แสดงบทบาทสนับสนุนภารกิจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอย่างจริงจัง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต้องเสนอต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

เมื่อนายกรัฐมนตรีไม่สามารถแก้ไขปัญหา รวมทั้งการไม่ปฏิบัติตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการตรากฎหมาย แม้ว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะพยายามประสานความร่วมมือระดับหน่วยงานของรัฐและนายกรัฐมนตรีเป็นหลักก่อน แต่อย่างไรก็ตามก็มีรายงานการตรวจสอบบางกรณีที่เสนอต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป รวมทั้งมีหน้าที่ต้องเสนอรายงานประจำปีต่อรัฐสภาเพื่อรับทราบ แต่จนถึงปีงบประมาณ ๒๕๔๗ ทั้งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภายังไม่ได้รับทราบ แม้แต่รายงานประจำปี ๒๕๔๕ ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และไม่ได้พิจารณารายงานการตรวจสอบเพื่อดำเนินการต่อไปใดๆ โดยมีการเลื่อนวาระมาเป็นลำดับ

นอกจากนี้ ยังมีข้อโต้แย้งในสภาผู้แทนราษฎรที่บรรจุวาระเพื่อทราบ ทั้งที่ควรบรรจุวาระรับทราบเฉพาะกรณีรายงานปฏิบัติงานประจำปี แต่สำหรับรายงานการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เสนอตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ต้องบรรจุวาระเพื่อพิจารณา เพราะ มี

เช่นนั้นมาตรการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและกฎหมายตามรายงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ผ่านการตรวจสอบข้อเท็จจริงอย่างรอบคอบและเป็นธรรมทุกฝ่ายก็ไม่สามารถแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องและนโยบายของรัฐ เพื่อบรรลุตามเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญ เพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและความคาดหวังของประชาชนได้อย่างแท้จริง

๓. ข้อจำกัดจากรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒

๓.๑ การที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไม่สามารถเสนอโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญให้วินิจฉัยกฎหมายที่อาจขัดต่อรัฐธรรมนูญ และไม่สามารถให้ศาลปกครองวินิจฉัยกฎระเบียบและการกระทำของหน่วยงานรัฐที่อาจขัดต่อรัฐธรรมนูญ แต่ต้องเสนอผ่านรัฐบาล หรือผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ซึ่งเมื่อนำไปพิจารณาแล้ว ทั้งสององค์กรจะเสนอต่อศาลปกครองหรือศาลรัฐธรรมนูญหรือไม่ก็ได้ประเด็นนี้เป็นข้อจำกัดที่ทำให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ไม่สามารถนำผลการตรวจสอบและผลการศึกษาตามภารกิจหน้าที่ ที่พบว่ามีการระเบียบ และกฎหมายจำนวนมากที่อาจขัดต่อรัฐธรรมนูญ ซึ่งควรมีช่องทางโดยตรงในการนำเสนอต่อศาลปกครองและศาลรัฐธรรมนูญ มิใช่การเสนอต่อนายกรัฐมนตรี และผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเท่านั้น ซึ่งเคยมีกรณีที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เสนอต่อผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เรื่องการกระทำและกฎหมายที่ไม่เป็น

ไปตามเจตนารมณ์และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ กรณีโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕ แต่มีความล่าช้าและส่งเรื่องให้เฉพาะกรณีการตีความกฎหมายเท่านั้น เป็นต้น

๓.๒ การกำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นองค์กรอิสระ ที่มีภารกิจกว้างขวาง ทั้งงานเชิงรับและเชิงรุก ต้องทำงานกับภาคประชาชนอย่างกว้างขวาง แต่กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ทำให้มีข้อจำกัดในเชิงระบบ การบริหารบุคคล ระเบียบงบประมาณ และความไม่คล่องตัวที่จะสร้างระบบการทำงานร่วมกับภาคประชาชน

อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สามารถดำเนินงานได้ผลมาในระดับหนึ่ง ด้วยการสนับสนุนและร่วมมืออย่างจริงจังจากองค์กรชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ รวมทั้งการประสานความร่วมมือกับหลายฝ่าย ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และโดยองค์กรเองก็ต้องพยายามพัฒนาต่อไปอย่างเต็มกำลัง เพื่อให้บรรลุภารกิจส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

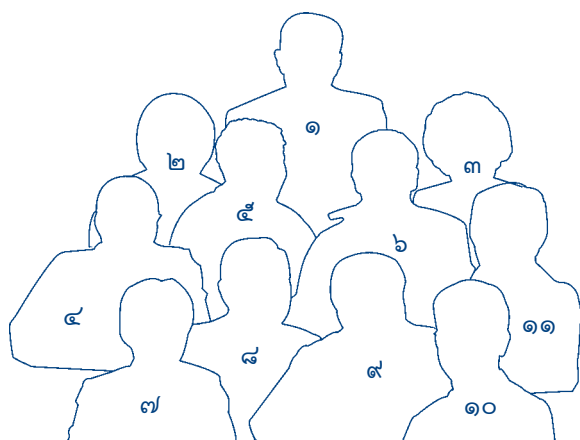
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) เป็นองค์กรอิสระที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙๙ และมาตรา ๒๐๐ และ พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประกอบด้วย ประธานกรรมการ และกรรมการ ๑๐ คน ซึ่งวุฒิสภาเป็นผู้คัดเลือกตามรายชื่อที่คณะกรรมการสรรหาได้คัดเลือกนำเสนอ มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๖ ปี และดำรงตำแหน่งเพียงวาระเดียว และมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- ส่งเสริมการเคารพและปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนทั้งในระดับประเทศ และระหว่างประเทศ
- ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือ อันไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสม ต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำ หรือ ละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มีการ ดำเนินการตามที่เสนอให้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป
- เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต่อรัฐสภาและ คณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
- ส่งเสริมการศึกษา วิจัย และเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน
- ส่งเสริมความร่วมมือและประสานงานระหว่างหน่วยงานราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรอื่น ในด้านสิทธิมนุษยชน
- จัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศเสนอต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และเปิดเผยต่อสาธารณชน
- ประเมินผลและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อรัฐสภา
- เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา ในกรณีที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีสันติสัญญา เกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.)

(พ.ศ. ๒๕๔๔ - ๒๕๕๐)

๑. ศาสตราจารย์เสน่ห์	จามริก
๒. คุณหญิงจันทน์	สันตะบุตร
๓. คุณหญิงอัมพร	มีสุข
๔. นางสาวอาภร	วงศ์สังข์
๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรัส	ดิษฐาภิชัย
๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุทิน	นพเกตุ
๗. นางสาวนัยนา	สุภาพัง
๘. ศาสตราจารย์เกียรติคุณประดิษฐ์	เจริญไทยทวี
๙. นายวสันต์	พานิช
๑๐. นายสุรสิทธิ์	โกศลนาวิน
๑๑. นางสาวนิต	ไชยรส

คำสั่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ที่ 61 /2548

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน ประจำปี 2547 และ 2548

เพื่อให้การจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี 2547 และ 2548 ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นไปตามภารกิจที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 15 (7) ในการประเมินผลและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อรัฐสภา

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 15 (7) แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี 2547 และ 2548 โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. องค์ประกอบ

1.1 ศาสตราจารย์เกียรติคุณประดิษฐ์ เจริญไทยทวี	ประธานคณะทำงาน
1.2 นางสุนี ไชยรส	รองประธานคณะทำงาน
1.3 ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย	ผู้ทำงาน
1.4 ผู้อำนวยการกลุ่มงานประสานงานเครือข่าย	ผู้ทำงาน
1.5 ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	ผู้ทำงาน
1.6 ผู้อำนวยการกลุ่มงานตรวจสอบเรื่องร้องเรียน 1	ผู้ทำงาน
1.7 ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง	ผู้ทำงาน
1.8 ผู้อำนวยการกลุ่มงานนโยบายและแผน	ผู้ทำงาน
1.9 ผู้อำนวยการกลุ่มงานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ	ผู้ทำงาน
1.10 ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและนิติธรรม	ผู้ทำงาน
1.11 ผู้อำนวยการกลุ่มงานประเมินและรายงาน	
สถานการณ์สิทธิมนุษยชน	ผู้ทำงานและเลขานุการ
1.12 นายพิชญ์ รอดแสวง สำนักวิจัยและนิติธรรม	ผู้ทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
1.13 นายสุริยะ ศรีเสาวคนธ์ สำนักวิจัยและนิติธรรม	ผู้ทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
1.14 นายเนา บัวหอม สำนักวิจัยและนิติธรรม	ผู้ทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

2. อำนาจหน้าที่

2.1 รวบรวม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 และ 2548 จากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

2.2 จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี 2547 และ 2548 ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อเสนอต่อรัฐสภาให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๓ พฤศจิกายน พ.ศ. 2548

(นายเสน่ห์ จามริก)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

หนังสือแนะนำคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

รายงานการศึกษาข้อมูลเชิงวิชาการ กรณีปัญหาเหมืองแร่ เพื่อกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบาย
(คณะอนุกรรมการเพื่อการศึกษาศึกษาและตรวจสอบกรณีปัญหาเหมืองแร่)

กรณีศึกษาโครงการประมงน้ำเค็มช้อน
(คณะอนุกรรมการด้านที่ดินและน้ำ)

รายงานการศึกษากรณีสวนส้มฟาง แม่ข่าย ไชยปราการ
(คณะอนุกรรมการด้านที่ดินและน้ำ)

คู่มือสิทธิมนุษยชนฉบับพลเมือง
โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรัสดิษฐาภิรักษ์

ข้อเสนอจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต่อรัฐบาล กรณีโครงการโรงไฟฟ้าพลังงานความร้อนจากถ่านหิน หินกรูด-บ่อนอก และโครงการท่อส่งก๊าซ และโรงแยกก๊าซธรรมชาติ ไทย-มาเลเซีย

ระเบิดแก่งแม่น้ำโขง
(คณะอนุกรรมการสิทธิในการจัดการทรัพยากรน้ำและแร่)

นิเวศสามน้ำ
(คณะอนุกรรมการด้านที่ดินและน้ำ)

กระบวนการต่อสู้เพื่อรักษาทรัพยากรชุมชน
(คณะอนุกรรมการสิทธิในการจัดการทรัพยากรน้ำและแร่)

กรณีศึกษา : การจัดการความขัดแย้งการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าต้นน้ำ
อำเภอเขียงกลาง จังหวัดน่าน
 (คณะกรรมการสิทธิในการจัดการที่ดินและป่า)

รายงานสถานการณ์การละเมิดสิทธิในการจัดการที่ดินและป่า
ปี ๒๕๔๕-๒๕๔๘
 (คณะกรรมการสิทธิในการจัดการที่ดินและป่า)

สิทธิชุมชนในทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น
 (คณะกรรมการทรัพยากรชีวภาพและทรัพย์สินทางปัญญา)

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ
 ตามคำขอของประธานสภาผู้แทนราษฎร เรื่อง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเสนอรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อรัฐสภา
 “กรณีความรุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่าอากาศยาน-มาเลเซีย ปี ๒๕๔๔-๒๕๔๖”

พื้นที่ประสบกรณีพิบัติสึนามิ
รายงานการละเมิดสิทธิมนุษยชน ปัญหาที่ดิน
 (คณะกรรมการเฉพาะกิจประสานงานกรณีกรณีพิบัติภัย)

รายงานประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย
ปี ๒๕๔๔ - ๒๕๔๖

หลักสิทธิมนุษยชนด้านพลังงานอุตสาหกรรมและสิ่งแวดล้อม
 (คณะกรรมการด้านพลังงานและอุตสาหกรรม)

เสียงสะท้อนจากเวทีสาธารณะต่อรายงานประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย
ปี ๒๕๔๔ - ๒๕๔๖

รายงานผลการตรวจสอบ
การละเมิดสิทธิมนุษยชน
พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๗

รายงานผลการปฏิบัติงาน
ประจำปี ๒๕๔๖
คณะกรรมการ
สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เส้นทางสู่
สิทธิมนุษยชนศึกษา

ผลการตรวจสอบ
การละเมิดสิทธิมนุษยชน
กรณีความรุนแรง
อันเนื่องมาจากโครงการ
ก่อสร้างไทย-มาเลเซีย

รายงานการวิจัยเรื่อง
ปัญหาการล่อซื้อในคดี
ละเมิดลิขสิทธิ์

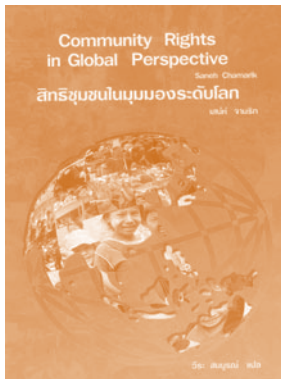
สถานการณ์ด้านสิทธิชุมชน
กับฐานทรัพยากร
ในสถานการณ์สากล
ปี พ.ศ. ๒๕๔๗-๒๕๔๘

สิทธิมนุษยชนในสังคมไทย
โดย ศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก
คุณหญิงอัมพร มีสุข

๒๑ นวัตกรรม
เพื่อสิทธิมนุษยชน
สืบสานเจตนารมณ์
และจิตใจกล้าหาญ

**สิทธิมนุษยชนในมุมมอง
ระดับโลก**
**Community Rights in
Global Perspective**
โดย ศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก

“ผู้หญิง...สร้างบ้าน”
(คณะอนุกรรมการด้าน
สิทธิที่อยู่อาศัย)

**ศักดิ์ศรีแห่งความเป็นคน
ศักยภาพแห่งความ
สร้างสรรค์**

**ส่องกล้องสิทธิมนุษยชน
ด้านเศรษฐกิจ สังคม
และวัฒนธรรม**
(คณะอนุกรรมการ
คุ้มครองสิทธิมนุษยชน ๑)

**สิทธิมนุษยชนเส้นทาง
สู่สันติประชาธรรม**
**Human Rights A Path
Towards Pracha Dhamma**
โดย ศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก

**รายงานการศึกษา
การต่อสู้เพื่อปกป้องสิทธิ
และทรัพยากรของชุมชน
กรณีโครงการบ่อบำบัด
น้ำเสียคลองด่าน**

**พุทธศาสนากับ
สิทธิมนุษยชน**
**Buddhism and
Human Rights**
โดย ศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก

**รายงานการศึกษา
องค์ความรู้เพื่อส่งเสริม
สิทธิมนุษยชน
ของกลุ่มชาติพันธุ์
กรณีศึกษา “สบยอน”**
(คณะอนุกรรมการด้านสิทธิ
ของกลุ่มชาติพันธุ์)

หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน และ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน และ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน และสาระสำคัญของ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน และสาระสำคัญของ อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ

หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนและ อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ

พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนของไทย

คณะผู้จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๗ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สุนี	ไชยรส	ประนุญ	สุวรรณภักดี
วารุณี	เจนาคม	อัจฉรา	ฉายากุล
เจษฎา	ไชยคุปต์	ทัศนีย์	ศิธรกุล
พิชญ์	รอดแสง	นรอรจน์	สุนทรพุกก์
บ้งอร	จงเลิศตระกูล	แววดา	สุขวาณิชวิชัย
เนา	บัวหอม		

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๔๒๒ ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐
โทรศัพท์/โทรสาร : ๐ ๒๒๑๙ ๒๙๗๒
Website : www.nhrc.or.th E-mail : report@nhrc.or.th